

ИЗВЈЕШТАЈ О
СПРОВОЂЕЊУ
ЗАКОНА ИЗ
НАДЛЕЖНОСТИ
ЦЕНТРАЛНЕ ИЗБОРНЕ
КОМИСИЈЕ БИХ У
2018. ГОДИНИ

Сарајево, мај 2019. године

ИЗВЈЕШТАЈ
О СПРОВОЂЕЊУ ЗАКОНА
ИЗ НАДЛЕЖНОСТИ
ЦЕНТРАЛНЕ ИЗБОРНЕ
КОМИСИЈЕ БиХ
У 2018. ГОДИНИ

Сарајево, мај 2019. године

© Централна изборна комисија Босне и Херцеговине 2019.

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине дозвољава репродуцирање овог материјала уз навођење власника ауторских права и у неизмијењеном садржају. Захтјеви у вези са ауторским правима могу да се пошаљу Централној изборној комисији Босне и Херцеговине путем имејла kontakt@izbori.ba или на адресу Данијела Озме 7, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина.

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине

Данијела Озме бр. 7
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

Тел. +387 (0) 33 251 300
Факс: +387 (0) 33 251 329
Имејл: kontakt@izbori.ba
Интернет адреса: www.izbori.ba

Изрази писани у једном роду односе се без дискриминације на оба пола.

САДРЖАЈ

Увод.....	13
Сажетак.....	15
О Централној изборној комисији Босне и Херцеговине.....	24

ДИО I - СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРНОГ ЗАКОНА БИХ

1. Припрема и спровођење непосредних и посредних избора.....	27
1.1. Активности на измјенама и допунама Изборног закона БиХ.....	27
1.2. Нормативна дјелатност.....	28
1.3. Остали акти Централне изборне комисије БиХ.....	37
1.4. Активности Ad hoc радне групе за извршење закључка 3 са 108. сједнице Савјета министара БиХ – наставак праћења иновација у области информатичких и комуникацијских технологија примјењивих у изборном процесу у Босни и Херцеговини.....	39
1.4.1. Активности Ad hoc радне групе за извршење закључка 3 са 108. сједнице Савјета министара БиХ у 2018. години.....	40
1.4.2. Остале активности.....	40
1.4.3. Препоруке Ad hoc радне групе.....	43
1.5. Објава Општинских избора 2018. године.....	44
1.6. Активности уписа бирача у Централни бирачки списак за Опште изборе 2018. године.....	44
1.6.1. Ажурирање Централног бирачког списка.....	44
1.6.2. Упис бирача у Централни бирачки списак који своје бирачко право остварују на редовним бирачким мјестима (редовни бирачи).....	46
1.6.3. Упис избјеглих лица и лица које привремено бораве у иностранству у Централни бирачки списак.....	47
1.6.3.1. Проблеми у поступку уписа бирача у Централни бирачки списак за гласање изван Босне и Херцеговине.....	49
1.6.4. Злоупотреба бирачког права.....	50
1.6.5. Ажурирање података Централног бирачког списка за расељена лица.....	52
1.6.6. Упис бирача за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ.....	54
1.6.7. Ажурирање података о умрлим лицима.....	56
1.6.8. Достава извода из Централног бирачког списка по захтјеву политичких субјеката.....	58
1.6.9. Активности на припреми и спровођењу поступка опозива начелника.....	58
1.6.10. Активности на припреми избора за органе локалне управе и самоуправе.....	58
1.6.11. Редовне активности на вођењу Централног бирачког списка.....	58
1.7. Координација рада изборних комисија.....	59
1.7.1. Попуњеност изборних комисија, именовање и разрјешење чланова изборних комисија.....	59
1.7.2. Израда анализе о раду изборних комисија у 2017. години.....	61
1.7.3. Стање архиве изборних комисија.....	61
1.7.4. Анализа о начину именовања предсједника и чланова бирачких одбора.....	62
1.7.5. Координација рада центара за бирачки списак.....	62
1.8. Овјера пријава политичких субјеката за учешће на Општинским изборима 2018. године.....	63
1.8.1. Овјера пријава политичких партија и независних кандидата.....	63
1.8.2. Овјера пријава коалиција и листи независних кандидата.....	65
1.8.3. Овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листи за учешће на изборима.....	65
1.8.4. Овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листи за учешће на изборима – компензацијски мандати.....	66

1.8.5. Ждријебање за утврђивање редослиједа политичких субјеката на гласачком листићу за Опште изборе 2018. године	66
1.9. Обука и едукација изборне администрације.....	67
1.10. Информисање бирача – Едукативна и мотивацијска кампања.....	74
1.10.1. Едукативна кампања – ТВ Телоп, ТВ спот, радио-цингл, огласи у штампаним медијима.....	74
1.10.2. Едукативна кампања – бирачи изван Босне и Херцеговине	76
1.11. Безбједносни аспекти Општих избора 2018. године.....	76
1.12. Рад Главног центра за бројање.....	78
1.13. Посматрачи изборног процеса	82
1.13.1. Оцјена међународних посматрача	86
1.14. Дан одржавања Општих избора 07.10.2018. године	86
1.15. Одазив бирача на Општим изборима 2018. године	88
1.16. Неважећи гласачки листићи.....	90
1.17. Утврђивање изборних резултата.....	91
1.17.1. Имплементација резултата спроведених непосредних Општих избора 2018. године.....	91
1.17.2. Престанци и додјеле мандата.....	94
1.18. Ефекти поновног бројања гласачких листића	95
1.19. Достављање образаца Изјава о имовинском стању	97
1.19.1. Доступност изјава о имовинском стању јавности.....	98
1.20. Поврат таксе за овјеру политичким партијама и независним кандидатима.....	99
1.21. Анализа именована чланова бирачких одбора и њихових замјеника, разлози за одустајање из чланства бирачких одбора	99
1.22. Посредни изори за законодавна тијела власти	101
1.22.1. Вијеће народа Републике Српске	101
1.22.2. Дом народа Парламента Федерације БиХ	102
1.22.3. Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.....	104
1.23. Пријевремени избори 17.02.2019. године	105
2. Заштита изборног права.....	106
2.1. Приговори Коалиције “Под лупом” за слободне и поштене изборе.....	122
2.1.1. Захтјеви за поновно бројање гласачких листића које је поднијела Коалиција “Под лупом“	123
3. Остале активности.....	125
3.1. Финансијске активности.....	125
3.2. Буџет Централне изборне комисије Босне и Херцеговине за 2018. годину.....	125
3.3. Корекција Буџета.....	125
3.3.1. Донације (кориговани буџет за 2018. годину).....	126
3.3. Логистичко-оперативне активности.....	129
3.4.1. Опште информације и нормативи	129
3.4.2. Логистичке и оперативне активности	130
3.4.3. Редовне оперативне активности	133
4. Информатичко-техничка подршка раду Централне изборне комисије БиХ.....	135
4.1. Надоградња ЈИИС БиХ – Централни бирачки списак.....	135
4.2. Дорада функционалности модула за унос и обраду резултата избора	138
4.3. Геоинформациони систем (ГИС).....	141
4.4. Консолидација ЈИИС БиХ, израда репозиторијума.....	142
4.5. Пробни избори (Dry run).....	144
4.6. Одржавање интернет портала Централне изборне комисије БиХ	145
5.6. Графичка припрема документације.....	146
5. Потешкоће и изазови који су вјештачки произведени да би се отежало спровођење Општих избора 2018. године.....	149

6. Закључна разматрања.....	152
-----------------------------	-----

ДИО II - СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА О ФИНАНСИРАЊУ ПОЛИТИЧКИХ ПАРТИЈА

1. Годишњи извјештај о прегледаном стању финансијског пословања политичких партија.....	155
1.1. Увод	155
1.2. Правни оквир	155
1.2.1. Правни оквир за финансијско извјештавање политичких партија.....	158
1.3. Активности Централне изборне комисије БиХ у извјештајном периоду.....	159
1.3.1. Пријем финансијских извјештаја политичких партија.....	160
1.3.2. Ревизија и контрола финансијских извјештаја.....	177
2. Санкционисање политичких партија.....	185
2.1. Пријаве Централне изборне комисије БиХ надлежном тужилаштву и другим органима надлежним за спровођење закона.....	186
2.2. Оснивање и упис политичких партија у судски регистар, престанак рада политичких партија и брисање из судског регистра.....	187
3. Остале активности.....	189
4. Закључна разматрања.....	190
ПРИЛОЗИ.....	193

ДИО III - СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА О САВЈЕТУ МИНИСТАРА БИХ

1. Спровођење Закона о Савјету министара БиХ и Закона о Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције.....	217
1.1. Провјера кандидата за Савјет министара БиХ	217
1.2. Провјера кандидата за замјеника директора Агенције за превенцију корупције и координацију борбе против корупције	217
2. Закључна разматрања.....	217

ДИО IV - ЦЕНТАР ЗА ЕДУКАЦИЈУ ЦЕНТРАЛНЕ ИЗБОРНЕ КОМИСИЈЕ БИХ

1. Активности Центра за едукацију.....	221
2. Закључна разматрања.....	228

ДИО V - МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА, СЕМИНАРИ И ЕДУКАЦИЈЕ

1. Међународна сарадња, семинари и едукације.....	231
1.1. Учешће на посматрачким мисијама, међународним конференцијама и семинарима.....	231
1.2. Промоција иницијативе за проглашење Свјетског дана избора.....	233
1.3. Активности реализоване уз финансијску подршку Савјета Европе	235
1.3.1. Конференција „У сусрет Општим изборима 2018.“	235
1.3.2. Публикације.....	237
1.3.3. Озвучавање Изборног закона БиХ и Закона о финансирању политичких партија	237
1.4. Сарадња са ОЕБС БиХ.....	238
1.5. Учешће у UNDP пројекту “Жене у изборима у Босни и Херцеговини“ и иницијативи VoICE.NET.....	240
1.6. Обука и стручно усавршавање запослених	241
2. Закључна разматрања.....	241

ДИО VI - ЈАВНОСТ РАДА ЦЕНТРАЛНЕ ИЗБОРНЕ КОМИСИЈЕ БИХ

1. Јавност рада Централне изборне комисије БиХ.....	245
2. Закључна разматрања.....	247

ДИО VII - ПРЕПОРУКЕ

1. Препоруке.....	251
-------------------	-----

АНЕКС - Попис материјалних прописа које Централна изборна комисија БиХ директно примјењује у спровођењу својих надлежности.....	255
---	-----

ПОПИС ТАБЕЛА

I. Спровођење Изборног закона БиХ

Табела 1. Број бирача уписаних у Централни бирачки списак на Дан избора 2018. године.	45
Табела 2. Старосна структура бирача уписаних у Централни бирачки списак на Дан избора 07.10.2018. године.	45
Табела 3. Број уписаних бирача по категоријама на Дан Општих избора 07.10.2018. године са одазивом	45
Табела 4. Разлози за одбијање уписа у Централни бирачки списак за гласање изван БиХ...	49
Табела 5. Преглед броја уписаних бирача за гласање у ДКП БиХ за Опште изборе 2018. године са одазивом.	55
Табела 6. Подаци о активностима брисања умрлих лица са Централног бирачког списка...	57
Табела 7. Преглед пријављених, овјерених и одбијених политичких партија и независних кандидата за Опште изборе 2018. године	63
Табела 8. Преглед поднешених пријава политичких партија и независних кандидата по органима власти.	64
Табела 9. Преглед овјерених кандидатских листи за додјелу компензацијских мандата за Опште изборе 2018. године по органима власти.	66
Табела 10. Укупно верификованих гласачких пакета у Главном центру за бројање	80
Табела 11. Укупан број пребројаних гласачких листића по категоријама	81
Табела 12. Преглед важећих и неважећих гласачких листића.	90
Табела 13. Бирачка мјеста са највећим бројем неважећих гласачких листића	91
Табела 14. Изабрани кандидати на Општим изборима 2018. године.	92
Табела 15. Преглед одбијених мандата након Општих избора 2018. године.	93
Табела 16. Преглед броја престанака мандата по нивоу власти.	94
Табела 17. Разлози за утврђивање престанка мандата.	95
Табела 18. Овјерене листе /кандидати из Скупштина Тузланског и Зеничко-добојског кантона	102
Табела 19. Овјерене листе/кандидати из осам кантона ФБиХ.	102
Табела 20. Број бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за пријевремене изборе	106
Табела 21. Табеларни преглед жалби	118
Табела 22. Структура налога у току 2018. године	128
Табела 23. Структура налога из благајне у току 2018. године	128
Табела 24. Запослени на одређено вријеме.	134

II. Спровођење Закона о финансирању политичких партија

Табела 25. Преглед извора финансирања политичких партија у 2017. години	160
Табела 26. Структура извора финансирања политичких партија у 2017. години (према подацима које су партије исказале у годишњим финансијским извјештајима)	161
Табела 27. Буџетска издвајања за политичке субјекте у 2017. години	171
Табела 28. Преглед исплаћених средстава из буџета политичким партијама по нивоима власти у периоду 2004–2017. године.	173

Табела 29. Преглед десет политичких партија с највећим приходом из буџета у периоду 2004–2017. године	175
Табела 30. Преглед исплаћених средстава из буџета политичким партијама по нивоима власти (државни ниво, ентитетски нивои и Брчко дистрикт БиХ).....	176
Табела 31. Структура трошкова изборне кампање за Опште изборе 2018. године	182
Табела 32. Структура извора финансирања политичких партија у вријеме изборне кампање за Опште изборе 2018.	184
Табела 33. Пријаве поднешене у периоду 2009/2018. године.....	187

ПОПИС ГРАФИКОНА

I. Спровођење Изборног закона БиХ

Графикон 1. Одазив бирача на Општим изборима 2018. године.....	88
Графикон 2. Одазив бирача по ентитетима	88
Графикон 3. Старосна структура бирача који су гласали	89
Графикон 4. Полна структура бирача који су гласали	89
Графикон 5. Преглед важећих, неважећих и празних листића по различитим нивоима	90
Графикон 6. Старосна структура изабраних кандидата	92
Графикон 7. Полна структура изабраних кандидата	93

II. Спровођење Закона о финансирању политичких партија

Графикон 8. Приказ структуре буџетских издвајања за политичке субјекте у 2017. години	172
Графикон 9. Тренд прихода које су политичке партије оствариле из буџета	172
Графикон 10. Структура трошкова изборне кампање	182
Графикон 11. Упоредни преглед трошкова изборне кампање.....	183
Графикон 12. Тренд трошкова изборне кампање у периоду 2006–2018. године.....	183
Графикон 13. Структура извора финансирања политичких партија у вријеме изборне кампање	184
Графикон 14. Однос властитих извора финансирања и дугова политичких партија	185

ПОПИС СЛИКА

Слика 1. Приручник за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018. (на језицима у званичној употреби у БиХ)	73
Слика 2. Приручник за посматрање избора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018. (на језицима у званичној употреби у БиХ и на енглеском језику)	73
Слика 3. Практикум за изборну комисију основне изборне јединице у Босни и Херцеговини на језицима у званичној употреби у БиХ и на енглеском језику.....	73
Слика 4. Практикум за финансирање изборне кампање и политичких партија	74
Слика 5. Штампани оглас “Како гласати“	75

Слика 6. ТВ спот.....	75
Слика 7. Мотивацијски спот	76
Слика 8. Форма за приступ.....	136
Слика 9. Административни дио – праћење онлајн преноса података.....	136
Слика 10. Графички прикази дијелова апликације	138
Слика 11. Приказ форме за приступ модулу	139
Слика 12. Форма за праћење уноса резултата	139
Слика 13. Форма за контролу унесених података.....	140
Слика 14. Форма за правилно обједињавање резултата на бирачком мјесту.....	140
Слика 15. Приказ резултата.....	141
Слика 16. Интегрисани изборни информациони систем БиХ (ЈИИС БиХ)	143
Слика 17. Статистика СМС центра	145
Слика 18. Број прегледа веб странице.....	146
Слика 19. Званични телоп манифестације	147
Слика 20. Телоп и банер предизборне Конференције	147
Слика 21. Гласачки листићи, упутства како гласати	148
Слика 22. Графичке припреме	148
Слика 23. Публикација “Избори у Босни и Херцеговини – дуг пут ка демократским стандардима	237
Слика 24. ЦД-ови са аудио-верзијама Изборног закона БиХ и Закона о финансирању политичких партија.....	238
Слика 25. Чланци објављени у издању VoICE.NET	240

ПОПИС ФОТОГРАФИЈА

Фотографија 1. Презентација компаније Scytle.....	41
Фотографија 2. Презентација компаније Dominion Voting	42
Фотографија 3. Семинар за политичке партије и независне кандидате	68
Фотографија 4. Учесници Конференције “У сусрет Општим изборима 2018.“.....	69
Фотографија 5. Обука за рад на апликацији „Вођење и употреба Централног бирачког списка – практични дио“	70
Фотографија 6. Обука контролора изборних резултата, Сарајево, 20. септембар 2018. године	71
Фотографија 7. Сала за бројање – снимљено видео-надзором	79
Фотографија 8. Верификација гласачких пакета изван БиХ.....	80
Фотографија 9. Међународни посматрачи – представници органа за спровођење избора ...	84
Фотографија 10. Семинар за посматраче изборног процеса 2018. године	84
Фотографија 11. Учесници семинара за посматраче изборног процеса	85
Фотографија 12. Симулација рада на бирачког мјесту.....	85
Фотографија 13. Учесници и предавачи ШИДЕМ обуке.....	222
Фотографија 14. Тренинг сесија	223
Фотографија 15. Предавање о процесу пребројавања гласова у Индији.....	223
Фотографија 16. Семинар “Финансирање политичких партија”.....	224

Фотографија 17. Ученици и професори средњих школа из Мостара са предавачима из ЦИК БиХ.....	225
Фотографија 18. Предавање за учеснике и професоре средњих школа из Мостара	225
Фотографија 19. Семинар “Регистрација политичких субјеката за учешће на непосредним изборима.....	226
Фотографија 20. Учесници и предавачи предавања за студенте Правног факултета из Зенице	227
Фотографија 21. Предавање за студенте Правног факултета Универзитета у Зеници на тему “Избори: законодавство, процес, институције”	227
Фотографија 22. Семинар ”Злоупотреба административних ресурса током изборних процеса: кључни изазови за демократске изборе“	231
Фотографија 23. Учесници 27. Годишње конференције АСЕЕЕО, Вилниус, септембар 2018.	232
Фотографија 24. Чланови посматрачке мисије у посјети Палама	233
Фотографија 25. Промоција иницијативе за проглашење Свјетског дана избора, Сарајево, 01.02.2018.	234
Фотографија 26. Учесници Конференције “У сусрет Општим изборима 2018.“	236
Фотографија 27. Поздравно обраћање др Ирене Хациабдић, предсједнице ЦИК БиХ	236
Фотографија 28. Потписивање Меморандума о разумијевању са ОЕБС БиХ	239
Фотографија 29. Дониране транспарентне гласачке кутије	239
Фотографија 30. Конференције за медије	246

Увод

1. Централна изборна комисија Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Централна изборна комисија БиХ) надлежна је за спровођење Анекса III Дејтонског мировног споразума, Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16), Закон о финансирању политичких партија ("Службени гласник БиХ", бр. 95/12 и 41/16), учествује у спровођењу Изборног закона Републике Српске ("Службени гласник РС", бр. 34/02, 35/03, 24/04, 19/05, 24/12 и 109/12), Изборног закона Брчко Дистрикта БиХ ("Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ", бр. 17/08 и 43/08), Закона о избору, престанку мандата, опозиву и замјени начелника општина у Федерацији БиХ ("Службене новине ФБиХ", број 19/08), Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07 и 24/08) те Устава Федерације БиХ и Устава Републике Српске у дијелу који се односи на изборе.
2. Изборним законом Босне и Херцеговине, члан 2.9 став (1) тачка 16¹, утврђено је да Централна изборна комисија БиХ подноси годишњи извјештај Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Парламентарна скупштина БиХ) о спровођењу избора у Босни и Херцеговини, спровођењу Изборног закона Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Изборни закон БиХ) и иницира измјене тог закона, док је Законом о финансирању политичких странака, члан 17², прописано да је Централна изборна комисија БиХ обавезна сваке године Парламентарној скупштини БиХ да поднесе извјештај о прегледаном стању финансијског пословања политичких странака.
3. Осим наведених закона, у надлежности Централне изборне комисије БиХ је и спровођење дијела Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине³, којим је Централна изборна комисија БиХ надлежна да оцјењује, на основу достављених информација и података из службене евиденције, да ли кандидат за предједавајућег, министра и замјеника министра у Савјету министара БиХ испуњава услове за именовање. Такође, Законом о Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, члан 13⁴, Централна изборна комисија БиХ врши провјеру кандидата за директора и замјеника директора Агенције.
4. Овај извјештај обухвата најзначајније активности које се односе на спровођење закона из надлежности Централне изборне комисије БиХ за период од 1. јануара до 31. децембра 2018. године. У извјештајном периоду на 101 одржаној сједници Централне изборне комисије БиХ расправљало се и одлучивало о низу питања и задатака који су се односили на организацију Општих избора 2018. године, спровођење посредних избора за законодавне органе власти, спровођење пријевремених избора за начелнике општина, активности на припреми избора за органе локалне управе и самоуправе, праћење рада и стања попуњености изборних комисија, едукацију изборне администрације, надоградњу и тестирање Јединственог изборног информационог система (ЈИИС БиХ), редовне активности на вођењу евиденције Централног бирачког списка и изјава о имовинском стању, одлучивање по захтјевима и жалбама политичких субјеката; разматрање финансијских извјештаја политичких партија; утврђивање

¹ "Службени гласник БиХ", број: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16.

² "Службени гласник БиХ", број: 95/12 и 41/16.

³ "Службени гласник БиХ", број: 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 87/07, 94/07 и 24/08.

⁴ "Службени гласник БиХ", број: 103/09 и 58/13.

престанка мандата изабраних званичника и додјелу мандата сљедећим квалификованим кандидатима с листи политичких субјеката; план и програм едукације изборне администрације (општинских / градских изборних комисија и особља запосленог у центрима за бирачки списак); доношење одлука о свим набавкама за потребе пројеката које финансира Савјет Европе, спровођење тендерских и других поступака за набавку и потписивање уговора с изабраним понуђачима и тако даље.

5. Извјештај о спровођењу закона из надлежности Централне изборне комисије БиХ у 2018. години, подијељен је на 7 дијелова који чине једну цјелину.
6. Од првог до трећег дијела излаже се материјал који се односи на досљедну примјену закона из надлежности Централне изборне комисије БиХ.
7. Четврти дио извјештаја односи се на Центар за едукацију Централне изборне комисије БиХ и план и програм едукације чланова органа за спровођење избора.
8. Пети дио извјештаја односи се на међународну сарадњу, семинаре и едукације које Централна изборна комисија БиХ редовно одржава, настојећи да кроз размјену искустава с изборним комисијама других земаља ради на унапређењу свог рада.
9. Шести дио се односи на јавност рада Централне изборне комисије БиХ као независног органа који треба транспарентно и на непристрасан начин провести све законе из своје надлежности.
10. У седмом дијелу су понуђене препоруке чију реализацију Централна изборна комисија БиХ настоји потаћи код релевантних институција БиХ како би будући рад у спровођењу изборног процеса био што квалитетнији.
11. Централна изборна комисија БиХ је на својој 38. сједници одржаној 29. маја 2019. године, размотрила и утврдила текст овог извјештаја који се подноси Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.

Сажетак

12. У 2018. години Централна изборна комисија БиХ се примарно фокусира на припрему и спровођење Општих избора. Неке од новина у изборном процесу 2018. године укључивале су употребу транспарентних гласачких кутија, видео-надзор у Главном центру за бројање, надоградњу апликација и софтвера Централни бирачки списак, дораду функционалности модула за унос и обраду резултата избора, консолидација Јединственог изборног информационог система БиХ, израду репозиторија и ГЕО информационог система. Уложени су додатни напори у координацију активности са надлежним институцијама у вези са брисањем умрлих лица са бирачког списка, а имена умрлих лица која су остала на Централном бирачком списку су означена посебним знаковима. У циљу заштите изборног права изборним комисијама основних изборних јединица дозвољено је да објаве списак бирача који су уписани да гласају путем поште, на огласној табли или на други погодан начин, те да обавијесте бираче да у Центру за бирачки списак провјере да ли се њихово име налази на наведеном списку. Извршено је озвучавање Изборног закона БиХ и Закона о финансирању политичких партија како би се слијепим и слабовидним особама омогућила доступност изборног законодавства на језицима у званичној употреби у Босни и Херцеговини. Такође, за потребе изборне администрације припремљена су два нова практикума “Практикум за изборну комисију основне изборне јединице у Босни и Херцеговини“ и “Практикум за финансирање изборне кампање и политичких партија“. За обуку бирачких одбора израђена је једнообразна и побољшана методологија и вршен је надзор над обуком чланова бирачких одбора; припремљен је едукативни видео о процедурама бројања гласачких листића и евидентирања изборних резултата, а активности везане за едукација бирача изван земље су почеле већ у јануару 2018. године.
13. Дана, 23.07.2018. године посредством Министарства комуникација и саобраћаја БиХ, Савјету министара Босне и Херцеговине достављен је Други шестомјесечни извјештај Ad hoc радне групе за извршење закључка број 3 са 108. сједнице Савјета министара БиХ. Ad hoc радна група је задужена за наставак праћења иновација у области информатичких и комуникационих технологија примјенљивих у изборном процесу у БиХ.
14. Централна изборна комисија БиХ је, на својој 10. сједници одржаној 29. марта 2018. године, донијела закључак којим се утврђује текст Извјештаја о спровођењу закона из надлежности Централне изборне комисије БиХ који се подноси Парламентарној скупштини БиХ.⁵ Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ је обавијестио Централну изборну комисију БиХ да ће Колегијум Представничког дома због недовољне ентитетске већине приликом гласања обавити накнадне консултације о Извјештају.⁶ Дом народа Парламентарне скупштине БиХ је усвојио извјештај на својој 41. сједници одржаној 27.7.2018. године.⁷
15. У извјештајном периоду Централна изборна комисија БиХ је припремила и усвојила следеће документе: Програм обуке запосленика Секретаријата Централне изборне комисије БиХ за 2018. годину; Извјештај мониторинга спровођења Акционог плана Централне изборне комисије БиХ за спровођење Стратегије за борбу против корупције 2015–2019. за период мај 2015. – децембар 2017. године и Акциони план Централне изборне комисије БиХ за спровођење Стратегије за период 2018–2019. година;

⁵ Акт број 04-2-07-10-299-1/18 и 04-2-07-10-299-2/18 од 29.3.2018.

⁶ Акт број 01-50-1-15-62/18 од 05.07.2018.

⁷ Акт број 02-50-6—16-41/18 од 27.07.2018. године.

- Извјештај о спровођењу препорука из Ревидираног Плана интегритета Централне изборне комисије БиХ (децембар 2017. – децембар 2018); Извјештај мониторинга спровођења Ревидираног акционог плана Централне изборне комисије БиХ за спровођење Стратегије за борбу против корупције 2015–2019. за период 2018–2019. година (Извјештајни период: јануар 2018. – децембар 2018); Средњорочни план рада Централне изборне комисије БиХ за период 2019–2021. година; Програм рада Централне изборне комисије БиХ за 2019. годину; Извјештај о спровођењу Комуникацијске стратегије Централне изборне комисије БиХ у 2017. години.
16. На захтјев ДЕИ-а надопуњен је Коначни извјештај о спровођењу препорука из Извјештаја о напретку Босне и Херцеговине у 2016. години, у дијелу који се односи на имовинске картоне изабраних званичника.
  17. На захтјев Дирекције за економско планирање Савјета министара БиХ Централна изборна комисија БиХ је именовала представника за будућу сарадњу у имплементацији Агенде 2030. На Самиту о одрживом развоју, 25.09.2015. државе чланице Уједињених нација (УН) усвојиле су Програм одрживог развоја до 2030. који садржи 17 циљева одрживог развоја с циљем искорјењивања сиромаштва, неравноправности и неправде као и рјешавања климатских промјена до 2030.
  18. Централна изборна комисија БиХ је 08.05.2018. године објавила да ће Општи избори у БиХ бити одржани 07.10.2018. године и усвојила календар изборних активности.
  19. Општи избори су расписани за: Предсједништво Босне и Херцеговине, Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине, Предсједника и потпредсједнике Републике Српске, Народну скупштину Републике Српске и Скупштине кантона у Федерацији Босне и Херцеговине.
  20. Укупан број бирача на Изводу из Централног бирачког списка на дан одржавања Општих избора 2018. године је био 3.355.659 од чега у Федерацији БиХ 2.055.123 бирача, у Републици Српској 1.234.728 бирача, а у Брчко дистрикту БиХ 65.808 бирача, од чега њих 38.734 гласају за опцију Федерације БиХ, а 27.074 бирача гласају за опцију Република Српска.
  21. Старосна структура бирача уписаних у Централни бирачки списак на Дан избора је следећа: 17,27% су млађи од 30 година, а 82,73% имају 30 и више година.
  22. На Дан избора 07.10.2018. године на Централном бирачком списку налазило се 1.681.633 (50,11%) жена и 1.674.026 (49,89%) мушкараца.
  23. У извјештајном периоду Централна изборна комисија БиХ је донијела 73 одлуке, којим је за 55 особа утврђено да неће бити уписане у Централни бирачки списак док се налазе на издржавању казне затвора, а за 18 особа да стичу право уписа у Централни бирачки списак након издржане казне затвора.
  24. На Општим изборима 2018. године укупно је учествовало 128 политичких субјеката: 58 политичких партија, 36 коалиција и 34 независна кандидата.
  25. За Опште изборе 2018. године овјерене су 804 кандидатске листе са укупно 7.497 кандидата: 3.119 (41, 60%) жена и 4.378 (58, 40%) мушкараца.

26. Старосна структура овјерених кандидата је сљедећа: 1.420 (18,94%) кандидата су млађи од 30 година док 6.077 (81,06%) имају 30 и више година.
27. 41 овјерена политичка партија, односно коалиције, поднијеле су укупно 73 кандидатске листе са укупно 842 кандидата за додјелу компензацијских мандата и све су испуниле услове за овјеру.
28. За Опште изборе 2018. године изборне комисије су именовале укупно 52.931 члана бирачких одбора (5.839. председника; 5.801 замјеника председника; 21.285 чланова и 20.052 замјеника чланова бирачких одбора). У односу на укупан број именованих укупно је одустало њих 10.641 или 20,10% након чега је вршено поновно попуњавање бирачких одбора недостајућим члановима углавном новим кандидатима политичких субјеката, али и из резерве изборних комисија.
29. У 2018. години поред обавезне обуке за изборну администрацију (чланове изборних комисија и упосленике центара за бирачки списак) реализоване су и едукативне сесије за представнике политичких партија о начину регистрације политичких субјеката за учешће на непосредним изборима. Обуке за изборну администрацију су се фокусирале на Рад на апликацији за Пасивну регистрацију бирача; апликацији Вођење и употреба Централног бирачког списка“ – практични дио; двије обуке које су спроведене у оквиру пројекта и уз подршку Мисије ОЕБС-а у БиХ – обука изборних комисија основне изборне јединице за рад бирачких одбора и обука контролора изборних резултата; те едукацију чланова бирачких одбора за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ.
30. У циљу информисања бирача проведена је и едукативна и мотивацијска кампања. Циљ едукативне кампање је био упознавање бирача са избором бирачке опције и како гласати, док је циљ мотивацијске кампање био анимирање бирача да остваре своје бирачко право.
31. На дан избора бирачи су гласали на 5.804 бирачка мјеста: од чега 5.380 редовних, 128 у одсуству, 141 за гласање лично у мјесту пребивалишта из 1991. године, 145 гласачких мјеста за гласање непотврђеним гласачким листићем и 10 бирачких мјеста у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ у иностранству.
32. На Општим изборима 2018. године гласало је укупно 1.812.839 бирача или 54,02% бирача од чега је излазност у Федерацији БиХ била 59,85%, а у Републици Српској 40,15%. Највећи одазив бирача у односу на број уписаних бирача забиљежен је у општини Источни Стари Град 80,70 % док је најмањи одазив бирача забиљежен у општини Усора 30,20 %.
33. Од укупног броја бирача који су гласали на Општим изборима 50,34% је мушкараца и 49,66% жена, а старосна структура бирача који су гласали је сљедећа: 84,03% бирача имају 30 и више година, док 15,97% бирача су млађи од 30 година.
34. У области безбједности изборног процеса Централна изборна комисија БиХ је правовремено обавијестила сва релевантна министарства унутрашњих послова и безбједносне агенције да је расписала Опште изборе 2018. године након чега је Министарство безбједности БиХ именовало Радну групу за праћење реализације задатака из надлежности институција и полицијских органа БиХ везаних за спровођење Општинских избора у БиХ. Одлуком Радне групе за праћење реализације задатака из надлежности институција и полицијских органа БиХ везаних за спровођење Општинских

избора у БиХ формиран је Оперативни штаб акције “Општи избори 2018.” који је окупио полицијске органе у БиХ, а чији задатак је био спровођење и координација оперативних активности.

35. На дан одржавања Општих избора, 07.10.2018. године, све информације су прикупљане у оперативно-комуникацијском центру 112 Министарства безбједности БиХ и оперативном центру Дирекције за координацију полицијских органа, а затим просљеђиване Централној изборној комисији БиХ. Оперативни штаб “Општи избори 2018” са сједиштем у Дирекцији за координацију полицијских органа у БиХ је у току 07.10.2018. године у вријеме гласања запримио укупно 19 пријава о инцидентима у изборном процесу на територији Федерације БиХ и Брчко дистрикта БиХ од тога 11 инцидентата је квалификовано као нарушавање јавног реда и мира, док је 8 заведено за као “остали инциденти” од којих је за два инцидента обавијештено Тужилаштво БиХ, након чега су полицијске агенције предузеле потребне радње на документовању по путама и под надзором Тужилаштва БиХ. Према информацијама Министарства унутрашњих послова Републике Српске (Штаб акције “Избори 2018.”) на територији Републике Српске на дан избора забиљежено је 7 ремећења јавног реда и мира и осталих инцидентата.
36. Изборни процес је посматрало 6.207 посматрача акредитованих од Централне изборне комисије БиХ (5.384 посматрача из 14 удружења; 689 посматрача из 44 међународне организације и 134 посматрача из 23 политичка субјекта) и 58.083 посматрача акредитованих од општинских/градских изборних комисија. Највећи број изборних посматрача акредитовали су градови Бањалука (5.486) и Бијељина (4.312). Општинска изборна комисија Источни Дрвар није имала поднешених захтјева за акредитовање посматрача. Од укупно 128 политичких субјеката који се појављују на гласачком листићу, њих 115 је акредитовало изборне посматраче код општинских/градских изборних комисија.
37. Општа је оцјена међународних посматрача да је “Централна изборна комисија БиХ већину својих задатака ефикасно спроводила упркос ограниченом буџету и особљу, а у окружењу сталних критика и навода који се односе на техничке припреме. Уопштено, виши нивои изборне администрације су ефикасно спроводили изборе. На дан избора, бирачки одбори су радили транспарентно, али су се суочавали са одређеним потешкоћама у праћењу процедура, посебно током бројања”.
38. У периоду изборних активности, учесници изборног процеса подносили су приговоре и жалбе који се односе на: рјешења Централне изборне комисије БиХ којим се даје/не даје сагласност на именовање чланова изборне комисије; одлуке о овјери или одбијању овјере пријаве политичких субјеката; одлуке о овјери или одбијању овјере кандидатских листи; одлуке о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине; одлуке о утврђивању и објави броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за Опште изборе 2018. године; приговоре о именовању чланова бирачких одбора; поступке у вези с повредом члана 16.14 став (3) Изборног закона БиХ којим је забрањено вођење плаћене изборне кампање путем електронских и штампаних медија; повреде изборног права у периоду кампање политичких субјеката; поступци у вези са кршењем изборне шутње; повреде бирачког права на дан избора; захтјеви за поврат уплаћених средстава на име таксе за учешће на Општим изборима 2018; захтјеви изборних комисија за отварање врећа са гласачким материјалом; захтјеви за поновно бројање гласачких листића; одлуке о потврђивању и објављивању резултата Општих

избора 2018. године, опозив начелника општине, посредне изборе, пријевремене изборе.

39. У свим фазама изборног процеса укупно је изјављено 1.073 жалби Апелационом одјељењу Суда Босне и Херцеговине (Суд БиХ) од којих је Суд БиХ 1.069 жалби одбио или одбацио и четири одлуке вратио на поновни поступак, што у проценту износи да је 99,63 % одлука Централне изборне комисије БиХ потврђено.
40. У 2018. години поднешена је Уставном суду Босне и Херцеговине једна апелација и три захтјева за оцјену уставности акта Централне изборне комисије БиХ, који су одбачени као недозвољени.
41. Укупан број упита за провјеру Централног бирачког списка у 2018. години износио је 1.621.298, док је укупан број СМС порука за провјеру локације бирачког мјеста за Опште изборе 2018. године био 76.856.
42. Главни центар за бројање је био смјештен у објекту “ЗОИ 84“ д.о.о. ОЦ “Зетра“ у Сарајеву и у његовом раду, осим запосленика Секретаријата Централне изборне комисије БиХ, учествовала су 423 вањска сарадника распоређена у три смјене.
43. У Главном центру за бројање пребројано је укупно 67.706 гласачких пакета сљедећих категорија: 50.469 гласачких пакета бирача изван БиХ, 801 гласачки пакет бирача који су гласали у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ (ДКП БиХ), 2.893 гласачка пакета бирача који су гласали у одсућности, 10.281 гласачки пакет бирача који су гласали путем мобилног тима и 3.262 гласачка пакета бирача који су гласали непотврђеним гласачким листићем. Према одлукама, у Главном центру за бројање вршено је поновно бројање за 90 бирачких мјеста за 118 нивоа.
44. Процент неважећих гласачких листића по различитим основама, не укључујући празне гласачке листиће, кретао се од 3,41 % за избор чланова Предсједништва Босне и Херцеговине до 4,1 % за скупштине кантона.
45. Дана, 06.11.2018. године Централна изборна комисија БиХ је у законом прописаном року (30 дана од дана одржавања избора) донијела Одлуку о потврђивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 78/18). Одлука о I допуни Одлуке о потврђивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини је објављена у “Службеном гласнику БиХ“, број 82/18, а Одлука о II допуни Одлуке о потврђивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини у “Службеном гласнику БиХ“, број 83/18.
46. На Општим изборима 2018. године од 518 потврђених мандата за 376 (72,59%) су припали мушкарцима, а 142 (27,41%) женама.
47. Старосна структура изабраних кандидата је сљедећа: 491 (94,79%) изабрани кандидат има 30 и више година старости, а 27 или 5,21% кандидата су млађи од 30 година старости.
48. Након спроведених Општих избора 2018. и потврђивања резултата избора, 12 изабраних званичника (2 за Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ; 1 за Представнички дом Парламента Федерације БиХ; 3 за Народну скупштину Републике Српске и 6 за Скупштине кантона у Федерацији БиХ) одбило је прихватити освојени мандат те је проведен поступак провјере сљедећих квалификованих кандидата, и

донесено 12 управних аката којима је мандат додијељен сљедећим квалификованим кандидатима.

49. На Општим изборима 2018. године коришћене су транспарентне гласачке кутије, које су дониране Централној изборној комисији БиХ од Организације за европску безбједност и сарадњу (ОЕБС БиХ), а чију набавку су финансирале амбасаде Краљевине Норвешке, Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске и Сједињених Америчких Држава у БиХ.⁸ Укупно је набављено 10.000 транспарентних гласачких кутија, 10.000 поклопаца за гласачке кутије и 60.000 безбједносних пломби – печата.
50. Одлуком Централне изборне комисије БиХ о поврату уплаћеног новчаног износа таксе за овјеру политичким партијама и независном кандидату који су испунили услове за поврат новчаног износа таксе (52 политичке партије и један (1) независни кандидат) биће враћено 982.000 КМ, а једном независном кандидату 7.000 КМ, што чини укупно 989.000 КМ.
51. Политичке партије које су Централној изборној комисији БиХ поднијеле постизборни финансијски извјештај исказали су трошкове изборне кампање у износу од 9.577.347,57 КМ, а независни кандидати у износу од 9.889,00 КМ. За уплату такси за овјеру и за изборну кампању током Општинских избора 2018. године политичке партије и независни кандидати су отворили посебни трансакцијски рачун.
52. На Општим изборима 2018. године укупно 16 градоначелника градова/начелника општина је освојило мандат. Од наведеног броја, укупно 7 градоначелника/начелника је прихватило новоизабрани мандат (Бужим, Домањевац-Шамац, Босански Петровац, Добој, Дрвар, Босанско Грахово, Какањ), те су се у наведеним општинама/градовима провели пријевремени избори 17. 02. 2019. године. Градоначелник града Требиње је одбио освојени мандат на Општим изборима 2018. године, али је због именовања на другу функцију поднио оставку на функцију начелника, те су и у овом граду одржани пријевремени избори 17.02.2019. године.
53. Након доношења одлука о престанку мандата градоначелника/начелника Централна изборна комисија БиХ је на 95. сједници одржаној 10.12.2018. године донијела Одлуку о расписивању и одржавању пријевремених избора за градоначелнике Градова Добој и Требиње и начелнике Општина Босански Петровац, Босанско Грахово, Бужим, Домањевац-Шамац, Дрвар, Какањ и Рибник.
54. За учешће на пријевременим изборима овјерено је укупно 13 политичких партија, 13 независних кандидата и једна коалиција. Укупно је овјерено 17 кандидата политичких партија и коалиција те се на гласачким листићима налазило укупно 30 кандидата.
55. Централни бирачки списак за пријевремене изборе закључен је дана 28.01.2019. године, а одлуком о закључивању и потврђивању броја уписаних бирача у Централни бирачки списак за пријевремене изборе за градоначелнике градова и начелнике општина који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године утврђено је да је за пријевремене изборе уписано укупно 170.892 бирача.
56. За посматрање пријевремених избора Централна изборна комисија БиХ је акредитовала укупно 262 посматрача из удружења грађана.

---

⁸ Споразум о донацији, број: 07-1-16-2-823-6/2018 од 03.10.2018. године.

57. Пријевремени избори су у складу с Одлуком о расписивању и одржавању пријевремених избора одржани 17.02.2019. године на 293 бирачка мјеста у 9 градова /општина.
58. Централна изборна комисија БиХ је дана 25.02.2019. године донијела Одлуку о утврђивању и објављивању резултата пријевремених избора за градоначелнике и начелнике предметних градова и општина, а истеком рока за подношење жалбе и захтјева за поновно бројање гласачких листића, односно након правоснажности одлука, у складу с чланом 5.32 Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је дана 05.03. донијела одлуке о потврђивању резултата пријевремених избора за градоначелнике Града Требиње и Града Добој, односно начелнике општина Босанско Грахово, Босански Петровац, Домањевац-Шамац, Дрвар, Какањ и Рибник, а дана 06.03.2019. године Одлуку о потврђивању резултата пријевремених избора за начелника Општине Бужим.
59. Централна изборна комисија БиХ је спровела и посредне изборе за делегате у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ из Републике Српске и Федерације БиХ, Дом народа Парламента Федерације БиХ и Вијеће народа Републике Српске, а у наредном периоду требају се провести посредни избори за предсједника и потпредсједника Федерације БиХ.
60. У складу са Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2018. годину⁹ Централној изборној комисији БиХ је одобрен укупан буџет у износу од 11.463.000, од чега за непосредну потрошњу 3.001.000 КМ и за одржавање Општинских избора 2018. године 8.462.000 КМ. Из донације Савјета Европе “Програм предизборне помоћи за Опште изборе у Босни и Херцеговини“ потрошено је 114.679,20 КМ (58.634,54 EUR).
61. Укупан кориговани буџет Централне изборне комисије БиХ за 2018. годину, с пренесеним неискориштеним средствима из 2017. године на вишегодишњем капиталном улагању и намјенским средствима иностраних донација, износи укупно 12.052.68 КМ.
62. Укупни трошкови Општинских избора 2018. године су износили 7.930.897,65 КМ од чега је на исплате члановима бирачких одбора утрошено 4.174.810,20 КМ.
63. У области јавних набавки у извјештајном периоду проведено је укупно 27 поступака од чега 12 отворених, 12 конкурентских и 3 преговарачка поступка без објаве обавјештења о набавци.
64. У периоду јануар–децембар 2018. године на протоколу у писарници у дјеловодник предмета и аката, закључен на крају 2018. године заведено је 1.515 предмета; у уписник првостепених предмета управног поступка је заведено 764 предмета; у уписник другостепених предмета управног поступка су заведена 23 предмета; у дјеловодник за повјерљиву и строго повјерљиву пошту је заведен један (1) акт, у организационе јединице Секретаријата је путем интерних књига задужено 14.955 аката.
65. У складу са чланом 17. Закона о финансирању политичких партија, Парламентарној скупштини БиХ је поднесен Извјештај о прегледаном стању финансијског пословања

---

⁹ “Службени гласник БиХ”, број 8/18.

политичких партија у 2016. години, број: 03-07-6-912-2/18 од 19.09.2018. године, који се дијели као скупштински штампани материјал.

66. Централна изборна комисија БиХ је извршила преглед и контролу годишњег финансијског извјештаја политичких партија за 2017. годину за 121 политичку партију.
67. До краја 2018. године издата су 34 извјештаја о прегледу годишњег финансијског извјештаја за 2017. годину који су, у складу са одредбама члана 10. став (3), (4) и (5) Закона о финансирању политичких партија и одредбама члана 10. став (2) Правилника о административним процедурама прегледа, контроле и ревизије финансијских извјештаја политичких партија, у форми прелиминарних достављени политичким партијама на читовање.
68. Током 2018. године извршене су провјере за једног кандидата за функцију замјеника министра цивилних послова у Савјету министара БиХ и 9 кандидата за замјеника директора Агенције за превенцију корупције и координацију борбе против корупције.
69. У оквиру међународне сарадње, сачињена је информација о свим досада предузетим и реализованим активностима, из своје надлежности, на имплементацији препорука Групе земаља Савјета Европе за борбу против корупције – ГРЕЦО, из Евалуацијског извјештаја за Босну и Херцеговину из трећег круга евалуације Босне и Херцеговине – Транспарентност финансирања политичких партија.
70. Централна изборна комисија БиХ је и у 2018. години наставила активни ангажман у Удружењу европских изборних званичника (АСЕЕЕО), учешћем у раду 27. Годишње конференције и Генералне скупштине АСЕЕЕО-а, као и учешћем на састанцима Удружења свјетских изборних органа (А-WEB), а настављена је сарадња с органима за спровођење избора те учествовање на конференцијама, семинарима/радионицама, и посматрачким мисијама. Представници Централне изборне комисије БиХ су у 2018. години учествовали на једном међународном семинару, једној међународној конференцији, и у двије изборне посматрачке мисије.
71. У 2018. години Централна изборна комисија БиХ је реализовала пројекат предизборне помоћи Савјета Европе у Босни и Херцеговини за Опште изборе 2018. године. Циљ пројекта је био: 1) подршка изради пет публикација: ”Избори у Босни и Херцеговини – дуг пут ка демократским стандардима“; Приручник за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018. године; Приручник за посматрање избора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018. године; Практикум за изборну комисију основне изборне јединице у Босни и Херцеговини; Практикум за финансирање изборне кампање и политичких партија; 2) организација предизборне конференције о обавезама општинских/градских изборних комисија у припремама директних избора 2018. године (“У сусрет Општим изборима 2018. године”). Укупна вриједност пројекта је у износу од максимално 67,329.99EUR, од чега је реализовано 114.679,20 KM (58.634,54 EUR).
72. У 2018. години у Центру за едукацију Централне изборне комисије БиХ одржан је један међународни семинар; два семинара за политичке партије, једно предавање за ученике и професоре средњих школа, једно предавање за студенте Универзитета и завршни састанак за међународне посматраче.
73. Током 2018. године настављена је сарадња с невладиним сектором, а посебно с Удружењем изборних службеника у БиХ.

74. Централна изборна комисија БиХ је у извјештајном периоду одржала 101 сједницу на којима је донесено 1.385 одлука и 502 закључка, од чега 1.364 одлука и 500 закључака су донесени једногласно; 14 конференција за новинаре, издала 105 саопштења за јавност.
75. Писани медији у Босни и Херцеговини су у 2018. години објавили више од 3.000 чланака о раду Централне изборне комисије БиХ.

О Централној изборној комисији Босне и Херцеговине

Визија

Пружање подршке демократским процесима у Босни и Херцеговини и развоју друштва без корупције.

Мисија

Централна изборна комисија БиХ спроводи изборни процес, обавља финансијску контролу политичких партија и оцјењује да ли кандидати испуњавају услове за именовање предједавајућег, министара и замјеника министара у Савјету министара БиХ, као и кандидата за директора и замјеника директора у Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције и тако доприноси јачању демократских процеса у Босни и Херцеговини.

Наше вриједности

Владавина закона: У својим активностима изборна администрација поступа искључиво према важећем законодавству.

Независност и непристрасност: Централна изборна комисија БиХ је независан орган који спроводи своје активности на независан начин без било каквих политичких утицаја или мијешања, унутар законом прописаних надлежности. Као независан орган одговоран за спровођење слободних и поштених избора, као и других закона из своје надлежности, Централна изборна комисија БиХ спроводи своје активности на непристрасан начин, не учествује у политичким расправама и не демонстрира политичку наклоност.

Транспарентност и јавност рада: Изборни процеси и активности Централне изборне комисије БиХ су у потпуности транспарентни, а све информације су доступне јавности. Централна изборна комисија БиХ његује принцип размјене информација са свим кључним актерима.

Одговорност: Централна изборна комисија БиХ и њено особље обављају своје дужности на одговоран начин и редовно објављује извјештаје о раду.

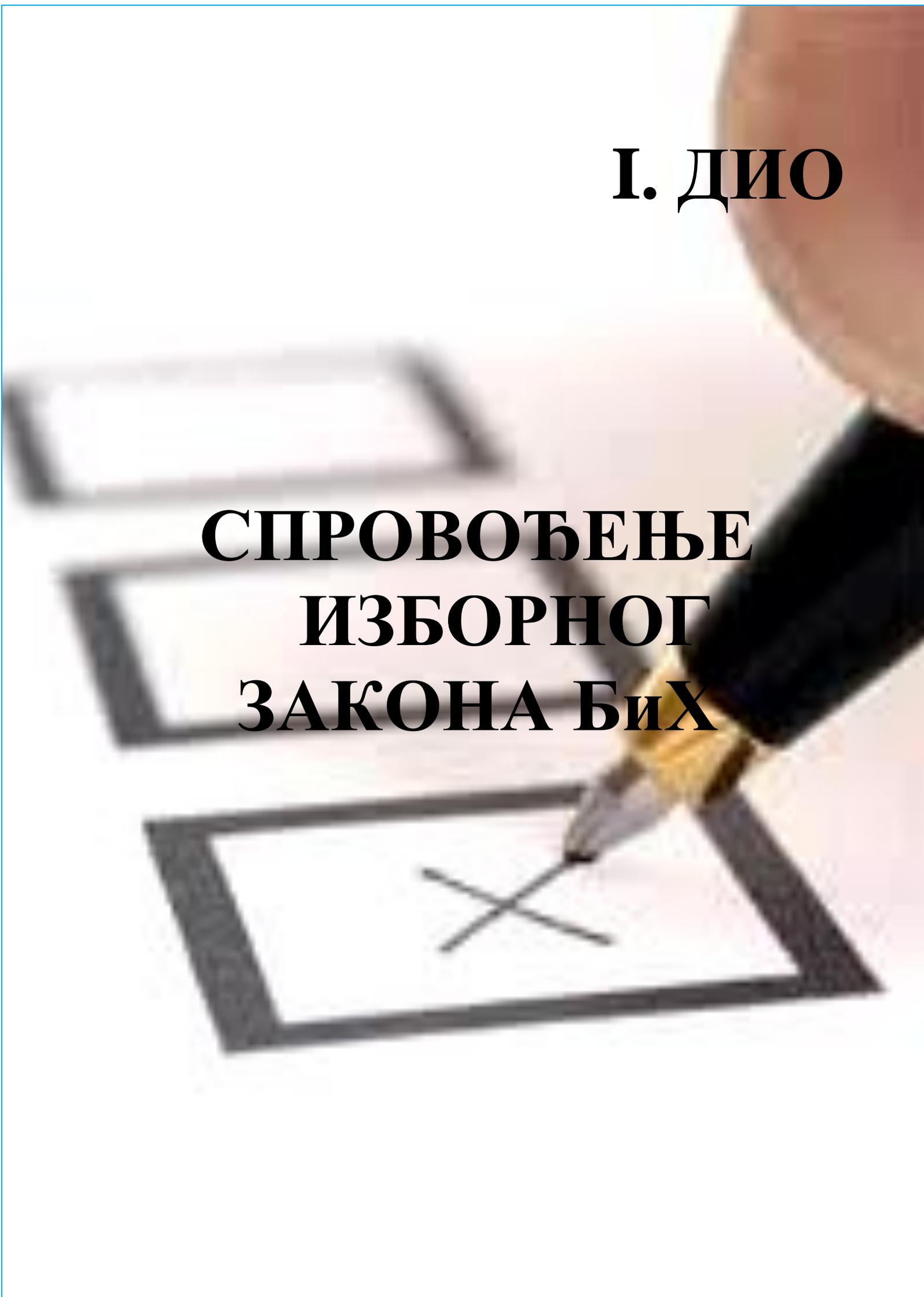
Професионални интегритет: Централна изборна комисија БиХ ће одржавати своју професионалну компетентност кроз развој стручних, ефикасних, мотивисаних и професионалних људских ресурса.

Наши циљеви

- ❖ Задржати статус независне институције која доприноси демократизацији друштва у Босни и Херцеговини;
- ❖ допринос изградњи институционалних капацитета Босне и Херцеговине;
- ❖ јачање плуралистичке демократије, људских права и слобода и владавина закона;
- ❖ обезбјеђење тачности бирачких спискова и идентификације бирача;
- ❖ повећање свјесности бирача;
- ❖ развој људских ресурса кроз циљану едукацију;
- ❖ коришћење савремених информационих технологија;
- ❖ унапређење сарадње са свим кључним актерима;
- ❖ развој ефикасних механизма за мониторинг и евалуацију.

I. ДИО

**СПРОВОЂЕЊЕ
ИЗБОРНОГ
ЗАКОНА БИХ**

1. Припрема и спровођење непосредних и посредних избора

1.1. Активности на измјенама и допунама Изборног закона БиХ

76. Користећи се овлашћењем и обавезом из члана 2.9 став (1) тачка 16. Изборног закона БиХ, којим Централна изборна комисија БиХ, између осталог, има могућност да иницира измјене Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је у сврху проналажења рјешења и припреме Општих избора 2018. године на разматрање и усаглашавање доставила Интерресорној радној групи за измјену изборног законодавства Босне и Херцеговине материјал с приједлозима измјена и допуна Изборног закона БиХ о којима је постигнута сагласност свих седам чланова Централне изборне комисије БиХ, како би се унаприједиле изборне процедуре и правила гласања.
- Интерресорна радна група за измјену изборног законодавства Босне и Херцеговине, у којој су и три члана Централне изборне комисије БиХ, којом је предсједавао Бранко Петрић, садашњи предсједник Централне изборне комисије БиХ, у своме раду је имала потешкоће, с обзиром на то да на радним састанцима по уредно примљеним позивима поједини чланови Интерресорне радне групе за измјену изборног законодавства Босне и Херцеговине из других институција нису присуствовали, тако да у већини случајева због недостатка кворума су радни састанци одгађани.
77. Централна изборна комисија БиХ се у припреми приједлога измјена и допуна Изборног закона БиХ руководила препорукама релевантних међународних организација које су посматрале изборе у Босни и Херцеговини (ОЕБС/ОДИHR, Конгрес локалних и регионалних власти Савјета Европе).
78. По захтјеву Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, Централна изборна комисија БиХ је дала мишљење са образложењем на чланове 2.10, 2.19, 5.10, 6.2, 14.1 и 17.9 у приједлогу Закона о измјенама и допунама Изборног закона БиХ – предлагатељ су поједини посланици Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ.
79. По захтјеву Дома народа Парламентарне скупштине БиХ, Централна изборна комисија БиХ је дала мишљење са образложењем у вези са члановима 2.9, 2.10, 2.13, 2.20, 5.1, 5.3, 5.7, 5.8, 5.10, 5.18, 5.19, 5.20, 5.22, 5.23, 5.25, 5.30 на приједлог Закона о измјенама и допунама Изборног закона БиХ – предлагатељ су поједини посланици Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ.
80. У самом изборном периоду Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ је донио закључак, број: 01-50-1-15-62/18 (веза: 01,02-50-19-1190/18) од 05.07.2018. године, којим се задужује Централна изборна комисија БиХ да својим подзаконским актом пропише да се на бирачком мјесту на којем се утврди да је више од 5% неважећих гласачких листића, избори понављају. С обзиром на то да је наведени приједлог у закључку у супротности са чланом 2.10 Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је дала одговор на предметни закључак, којим је између осталог истакла да би Централна изборна комисија БиХ донијела подзаконски акт на начин како је наведено у предметном закључку, неопходно је измијенити и одредбе Изборног закона БиХ.

1.2. Нормативна дјелатност

81. Припрема и усвајање нормативних аката, као континуирани задатак Централне изборне комисије БиХ, огледа се у изради подзаконских аката донесених на основу закона из надлежности Централне изборне комисије БиХ.

Акти Централне изборне комисије БиХ објављени у службеним гласилима

- Упутство о измјенама и допунама Упутства о утврђивању квалификација, броја, именовању и разрјешењу и обуци чланова изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број 10/18)
- Одлуку о броју чланова изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број 17/18)
- Одлука о дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине, у којима се планира организирање гласања за Опште изборе 2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 17/18)
- Одлука о расписивању и одржавању Општих избора 2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Правилник о употреби и изради извода из Централног бирачког списка (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Правилник о измјенама Правилника о употреби и изради извода из Централног бирачког списка (“Службени гласник БиХ“, број 62/18)
- Правилник о спровођењу избора у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Правилник о измјенама Правилника о спровођењу избора у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број 62/18)
- Правилник о измјени Правилника о спровођењу избора у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број 69/18)
- Правилник о пријави и условима за овјеру политичких субјеката за учешће на непосредним изборима у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Правилник о медијском представљању политичких субјеката у периоду од дана расписивања избора до дана одржавања избора (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Правилник о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Правилник о измјенама Правилника о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора (“Службени гласник БиХ“, број 62/18)

- Правилник о организацији рада и утврђивању резултата гласања у Главном центру за бројање за Опште изборе 2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 54/18)
- Упутство о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе у БиХ који ће се одржати у недјељу, 07.10.2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Упутство о измјенама Упутства о додјели и престанку мандата (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Упутство о допуни Упутства о врстама, начину и роковима за одређивање бирачких мјеста (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Упутство о утврђивању квалификација, броја, именовању и разрјешењу и обуци чланова изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини – пречишћени текст (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Упутство о допунама и измјенама Упутства о условима и процедурама за акредитовање изборних посматрача у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Упутство о условима и процедурама за акредитовање изборних посматрача у Босни и Херцеговини – пречишћени текст (“Службени гласник БиХ“, број 41/18)
- Одлука о логу Централне изборне комисије Босне и Херцеговине који ће се користити за Опште изборе 2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Одлука о закључивању Централног бирачког списка са стањем на дан 07.05.2018. године у 24,00 часова (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Овјерене кандидатске листе за учествовање на Општим изборима који се одржавају 07. октобра 2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 57/18)
- Одлука о измјени одлуке о утврђивању и објави броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за Опште изборе 2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 62/18)
- Одлука о закључивању и потврђивању извода из Централног бирачког списка за Опште изборе 2018. године и објављивању броја бирача за сваку изборну јединицу (“Службени гласник БиХ“, број 62/18)
- Одлука о одређивању бирачких мјеста за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број 69/18)
- Одлука о потврђивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 78/18)
- Одлука о I допуни Одлуке о потврђивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број 82/18)

- Одлука о II допуни Одлуке о потврђивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број 83/18)
- Одлука о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата у Вијећу народа Републике Српске (“Службени гласник БиХ“, број 88/18)
- Одлука о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Дом народа Парламентарне скупштине БиХ (“Службени гласник БиХ“, број 88/18)
- Одлука о расписивању и одржавању пријевремених избора за градоначелнике града Добој и града Требиње и начелнике општине Босански Петровац, општине Босанско Грахово, општине Бужим, општине Домањевац-Шамац, општине Дрвар, општине Какањ и општине Рибник (“Службени гласник БиХ“, број 88/18)
- Упутство о роковима изборних активности за одржавање пријевремених избора за градоначелника Града Добој, градоначелника Града Требиње, начелника Општине Босанско Грахово, начелника Општине Босански Петровац, начелника општине Бужим, начелника Општине Домањевац-Шамац, начелника Општине Дрвар, начелника Општине Какањ и начелника Општине Рибник (“Службени гласник БиХ“, број 88/18)
- Одлука о закључивању и потврђивању броја уписаних бирача у Централни бирачки списак за пријевремене изборе за градоначелнике Града Добој и Града Требиње и начелнике општина Босанско Грахово, Босански Петровац, Бужим, Домањевац-Шамац, Дрвар, Какањ и Рибник, који ће се одржати у недјељу 17.02.2019.године (“Службени гласник БиХ“, број 91/18)
- Упутство о измјени и допунама Упутства о поступку спровођења посредних избора за тијела власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број 91/18)
- Овјерене кандидатске листе за учешће на пријевременим изборима за градоначелника Града Добој, градоначелника Града Требиње, начелника општине Босанско Грахово, начелника општине Босански Петровац, начелника општине Бужим, начелника општине Домањевац-Шамац, начелника општине Дрвар, начелника општине Какањ и начелника општине Рибник („Службени гласник БиХ“, број 4/19)
- Одлука о утврђивању и објави броја уписаних бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за пријевремене изборе за градоначелника Града Добој, који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године (“Службени гласник БиХ“, број 4/19)
- Одлука о утврђивању и објави броја уписаних бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за пријевремене изборе за градоначелника Града Требиње, који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године (“Службени гласник БиХ“, број 4/19)
- Одлука о утврђивању и објави броја уписаних бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за пријевремене изборе за начелника

општине Босанско Грахово, који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године ("Службени гласник БиХ", број 4/19)

- Одлука о утврђивању и објави броја уписаних бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за пријевремене изборе за начелника општине Босански Петровац, који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године ("Службени гласник БиХ", број 4/19)
- Одлука о утврђивању и објави броја уписаних бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за пријевремене изборе за начелника општине Бужим, који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године ("Службени гласник БиХ", број 4/19)
- Одлука о утврђивању и објави броја уписаних бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за пријевремене изборе за начелника општине Домањевац-Шамац, који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године ("Службени гласник БиХ", број 4/19)
- Одлука о утврђивању и објави броја уписаних бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за пријевремене изборе за начелника општине Дрвар, који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године ("Службени гласник БиХ", број 4/19)
- Одлука о утврђивању и објави броја уписаних бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за пријевремене изборе за начелника општине Какањ, који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године ("Службени гласник БиХ", број 4/19)
- Одлука о утврђивању и објави броја уписаних бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за пријевремене изборе за начелника општине Рибник, који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године ("Службени гласник БиХ", број 4/19)
- Одлука о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине – Општи избори 2018.године ("Службени гласник БиХ", број 10/19)
- Одлука о закључивању и потврђивању броја уписаних бирача у Централни бирачки списак за пријевремене изборе за градоначелнике градова и начелнике општина који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године ("Службени гласник БиХ", број 10/19)
- Одлука о закључивању и потврђивању броја уписаних бирача у Централни бирачки списак за бираче који гласају путем мобилног тима за пријевремене изборе за градоначелнике градова и начелнике општина који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године ("Службени гласник БиХ", број 10/19)
- Одлука о I допуни Одлуке о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине – Општи избори 2018. године ("Службени гласник БиХ", број 12/19)

- Одлука о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине из Федерације Босне и Херцеговине – Општи избори 2018. године ("Службени гласник БиХ", број 15/19)
- Одлука о потврђивању и објави броја бирача уписаних у Централни бирачки списак за пријевремене изборе за градоначелнике градова и начелнике општина са стањем на дан 17.02.2019. године у 24.00 часа ("Службени гласник БиХ", број 15/19)
- Критеријум и поступак попуне недостајућих мандата у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине – Општи избори 2018. године ("Службени гласник БиХ", број 16/19)
- Одлука о потврђивању резултата пријевремених избора за градоначелника Града Добој одржаних дана 17. фебруара 2019. године ("Службени гласник БиХ", број 19/19)
- Одлука о потврђивању резултата пријевремених избора за градоначелника Града Требиње одржаних дана 17. фебруара 2019. године ("Службени гласник БиХ", број 19/19)
- Одлука о потврђивању резултата пријевремених избора за начелника Општине Босански Петровац одржаних дана 17. фебруара 2019. године ("Службени гласник БиХ", број 19/19)
- Одлука о потврђивању резултата пријевремених избора за начелника Општине Босанско Грахово одржаних дана 17. фебруара 2019. године ("Службени гласник БиХ", број 19/19)
- Одлука о потврђивању резултата пријевремених избора за начелника Општине Домањевац-Шамац одржаних дана 17. фебруара 2019. године ("Службени гласник БиХ", број 19/19)
- Одлука о потврђивању резултата пријевремених избора за начелника Општине Дрвар одржаних дана 17. фебруара 2019. године ("Службени гласник БиХ", број 19/19)
- Одлука о потврђивању резултата пријевремених избора за начелника Општине Какањ одржаних дана 17. фебруара 2019. године ("Службени гласник БиХ", број 19/19)
- Одлука о потврђивању резултата пријевремених избора за начелника Општине Рибник одржаних дана 17. фебруара 2019. године ("Службени гласник БиХ", број 19/19)
- Одлука о потврђивању резултата пријевремених избора за начелника Општине Бужим одржаних дана 17. фебруара 2019. године ("Службени гласник БиХ", број 19/19)

- Одлука о II допуни Одлуке о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине – Општи избори 2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 19/19).

Остали акти Централне изборне комисије БиХ објављени у службеним гласилима

- Пословник Централне изборне комисије Босне и Херцеговине – пречишћени текст (“Службени гласник БиХ“, број 29/18)
- Одлука о утврђивању питања за израду тестова, као и критеријума за провјеру знања председника, чланова и њихових замјеника за Опште изборе 2018. године (“Службени гласник БиХ“, број 69/18)
- Одлука о разрјешењу председнице Централне изборне комисије Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број 71/18)
- Одлука о избору председника Централне изборне комисије Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број 71/18)

Акти Централне изборне комисије БиХ објављени на интернет страници www.izbori.ba

- Закључак о утврђивању техничког пречишћеног текста Изборног закона Босне и Херцеговине – Изборни закон Босне и Херцеговине – технички пречишћени текст
- Одлука о утврђивању и објави броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за Опште изборе 2018. године
- Одлука о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за Опште изборе 2018. године.
- Одлука о измјенама одлуке о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за Опште изборе 2018. године.
- Одлука о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2018. године
- Одлука о I измјенама о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2018. године
- Одлука о II измјени о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2018. године
- Одлука о III измјени о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2018. године
- Одлука о IV измјенама о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2018. године

- Инструкција о начину уноса, обраде и контроле изборних резултата за Опште изборе 2018. године
- Одлука о успостави Главног центра за бројање и о именовању директора и замјеника директора Главног центра за бројање за Опште изборе 2018. године
- Одлука о именовању главног контролора, замјеника главног контролора, контролора за обраду, унос и потврду резултата гласања и контролора за транспорт, руковање и складиштење гласачких листића и другог изборног материјала на Општим изборима 2018. године
- Инструкција о начину уписивања серијских бројева печата гласачке кутије у Образац за бројно стање за Опште изборе 2018. године
- Одлука о поврату уплаћеног новчаног износа таксе за овјеру
- Одлука о висини накнада за рад бирачких одбора у Босни Херцеговини на спровођењу Општих избора 2018. године
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Вијећу народа Републике Српске из реда српског народа
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Вијећу народа Републике Српске из бошњачког народа
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Вијећу народа Републике Српске из реда хрватског народа
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Вијећу народа Републике Српске из реда Осталих.
- Одлука о успостави Главног центра за бројање и о именовању директора и замјеника директора Главног центра за бројање за спровођење пријевремених избора за градоначелника Града Добој, градоначелника Града Требиње, начелника општине Босанско Грахово, начелника општине Босански Петровац, начелника општине Бужим, начелника општине Домањевац-Шамац, начелника општине Дрвар, начелника општине Какањ и начелника општине Рибник
- Одлука о именовању главног контролора, замјеника главног контролора, контролора за обраду, унос и потврду резултата гласања и контролора за транспорт, руковање и складиштење гласачких листића и другог изборног материјала за спровођење пријевремених избора за градоначелника Града Добој, градоначелника Града Требиње, начелника општине Босанско Грахово, начелника општине Босански Петровац, начелника општине Бужим, начелника општине Домањевац-Шамац, начелника општине Дрвар, начелника општине Какањ и начелника општине Рибник
- Одлука о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за градоначелника Града Добој

- Одлука о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за градоначелника Града Требиње
- Одлука о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за начелника Општине Дрвар
- Одлука о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за начелника Општине Домањевац-Шамац
- Одлука о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за начелника Општине Босанско Грахово
- Одлука о утврђивању и објављивању резултата пријевремених избора за градоначелника Града Добој, градоначелника Града Требиње, начелника општине Босанско Грахово, начелника општине Босански Петровац, начелника општине Бужим, начелника општине Домањевац-Шамац, начелника општине Дрвар, начелника општине Какањ и начелника општине Рибник одржаних дана 17.02.2019. године
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из Западно-херцеговачког кантона
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из Тузланског кантона
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из Унско-санског кантона
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из Посавског кантона
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из Кантона Сарајево
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из Средњобосанског кантона
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из Херцеговачко-неретванског кантона
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из Босанско-подрињског кантона Горажде
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из Зеничко-добојског кантона
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из Кантона 10

- Одлука о расподјели мандата делегатима из реда српског народа у Дом народа Парламента Федерације БиХ
- Одлуке о расподјели мандата делегатима из реда осталих у Дом народа Парламента Федерације БиХ
- Одлука о расподјели мандата делегатима из реда бошњачког народа у Дом народа Парламента Федерације БиХ
- Одлука о расподјели мандата делегатима из реда хрватског народа у Дом народа Парламента Федерације БиХ
- Одлуке о додјели мандата делегату у Дом народа Парламента Федерације БиХ из реда српског народа.

Акти Централне изборне комисије БиХ који се не објављују у службеним гласилима и интернет страници www.izbori.ba.

- Правилник о начину и трајању ангажовања додатног особља за припрему и спровођење Општих избора 2018. године
- Одлука о изгледу гласачких листића и садржају воденог жига за производњу папира за штампање гласачких листића за Опште изборе 2018. године
- Одлука о изради сита (алата) за израду воденог жига за производњу папира за штампање гласачких листића за Опште изборе 2018. године
- Одлука о уништењу сита са воденим жигом.

Одлуке Централне изборне комисије Босне и Херцеговине у вези са вођењем Централног бирачког списка

82. У складу с надлежношћу о вођењу Централног бирачког списка, а вези с одредбом члана 1.7 Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је, на основу података достављених од надлежних органа о лицима која се налазе на издржавању казне затвора или су издржале казну затвора због озбиљних повреда хуманитарног права коју је изрекао Суд БиХ, Суд Републике Српске или Суд Федерације БиХ и Суд Брчко дистрикта БиХ или које се нису повиновале наредби да се појаве пред Судом БиХ, Судом Републике Српске или Судом Федерације БиХ и Судом Брчко дистрикта БиХ у извјештајном периоду, донијела 73 одлуке, којим је за 55 особа утврђено да неће бити уписане у Централни бирачки списак док се налазе на издржавању казне затвора, а за 18 особа да стичу право уписа у Централни бирачки списак након издржане казне затвора.

1.3. Остали акти Централне изборне комисије БиХ

83. Централна изборна комисија БиХ је на својој 79. сједници одржаној 5.11.2018. донијела Закључак којим се даје сагласност на Програм обуке упосленика Секретаријата Централне изборне комисије БиХ за 2019. годину. (акт број 04-2-07-10-1324-2/18). Наведени Програм обуке је достављен Агенцији за државну службу БиХ (акт бр. 04-2-07-10-1324-3/18 од 06. 11. 2018.).
84. Централна изборна комисија БиХ је на 10. сједници одржаној 29. марта 2018. године донијела закључак којим се утврђује текст Извјештаја о спровођењу закона у надлежности Централне изборне комисије БиХ и који се подноси Парламентарној скупштини БиХ (акт број 04-2-07-10-299-1/18 и 04-2-07-10-299-2/18 од 29.03.2018.) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ је обавијестио Централну изборну комисију БиХ да ће Колегијум Представничког дома због недовољне ентитетске већине приликом гласања обавити накнадне консултације о Извјештају (акт број 01-50-1-15-62/18 од 05.07.2018.). Дом народа Парламентарне скупштине БиХ је усвојио извјештај на својој 41. сједници одржаној 27.07.2018. године (акт број 02-50-6—16-41/18 од 27.07.2018. године).
85. Извјештај мониторинга спровођења Акционог плана Централне изборне комисије БиХ за спровођење Стратегије за борбу против корупције 2015–2019. за период мај 2015. – децембар 2017. године и Акциони план Централне изборне комисије БиХ за спровођење Стратегије за период 2018–2019. година, усвојен је на 2. сједници Централне изборне комисије БиХ одржаној 18.01.2018. године (акт број: 04- 07-10-1054-4 /17), а достављен је Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције.¹⁰
86. Дана, 28.03.2018. године Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, на њен захтјев¹¹ је достављена Процјена стварних ефеката проведених активности из Акционог плана Централне изборне комисије БиХ за спровођење Стратегије за борбу против корупције 2015–2019. за период 2016–2017. година (Акт број: 04-07-10-1054-7/17 од 28.03.2018. године).
87. Централна изборна комисија БиХ је на својој 99. сједници одржаној 20.12.2018. године усвојила Извјештај о спровођењу препорука из Ревидираног плана интегритета Централне изборне комисије (децембар 2017. – децембар 2018) (акт број: 04-07-10-1160-9 /17) и достављен је АПИК-у, акт број: 04-2-07-10-1160-10 /17). Резултати мониторинга и евалуације су показали да је Централна изборна комисија БиХ у извјештајном периоду од укупно 12 препорука у потпуности реализирала 4 препоруке (33%), док су 2 препоруке (16,7%) дјелимично спроведене. Двије препоруке нису проведене, а њихово спровођење, између осталог, не зависи само од Централне изборне комисије БиХ.¹²

¹⁰ Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције је дана 20.12.2017. године дала позитивно мишљење на приједлог Акционог плана Централне изборне комисије БиХ за спровођење Стратегије за период 2018–2019. година (Акт број 06-07-4-643-39/17).

¹¹ Акт АПИК-а, број 06-07-4-169-1/18 (В.Г.) од 09.03.2018. године.

¹² Обезбјеђење удаљене локације за опоравак информационог система (Disaster Recovery Site – DRS) и 2) попуњавање једног радног мјеста у Одељењу за предревизијске и административне послове/Служба за ревизију финансирања политичких партија, а у складу са препорукама GRECO-а.

88. Извјештај мониторинга спровођења Ревидираног акционог плана Централне изборне комисије БиХ за спровођење Стратегије за борбу против корупције 2015–2019. за период 2018–2019. година (Извјештајни период: јануар 2018. – децембар 2018.) усвојен је на 99. сједници Централне изборне комисије БиХ одржаној 20.12.2018. (акт број: 04-07-10-1054- 8 /17) и достављен је АПИК-у (акт број: 04-07-10-1054- 9 /17, 20.12.2018.).
89. Централна изборна комисија БиХ је на својој 92. сједници одржаној 05.12.2018. године усвојила Средњорочни план рада Централне изборне комисије Босне и Херцеговине за период 2019–2021. година (акт број: 07-1-07-1-1263-4/18). Министарство финансија и трезора БиХ је дало мишљење којим констатује да је Средњорочни план рада Централне изборне комисије БиХ за период 2019–2021. припремљен у складу с методолошким смјерницама наведеним Одлуком о поступку средњорочног планирања, праћења и извјештавања у институцијама и Упутством о методологији у поступку средњорочног планирања, праћења и извјештавања у институцијама БиХ које је донио Савјет министара БиХ (акт број 07-1-07-1-1263-4/18).
90. Централна изборна комисија БиХ је на својој 92. сједници одржаној дана 05.12.2018. године усвојила Програм рада Централне изборне комисије БиХ за 2019. годину (акт број 04-2-07-10-1282-3/18) на који је претходно Министарство финансија и трезора БиХ (МФТ БиХ) дало сагласност (акт број 05-02-2-9953-2/18 од 31.10.2018. године). Усвојени документ је достављен МФТ БиХ (акт број: 04-2-07-10-1282-4/18 од 05.12.2018.)
91. На захтјев Дирекције за европске интеграције (ДЕИ) надопуњен је Коначни извјештај о спровођењу препорука из Извјештаја о напретку Босне и Херцеговине у 2016. години, у дијелу који се односи на имовинске картоне изабраних званичника (акт ЦИК БиХ број: 04-2-50-2-896- 8/17 од 27.03.2018. године).
92. На захтјев Дирекције за економско планирање Савјета министара БиХ Централна изборна комисија БиХ је именовала представника за будућу сарадњу у имплементацији Агенде 2030. На Самиту о одрживом развоју, 25.09.2015., државе чланице Уједињених нација (УН) усвојиле су Програм одрживог развоја до 2030. који садржи 17 циљева одрживог развоја с циљем искорјењивања сиромаштва, неравноправности и неправде као и рјешавања климатских промјена до 2030.¹³
93. Извјештај о спровођењу Комуникацијске стратегије Централне изборне комисије БиХ усвојен је на 2. сједници одржаној 18.01.2018. године.¹⁴

---

¹³ Савјет министара БиХ је задужило Дирекцију за економско планирање за израду Акционог плана и Мапе пута за постизање одрживог развоја у БиХ као и за праћење активности у свим областима те израду релевантних анализа које се односе на постизање циљева. Формирањем радне групе састављене од представника релевантних институција свих нивоа власти у БиХ започет је процес који у себи садржи све активности за усклађивање и планирање циљева одрживог развоја за БиХ. Током јуна 2019. године на политичком форуму високе разине за одрживи развој требао би бити представљен “Добровољни национални извјештај за Босну и Херцеговину“ за чију припрему су неопходни инпути надлежних институција.

¹⁴ Акт број: 04-1-50-2-190-2/16 од 18.01.2018. године.

1.4. Активности Ad hoc радне групе за извршење закључка 3 са 108. сједнице Савјета министара БиХ – наставак праћења иновација у области информатичких и комуникацијских технологија примјењивих у изборном процесу у Босни и Херцеговини

94. У 2018. години настављене су активности Ad hoc радне групе за извршење закључка 3 са 108. сједнице Савјета министара БиХ – наставак праћења иновација у области информатичких и комуникацијских технологија примјењивих у изборном процесу у Босни и Херцеговини.
95. Савјет министара БиХ је на 108. сједници, одржаној 19.07.2017. године донио закључак бр. 3 којим је обавезо Министарство комуникација и промета БиХ да у сарадњи са Централном изборном комисијом БиХ настави пратити иновације у области информатичких и комуникационих технологија примјењивих у изборном процесу у Босни и Херцеговини, и о томе два пута годишње извјештава Савјет министара БиХ, с истицањем препорука за поступање.
96. У складу са наведеним закључком Савјета министара БиХ формирана је Ad hoc радна група за извршење закључка бр. 3 са 108. сједнице Савјета министара Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Ad hoc радна група), у коју су у име Министарства комуникација и промета Босне и Херцеговине именовани: Зоран Андрић, помоћник министра у Сектору за промет, и Ирида Варатановић, шефица Одсека за информатизацију у Сектору за комуникације и информатизацију, а у име Централне изборне комисије БиХ: др. Суад Арнаутовић и Бранко Петрић, чланови Централне изборне комисије БиХ. На првом састанку Ad hoc радне групе одржаном 14.08.2017. године чланови Ad hoc радне групе су за предједавајућег једногласно изабрали др Суада Арнаутовића, члана Централне изборне комисије БиХ. На истом састанку је договорено да административно-техничке послове за Ad hoc радну групу обавља Секретаријат Централне изборне комисије БиХ.
97. Ad hoc радна група је сачинила и на састанку одржаном 06. 12.2017. године једногласно усвојила Први шестомјесечни Извјештај Ad hoc Радне групе за извршење закључка бр. 3 са 108. сједнице Савјета министара Босне и Херцеговине – наставак праћења иновација у области информатичких и комуникационих технологија примјењивих у изборном процесу у Босни и Херцеговини (период јул–децембар 2017. године), те путем Министарства комуникација и промета БиХ доставила Извјештај Савјету министара БиХ, на разматрање и усвајање препорука за поступање, а у складу са Пословником о раду Савјета министара БиХ.
98. Савјет министара БиХ је на 142. сједници, одржаној 15.05.2017. године, размотрио **Први шестомјесечни извјештај** Ad hoc Радне групе за извршење закључка бр. 3 са 108. сједнице Савјета министара БиХ – наставак праћења иновација у области информатичких и комуникационих технологија примјењивих у изборном процесу у Босни и Херцеговини (период јул–децембар 2017. године), те с тим у вези донио закључак¹⁵ којим се усваја Први шестомјесечни извјештај и задужује Ad hoc радна група да се укључи у рад Интерресорне групе за израду Стратегије за примјену нових технологија у изборном процесу у Босни и Херцеговини и Акционог плана за

---

¹⁵ <http://www.vijeceministara.gov.ba>

спровођење Стратегије за примјену нових технологија у изборном процесу у Босни и Херцеговини.

99. Према информацијама добијеним од Министарства цивилних послова БиХ¹⁶, задуженог у име Савјета министара БиХ да успостави Интерресорну радну групу за израду Стратегије за примјену нових технологија у изборном процесу у Босни и Херцеговини и Акционог плана за провођење Стратегије за примјену нових технологија у изборном процесу у Босни и Херцеговини, процес именовања чланова ове радне групе још није окончан. По успостави ове радне групе чланови Ad hoc радне групе ће се активно укључити у израду Стратегије и Акционог плана.

1.4.1. Активности Ad hoc радне групе за извршење закључка 3 са 108. сједнице Савјета министара БиХ у 2018. години

100. Ad hoc радна група је у периоду од јануара до јуна мјесеца 2018. године одржала четири састанка: 5. састанак (31.01.2018. године), 6. састанак (06.02.2018.), 7. састанак (14.02.2018.) и 8. састанак (20.03.2018.) године. Састанке Ad hoc радне групе је сазивао и водио др Суад Арнаутовић, предсједавајући Ad hoc радне групе.
101. Осим састанака Ad hoc радне групе, у истом периоду одржана су два радна састанка на којима су размијењена мишљења у вези са техничким унапријеђењем изборног процеса, организовано одржавање презентација на којима су представници домаћих и међународних ИТ компанија имали прилику представити своје производне програме, те су реализоване двије радне посјете са циљем упознавања са производима међународних компанија које се баве технологијама примјенљивим у изборном процесу.

1.4.2. Остале активности

102. **Састанак са Агенцијом за идентификациона документа, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине (ИДДЕЕА БиХ)** – Дана, 27.03.2018. представници Централне изборне комисије БиХ (међу којима су и два члана Ad hoc радне групе) су одржали састанак са представницима Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ у просторијама ИДДЕЕА-е у Бањалуци. Једна од тема састанка била је размјена мишљења у вези са Приједлогом измјена и допуна Изборног закона БиХ, који се односи на увођење нових технологија у изборни процес, односно којим се предлажу три техничка унапређења изборног процеса: бројање гласова (гласачких листића) путем оптичких скенера, видео-надзор на бирачким мјестима и идентификација бирача отиском прста. Усаглашено је да је потребно формирати експертски тим који би био састављен од представника Централне изборне комисије БиХ и ИДДЕЕА-е, а који ће радити на потребним техничким рјешењима.
103. **Састанак са Лутријом Босне и Херцеговине** – Дана, 22.12.2017. године чланови Ad hoc радне групе одржали су састанак са представницима Лутрије Босне и Херцеговине у просторијама Лутрије БиХ у Сарајеву. Тема састанка била је размјена искустава у вези са функционисањем оптичких скенера и софтвера за жријебање.

---

¹⁶ Акт Министарства цивилних послова БиХ, број 06-30-2-2153-2/17 од 18. 01. 2018. године.

1.4.2.1. Презентације компанија

104. У циљу анализе тржишта уређаја и система који се користе у изборном процесу у свијету, у извјештајном периоду своје производе и услуге члановима Ad hoc радне групе представиле су компаније: Scytle, МИБО комуникације и Dominion Voting.
105. **Компанија Scytle** – На састанку Ad hoc радне групе одржаном 06.02.2018. године у просторијама Централне изборне комисије БиХ, регионални директор ИТ компаније Scytle, Alin Bittel, одржао је презентацију члановима Ad hoc радне групе. Осим чланова Ad hoc радне групе, презентацији су присуствовали и чланови Централне изборне комисије БиХ, као и представник ОЕБС-а у БиХ. У презентацији су представљена рјешења компаније Scytle за модернизацију избора.

Фотографија 1. Презентација компаније Scytle

106. **Компанија МИБО комуникације** – На састанку Ad hoc радне групе одржаном 20. 03. 2018. године у просторијама Централне изборне комисије БиХ, Марко Боштјанчич, генерални директор компаније, са сарадницима је одржао презентацију у којој је представљена компанија МИБО комуникације. Наглашено је да компанија нуди најновија техничко-технолошка рјешења у области информационо-комуникационих технологија и да је специјализирана за најсложенија рјешења у ИКТ области. Такођер, компанија МИБО комуникације нуди професионална рјешења, мрежна и комуникациона, апликативна, инфраструктурна, пословна, сигурносна, затим различите услуге интеграције, надзора, подршке, пројектовања, дизајна, развоја, савјетовања, управљања пројектима, имплементације и инсталације, анализе система, едукације, лабораторијске услуге, као и производе у области информационо-комуникационих технологија.
107. **Компанија Dominion Voting** – Дана 26.06.2018. године у просторијама Централне изборне комисије БиХ, два представника канадске ИТ компаније Dominion Voting,

Dallas Newby и Раде Ђермановић су одржали презентацију *Функционирање уређаја за оптичко скенирање гласачких листића* „¹⁷ Презентацији су осим чланова Ad hoc радне групе присуствовали предсједница и чланови Централне изборне комисије БиХ, чланови неколико општинских изборних комисија, представници бх. компанија из ИТ сектора и представници медија. Презентован је оптички скенерски читач који се користи широм свијета. Истакнуте су напредна сигурност и вишеструки начини слања резултата, као и да се ради о врло безбједном и транспарентном систему. Уређај је лаган, компактан и изузетно поуздан, а такође је и лаган за складиштење, одржавање и подешавање. Наглашено је да уређај може да скенира двостране гласачке листиће величине до 72 цм и да обрађује преко 2000 листића дневно. Dominion Voting је компанија са сједиштима у Денверу (УСА) и Торонту (Канада) коју је сертифицирала Комисија за помоћ при изборима Сједињених Америчких Држава.

Фотографија 2. Презентација компаније Dominion Voting

1.4.2.2. Радне посјете

108. На основу закључка са 4. састанка Ad hoc радне групе одржаног 06.12.2017. године, реализоване су двије радне посјете компанијама које се баве информационим технологијама: компанији Muehlbauer и компанији Dominion Voting, с циљем непосредног увида у производе и услуге тих компанија.

¹⁷ О презентацији извјестили су поред ТВ кућа и следећи медији: Ослобођење, Дневни лист, Независне новине, Блиц, Глас Српске те интернет портали: <https://vijesti.ba/clanak/411141/optickim-skeniranjem-rezultati-izbora-bili-bi-poznati-za-sat-vremena>
<https://www.klix.ba/vijesti/bih/bih-bi-2020-mogla-uvesti-opticko-skeniranje-listica-rezultati-izbora-bi-bili-poznati-za-sat/180626049>
<http://ba.n1info.com/a268921/Vijesti/Vijesti/Opticko-skeniranje-listica-2020.-do-tada-hemijске-olovke.html>
<https://ba.voanews.com/a/4454941.html>
<https://www.faktor.ba/vijest/do-rezultata-za-sat-cik-predstavio-skupi-ureaj-ali-to-se-nee-koristiti-kod-nas-301168>
[https://tuzlanski.ba/infoteka/bih-bi-2020-mogla-uvesti-opticko-skeniranje-listica-rezultati-izbora-bi-bili-poznati-za-sat/.](https://tuzlanski.ba/infoteka/bih-bi-2020-mogla-uvesti-opticko-skeniranje-listica-rezultati-izbora-bi-bili-poznati-za-sat/)

109. У складу са закључком Ad hoc радне групе од 14.02.2018. године реализована је радна посјета сједишту ИТ компаније Muehlbauer у Родингу (Њемачка) у периоду од 07.02. до 10.02.2018. године. Члановима Ad hoc радне групе презентована су најновија рјешења из домена електронског гласања и практична примјена опреме коју компанија има у својој понуди. Ова компанија пружа услуге штампе пасоша, возачких дозвола и личних карата за ИДДЕЕА БиХ.
110. У периоду од 03.06. до 09.06.2018. године предсједавајући Ad hoc радне групе службено је боравио у Торонту (Канада) у оквиру програма посјете Изборној комисији Провинције Онтарио ради посматрања 42. Општинских избора за Провинцију Онтарио који су одржани дана 07.06.2018. године, а на којима су примијењени нови алати и методе приликом одвијања изборног процеса. Такође, искоришћена је погодност да се посјети сједиште канадске ИТ компаније Dominion Voting у Торонту (Канада) која се бави аутоматизацијом и дигитализацијом изборних процеса у свијету. Том приликом експерти компаније на лицу мјеста демонстрирали су уређаје и презентовали најновије технологије које се користе у изборима у свијету. Представницима компаније је сугерисано да организују представљање ширем аудиторiju у Централној изборној комисији БиХ дана 26.06.2018. године, што је и прихваћено.

1.4.3. Препоруке Ad hoc радне групе

111. Ad hoc радна група ће наставити активности на праћењу иновација у области информатичких и комуникационих технологија примјењивих у изборном процесу у Босни и Херцеговини и о томе два пута годишње извјештавати Савјет министара БиХ с истицањем препорука за поступање.
112. Узимајући у обзир све наведене активности Ad hoc радне групе у извјештајном периоду, ова радна група путем Министарства комуникација и саобраћаја БиХ је у извјештајном периоду дала препоруке Савјету министара БиХ да усвоји следеће закључке:
- 1) Усваја се Други шестомјесечни извјештај Ad hoc радне групе за праћење иновација у области информатичких и комуникационих технологија примјењивих у изборном процесу у Босни и Херцеговини и задужује се Ad hoc радна група да настави планиране активности у 2018. години
  - 2) Предлаже се Централној изборној комисији БиХ да у сарадњи са Министарством комуникација и саобраћаја БиХ проведе пилот-пројект “Увођење оптичког скенирања папирнатих листића“ на одабраним локацијама у сврху тестирања предложеног рјешења за технолошко унапрјеђење изборног процеса у Босни и Херцеговини, на наредним редовним или пријевременим изборима након Општинских избора 2018. године када се створе технички и материјално-финансијски услови
  - 3) Ad hoc радна група сматра да је потребно хитно приступити изради Стратегије за примјену нових технологија у изборном процесу у Босни и Херцеговини и Акционог плана за провођење Стратегије за примјену нових технологија у изборном процесу у Босни и Херцеговини.

1.5. Објава Општих избора 2018. године

113. Централна изборна комисија БиХ је 08.05.2018. године, у складу с чланом 1.14 и чланом 2.9 став (1) тачка 2.а Изборног закона БиХ, донијела Одлуку о расписивању и одржавању Општих избора у Босни и Херцеговини 2018. године¹⁸, као и Упутство о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе у Босни и Херцеговини који ће се одржати у недјељу 07.10.2018. године (у даљњем тексту: Упутство о роковима и редослиједу изборних активности). Општи избори 2018. године се одржавају за сљедеће нивое власти: Предсједништво Босне и Херцеговине, Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине, Предсједника и потпредсједнике Републике Српске, Народну скупштину Републике Српске и Скупштине кантона у Федерацији Босне и Херцеговине.

1.6. Активности уписа бирача у Централни бирачки списак за Опште изборе 2018. године

1.6.1. Ажурирање Централног бирачког списка

114. Поступак вођења Централног бирачког списка и уписа бирача прописан је поглављем 3. Изборног закона БиХ – Бирачки списак, те Правилником о употреби и изради извода из Централног бирачког списка. Централни бирачки списак је евиденција о држављанима БиХ који имају бирачко право у складу с Изборним законом БиХ и формира се, води и користи за потребе организације и спровођења избора у складу са законом, за спровођење референдума, за спровођење опозива изабраног функционера и изборе органа локалне самоуправе у складу са законом.

115. Одлуком о закључивању Централног бирачког списка са стањем на дан 07.05.2018. године у 24:00 часа, односно на дан прије расписивања Општих избора 2018. године (у складу с чланом 4.2 Изборног закона БиХ) утврђено је да је укупан број бирача у Босни и Херцеговини уписаних у Централни бирачки списак 3.381.963, те је појединачно утврђен и број бирача по изборним јединицама за тијела власти за које се проводе избори. У укупан број је укључено и 27.317 бирача из Брчко дистрикта БиХ који немају одређену ентитетску бирачку опцију, а коју су могли да одреде у наредном периоду, односно до 24.07.2018. године.

116. Одлуком о закључивању и потврђивању извода из Централног бирачког списка за Опште изборе 2018. године и објављивању броја бирача за сваку изборну јединицу, на основу члана 3.6 став (2) тачка е) од 30.08.2018. године, закључен је Централни бирачки списак који ће се користити за Опште изборе 2018. године са стањем на дан 23.08.2018. године у 24:00 часа, те је утврђен укупан број бирача уписаних у изводе из Централног бирачког списка 3.352.933, као и појединачан број бирача према изборним јединицама за органе власти за које се спроводе избори, а објављена је и на интернет страници Централне изборне комисије БиХ.

117. Наведени подаци коришћени су за израду извода из Централног бирачког списка по бирачким мјестима, а који су се користили на дан одржавања Општих избора 07.10.2018. године.

---

¹⁸ “Службени гласник БиХ“, број 29/18.

118. На дан Општих избора у Централни бирачки списак укупно је уписано 3.355.659 бирача и то 2.055.123 бирача у Федерацији БиХ, 1.234.728 бирача у Републици Српској и 65.808 бирача у Брчко дистрикту БиХ.

Табела 1. Број бирача уписаних у Централни бирачки списак на Дан избора 07.10.2018. године

	Број бирача	Процент
Федерација БиХ	2.055.123	61.24%
Република Српска	1.234.728	36.80%
Брчко дистрикт БиХ	65.808	1.96%
Укупно	3.355.659	100.00%

119. Од укупног броја бирача уписаних у Централни бирачки списак у Брчко дистрикту БиХ (65.808) њих 38.734 гласају за опцију Федерације БиХ, а 27.074 бирача гласају за опцију Република Српска.

120. Од укупног броја бирача уписаних у Централни бирачки списак 17,27% су млађи од 30 година, а 82,73% имају 30 и више година.

121. Према сполној структури на Централном бирачком списку на Дан избора 07.10.2018. године налазило се 50,11% жена и 49,89% мушкараца.

Табела 2. Старосна структура бирача уписаних у Централни бирачки списак на Дан избора 07.10.2018. године

	Број бирача	<30	>=30	М	Ф	М<30	М>=30	Ф<30	Ф>=30
ФБиХ	2.055.123	3.79264	1.675.859	1.017.533	1.037.590	194.507	823.026	184.757	852.833
РС	1.234.728	1.89502	1.045.226	623.014	611.714	97.694	525.320	91.808	519.906
БД БиХ	65.808	10.848	54.960	33.479	32.329	5.442	28.037	5.406	26.923
БиХ	3.355.659	579.614	2.776.045	1.674.026	1.681.633	297.643	1.376.383	281.971	1.399.662

Табела 3. Број уписаних бирача по категоријама на Дан Општинских избора
07.10.2018. године са одазивом

Категорија	Број бирача	Одазив
Редовни бирачи	3.242.680	1.745.305
Бирачи који гласају лично	12.037	104
Бирачи који гласају у одсуству	8.261	2.883
Бирачи регистровани за гласање путем поште	76.682	50.252
Бирачи регистровани за гласање путем мобилног тима	12.188	10.261
Бирачи регистровани за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ (ДКП)	1.085	801
Укупан број непотврђених гласачких листића	2.726	3.233 ¹⁹ потврђених
УКУПНО	3.355.659	1.812.839

122. Највећи одазив бирача у односу на број уписаних бирача забиљежен је у општини Источни Стари Град у којој је од укупно уписаних 1.130 бирача на изборе изашло 912 бирача или 80,70 %, док је најмањи одазив бирача у односу на број уписаних забиљежен у општини Усора у којој је од укупно уписаних 5.877 бирача на изборе изашло 1.775 или 30,20%.

1.6.2. Упис бирача у Централни бирачки списак који своје бирачко право остварују на редовним бирачким мјестима (редовни бирачи)

123. Упис бирача који гласају на редовном бирачком мјесту врши се системом ”пасивне регистрације“. Све особе којима се изда важећа лична карта државе БиХ аутоматски су уписане у Централни бирачки списак. На основу одредби члана 3.5 Изборног закона БиХ, надлежни орган који води регистар грађана доставља податке за ажурирање Централног бирачког списка у складу са Законом о централној евиденцији и размјени података.

124. За потребе преузимања података у оквиру пројекта ”Пасивна регистрација бирача у БиХ“ развијен је апликативни дио софтвера, чија је основна сврха да олакша поступак преноса података, одређивање бирачких мјеста и израду извода из коначног бирачког списка.

125. Стање Централног бирачког списка и број бирача, те сви остали неопходни подаци, утврђују се на основу података који се, у складу са Јединственом методологијом и програмом обраде и вођења евиденција Централног бирачког списка, односно актом

¹⁹ У периоду од дана закључивања Централног бирачког списка до дана избора 2.726 бирача су уписани у Централни бирачки списак. Број од 3.233 особе које су гласале непотврђеним гласачким листићима укључује: бираче који су регистровани изван БиХ, а на дан избора били у БиХ као и бираче из Брчко дистрикта БиХ који доставили увјерење о ентитетском држављанству на бирачко мјесто за гласање непотврђеним гласачким листићем.

којим је утврђена сарадња Централне изборне комисије БиХ и Агенције за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине, преузимају сваког првог понедељка у мјесецу или у зависности од потребе.

126. За потребе спровођења Општих избора 2018. године извршено је ажурирање података Централног бирачког списка у четири (4) термина, који су на основу Изборног закона БиХ утврђени Правилником, како слиједи:

Први пресјек извршен је на дан прије расписивања избора 07.05.2018. године, са стањем у 24,00 часа и коришћен је за израду Привремених извода из Централног бирачког списка и провјеру пребивалишта кандидата у складу са чланом 4.2 став (1) тачка 1. Изборног закона БиХ.

Други пресјек извршен је на дан 24.07.2018. године и коришћен је у сврху одређивања бирачких мјеста и прављења спецификација за штампање гласачких листића (75 дана прије дана одржавања избора).

Трећи пресјек извршен је на дан 23.08.2018. године и коришћен је за израду Извода из коначног бирачког списка који је дистрибуисан на бирачка мјеста (45 дана прије дана избора).

Четврти пресјек извршен је на дан 07.10.2018. године, односно на дан избора, с циљем утврђивања бирачког права гласача који су гласали непотврђеним гласачким листићима..

1.6.3. Упис избјеглих лица и лица које привремено бораве у иностранству у Централни бирачки списак

127. Упис избјеглих лица и лица које привремено бораве у иностранству у Централни бирачки списак врши се системом активне регистрације и за Опште изборе 2018. године почео је са даном расписивања избора и трајао је до 24.07.2018. године. Достава пријавног обрасца ПРП-1 са пратећом документацијом Централној изборној комисији БиХ могла се вршити путем поште на поштански претинац 450 и 451, путем факса, електронском поштом (е-маил) или лично путем протокола Централне изборне комисије БиХ. Упис избјеглих лица из БиХ који имају бирачко право је континуирани процес који се врши током цијеле године.

128. У сврху доступности образаца за пријаву као и информисања бирача, даном расписивања Општих избора 2018. године, 08.05.2018. године, обрасци пријаве, са пратећим Водичем за пријаву бирача за гласање изван БиХ и обавјештењима објављени су на веб страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba, а доступне су биле и двије инфо линије за помоћ бирачима.

129. За потребе информисања грађана БиХ, који бораве у иностранству, о начину уписа бирача и гласања изван БиХ за Опште изборе 2018. године, припремљено је и дана, 29.05.2018. године, путем Министарства спољних послова БиХ прослијеђено амбасадама и конзулатима БиХ у иностранству укупно 18.000 пријавних образаца ПРП-1, 3.600 Водича за гласање изван БиХ са обавјештењем о начину и роковима за регистрацију за гласање путем поште, на језицима у службеној употреби у БиХ, а

партнерима, удружењима грађана и међународним организацијама у иностранству је упућено укупно 220 сетова са информативним материјалом (пријавни обрасци ПРП-1, Одлука о дипломатско-конзуларним представништвима БиХ у иностранству у којима се планира гласање за Опште изборе 2018. године и Водич за пријаву бирача за гласање изван БиХ на језицима у службеној употреби у Босни и Херцеговини.

130. Дана 17.05.2018. године свим бирачима који су били уписани у Централни бирачки списак за гласање изван БиХ за Опште изборе 2018. године упућено је укупно 64.019 комада персонализованих потврдних образаца ПРП-2, лично на адресе бирача путем ”ЈП БХ Пошта Д.О.О. Сарајево.“
131. Централна изборна комисија БиХ је запримила²⁰ око 100.000 поднесака у вези са подношењем пријава за упис бирача за гласање изван БиХ, од чега 10.400 путем факса и лично, 14.000 путем поштанског претинца, те око 70.000 имејл порука са пријавама за гласање путем поште, доставом података о новим адресама, захтјевима за слање образаца за регистрацију, захтјевима за провјеру података, те одређени број дуплих аката и допуна документације.
132. Сви заинтересовани за гласање изван БиХ имали су могућност да се информишу о статусу својих пријава путем веб странице Централне изборне комисије БиХ. Успостављене су дежурне инфолиније у сврху помоћи и пружања неопходних информација бирачима изван БиХ као и у земљи, а путем имејл адреса упућено је око 4.500 одговора и појашњења на упите везано за регистрацију бирача. Особље задужено за рад на регистрацију бирача за гласање изван БиХ достављало је и обавијести путем имејла о уоченим недостацима у пријавама и роковима за њихово отклањање.
133. Након спроведеног процеса уписа бирача за гласање изван БиХ, те уноса и обраде достављених података, Одлуком Централне изборне комисије БиХ о закључивању и потврђивању извода из Централног бирачког списка за Опште изборе 2018. године и објављивању броја бирача за сваку изборну јединицу, од 30. 08. 2018. године, са стањем на дан 23.08.2018. године у 24:00 часа, између осталог, утврђен је број од 77.814 бирача²¹ уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ, од чега 76.729 бирача који гласају путем поште и 1.085 бирача који гласају у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ.
134. Претходно је, дана 13.08.2018. године, донесена Одлука о утврђивању и објави броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за Опште изборе 2018. године, као и Одлука о одбијању уписа у Централни бирачки списак подносилаца пријава, којом је укупно **9.136 пријава** бирача одбијено за упис у Централни бирачки списак за гласање изван БиХ, из разлога јер нису испуњени услови прописани чланом 3.15. став (1), (2) и (3) Изборног закона БиХ.
135. У Табели 4. су наведени разлози за одбијање уписа у Централни бирачки списак за гласање изван Босне и Херцеговине.

---

²⁰ Од дана расписивања избора до истека рока за подношење пријава 24.07.2018. године.

²¹ Одлуком о утврђивању извода из Централног бирачког списка за бираче који ће гласати путем мобилног тима за Опште изборе 2018. године (акт број 06-1-07-2-932-1/18 од 21.09.2018.) 47 лица је пререгистровано да гласају путем мобилног тима (чиме је број бирача регистрованих за гласање путем поште 76.682).

Табела 4. Разлози за одбијање уписа у Централни бирачки списак за гласање изван БиХ

Недостатак у пријави	Број пријава
Малољетно лице	4
Недостаје валидан доказ о идентитету	3.496
Недостаје валидан доказ о држављанству	143
Недостаје доказ о пребивалишту у БиХ	2.367
Недостаје образац	551
Није потписан образац	304
Није идентичан потпис на ПРП 1/2 и документу	55
Нечитка пријава	137
Нема право гласа	186
Недостаје доказ о ентитетском држављанству (Брчко дистрикт БиХ)	62
Више недостатака	410
Недостаје адреса изван БиХ	52
Поднесен захтјев за регистрацију у БиХ	8
Поднесене пријаве више особа са исте адресе	1.361
УКУПНО	9.136

136. Након истека периода за подношење жалби, одлукама Централне изборне комисије БиХ од 20.08.2018. године и 30.08.2018. године усвојене су жалбе 38 подносилаца пријава за гласање изван БиХ и наведене особе су уписане у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ.

137. Коначан број одбијених пријава бирача за гласање изван Босне и Херцеговине износи **9.098**.²²

1.6.3.1. Проблеми у поступку уписа бирача у Централни бирачки списак за гласање изван Босне и Херцеговине

138. Приликом слања пријавних образаца путем имејла грађани су се сусретали са проблемима око њихове доставе, као и обезбјеђивања валидне документације. Проблеми су се у знатној мјери односили на проблематику пребивалишта, односно немогућност проналаaska лица на Попису из 1991. године (грешке на подацима пописа из 1991. у смислу погрешно уписаних датума рођења, технички проблеми – слова ч, ж, ш, имена родитеља и сл.). Такође, знатан број докумената који се достављају путем

²² У складу с одредбама Изборног закона БиХ, пријаве бирача које су пристигле након рока за регистрацију се обрађују након избора, те се у Централни бирачки списак уписују бирачи који испуњавају услове за упис.

телефакса су у највећем броју случајева нечитки, што онемогућује обраду достављених пријава и усложњава поступак обавјештавања о недостацима.

139. Одређени број грађана и поред датих упута о начину попуњавања и слања пријавног материјала није адекватно попунио и доставио пријавне обрасце са прилозима (непотписани обрасци, истекли и неважећи документи, непотпуне адресе, адресе у БиХ, адресе без назива државе и сл.), што је такође био један од разлога због којег један број грађана није уписан у Централни бирачки списак за гласање изван БиХ, односно остали су уписани у Централни бирачки списак за гласање на редовном бирачком мјесту према мјесту пребивалишта. Такође, знатан дио потешкоћа у обради пријава односио се на вишеструку доставу пријава бирача, док се у техничком смислу знатан дио примједаба бирача односио на немогућност доставе документације путем имејла (због неадекватног формата пратећег скенираног документа добијали су аутоматски одговор да је мејлбокс препун и није у могућности примити мејл). Такође, у техничком смислу, поједини електронски документи нису могли да буду обрађени јер се нису могли отворити и штампати, понекад су заштићени шифром или су општећени.
140. Искуства и са претходних избора показују да се највећи број пријава путем имејла доставља у посљедњим данима рока за пријаву, што знатно отежава процедуру припреме и обраде материјала, отежава могућност доставе благовременог обавјештења бирачу уколико је пријава непотпуна, те због краткоће рокова повећава могућност техничке грешке оператера приликом уноса и обраде података.
141. Централна изборна комисија БиХ је током контроле процеса пакирања гласачких пакета за бираче изван БиХ утврдила да је за мањи број бирача за ниво Предсједништво БиХ грешком отпремљена погрешна комбинација гласачких листића. Обавјештењем на својој интернет страници од 28.08.2018. године Централна изборна комисија БиХ је позвала бираче регистроване да гласају путем поште да садржај гласачког пакета који су добили на своје кућне адресе упореде са типом гласачких листића у инструкцијском писму, те уколико има неслагања да о томе одмах обавијесте Централну изборну комисију БиХ на имејл адресу: info@izbori.ba како би добили јасно упутство у вези са остваривањем бирачког права.
142. До дана избора укупно 53 коверте су упућене на адресе бирача због утврђене погрешке приликом паковања о којој су бирачи на прописани начин обавијестили Централну изборну комисију БиХ, као и због уочених погрешака у адреси бирача приликом уноса података.

1.6.4. Злоупотреба бирачког права

143. Процедуре за гласање путем поште су регулисане Правилником о спровођењу избора у Босни и Херцеговини и то посебно у члану 20, члану 29. до 32. и члану 48. до 53, Правилником о употреби и изради извода из Централног бирачког списка у Поглављу VI и Правилником о организацији Главног центра за бројање, начину верификације и и бројања гласачких листића.
- Подношење пријава за гласање изван БиХ за Опште изборе 2018. године вршено је у периоду од дана расписивања избора 07.05.2018. године до 24.07.2018. године.

144. Централна изборна комисија БиХ је прије доношења одлуке о упису бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине, као и по доношењу ове одлуке, примила обавијести од изборних комисија и полицијских станица са територије Босне и Херцеговине, као и поднеске од више лица о неправилностима и повредама правила изборног процеса – обавијести и поднесци бирача да нису поднијели пријаве за гласање изван Босне и Херцеговине јер гласају у својој општини пребивалишта, а да је непознато лице или више њих их пријавило на адресе у иностранству без њиховог знања за гласање путем поште.
145. Приликом доношења одлуке о утврђивању броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ, Централна изборна комисија БиХ је својом одлуком од 13.08.2018. године одбила упис у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ, између осталог, за укупно 1.361 бирача за које је провјером утврђено да је за више од 7 особа достављена идентична адреса за доставу гласачког материјала (а да притом нису у питању чланови исте породице). У највећем дијелу наведених пријава као дестинација за пријем гласачког материјала наведена је адреса у Аустрији, Хрватској, Србији, Словенији, Њемачкој, Шведској, Белгији, Италији и Швајцарској.
146. Закључком од 19.09.2018. године Централна изборна комисија БиХ је, у циљу заштите бирачког права, одобрила изборним комисијама основних изборних јединица да објаве списак бирача који су уписани да гласају путем поште, на огласној табли или на други погодан начин, те да обавијесте бираче да у центру за бирачки списак провјере да ли се њихово име налази на наведеном списку. За сваког бирача чије име је на наведеном списку, а није доставио пријаву за гласање путем поште, изборне комисије дужне су доставити евиденцију Централној изборној комисији БиХ закључно са даном избора. Достављен је и списак особа које су уписане да гласају путем поште, а такође су евидентиране за гласање путем мобилног тима, за извршавање надлежне провјере и узимање изјаве од наведених особа од стране изборних комисија, те доставе податка Централној изборној комисији БиХ.
147. Захтјевом од 28.09.2018. године још је једном извршено подсећање начелника/ градоначелника, изборних комисија, шефова матичних уреда и центара за бирачки списак о свих претходним неопходним радњама по питању означавања умрлих лица, лица на списковима за гласање изван БиХ и гласање путем мобилних тимова и обавјештавању Централне изборне комисије БиХ.
148. До дана одржавања избора, сачињена је евиденција са укупно 1.020 имена лица за које је достављена пријава о могућим злоупотребама бирачког права – појединаца, политичких субјеката, изборних комисија, центара за бирачки списак и других органа, међу којима је знатан дио непотпуних података на основу којих се није могао са сигурношћу утврдити идентитет бирача или подаци о подносиоцу пријаве. На основу достављених података од општинских/градских изборних комисија и центара за бирачки списак, као и података надлежних тијела, сачињена је евиденција са укупно 648 имена лица, која је достављена Главном центру за бројање у циљу заштите бирачког права ових лица.
149. Сви бирачи чије име се налазило на изводу за гласање изван БиХ имали су могућност гласати у општини пребивалишта на бирачком мјесту за гласање непотврђеним гласачким листићима, а редослиједом бројања категорија гласачких листића у

Главном центру за бројање утврђено је првенство пребројавања непотврђених гласачких листића, чиме је спријечена евентуална злоупотреба бирачког права ове категорије бирача у случају пристизања гласачког пакета путем поште.

150. Гласачки пакети за које је евидентирана пријава о злоупотреби бирачког права до почетка обраде гласачког материјала путем поште, изузети су у Главном центру за бројање од даљње процедуре обраде. У складу са чланом 6.8 став (1) Изборног закона БиХ и чланом 213. став (1) Закона о кривичном поступку БиХ, Централна изборна комисија БиХ је обавијестила Тужилаштво БиХ о повредама правила изборног процеса за која постоје основи сумње обиљежја кривичног дјела из Посебног дијела – XV ГЛАВА ПЕТНАЕСТА – КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ СЛОБОДЕ И ПРАВА ЧОВЈЕКА И ГРАЂАНИНА Кривичног закона БиХ, којем је доставила на надлежно поступање напријед наведене обавијести и поднеске са образложењем.

1.6.5. Ажурирање података Централног бирачког списка за расељена лица

151. У складу са чланом 1.1 став (1) тачка 9. Изборног закона БиХ под расељеним лицима се подразумијевају држављани БиХ чији је статус расељеног лица утврдио надлежни орган за питања расељених лица у складу са законом.
152. Расељена лица која имају бирачко право имала су могућност да се, попуњавањем обрасца ПБО-2 до 24.07.2018. године, изјасне да ли желе да гласају лично у општини пребивалишта из 1991. године или у одсуству у општини у којој имају боравиште.
153. У складу са Закључком бр. 5 Савјета министара БиХ са 108. сједнице одржане 19.07.2017. године, Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине је задужено да у сарадњи са Централном изборном комисијом БиХ и ентитетским министарствима надлежним за питања расељених лица и избјеглица (Федерално министарство расељених лица и избјеглица и Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске) и Одјелом за јавни регистар Брчко дистрикта БиХ предузме све неопходне мјере за израду тачног Централног бирачког списка, а посебно мјере за израду извода из Централног бирачког списка за гласање расељених лица.
154. С тим у вези, у 2017. години формирана је **Ad hoc радна група – припрема препорука и приједлога мјера на изради тачног и ажурног бирачког списка за расељена лица**, у сарадњи са осталим органима, у чијем саставу су били чланови Централне изборне комисије БиХ, представник Министарства за људска права и избјеглице БиХ, представник Федералног министарства расељених лица и избјеглица, замјеник министра Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске и представници Одјела за расељена лица, избјеглице и стамбена питања Владе Брчко дистрикта БиХ.
155. У циљу израде тачног Централног бирачког списка за расељена лица закључено је да ће Министарство за људска права и избјеглице БиХ координисати активности надлежних ентитетских министарстава и Одјела за јавни регистар Владе Брчко дистрикта БиХ на отклањању недостатака и непотпуних података код расељених лица (административно рашчишћавање), ради сачињавања ваљаних бирачких спискова за расељена лица и о томе обавјештавати Централну изборну комисију БиХ. Представницима радне групе достављен је ЦД са подацима за **20.212 неупарених**

расељених лица у свим општинама БиХ, како би се могла да изврши провјера за те особе.

156. У оквиру рада радне групе у 2017. извршена је анализа достављених података о недостацима и непотпуним подацима код расељених лица, извршен је обилазак општина и кантона у Федерацији БиХ, у циљу прикупљања свих релевантних података, односно "снимања" стања на терену, те је дат налог да се уочени недостаци провјере (неусклађености због промјене презимена након удаје, лица чија је година рођења 1914–1917., у смислу евидентирања смрти, разлике у датуму, мјесецу или години рођења итд.).
157. Истакнути су и проблеми, односно ниво надлежности (Министарство за људска права и избјеглице БиХ добија податке од Федералног министарства расељених лица и избјеглица, Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске и Одјела за расељена лица, избјеглице и стамбена питања Владе Брчко дистрикта БиХ. Федерално министарство расељених особа и избјеглица добија податке од кантоналних министарстава, а кантонална министарства од општина/градова). У неким општинама службе су укинуте, а реферати припојени неком другом реферату, због чега се подаци не ажурирају. Због поплава опрема је уништена и отписана, а да подаци претходно нису спашени, што ће знатно отежати и успорити провјере нетачних података за лица која имају статус расељеног.
158. У складу са закључцима радне групе:
- Податке о промјенама у евиденцијама расељених лица Министарство за људска права и избјеглице БиХ доставља Централној изборној комисији БиХ најкасније до дана расписивања избора, због чега треба да настави са ажурирањем података и отклањању неусклађености у подацима лица која имају статус расељеног лица, све до расписивања наредних избора.
  - Федерално министарство расељених лица и избјеглица, Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске и Одјел за расељена лица, избјеглице и стамбена питања Владе Брчко дистрикта БиХ, континуирано настављају са ажурирањем података све док спискови не буду максимално ажурирани. Ажуриране податке ће једном мјесечно достављати Министарству за људска права и избјеглице БиХ. Информацију о наведеном достављати и Централној изборној комисији БиХ.
  - Централна изборна комисија БиХ ће, на основу својих надлежности и законских оквира, пратити наведене активности и свим бирачима који имају статус расељеног лица и који испуњавају Законом прописане услове, омогућити да остваре своје бирачко право.

1.6.5.1. Ажурирање података о расељеним лицима за Опште изборе 2018. године

159. У складу с чланом 4. Правилника о употреби и изради извода из Централног бирачког списка ("Службени гласник БиХ", број 29/18), Министарство за људска права и избјеглице БиХ, на захтјев Централне изборне комисије БиХ, доставља податке о промјенама у евиденцијама расељених лица, укључујући и исправке непотпуних

података (словне грешке у имену или презимену, грешке у броју у ЈМБ и слично), квартално у неизборној години, а у изборној години једном мјесечно до рока одређеног у ставу (2) овог члана за промјену бирачке опције расељеног лица.

160. Централна изборна комисија БиХ је својим актима од 17.04., 10.05. и 07.06.2018. године упутила захтјев, односно ургенције Министарству за људска права и избјеглице БиХ за доставу ажурираних података о расељеним лицима, у складу с одредбом члана 3.6 став (2) тачка б) Изборног закона БиХ.
161. Министарство за људска права и избјеглице БиХ је дана 12.06.2018. године доставило обједињене податке, те је у пратећем акту наведено да ово Министарство нема надлежности за утврђивање статуса расељених лица у БиХ, него има координирајућу улогу за обједињавање података достављених од надлежних ентитетских органа и Владе Брчко дистрикта БиХ, тако да се сви подаци у електронском облику просљеђују у изворном обиму и квалитети. У табели су достављени подаци за 91.813 расељених лица у статусу, и то: 31.998 са тренутним мјестом боравка у Федерацији БиХ, 59.461 са тренутним мјестом боравка у Републици Српској и 354 са мјестом боравка у Брчко дистрикту БиХ.
162. Централна изборна комисија БиХ је 13.06.2018. године доставила Министарству за људска права и избјеглице БиХ захтјев за провјеру достављених података јер је анализом утврђено да су јединствени матични бројеви особа неисправни, што се огледа у њиховој непотпуности, те чињеници да одређени број ЈМБ садржи само нуле, неки су погрешно унесени, док одређени број ЈМБ није унесен. Достављена је и табела са подацима за 55.388 особа код којих су уочене предметне неправилности.
163. Министарство за људска права и избјеглице БиХ је актом дана 19.07.2018. године доставило читовање, у којем су истакли да остају при консолидованим претходно достављеним подацима надлежних институција, да цијене да у овом тренутку није могуће постићи бољи квалитет података, те да указују да се очигледно ради о грешкама, или у анализи Централне изборне комисије БиХ из 2016. године када су им достављени подаци за 20.212 лица или у новим подацима, када је број знатно увећан.
164. Централна изборна комисија БиХ је 25.07.2018. године Министарству за људска права и избјеглице БиХ доставила поновно податке на надлежно поступање и провјеру у циљу ажурирања података Централног бирачког списка за укупно 14.475 особа за које су утврђени непотпуни или неисправни подаци у смислу јединственог матичног броја лица (односно, ЈМБ особа су непотпуни; одређени број ЈМБ садржи само нуле; поједини ЈМБ су погрешно унесени, док за одређени број лица ЈМБ није уопште унесен).
165. Наведено је и да у преосталим подацима, који су исправни у погледу ЈМБ, уочене су такође појединачне недоследности и неисправности које се односе на друге податке (име родитеља, назив општине и сл.), те да смо у могућности, након извршене детаљне анализе, доставити специфициране и ове податке.

1.6.6. Упис бирача за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ

166. На основу члана 1.5 Изборног закона БиХ којим је прописано да држављани БиХ који привремено живе у иностранству имају право да гласају лично доласком на

одговарајуће бирачко мјесто у БиХ или у дипломатско-конзуларном представништву БиХ у иностранству или поштом, Централна изборна комисија БиХ је на приједлог Министарства спољних послова БиХ дана 07.03.2018. године донијела Одлуку о дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине, у којима се планира организовање гласања за Опште изборе 2018. године, а којом је предвиђено да се гласање планира у укупно 22 државе.

167. Подзаконским актима Централне изборне комисије БиХ је предвиђено одређивање бирачког мјеста за лично гласање у ДКП-у БиХ ако је за гласање пријављено најмање 50 бирача, односно, изузетно, и уколико за то постоје оправдани разлози, Централна изборна комисија БиХ може да донесе одлуку о гласању у ДКП-у БиХ и са мањим бројем пријављених бирача, при чему ће се цијенити финансијски аспект и техничке могућности неопходне за одређивање бирачког мјеста у сваком ДКП-у БиХ.
168. Одлуком Централне изборне комисије БиХ о одређивању бирачких мјеста за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ од 10.09.2018. године утврђено је да ће се на Општим изборима 2018. године за држављане Босне и Херцеговине који привремено живе у иностранству и имају бирачко право, организовати гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ, како слиједи: Амбасада БиХ у Бечу – Аустрија (123 бирача); Почасни конзулат БиХ у Грацу – Аустрија (179 бирача); Амбасада БиХ у Канбери – Аустралија (45 бирача); Амбасада БиХ у Берлину – Њемачка (57 бирача); Генерални конзулат БиХ у Франкфурту – Њемачка (26 бирача); Генерални конзулат БиХ у Штутгарту – Њемачка (103 бирача); Генерални конзулат БиХ у Минхену – Њемачка (230 бирача); Амбасада БиХ у Ослу – Норвешка (179); Амбасада БиХ у Београду – Србија (60 бирача); Генерални конзулат БиХ у Чикагу – САД (83 бирача).
169. Свим бирачима који су се изјаснили за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ, а оно није проведено, према одредбама Изборног закона БиХ гласачки материјал је благовремено достављен на адресе које су грађани навели у својим пријавама, како би им било омогућено гласање путем поште и да би тиме остварили своје бирачко право.

Табела 5, Преглед броја уписаних бирача за гласање у ДКП БиХ за Опште изборе 2018. године са одазивом

Назив ДКП БиХ	Број уписаних бирача за гласање у ДКП	Гласали у ДКП	% Гласали у ДКП
Амбасада БиХ у Бечу – Република Аустрија	123	83	67,48%
Почасни конзулат БиХ у Грацу – Република Аустрија	179	119	66,48%
Амбасада БиХ у Канбери – Аустралија	45	32	71,11%
Амбасада БиХ у Берлину – Савезна Република Њемачка	57	41	71,93%
Генерални конзулат БиХ у Франкфурту – Савезна Република Њемачка	26	18	69,23%

Назив ДКП БиХ	Број уписаних бирача за гласање у ДКП	Гласали у ДКП	% Гласали у ДКП
Генерални конзулат БиХ у Штутгарту – Савезна Република Њемачка	103	88	85,44%
Генерални конзулат БиХ у Минхену – Савезна Република Њемачка	230	180	78,26%
Амбасада БиХ у Ослу – Краљевина Норвешка	179	135	75,42%
Амбасада БиХ у Београду – Република Србија	60	36	60,00%
Генерални конзулат БиХ у Чикагу – Сједињене Америчке Државе	83	69	83,13%
УКУПНО	1.085	801	73,82%

1.6.7. Ажурирање података о умрлим лицима

170. Чланом 2.9 став (1) тачка 4. Изборног закона БиХ прописано је да је Централна изборна комисија БиХ одговорна за тачност, ажурност и укупни интегритет Централног бирачког списка за територију Босне и Херцеговине. Одговорности и обавезе надлежних органа у вођењу службених евиденција на основу којих се води и ажурира Централни бирачки списак утврђене су чланом 3.5 Изборног закона БиХ. Надаље, чланом 3.6 став (2) Изборног закона БиХ прописано је да Централна изборна комисија БиХ у вођењу Централног бирачког списка обавјештава надлежне органе о уоченим недостацима и предузима одговарајуће мјере и радње ради отклањања неправилности и успостављања тачности и ажурности Централног бирачког списка.
171. Приликом вршења припремних радњи и активности на организацији Општих избора у БиХ 2018. године, Централна изборна комисија БиХ је упутила акт од 25.01.2018. године свим начелницима/градоначелницима и изборним комисијама основне изборне јединице, којим их је подсетила на обавезу континуираног предузимања мјера из своје надлежности у циљу ажурности евиденција Централног бирачког списка, те да интензивирају рад на провјери и предузимању надлежних радњи на ажурирању података, како се имена умрлих лица не би налазила у евиденцији Централног бирачког списка. За потребе провјере и анализе стања у евиденцији Централног бирачког списка достављена је електронска форма у којој је наложено изборним комисијама да доставе податак о именима умрлих особа за које је провјером утврђено да су још увијек у евиденцији Централног бирачког списка, у достављеном року.
172. До остављеног рока, укупно 106 општина је доставило тражене податке, а из 37 општина тражени подаци нису достављени, те им је упућена ургенција да доставе податке до 28.03.2018. године (до остављеног рока 11 изборних комисија није доставило тражене податке).
173. Надаље, свим начелницима/градоначелницима и општинским/градским изборним комисијама у БиХ, достављен је захтјев за предузимање свих законом предвиђених радњи у циљу брисања умрлих са Централног бирачког списка, те затражено да до

28.03.2018. године доставе информацију о предузетим радњама (до остављеног рока информацију о предузетим радњама није доставило 65 изборних комисија).

174. На основу достављених података, резултат напријед наведених активности је приказан у наредној табели.

Табела 6. Подаци о активностима брисања умрлих лица са Централног бирачког списка

Статус	Број умрлих на бирачком списку – стање извјештај од 06.04.2018.	Број умрлих на бирачком списку – стање извјештај од 07.05.2018.	Разлика	Напомена
Подаци добијени са терена о броју умрлих на ЦБС-у	6.562	6.564	2	Накнадно достављена 2 ЈМБ са терена
Немају право гласа (уклонио надлежни орган с ЦБС-а)	3.795	4.552	757	У међувремену са бирачког списка брисано 757 лица
Имају право гласа (требају се уклонити с ЦБС-а)	2.541	1.861	680	Смањен број умрлих на БС за 680
Није достављен исправан ЈМБ за провјеру	226	151	75	За 75 лица накнадно апликативно упарени ЈМБ

175. Одлуком о закључивању и потврђивању извода из Централног бирачког списка за Опште изборе 2018. године и објављивању броја бирача за сваку изборну јединицу од 30.08.2018. године, закључен је и потврђен Централни бирачки списак за Опште изборе 2018. године у Босни и Херцеговини који ће се одржати 07.10.2018. године.
176. У изводима из Централног бирачког списка укупно 1.703 особе означене су ознаком “*“, у складу с чланом 23. Правилника о употреби и изради извода из Централног бирачког списка. Наведеним чланом је прописано да ће Централна изборна комисија БиХ за све бираче за које центар за бирачки списак у сарадњи с надлежним матичним уредом утврди да се њихова имена налазе на закљученом изводу из Централног бирачког списка, а провјерама је утврђено да се ради о умрлом лицу, за коју је надлежни матични уред издао извод из Матичне књиге умрлих, у рубрици за потпис бирача из члана 15. став (1) тачка г) овог правилника ставити ознаку: “*“ .
177. Централна изборна комисија БиХ је актом од 25.09.2018. године обавијестила општинске/градске изборне комисије да након закључења извода из Централног бирачког списка на достављеним (одштампаним) изводима у рубрици за потпис бирача, уколико у сарадњи са надлежним матичним уредом утврде да се ради о умрлом лицу, ставе ознаку “*“ и овјере потписом и печатом изборне комисије.

1.6.8. Достава извода из Централног бирачког списка по захтјеву политичких субјеката

178. У складу са чланом 3.1 став (4) Изборног закона БиХ, политичким субјектима који су овјерени за учешће на изборима и којима је овјерена кандидатска листа за учешће на изборима у складу с овим Законом обезбједиће се, на њихов захтјев, извод из Централног бирачког списка за ниво власти односно изборну јединицу у којој учествују на изборима, у електронској форми или испису. С тим у вези, поступљено је по 23 захтјева политичких субјеката за доставу извода из коначних бирачких спискова и израђени су и достављени тражени изводи у електронском облику.

1.6.9. Активности на припреми и спровођењу поступка опозива начелника

179. У извјештајном периоду за потребе спровођења поступка опозива општинског начелника припремљени су и достављени изводи из Централног бирачког списка за општине Рибник и Рудо.

1.6.10. Активности на припреми избора за органе локалне управе и самоуправе

180. Централни бирачки списак се формира, води и користи, између осталог, и за потребе избора органа локалне самоуправе у складу са законом, при чему Централна изборна комисија БиХ утврђује извод из Централног бирачког списка за спровођење ових избора. У току 2018. године у 11 општина у БиХ одржани су избори у мјесним заједницама за органе локалне управе и самоуправе, и то: Братунац, Зеница, Босански Петровац, Источно Ново Сарајево, Нови Град Сарајево, Ново Сарајево, Трново, Прњавор, Петрово, Вишеград и Доњи Жабар. За сваке појединачне изборе Централна изборна комисија БиХ је својом одлуком утврдила изглед и садржај извода из Централног бирачког списка према задњем пресеку истог, као и број бирача за конкретне изборе. Достављени су надлежном органу, поштујући одредбе Закона о заштити личних података.

1.6.11. Редовне активности на вођењу Централног бирачког списка

181. У оквиру редовних активности у току 2018. године вршена је достава пресека Централног бирачког списка од стране Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ (ИДДЕЕА). Одсјек за информационо-комуникацијске технологије вршио је генерисање бирачког списка достављених података, као и доставу извјештаја и статистичких података о броју уписаних бирача у Централни бирачки списак.

182. По основу правоснажних судских рјешења о одузимању, односно враћању пословне способности, вршено је редовно ажурирање предметних података у релевантној бази података. У 2018. години Централној изборној комисији БиХ је достављено укупно 106 рјешења везаних за пословну способност, те су подаци обрађени.

183. Редовне активности обухваћају и евидентирање података на основу рјешења о испису из држављанства БиХ који редовно доставља Министарство цивилних послова БиХ, Сектор за држављанства, потом издавање Увјерења особама да су уписане у

Централни бирачки списак, те усмена и писана кореспонденција са партијама. У 2018. години достављено је укупно 3670 рјешења о испису и промјенама у рјешењима о држављанству БиХ, те су провјерени подаци о томе у Централном бирачком списку.

184. У току 2018. године, до расписивања Општих избора 2018. године као и након избора, врши се редовно ажурирање приспјелих измјена адреса за гласаче који бораве у иностранству и пријем пријава за упис бирача који бораве у иностранству у Централни бирачки списак. Вршена је кореспонденција са партијама усменим и писаним путем у вези са наведеним.

1.7. Координација рада изборних комисија

185. Послови координације рада са изборним комисијама подразумијевају сталну комуникацију путем телефона и путем имејла са изборним комисијама у циљу давања појашњења и савјета о примјени подзаконских аката, као и доставе података и информација о свим техничким питањима у току изборног процеса. Изборним комисијама су у извјештајном периоду достављане сви релевантни документи и информације, као што су наредбе Централне изборне комисије БиХ, спроведбени акти које доноси Централна изборна комисија БиХ, оперативни документи као што су Временски план рада изборних комисија за Опште изборе 2018. године (Изборни дан), Планови за доставу и поврат изборног материјала, инструкције о поступању и сл. Припремљена је и достављена документација изборним комисијама која је неопходна за поступак додјеле позиција политичких субјеката у бирачким одборима (листе политичких субјеката који имају право учешћа у додјели позиција за све потребне комбинације за додјелу). Припремљени су и материјали за ручну додјелу бирача бирачком мјесту по захтјеву изборних комисија.

1.7.1. Попуњеност изборних комисија, именовање и разрјешење чланова изборних комисија

186. У складу са Одлуком о броју чланова изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 17/18) све 143 изборне комисије основне изборне јединице броје укупно 561 члана.
187. На дан 10.12.2018. године именовано је укупно 560 чланова, односно у једној (1) изборној комисији недостаје један (1) члан.

Попис становништва из 1991. године

УКУПНО	ХРВАТИ		БОШЊАЦИ		СРБИ		ОСТАЛИ	
4.377.053	760.872	17,38%	1.902.956	43,48%	1.366.104	31,21%	347.121	7,93%

Национална структура именованих чланова општинских/градских изборних комисија

УКУПНО	ХРВАТИ		БОШЊАЦИ		СРБИ		ОСТАЛИ	
560	106	18,93%	208	37,14%	220	39,29%	26	4,64%

Полна структура именованих чланова општинских/градских изборних комисија

УКУПНО	МУШКАРЦИ		ЖЕНЕ	
	Број	Процент	Број	Процент
560	296	52,86%	264	47,14%

Квалификациона структура именованих чланова општинских/градских изборних комисија

УКУПНО	ВСС		ВШС		ССС		МР	
	Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент
560	502	59,64%	45	8,04%	13	2,32%	0	0,00%

Старосна структура именованих чланова општинских/градских изборних комисија

УКУПНО	Млађи од 30 година		Од 30 до 40 година		Од 40 до 50 година		Старији од 50 година	
	Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент
560	211	37,68%	113	20,18%	129	23,04%	107	19,11%

188. **Разрјешење чланова изборних комисија** – Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години дала сагласност на разрјешење дужности укупно 29 предсједника и чланова изборних комисија у 23 општине. Од наведеног броја разријешено је дужности 7 предсједника изборне комисије у 7 општина (Кључ, Бугојно, Маглај, Олово, Источно Ново Сарајево, Орашје и Купрес (РС) и 4 члана у 3 општине (Велика Кладуша, Маглај и Какањ, на њихов лични захтјев.
189. Централна изборна комисија БиХ је дала претходну сагласност за разрјешење предсједника изборне комисије (Источно Дрвар), након чега је и разријешен.
190. **Именовање чланова изборних комисија** – Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години:
- дала сагласност на именовање 41 члана изборне комисије у 26 општина
  - дала сагласност на именовање 5 предсједника изборних комисија у 5 општина (Кључ, Нови Травник, Љубиње, Бугојно и Орашје)
  - дала сагласност на именовање 4 замјенска члана у 3 општине
  - именовала по службеној дужности 1 замјенског предсједника из реда чланства изборне комисије (Крупа на Уни) и 20 замјенских чланова у 13 општина (Билећа, Језеро, Купрес (ФБиХ), Берковићи, Живинице, Горажде, Сребреница, Купрес (РС), Крупа на Уни, Пале (ФБиХ), Велика Кладуша, Источно Мостар и Источно Ново Сарајево), јер надлежни орган није извршио именовање чланова наведених изборних комисија у року прописаном чланом 2.15 став (2) Изборног закона БиХ, а слиједило је расписивање Општих избора 2018. године.

191. Централна изборна комисија БиХ **није дала сагласност** за именовање 14 чланова изборних комисија, а најчешћи разлог је био да су именовани чланови изборних комисија кандидати за изборе (члан 2.3 став (1) тачка 4. Изборног закона БиХ) или нису испуњавали услове (члан 2.2 став (2) Изборног закона БиХ), те да састав изборне комисије није био у складу с чланом 2.14 став (1) Изборног закона БиХ.
192. У извјештајном периоду припремљено је укупно 142 материјала за сједнице Централне изборне комисије БиХ и то 93 у вези са разрјешењем и именовањем чланова изборних комисија (извјештаји и приједлози рјешења) у предметима 42 изборне комисије и 49 информација, извјештаја и анализа, које се односе на стање попуњености изборних комисија, обезбјеђење финансијских средстава за Опште изборе 2018. године, анализу извјештаја о раду изборних комисија у 2017. години, анализу о начину именовања предсједника и чланова бирачких одбора, као и њихових замјеника, за Опште изборе 2018. године, те о разлозима одустајања из чланства бирачких одбора непосредно пред изборни дан, као и начину попуњавању бирачких одбора, анализу закључака са предизборне конференције, одлуку о броју чланова изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини.
193. Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години припремила 147 одговора на упите општинских изборних комисија, општинских вијећа/скупштина општине, правних и физичких лица.

1.7.2. Израда анализе о раду изборних комисија у 2017. години

194. Одредбом члана 5. Упутства о начину рада и извјештавања изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини (број: 05-1-02-2-628-1/16 од 26.5.2016. године), утврђено је да је изборна комисија обавезна до 31. јануара текуће године доставити Централној изборној комисији БиХ извјештај о раду за претходну годину и најмање једном мјесечно извјештавати Централну изборну комисију БиХ према обрасцу (МИОРОИЈ).
195. С тим у вези, Централна изборна комисија БиХ је актом, број: 06-1-07-1-1229-1/17 од 27.12.2017. године затражила од свих изборних комисија да најкасније до 31.01.2018. године, доставе извјештај о раду изборне комисије у 2017. години. Тражене податке није доставило 19 изборних комисија и то: Прњавор, Добој-Југ, Петрово, Челић, Теочак, Источни Дрвар, Кључ, Живинице, Сребреница, Братунац, Ливно, Горњи Вакуф-Ускопље, Кисељак, Хан Пијесак, Рогатица, Источни Стари Град, Широки Бријег, Неум и Усора.
196. На основу достављених података урађена је свеобухватна анализа која је садржавала пресјек стања о свакој надлежности изборне комисије, закључке и препоруке за побољшање рада изборних комисија.

1.7.3. Стање архиве изборних комисија

197. Због уочених пропуста у раду појединих изборних комисија, Централна изборна комисија БиХ је актом, број: 06-1-07-1-1155-1/17 од 21.11.2017. године, од свих изборних комисија затражила доставу података о стању архиве изборних комисија од 1996. године, као и о подацима које су изборне комисије дужне трајно чувати. Након

обrade података из упитника свим изборним комисијама достављене су упуте за уређење и кориштење архиве, акт број: 06-1-07-1-156-1/18 од 16.02.2018. године.

1.7.4. Анализа о начину именовања предсједника и чланова бирачких одбора

198. У складу са Закључком Централне изборне комисије БиХ, број: 06-1-07-1-1195-1/18 од 11.10.2018. године, и захтјевом, број: 06-1-07-1-1195-42/18 од 12.11.2018. године, урађене су двије свеобухватне Анализе о начину именовања предсједника и чланова бирачких одбора, као и њихових замјеника, за Опште изборе 2018. године, те о разлозима одустајања из чланства бирачких одбора непосредно пред изборни дан, као и начину попуњавању бирачких одбора. Тражене податке, након више ургенција путем имејла и телефона, све изборне комисије су доставиле 04.12.2018. године.

1.7.5. Координација рада центара за бирачки списак

199. У току 2018. године послови координације центара за бирачки списак односили су се на праћење рада и ажурирање података везаних за центре (евиденција о достављеним седмичним извјештајима, евиденција упосленика, стање у Центрима итд.). вршена је стална комуникација путем телефона и путем имејла са центрима (провјера веза, достављање спискова непридружених особа, достава података и информација итд.).

200. Надаље, вршена је анализа, праћење и пружање техничке помоћи упосленицима Центра приликом извршавања прописаних надлежности, које се односе на одређивање бирачких мјеста, придруживање непридружених бирача одговарајућем бирачком мјесту, те регистрацију бирача и промјену бирачке опције, односно рад на апликацијама:

- у апликацији за *Пасивну регистрацију бирача*: одређивање бирачких мјеста у току које је извршена анализа бирачких мјеста путем статистичких извјештаја о бирачким мјестима, промјена назива, локација, придруживање непридружених бирача одговарајућем бирачком мјесту и штампање Одлука о одређивању бирачких мјеста; потом, активности у вези са промјеном бирачке опције расељених лица, у току које је извршена анализа и обрада 243 захтјева расељених лица за промјену бирачке опције, који су се након уноса и обраде од стране упосленика центара за бирачки списак нашли међу непридруженим бирачима
- у апликацији за *Консолидацију Централног бирачког списка*: отварање приступних лозинки упосленицима центара за бирачки списак за рад на апликацији; потподјела бирачких мјеста, формирање мобилних тимова, односно евиденција особа које ће гласати путем мобилног тима, означавање умрлих на Изводу из Централног бирачког списка (“*“).

201. Током обављања напријед наведених послова припремљена су 73 акта (дописи, анализе, извјештаји итд.), размијењено више од 10.000 имјелова, и обављено око 4.000 телефонских разговора.

1.8. Овјера пријава политичких субјеката за учешће на Општим изборима 2018. године

202. У складу са чланом 2.9 и Поглављем 4. Изборног закона БиХ – Овјера и кандидирање за изборе, Централна изборна комисија БиХ овјерава политичке субјекте за учешће на свим нивоима непосредних избора у Босни и Херцеговини, те потврђује и овјерава кандидатске листе. На основи наведеног законског оквира процес овјере политичких субјеката и кандидатских листи одвијао се у три (3) међусобно увјетоване временске активности.

1.8.1. Овјера пријава политичких партија и независних кандидата

203. Обрасце за пријаву за учешће на Општим изборима 2018. године преузеле су укупно 83 политичке партије и 49 независних кандидата. У складу с одредбама Поглавља 4. Изборног закона БиХ, Правилника о пријави и условима за овјеру политичких субјеката за учешће на Општим изборима 2018. године и члана 2. став (1) тачка 1. Упутства о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе у Босни и Херцеговини који ће се одржати у недјељу 7. октобра 2018. године, рок за подношење пријава политичких партија и независних кандидата истекао је 25.5.2018. године у 16.00 сати.

204. Централној изборној комисији БиХ поднешено је укупно 72 пријаве политичких партија и 39 пријава независних кандидата.

Табела 7. Преглед пријављених, овјерених и одбијених политичких партија и независних кандидата за Опште изборе 2018. године

Политички субјекти	Пријављено	Овјерено	Одбијено	Разлог одбијања
Политичке партије	72	69	3	<p>Покрет мост 21 – није достављен доказ о уплати новчаног износа таксе за овјеру</p> <p>Бошњачки покрет није достављен потребан број потписа подршке нити довољан износ новчаног износа таксе за овјеру</p> <p>Конгресна народна странка заштите права бораца и грађана – правде и морала БиХ није доставила доказ о уплати новчаног износа таксе за овјеру)</p>

Политички субјекти	Пријављено	Овјерено	Одбијено	Разлог одбијања
Независни кандидати	39	34	5	<p>Светозар Пударих – пријава није поднешена у складу са чланом 8.1 став (2) ИЗ БиХ</p> <p>Сејфудин Токић – није достављен доказ о уплати новчаног износа таксе за овјеру нити потписи подршке</p> <p>Лука Станић – није достављен доказ о уплати новчаног износа таксе за овјеру, потписи подршке нити финансијски извјештај</p> <p>Сеад Нухбеговић – није достављен доказ о уплати новчаног износа таксе за овјеру нити потписи подршке</p> <p>Милан Бешлић – потписи подршке нису поднешени у складу са чланом 4.4 став (1) ИЗ БиХ</p>

Табела 8. Преглед поднешених пријава политичких партија и независних кандидата по органима власти

Органи власти	Број пријава политичких партија	Број пријава независних кандидата
Предсједништво Босне и Херцеговине	20	2
Предсједник и потпредсједник Републике Српске	25	22
Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ	43	-
Преставнички дом Парламента Федерације БиХ	50	-
Народна скупштина Републике Српске	47	5
Скупштине Кантона	54	10

1.8.1.1. Провјера потписа подршке и обрада кандидатских образаца

205. Провјера достављених потписа подршке уз пријаву за овјеру политичких субјеката, у складу са одредбама Поглавља 4. Изборног закона БиХ и члана 9. Правилника о пријави и условима за овјеру политичких субјеката за учешће на Општим изборима 2018. године, вршила се на основу статистичког узорка од 10% од укупног броја поднешених потписа подршке бирача уписаних у Централни бирачки списак, односно уколико након провјере узорка није утврђен и валидиран довољан број потписа, провјеравани су сви достављени потписи.
206. Приликом спровођења наведеног поступка Централној изборној комисији БиХ поднесено је укупно 537.580 потписа подршке на прописаним обрасцима од којих је унесено укупно 69.601, а од овог броја је 56.258 потписа задовољило услове из члана 4.4. Изборног закона БиХ.

1.8.2. Овјера пријава коалиција и листи независних кандидата

207. У складу с чланом 4.12 Изборног закона БиХ, до истека рока за подношење пријаве за овјеру коалиција 19.06.2018. године, утврђеног Упутством о роковима и редослиједу изборних активности, поднесено је укупно 38 пријава за овјеру коалиција. Пријава за овјеру листи независних кандидата није било. Рок за овјеру истекао је 26.06.2018. године, а овјерено је укупно 36 коалиција.
208. За двије коалиције је извршено спајање предмета у један поступак (ХРВАТСКО ЗАЈЕДНИШТВО ХДЗ 1990 – ХСП БиХ (Код 02391) и ХРВАТСКО ЗАЈЕДНИШТВО ХДЗ 1990 – ХСП БиХ (Код 02394), а једна коалиције је доставила захтјев за повлачење пријаве за овјеру за учешће на Општим изборима 2018. године (ХНЛ – ХСС СТЕПАНА РАДИЋА (код 02404).

1.8.3. Овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листи за учешће на изборима

209. У складу с одредбама члана 4.21 Изборног закона БиХ и члана 2. став (2) Упутства о роковима и редослиједу изборних активности, рок за подношење кандидатских листи политичких партија и коалиција истекао је 09.07.2018. године у 16.00 часова. До истека предвиђеног рока Централној изборној комисији БиХ поднешене су кандидатске листе 58 политичких партија и 36 коалиција за учешће на Општим изборима 2018. године, што укупно чини 808 кандидатских листи са 7.600 кандидата.
210. Од укупног броја поднешених кандидатских листи и кандидата, Централна изборна комисија БиХ је за Опште изборе 2018. године овјерила укупно 804 кандидатске листе са укупно 7.497 кандидата.
211. Од укупно 7.497 кандидата жена је 3.119 (41, 60%), а мушкараца 4.378 (58, 40%).
212. Старосна структура кандидата је сљедећа: 1.420 (18,94%) кандидата су млађи од 30 година, док 6.077 (81,06%) кандидата имају 30 и више година.

213. Квалификациска структура кандидата је сљедећа: ВКВ – 30 кандидата; ВСС – 4.428; НК – 16; ССС – 2.628; ВШС – 318; ВК – 15; МР – 1; док 61 кандидат није навео стручну спрему.

1.8.4. Овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листи за учешће на изборима – компензацијски мандати

214. У складу са одредбама члана 4.24 став (1) Изборног закона БиХ и члана 2. став (2) тачка 3. Упутства о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе 2018. године, рок за подношење кандидатских листи политичких партија и коалиција за додјелу компензацијских мандата за Опште изборе 2018. године истекао је 08.08.2018. године у 16.00 часова.

215. Поднешене су укупно 73 кандидатске листе за додјелу компензацијских мандата са укупно 842 кандидата од 41 овјерене политичке партије, односно коалиције. Све поднешене кандидатске листе испуниле су услове за овјеру.

Табела 9. Преглед овјерених кандидатских листи за додјелу компензацијских мандата за Опште изборе 2018. године по органима власти

Назив органа власти	Број поднешених кандидатских листи за додјелу компензацијских мандата	Број кандидата на листама
Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине	23	275
Народна скупштина Републике Српске	18	337
Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ из Федерације БиХ	21	144
Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ из Републике Српске	11	86

1.8.5. Ждријебање за утврђивање редослијета политичких субјеката на гласачком листићу за Опште изборе 2018. године

216. На основу члана 5.15 став (2) Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је дана 12.07.2018. године извршила ждријебање за утврђивање редослијета политичких субјеката на гласачким листићима у згради Централне изборне комисије БиХ, са почетком у 12:00 часова.

217. Електронски је ждријебано укупно 132 политичка субјекта, од тога 62 политичке партије, 36 коалиција и 34 независна кандидата. Процес ждријебања је заустављен код политичког субјекта број 72 због техничке грешке, а настављен је мануелно, односно

извлачењем куглица у којима су били називи партија. Ждријебање је завршено успјешно без примједби на процес ждријебања.

1.9. Обука и едукација изборне администрације

218. Централна изборна комисија БиХ у складу с чланом 2.2 став (5) Изборног закона БиХ има обавезу и потребу да едукује чланове органа за спровођење избора и све учеснике из области избора. У том циљу је основан Центар за едукацију Централне изборне комисије БиХ који је отворен 09.10.2017. године, а предвиђено је да се тим путем реализира едукација чланова органа за спровођење избора.

219. Централна изборна комисија БиХ је у децембру 2017. године усвојила План и програм едукације чланова органа за спровођење избора, који представља општи годишњи план којим су детаљно разрађене активности које ће се проводити у Центру. На основу наведеног Плана, у 2018. години су реализоване сљедеће обуке:

а) **”Регистрација политичких субјеката за учешће на непосредним изборима“.**

Дана 04.05.2018. године у Центру за едукацију Централне изборне комисије БиХ одржан је једнодневни семинар за политичке партије и независне кандидате на тему ”Регистрација политичких субјеката за учешће на непосредним изборима”. Учесници семинара су упознати са темама: Регистрација политичких партија и независних кандидата за учешће на изборима; Регистрација коалиција и листи независних кандидата за учешће на изборима и подношење и овјера кандидатских листи и кандидата. Позиви на семинар упућени су представницима овјерених политичких партија за Опште изборе 2014. године и Локалне изборе 2016. године, као и новоснованим политичким партијама, и то на имејл адресе 109 политичких партија. Укупно 54 учесника потврдило је учешће у име 41 политичке партије. Едукацији је присуствовало укупно 52 учесника.

Едукација се одвијала према планираном програму едукације, а представници политичких партија су активно учествовали у едукацији и конструктивно постављали питања из наведених тема, са посебним освртом на примјере из праксе. Учесници едукације су након завршетка предавања учествовали у провјери знања и одговарали су на припремљених 10 питања.

Резултати евалуације семинара су показали да су учесници оцијенили садржај презентација као и презентације са просјечном оцјеном 4,5. Већина учесника је изразила задовољство успјешном организацијом едукације, у смислу да су разријешили одређене недоумице које су имали у вези са регистрацијом за учешће на изборима. Након одржане едукације припремљена су најчешћа питања са одговорима, ради њихове објаве на интернет страници Централне изборне комисије БиХ, како би политичким субјектима олакшали приступ одговорима на најзначајнија питања у вези са процедуром овјере и кандидовања на изборима.

Фотографија 3. Семинар за политичке партије и независне кандидате

- b) **Предизборна едукативна конференција “У сусрет Општим изборима 2018. године** организована је у оквиру Програма предизборне помоћи Савјета Европе за Опште изборе 2018. године у Босни и Херцеговини.²³ Дводневна предизборна конференција одржана је 19. и 20. јуна 2018. године на Илици, Сарајево, а присуствовало је око 200 учесника – представника општинских/градских изборних комисија из више од 120 општина/градова у БиХ, Удружења изборних званичника у БиХ (УИЗБиХ), чланова и особља ЦИК БиХ и представника Савјета Европе и представљала је прилику за изборну администрацију да се упозна с измјенама и допунама подзаконских аката везаних за изборни процес, да изнесе дилеме и недоумице, те размијене своја мишљења и искуства. Током конференције одговорено је на многе дилеме и питања ОИК/ГИК и идентификоване су области које захтијевају интервенције у подзаконским актима. Учесници конференције су упознати са измјенама и допунама подзаконских аката везаних за изборни процес, временским планом изборних активности за Опште изборе 2018. године, с процедуром именовања бирачких одбора, с прописаним процедурама акредитације посматрача, пријема изборног материјала и активностима на изборни дан, правилним обједињавањем изборних резултата, те с тренутним изазовима у изборном процесу и могућим рјешењима за идентификоване изазове.

²³ Укупна вриједност Програма предизборне помоћи Савјета Европе за Опште изборе 2018. године у Босни и Херцеговини је била у износу од максимално 67,329.99 евра, а укупно је утрошено 114.679,20 КМ (58.634,54 EUR).

Фотографија 4. Учесници Конференције “У сусрет Општим изборима 2018.“

- ц) **Обука Рад на апликацији за Пасивну регистрацију бирача** – У складу са Планом и програмом едукације чланова органа за спровођење избора, едукација упосленика центара за бирачки списак, одржана је у просторијама Централне изборне комисије БиХ 11. и 12.04.2018. године. Позвано је 19 упосленика центара за бирачки списак из 14 општина. Накнадно је, на захтјев Општине Кисељак, омогућено присуство још два нова упосленика Центра за бирачки списак. Едукацији у два термина је присуствовало 17 полазника из 11 општина. Уз асистенцију и надзор координатора за рад са центрима за бирачки списак, обављен је практичан рад за коришћење програма за размјену електронске поште – веб-мејл и апликације за Пасивну регистрацију бирача.
- Посебна пажња је посвећена функционалностима апликације за *Пасивну регистрацију бирача*: претрага по регистру бирача; распоређивање нераспоредених бирача; унос и обрада захтјева за одређивање бирачке опције расељених лица; рад на одређивању бирачких мјеста; штампање одлука о одређивању бирачких мјеста; излиставање статистичких извјештаја; ажурирање Централног бирачког списка и додјела бирачким мјестима (update base).
- Дана 09.07.2018. године у просторијама Централне изборне комисије БиХ одржана је накнадна обука једног упосленика центара за бирачки списак из Општине Хан-Пијесак који је именован након едукације одржане у априлу мјесецу 2018. године, а у складу са Планом и програмом едукације чланова органа за спровођење избора гдје је планирана и едукација упосленика центара за бирачки списак “по потреби“.
- д) **Обука за рад на апликацији “Вођење и употреба Централног бирачког списка“** – **практични дио** – Једнодневна едукација на којој је представљена нова апликација “Вођење и употреба Централног бирачког списка“ одржана је у Центру за едукацију Централне изборне комисије БиХ, дана 26.07.2018. године у два термина, и то: први термин 9:30–11:00 часова и други термин 11:30–13:00 часова. Едукација је била намијењена за упосленике центара за бирачки списак или особље које ће радити на поменутој апликацији из цијеле Босне и Херцеговине.

Едукацији се одазвало укупно 138 особа, из 121 општине и то: 117 уполсленика центара за бирачки списак, 8 ИТ администратора, 11 чланова/предсједника изборне комисије и 2 секретара изборне комисије.

Фотографија 5. Обука за рад на апликацији
“Вођење и употреба Централног бирачког списка“ – *практични дио*

- е) **Обавезна обука изборних комисија основне изборне јединице за рад бирачких одбора** – спроведена је у оквиру пројекта и уз подршку Мисије ОЕБС-а у БиХ. Обуке су одржане у периоду од 27.08. до 05.09.2018. године на сљедећим локацијама и терминима: Бихаћ (27.08.), Бањалука (28.08.), Тузла (29.08.), Брчко (30.08.), Сарајево (31.08.), Требиње (03.09.), Мостар (04.09.) и Ливно (05.09.).

У оквиру едукације обухваћене су и обрађене теме које су од важности за рад бирачких одбора у БиХ: кривична и прекршајна одговорност чланова бирачких одбора, састав бирачких одбора и појединачне надлежности, процедуре рада бирачких одбора прије дана избора и на сам дан избора, бројање гласачких листића и попуњавање образаца, процедуре рада на бирачком мјесту за гласање у одсуству, процедуре рада на бирачком мјесту овлашћеном за издавање непотврђених гласачких листића, процедуре рада мобилних тимова и паковање материјала. Од укупно 561 члана изборних комисија, обуци и/или тестирању није присуствовало 65 чланова. За наведену обуку припремљено је 24 различита узорка тестова за тестирање предсједника и чланова бирачких одбора, као и њихових замјеника. Извршено је факултативно тестирање полазника, процјена резултата и достава резултата тестирања члановима изборних комисија.

У складу са Одлуком о утврђивању питања за израду тестова, као и критеријума за провјеру знања предсједника, чланова и њихових замјеника за Опште изборе 2018. године (број: 05-1-02-3-789-1/18 од 23.08.2018. године), Централна изборна комисија БиХ је припремила Листу питања (100 питања) и Листу одговора (100 одговора) за припрему за тестирање чланова бирачких одбора, као и узорке А, Б и Ц тестова за тестирање предсједника и чланова бирачких одбора, као и њихових

замјеника. За потребе наведене едукације, у оквиру пројекта и уз подршку Мисије ОЕБС-а у БиХ, уз активно учешће службеника Секретаријата, припремљен је едукативни спот “Процес бројања гласачких листића и евидентирање изборних резултата“.²⁴

- ф) **Обука контролора изборних резултата** проведена је, у оквиру пројекта и уз подршку Мисије ОЕБС-а у БиХ, на сљедећим локацијама и терминима: Бихаћ (17.09.), Бањалука (18.09.), Добој (19.09.), Сарајево (20.09.) и Мостар (21.09.). Обуку су проводили службеници Секретаријата Централне изборне комисије БиХ, уз подршку спољних сарадника информатичке струке. Обрађене су сљедеће теме: апликација за унос, обраду и контролу изборних резултата (power point презентација), информисање полазника обуке о одржавању и начину тестног уноса и контроле изборних резултата и на крају, демонстрација рада на апликацији за унос, обраду и контролу изборних резултата.

Фотографија 6. Обука контролора изборних резултата Сарајево, 20. септембар 2018. Године

- г) **Едукација чланова бирачких одбора за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ (ДКП БиХ)** је спроведена у периоду од 11.09.2018. године до 21.09.2018. године²⁵ у складу са чланом 18. став (1) и (3) Правилника о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора.²⁶ Предсједници и чланови бирачких одбора у ДКП БиХ и њихови замјеници су обучени о начину

²⁴ Спот је доступан на линку: <https://www.youtube.com/watch?v=FBJnzUJHXOo>.

²⁵ Амбасада БиХ у Бечу и Почасни конзулат у Грацу (11.09.2018.); Генерални конзулат БиХ у Берлину (13.09.2018.); Генерални конзулат БиХ у Минхену (18.09.2018.); Генерални конзулат БиХ у Штутгарту (19. 09. 2018.); Амбасада БиХ у Франкфурту (20.09.2018.); Амбасада БиХ у Канбери – обука путем Скајпа (28.09.2018.); Амбасада БиХ у Ослу – обука путем Скајпа (02.10.2018.); Амбасада БиХ у Београду обука путем Скајпа (02.10.2018.); Генерални конзулат БиХ у Чикагу обука путем Скајпа (18.09.2018 и 19.10.2018.).

²⁶ Након што је Централна изборна комисија БиХ донијела Одлуку о одређивању бирачких мјеста за гласање у ДКП БиХ у складу са чланом 15. Правилника о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора, Министарство спољних послова БиХ је имало обавезу да у року од 10 дана од дана обавјештења о донесеној Одлуци достави Централној изборној комисији БиХ приједлог чланова бирачких одбора и њихових замјеника у напријед наведеним ДКП-има БиХ који су одређени за бирачко мјесто за гласање држављана БиХ, водећи рачуна да предложени кандидати испуњавају услове прописане чланом 2.2 став (1) Изборног закона БиХ и чланом 6. Правилника. Такође, у бирачком одбору обавезно се обезбјеђује заступљеност чланова из сваког конститутивног народа.

гласања и бројању коверти с гласачким листићима.²⁷ Након спроведене обуке Централна изборна комисија БиХ је извршила провјеру знања и успјешним предсједницима и члановима бирачких одбора и њиховим замјеницима у ДКП БиХ додијелила сертификате (60 чланова бирачког одбора из 10 ДКП-ова БиХ). Такође током обуке предсједницима бирачких одбора уручен је неосјетљиви изборни материјал (записник о раду бирачког одбора, гласачка кутија, параван гласачка кабина, сет образаца за бирачко мјесто, кандидатске листе, кутија са неосјетљивим материјалом).

Надаље, у складу са чланом 27. Правилника о спровођењу избора у БиХ, Централна изборна комисија БиХ је извршила примопредају осјетљивог изборног материјала Министарству спољних послова БиХ, дана 20.09.2018. године за даљу дистрибуцију према ДКП-има БиХ, као и дио неосјетљивог.

- е) За потребе изборне администрације и посматрача изборног процеса, у оквиру Програма предизборне помоћи Савјета Европе за Опште изборе 2018. године припремљена су и штампана два приручника: 30.000 примјерака ***Приручника за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018.*** на босанском, хрватском и српском језику, док је енглеска верзија приручника доступна у електронском формату; и 2.000 примјерака ***Приручника за посматрање избора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018.*** на босанском, хрватском, српском и енглеском језику. Приручници су дистрибуирани општинским изборним комисијама за даљу дистрибуцију члановима бирачких одбора у БиХ, односно посматрачима изборног процеса.

Припремљена су и штампана два практикума: 600 примјерака ***Практикума за изборну комисију основне изборне јединице у Босни и Херцеговини;*** на босанском, хрватском, српском језику и енглеском језику и 500 примјерака ***Практикума за финансирање изборне кампање и политичких партија*** на босанском, хрватском и српском језику, док је енглеска верзија приручника доступна у електронском формату. Практикуми су дистрибуирани општинским изборним комисијама за употребу током обуке бирачких одбора односно политичким партијама.

Приручници и практикуми су доступни на веб страници www.izbori.ba.

---

²⁷ Имајући у виду да је у изводу из Централног бирачког списка за гласање у свим ДКП-има који су одређени за гласање на Општим изборима 2018. године уписано до 300 бирача, у складу с одредбама Правилника, бирачки одбори у свим ДКП-има БиХ су се састојали од предсједника и његовог замјеника, и два члана и њихових замјеника.

Слика 1. Приручник за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018. (на језицима у званичној употреби у БиХ)

Слика 2. Приручник за посматрање избора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018. (на језицима у званичној употреби у БиХ и на енглеском језику)

Слика 3. Практикум за изборну комисију основне изборне јединице у Босни и Херцеговини на језицима у званичној употреби у БиХ и на енглеском језику

Слика 4. Практикум за финансирање изборне кампање и политичких партија

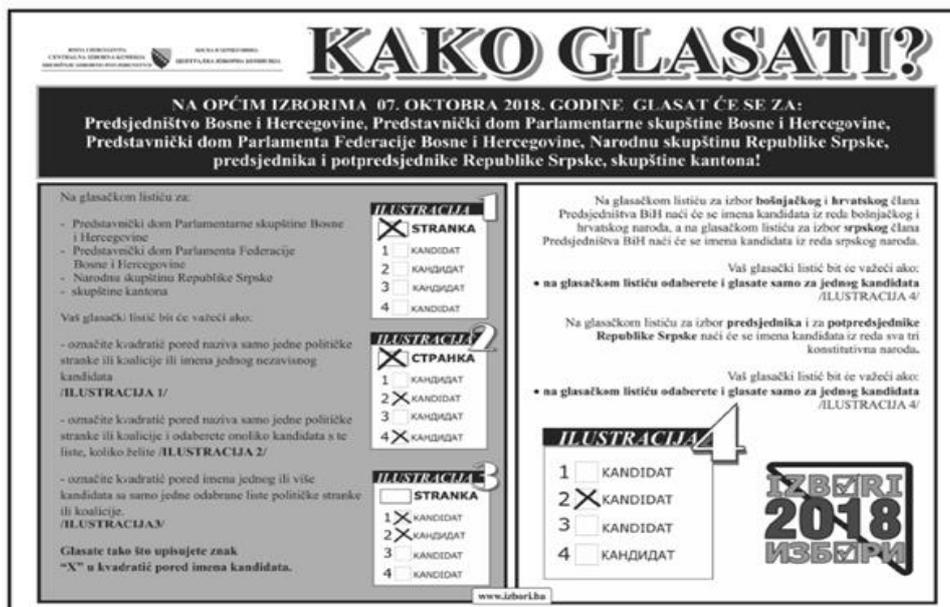
1.10. Информисање бирача – Едукативна и мотивацијска кампања

1.10.1. Едукативна кампања – ТВ Телоп, ТВ спот, радио-цингл, огласи у штампаним медијима

220. У складу са законском обавезом утврђеном чланом 2.9 став (1) тачка 12. Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години спровела едукативну и мотивацијску кампању за бираче у БиХ и бираче који живе изван Босне и Херцеговине, а имају бирачко право, с циљем њиховог правовременог информисања о свим релевантним сегментима изборног процеса и што веће излазности бирача на предстојећим изборима.

Кампања – избор бирачке опције – С циљем информисања бирача и омогућавања правовременог избора бирачке опције, припремљена су два ТВ Телопа, који су се емитирали на јавним и приватним ТВ медијима у БиХ: 1) *ТВ Телоп – бирачи који живе изван БиХ* и 2) *ТВ Телоп – бирачи који имају статус расељеног лица*. Ова кампања трајала је од дана објаве избора до 24.07.2018. године када је истекао рок за регистрацију бирача изван БиХ и избора бирачке опције за расељена лица. Штампани оглас “Избор бирачке опције“ објављен је 5 пута у три дневна листа на пола стране у црно-бијелој верзији на подручју БиХ у терминима највећег тиража дневних новина.

Кампања “Како гласати” – Циљ едукативне кампање “Како гласати“ био је упознавање бирача са свим нивоима власти за које се спроводе Општи избори 2018. године, те о начину исправног попуњавања гласачког листића. Ова кампања трајала је од 15.09.2018. године до 07.10.2018. године. Штампани оглас “Како гласати“ објављен је 4 пута у три дневна листа на пола стране у црно-бијелој верзији на подручју БиХ у терминима највећег тиража дневних новина.

Слика 5. Штмпани оглас “Како гласати”

Слика 6. ТВ спот

Мотивацијска кампања – Циљ мотивацијске кампање је био да се бирачи анимирају да у што већем броју изађу на бирачка мјеста и остваре своје бирачко право. Припремљен је ТВ спот и радио-цингл који је емитован на свим јавним ТВ станицама и већини приватних ТВ станица. Мотивацијски ТВ спот и радио-цингл емитиран је од 15.09.2018. године до 07.10.2018. године, намијењен је свим бирачима. Стратегија едукативне и мотивацијске кампање за потребе избора спроведена је путем електронских медија, штампаних медија те продукцијских плаката за истицање на бирачким мјестима. Због правовремене информисаности бирача и свих актера у изборном процесу, на интернет страници Централне изборне комисије БиХ такође је објављиван едукативно-информативни материјал.

Слика 7. Мотивацијски спот

1.10.2. Едукативна кампања – бирачи изван Босне и Херцеговине

221. На основу Одлуке о реализацији едукације и информирању бирача изван Босне и Херцеговине Централна изборна комисија БиХ је у периоду од 10.05. до 02.07. 2018. године организовала и спровела едукацију и информисање бирача изван БиХ за Опште изборе 2018. године у државама у којим се налази значајан број држављана БиХ, односно избјеглица и особа које привремено бораве изван БиХ (Словенија, Швајцарска, Италија, Њемачка, Француска, Сједињене Америчке Државе, Аустрија, Аустралија). Током посјете ДКП БиХ, делегације Централне изборне комисије БиХ предале су сљедеће материјале службеним особама у електронској форми и чврстој копији: Водич за пријаву бирача који бораве ван Босне и Херцеговине, Образац пријаве за гласање изван БиХ – ПРП 1, 3. Образац – ПРП 2, Постер “Како гласати“, Постер “Злоупотреба бирачког права“ Постер “Бирачко мјесто“. Бирачи који гласају путем поште или лично у ДКП БиХ упознати су са роком за регистрацију бирача из иностранства (24.07.2018. године), са процедурама за регистрацију за гласање изван БиХ и са условима и начином остваривања бирачког права. На основу напријед наведеног, Централна изборна комисија БиХ је на 41. сједници, одржаној дана 16.08.2018. године, донијела Одлуку о одређивању бирачких мјеста за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине, број: 05-1-02-2-219-4/18. У циљу унапређења процеса, сличне активности неопходно је да се настави и у неизборној години како би се омогућила дуготрајнија обука. Корисно би било и успостављање канцеларија ДКП/Амбасади за помоћ бирачима приликом регистрације за гласање путем ДКП или поште.

1.11. Безбједносни аспекти Општих избора 2018. године

222. Централна изборна комисија БиХ је у другој половини маја мјесеца 2018. године обавијестила Министарство безбједности БиХ, релевантна министарства унутрашњих послова и безбједносне агенције да је 08.05.2018. године донијела Одлуку о расписивању и одржавању Општих избора у Босни и Херцеговини.

223. У складу с одредбама члана 14. Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине, чланом 62. став (1) Закона о управи, а у вези са чланом 2.1 став (3) Изборног закона БиХ, који прописује да су “сви органи власти на свим нивоима и званичници у Босни и Херцеговини и дипломатско-конзуларним представништвима БиХ обавезни помагати органима надлежним за спровођење избора”, Министарство безбједности БиХ је дана 05.07.2018. године донијело *Одлуку о именовану Радне групе за праћење реализације задатака из надлежности институција и полицијских тијела БиХ везаних за спровођење Општих избора у Босни и Херцеговини*²⁸.
224. Радну групу за праћење реализације задатака из надлежности институција и полицијских органа БиХ везаних за спровођење Општих избора у БиХ су чинили представници Дирекције за координацију полицијских органа (предсједавајући), Централне изборне комисије БиХ, Граничне полиције БиХ, Државне агенције за истраге и заштиту, Граничне полиције БиХ; Обавјештајно-сигурносне агенције БиХ, Министарства унутрашњих послова Републике Српске, Федералног министарства унутрашњих послова, Полиције Брчко дистрикта БиХ и Министарства безбједности БиХ.
225. Задатак Радне групе је био праћење реализације активности везаних за обезбјеђење објеката и дистрибуције изборног материјала, размјена информација са надлежним полицијским агенцијама у БиХ о могућим протуправним понашањима у вези са Изборним законом БиХ са Централном изборном комисијом БиХ, те остваривање континуиране сарадње са другим Оперативним штабовима за безбједност Општих избора у БиХ које су формирале полицијске агенције за вршење послова из своје надлежности, а у циљу постизања максималног степена безбједносних услова за неометано одржавање изборног процеса у Босни и Херцеговини.
226. Одлуком Предсједавајућег Радне групу за праћење реализације задатака из надлежности институција и полицијских органа БиХ везаних за спровођење Општих избора у БиХ, а у вези са закључком Радне групе са састанка одржаног 27.07.2018. године, формиран је *Оперативни штаб акције “Општи избори 2018.”* број 20-03-04-4-1186-19/18 од 07.08.2018. године који је окупљао полицијске органе у БиХ, представнике Централне изборне комисије БиХ, СИПА-е, Граничне полиције БиХ, ОСА БиХ, и представника ОЕБС БиХ, а чији задатак је био спровођење и координација оперативних активности.
227. На дан одржавања Општих избора, 07.10.2018. године све информације су прикупљане у оперативно-комуникацијском центру 112 Министарства безбједности БиХ и Оперативном центру Дирекције за координацију полицијских органа, а затим просљеђиване Централној изборној комисији БиХ.
228. Оперативни штаб “Општи избори 2018“ са сједиштем у Дирекцији за координацију полицијских органа у БиХ је у току 07.10.2018. године у вријеме гласања запримио укупно 19 пријава о инцидентима у изборном процесу на територији Федерације БиХ и Брчко дистрикта БиХ, од тога 11 инцидента је квалификовано као нарушавање јавног реда и мира, док је 8 заведено као “остали инциденти“ од којих је за два инцидента обавијештено Тужилаштво БиХ, након чега су полицијске агенције предузеле потребне радње на документирању по упутама и под надзором Тужилаштва

---

²⁸ Акт Министарства безбједности БиХ, број 12-01-04-7-4406-16/18 од 05.07.2018.

БиХ.²⁹ Према информацијама Министарства унутрашњих послова Републике Српске (Штаб акције “Избори 2018.”) на територији Републике Српске на дан избора забиљежено је 7 ремећења јавног реда и мира и осталих инцидената.³⁰

229. Полицијски службеници министарстава унутрашњих послова и безбједносних агенција су у периоду од септембра до краја децембра 2018. године обављали послове физичког обезбјеђења зграде Централне изборне комисије БиХ, складишта Централне изборне комисије БиХ, Главног центра за бројање те обезбјеђење дистрибуције и пратње конвоја с изборним материјалом и пратње изборног материјала до Главног центра за бројање. Операције на терену је координисао Оперативни штаб акције “Општи избори 2018.” на челу са Дирекцијом за координацију полицијских органа.
230. Општа је оцјена да су избори протекли у мирној атмосфери без обзира на пријетње упућене члановима Централне изборне комисије БиХ, поготово оне упућене путем друштвених мрежа.

1.12. Рад Главног центра за бројање

231. Поступајући према одредби члана 2.9 став (1) тачка 2 и члана 5.22 став (2) и (3) Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је:
- на 15. сједници одржаној 26.04.2018. године, донијела је Одлуку о успостављању Главног центра за бројање за припрему и спровођење Општих избора 2018. године, који су одржани у недјељу, 07. октобра 2018. године,
  - на 36. сједници одржаној 26.07.2018. године, усвојила Правилник о организацији и утврђивању резултата гласања у Главном центру за бројање за Опште изборе 2018. године и донијела Одлуку о именовању директора и замјеника директора Главног центра за бројање
  - на 51. сједници одржаној 13.09.2018. године, донијела Одлуку о измјени Одлуке о именовању директора и замјеника директора Главног центра за бројање за Опште изборе 2018. године.
232. Главни центар за бројање је био смјештен у објекту ”ЗОИ 84“ д.о.о. ОЦ ”Зетра“ у Сарајеву и у његовом раду, осим запосленика Секретаријата Централне изборне комисије БиХ, учествовали су и спољни сарадници, њих укупно 423, који су били распоређени у 3 (три) смјене, на бази 24-часовног радног дана. Радило се углавном о лицима са стеченим искуством на истим пословима, изабраним на јавном конкурс.
233. За Опште изборе 2018. године у Главном центру за бројање је реализован пилот пројекат “Видео-надзор Главног центра за бројање“, процијењене вриједности 15.000 КМ. Цјелокупни процес бројања је сниман 24 часа, са 8 камера од којих су 4 покривале простор бројања, а 4 простор верификације и припреме материјала. Поред камера коришћен је серверски систем за похрањивање података НАС, који су се снимали све вријеме рада Главног центра за бројање.

²⁹ Информације достављене путем имејла 07.10.2018. године у два термина (19:47 и 21:04 h).

³⁰ Обједињена информација МУП РС достављена 07.10.2018. у 20.14 h. Број протокола ЦИК БиХ: 04-50-4-992-13/18.

Фотографија 7. Сала за бројање – снимљено видео-надзором

234. Реализација наведеног пилот пројекта је поред повећања транспарентности у раду Главног центра за бројање омогућила да се са централног мјеста свака спорна ситуација може поново да прегледа и утврди чињенично стање.
235. Пилот пројекат је оправдао потребу да се уведе видео-надзор у Главни центар за бројање те отворио нове могућности коришћења видео-надзора у побољшању процедура и анализи пословних процеса у Главном центру за бројање.

Фотографија 8. Верификација гласачких пакета изван БиХ

236. Мањи проблеми у реализацији пилот пројекта десили су се због недостатка простора за похрану снимака и уколико се уведе видео-надзор потребно је обезбиједити додатно техничко особље које ће бити задужено за одржавање и похрану снимака.
237. У периоду од 07. до 26. октобра 2018. године у Главном центру за бројање пребројано је укупно **67.706**^{31*} гласачких пакета, односно **268.946** гласачких листића сљедећих категорија:

Табела 10. Укупно верификованих гласачких пакета у Главном центру за бројање

Категорија	Верификовано има потпис	Одбијено због погрешне комбинације гласачких листића у фази сортирања	Припремљено за бројање коверата
Гласачких пакета бирача изван БиХ (Пошта)	50.469	139	50.330
Гласачких пакета бирача који су гласали непотврђеним гласачким листићима (Потврђени)	3.262	28	3.234
Гласачких пакета бирача који су гласали путем	10.281	16	10.265

³¹ *Разлике у односу на резултате су настале јер у појединим гласачким пакетима нису достављени сви листићи. Базирано на основу верификованих гласачких пакета (коверата). У резултатима је стање гласачких листића.

Категорија	Верификовано има потпис	Одбијено због погрешне комбинације гласачких листића у фази сортирања	Припремљено за бројање коверата
мобилног тима (Мобилни тимови)			
Гласачких пакета бирача који су гласали у одсуству (Одсуство)	2.893	9	2.884
Гласачких пакета бирача који су гласали у дипломатско-конзуларним представништвима (ДКП)	801	0	801
Укупно ГЦБ	67.706	192	67.514

Табела 11. Укупан број пребројаних гласачких листића по категоријама

	Укупно	Важећи гласачки листићи	Неважећи гласачки листићи
Пошта	200.363	196.964	3.399
Потврђени	12.841	11.537	1.304
Одсуство	11.525	9.117	2.408
ДКП	3.194	3.004	190
Мобилни тимови	41.023	39.109	1.914
Укупно гласачких листића БиХ	268.946	259.731	9.215

238. У Главном центру за бројање извршена је провјера за **631** лице која су Централној изборној комисији БиХ доставила приговор/пријаву да је дошло до злоупотребе бирачког права приликом регистрације бирача путем поште. Након извршених провјера верификованих гласачких пакета, **373** лица са наведеног списка су идентификована и утврђено је сљедеће:

- за 103 лица која се наводе у достављеном списку није уручен гласачки материјал;
- 192 лица су гласала на непотврђеним гласачким листићима (гласачки пакети су стигли путем поште у Главни центар за бројање);
- 16 лица је гласало путем мобилног тима (гласачки пакети су стигли путем поште у Главни центар за бројање) и
- 62 лица нису гласале непотврђеним гласачким листићима, али након извршене верификације је утврђено да су гласачки пакети са подацима особа које су пријавиле злоупотребу, достављени у Главни центар за бројање.

239. Укупно неуручених пакета бирачима изван Босне и Херцеговине је било 6.685 или 10%.

240. Према одлукама Централне изборне комисије БиХ у Главном центру за бројање вршено је поновно бројање за 90 бирачких мјеста на 118 нивоа.
241. За праћење рада Главног центра за бројање Централна изборна комисија БиХ акредитовала је укупно 832 посматрача у име политичких субјеката, удружења грађана и међународних организација и институција.
242. У периоду од 07.10.2018. до 27.01.2018. године у Главном центру за бројање, боравио је 81 посматрач: 71 посматрач у име 16 различитих политичких партија, 7 посматрача у име 2 удружења грађана и 3 посматрача представника међународних организација.
243. За рад са посматрачима у Главном центру за бројање, у свакој радној смјени, била су задужена по три лица. Поред видео-надзора који је био емитован на дисплеју у простору за одмор, посматрачи су имали и непосредан увид у сваки дио процеса у Главном центру за бројање. Општа оцјена која се може да изнесе у погледу рада са посматрачима политичких партија јесте да је овај процес карактерисао добар ниво сарадње, непосредна комуникација и отклањање свих нејасноћа у току самог рада.
244. Главни центар за бројање свакодневно су посјећивали представници штампаних и електронских медија о чему је вођења посебна евиденција, а укупно 21 медијска кућа извјештавала је о раду Главног центра за бројање. Новинари су се директно јављали у програм и извјештавали из Главног центра за бројање или су информације тражили путем телефона или приликом посјета. Свакој медијској кући су дате тражене информације и професионалан однос према медијима допринијели су транспарентности и јавности у раду Главног центра за бројање.
245. Вишегодишњи проблем у раду Главног центра за бројање је обезбјеђивање X рау уређаја и метал детектор врата које користе служба обезбјеђења Главног центра за бројање. Претходна два изборна циклуса, Главни центар за бројање је ову опрему посуђивао од Канцеларије Високог представника за Босну и Херцеговину, а овим уређајима је истекао употребни вијек. За наредне изборне циклус потребно је да се обезбиједи средства за набавку ове опреме, односно дефинише која безбједносна агенција ће у наведеном периоду обезбиједити уређај из својих резерви. Надаље, потребно је обезбиједити и мобилни видео-надзор који би се користио поред надгледања пребројавања у сврху безбједности Главног центра за бројање.

1.13. Посматрачи изборног процеса

246. У складу са чланом 17.3, 17.4 и 17.5 став (2) Изборног закона БиХ и Упутством о условима и процедурама за акредитовање изборних посматрача у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 41/18), Централна изборна комисија БиХ надлежна је за акредитовање изборних посматрача политичких субјеката који ће посматрати рад Централне изборне комисије БиХ и рад Главног центра за бројање, међународних посматрача и посматрача удружења грађана.
247. За Опште изборе 2018. године Централна изборна комисија БиХ акредитовала је укупно 23 политичка субјекта за посматрање рада Централне изборне комисије БиХ и Главног центра за бројање, 14 удружења грађана и 44 међународне организације.

248. Централна изборна комисија БиХ је акредитовала укупно 6.207 посматрача и то 5.384 посматрача из 14 удружења; 689 посматрача из 44 међународне организације и 134 посматрача из 23 политичка субјекта.
249. Због неиспуњавања једног од критеријума за акредитацију (чланство у бирачким одборима, кандидатура на предстојећим изборима, носилац мандата) Централна изборна комисија БиХ је одбила захтјев за акредитовање за укупно 171 посматрача политичких субјеката и удружења.
250. Захтјев за акредитовање посматрача једног (1) удружења Централна изборна комисија БиХ је одбила у цијелости, с обзиром на то да је у поступку провјере испуњавања услова за акредитовање утврђено да је наведено удружење укључено у активности у име овјерене политичке партије.
251. Према подацима које су доставиле 143 општинске/градске изборне комисије, акредитовано је укупно 58.083 посматрача политичких субјеката за посматрање рада изборних комисија, центара за бирачки списак и рада на бирачким мјестима.
252. Највећи број изборних посматрача акредитовали су градови Бањалука (5.486) и Бијељина (4.312). Општинска изборна комисија Источни Дрвар није имала поднешених захтјева за акредитовање посматрача.
253. Од укупно 128 политичких субјеката који се појављују на гласачком листићу, 115 је акредитовало изборне посматраче код општинских/градских изборних комисија. Највећи број изборних посматрача акредитовала је политичка партија СДА – Странка демократске акције и то укупно 5.194 код 95 општинских/градских изборних комисија.
254. Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години угостила међународне посматраче, представнике органа за спровођење избора из Републичке изборне комисије Србије, Државног изборног повјеренства Хрватске, Централне изборне комисије Руске Федерације, Врховног изборног вијећа Турске, Централне изборне комисије Молдавије, Државне изборне комисије Републике Кореје, Централне изборне комисије Бугарске и Државне изборне комисије Сјеверне Македоније.

Фотографија 9. Међународни посматрачи – представници органа за спровођење избора

255. С циљем што лакшег праћења изборног процеса у БиХ, Централна изборна комисија БиХ је 08.10.2018. године, у Великој сали Парламентарне скупштине БиХ организовала обуку за међународне посматраче, на којој су посматрачи упознати с њиховим правима и обавезама при праћењу изборног процеса, а практичним показом је симулиран рад бирачког одбора на дан избора.

Фотографија 10. Семинар за посматраче изборног процеса 2018. године

Фотографија 11. Учесници семинара за посматраче изборног процеса

Фотографија 12. Симулација рада на бирачког мјесту

256. Посматрачи који су акредитовани за посматрање рада Централне изборне комисије БиХ могли су да посматрају и штампање гласачких листића. Према евиденцији само један посматрач из политичке партије СДС је дана 26.09.2018. године у штампарији Атлантук бб Бањалука заједно са представницима 5 ТВ кућа и 3 новинске агенције,

посматрао процес уништавања графичких плоча и шкарта који је настао приликом штампања или дораде гласачких листића.

1.13.1. Оцјена међународних посматрача

257. Међународна посматрачка мисија Канцеларије ОЕБС-а за демократске институције и људска права (ОЕБС/ОДИHR) – ОДИHR IPM је 03.09.2018. године отворила канцеларију у Сарајеву у којој је било стационирано 16 стручњака, док су 22 дугорочна посматрача распоређена широм земље. Мисија је остала у Босни и Херцеговини до 19.10.2018. године како би пратила постизборна дешавања. На дан избора је било распоређено 316 посматрача из 43 земље, укључујући 249 дугорочно и краткорочно ангажованих посматрача које је поставио ОДИHR, као и делегацију од 27 чланова из Парламентарне скупштине ОЕБС-а, делегацију од 23 члана из Парламентарне скупштине Савјета Европе, делегацију од 9 чланова Европског парламента те делегацију од 8 чланова из Парламентарне скупштине НАТО-а.
258. Међународни посматрачи ОДИHR IPM су посматрали отварање на 128 бирачких мјеста, а гласање на 1.232 бирачка мјеста широм земље. Бројање гласова је посматрано на 126 бирачких мјеста. Процес израде збирних резултата је посматран у 95 општинских изборних комисија (ОИК).³²
259. Општа је оцјена међународних посматрача да се “Централна изборна комисија БиХ бавила својим основним задацима и адекватно управљала изборима. ЦИК БиХ је, међутим, често критицирана због техничких припрема за изборе. Такође се суочава с изазовима због недостатка администрације и ограниченог буџета.”³³
260. Посматрачи Конгреса локалних и регионалних власти Савјета Европе једина су међународна мисија која је надгледала кантоналне изборе у Босни и Херцеговини и фокусирали су се само на те изборе. На Дан избора било је присутно 18 проматрача из 17 земаља и били су на 150 бирачких мјеста. Такође су обишли главни центар, гдје се врши бројање, тако да су видјели нову технологију која је примијењена овај пут (видео-надзор). Према оцјени посматрача Конгреса локалних и регионалних власти Савјета Европе изборни дан је протекао у најбољем реду, а избори били јако добро припремљени.³⁴

1.14. Дан одржавања Општинских избора 07.10.2018. године

261. На дан избора бирачи су гласали на 5.804. бирачка мјеста: од чега 5.380 редовних, 128 у одсуству, 141 за гласање лично у мјесту пребивалишта из 1991. године, 145 гласачких мјеста за гласање непотврђеним гласачким листићем и 10 бирачких мјеста у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ у иностранству.

---

³² BOSNIA AND HERZEGOVINA GENERAL ELECTIONS 7 October 2018 ODIHR Election Observation Mission Final Report, Варшава, 25. јануар 2019., стр. 5
<https://www.osce.org/odihr/elections/bih/409905?download=true>

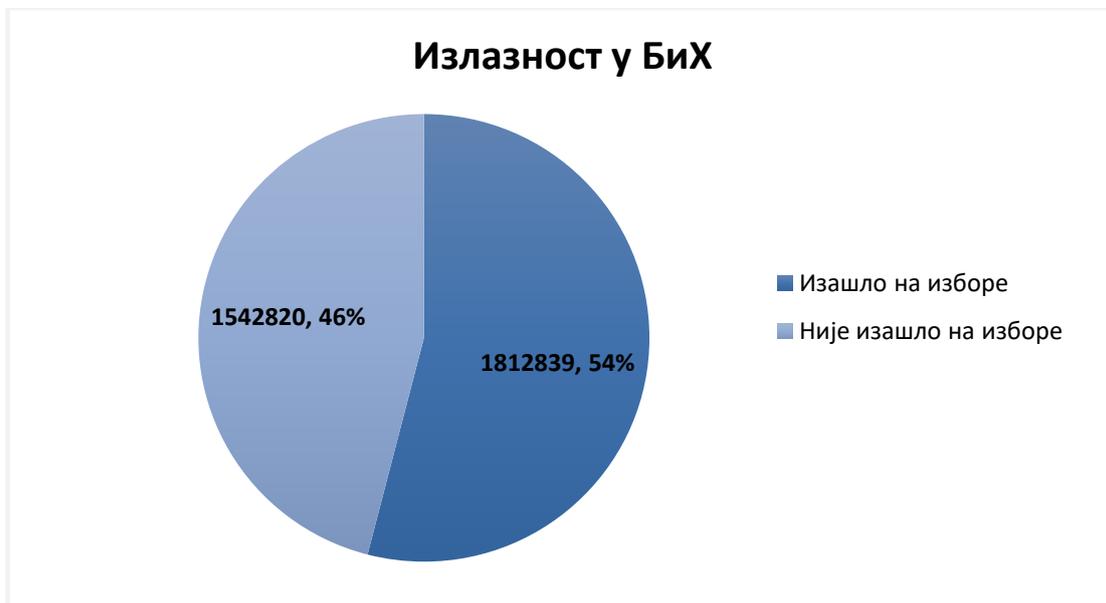
³³ *Ибид.*, стр. 3.

³⁴ Из Интервјуа Stewart Dickson, Шеф мисије Конгреса, <https://faktor.ba/vijest/trebalo-bi-razdvojiti-kantonalne-i-orpe-izbore-u-bih/6549>.

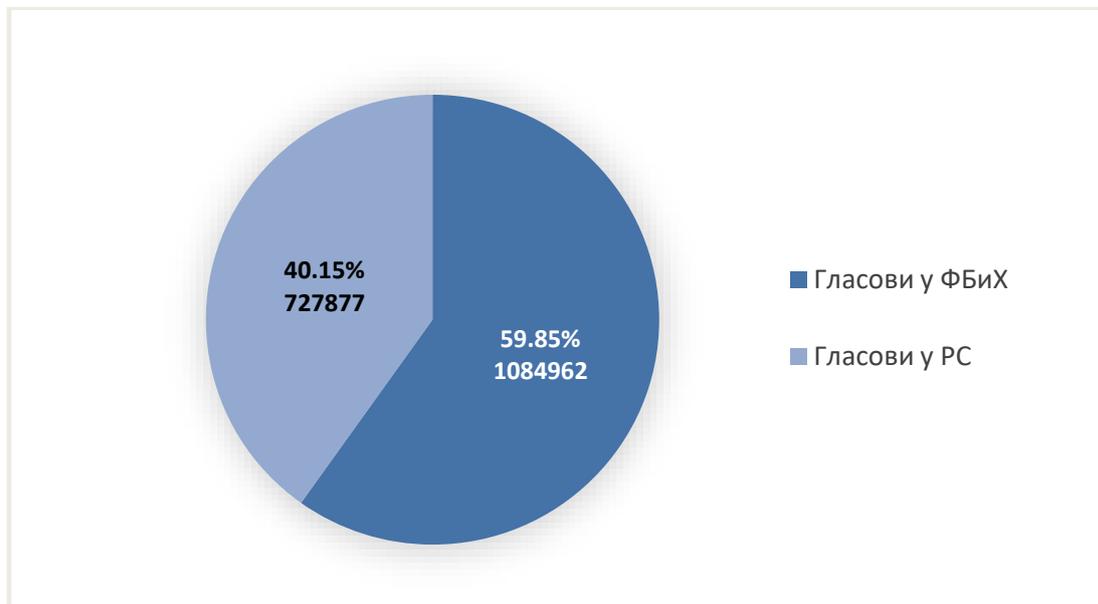
262. На дежурне телефонске линије у сједишту Централне изборне комисије БиХ гдје је формиран позивни центар запримане су поруке првенствено о техничким и процедуралним питањима, као и недостацима друге врсте које су пријавиле опћинске изборне комисије у Босни и Херцеговини који су уочени на дан избора, те се хитно реаговало и вршене су интервенције.
263. Уз стално особље Централне изборне комисије БиХ, додатно је ангажовано по 10 особа у двије смјене, а који су пратили унос података о отварању бирачких мјеста и одазиву бирача, те су били распоређени на дежурним телефонима, а у случају било каквих техничких недостатака реаговали су према координаторима за рад са општинским изборним комисијама. На дежурним телефонима запримљено је више стотина позива бирача, изборних комисија, представника политичких субјеката, НВО сектора и др.
264. На дан одржавања Општинских избора 07.10.2018. године, на дежурне инфо линије 033/251 331 и 033/251 332, запримљено је укупно 283 позива који су се односили на: провјера бирачког мјеста (162 позива); злоупотреба личних података и докумената (неовлаштене пријаве) – 25 позива; регистрирани поштом желе да гласају на непотврђеним гласачким листићима (13); неправилности на бирачким мјестима (10); одузето право гласа (4); захтјев за мобилни тим (4); остало: приговор на рад мобилних тимова, непосједовање валидних идентификационих докумената, умрли на бирачком списку, позиви изван БиХ – зашто нису примили гласачке пакете (65 позива). Путем имејла одговорено је на 63 упита.
265. У вези са позивима који су запримљени на изборни дан, захтјеви за мобилни тим су се односили на лица која су се непосредно пред изборе повриједила или разбољела и нису у могућности приступити гласању на редовном бирачком мјесту; приговори су се односили на немогућност гласања бирача због истеклих докумената, промјене докумената у међувремену, уочене неправилности бирача на бирачком мјесту, немогућност проналаска бирача на бирачком мјесту итд. У послеподневним сатима путем имејла су почели стизати захтјеви за провјеру да ли је искориштено право гласа лица која нису изашла на своја бирачка мјеста, до 20:30h стигло је 145 захтјева. Питања везана за гласање изван БиХ односила су се у највећем броју на бираче чије пријаве за гласање изван БиХ су одбијене, пријава злоупотребе личних докумената, могућност гласања непотврђеним гласачким листићима, те о кашњењу у пријему пошиљки са гласачким материјалом.
266. Стручно особље Централне изборне комисије БиХ је континуирано пружало информације општинским/градским изборним комисијама, политичким субјектима и грађанима који су се обраћали путем телефона и имејла. Такође, стручно особље било је на располагању и акредитованим посматрачима у име политичких субјеката и међународних организација, за пружање техничких појашњења и статистичких података о провођењу избора, при чему је нарочито била изражена сарадња са међународном посматрачком мисијом ОЕБС/ОДИHR.

1.15. Одазив бирача на Општим изборима 2018. године

267. На Општим изборима 2018. године гласало је укупно 1.812.839 бирача или 54,02% бирача са правом гласа од чега је излазност у Федерацији БиХ била 59,85%, а у Републици Српској 40,15%.

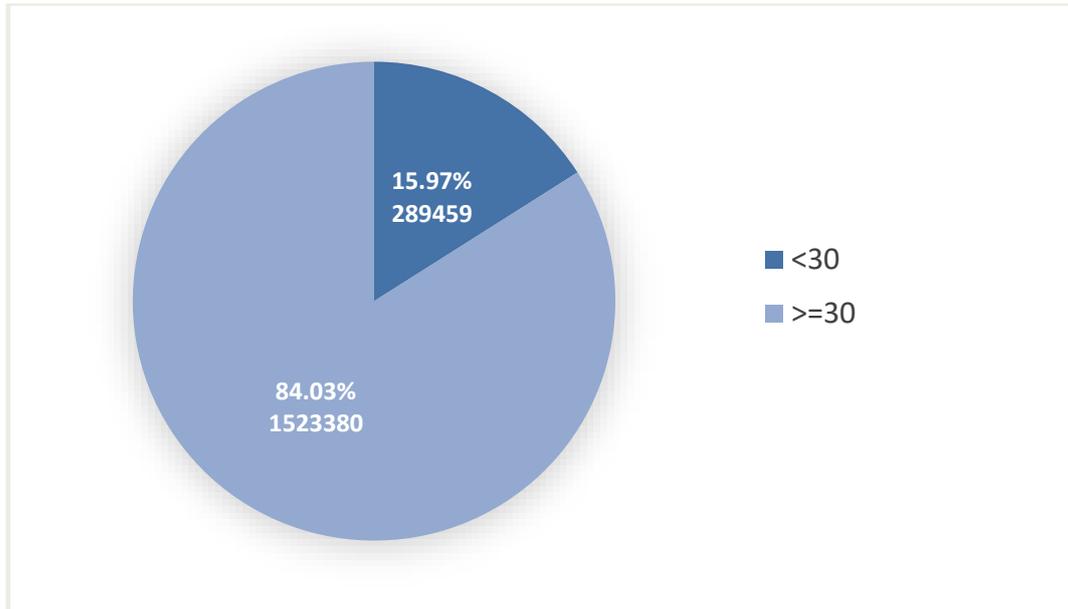

Графикон 1. Одазив бирача на Општим изборима 2018. године

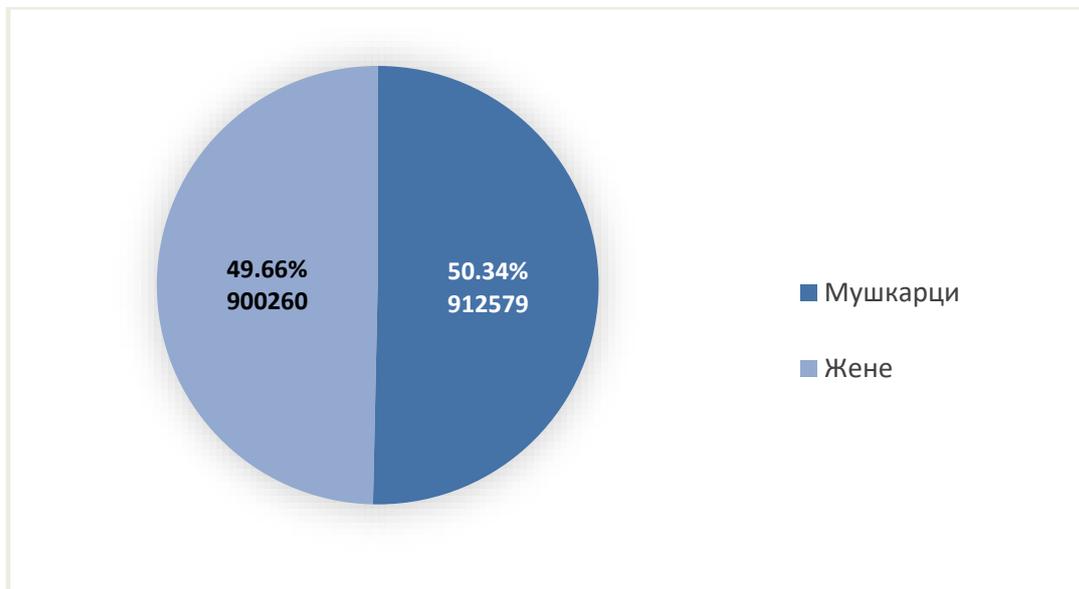
Графикон 2. . Одазив бирача по ентитетима

268. Старосна структура бирача који су гласали је сљедећа: 84,03% бирача имају 30 и више година старости, а 15,97% бирача су млађи од 30 година.

Графикон 3. Старосна структура бирача који су гласали

269. Према полној структури на Општим изборима је гласало 50,34% мушкараца и 49,66% жена.

Графикон 4. Полна структура бирача који су гласали

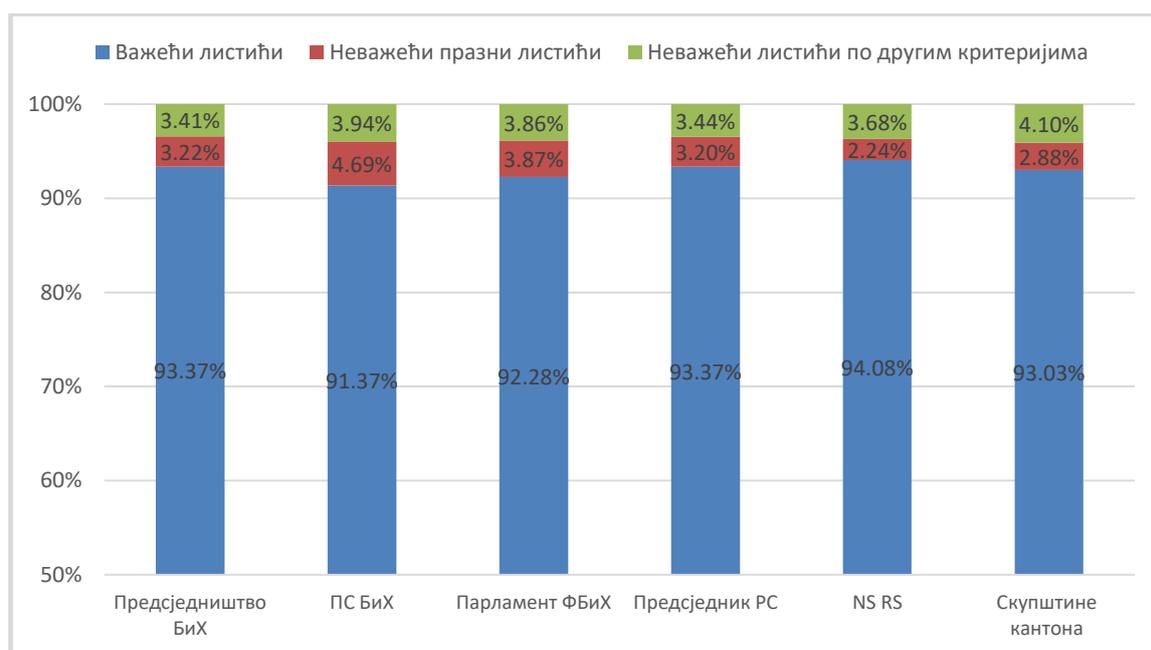
1.16. Неважећи гласачки листићи

270. Основна карактеристика свих досада проведених избора у Босни и Херцеговини је повећан број неважећих гласачких листића у односу на изборни стандард који се кретао од 3,41% за избор чланова Предсједништва БиХ до 4,10% за скупштине кантона.

271. Највећи број неважећих гласачких листића је у поступку избора посланика у кантоналним скупштинама гдје је ријеч о изузетно великом броју кандидата и гласачком листићу већих димензија.

Табела 12. Преглед важећих и неважећих гласачких листића

Назив органа	Укупно важећих листића [%]	Неважећи празни листићи [%]	Неважећи листићи по другим критеријумима [%]
Предсједништво БиХ	93.37%	3.22%	3.41%
Парламентарна скупштина БиХ	91.37%	4.69%	3.94%
Парламент Федерације БиХ	92.28%	3.87%	3.86%
Предсједник /потпредсједници Републике Српске	93.37%	3.20%	3.44%
Народна скупштина Републике Српске	94.08%	2.24%	3.68%
Скупштине кантона	93.03%	2.88%	4.10%

Графикон 5. Преглед важећих, неважећих и празних листића по различитим нивоима

272. Бирачка мјеста која су идентификована са највећим бројем неважећих гласачких листића су приказана у наредној табели.

Табела 13. Бирачка мјеста са највећим бројем неважећих гласачких листића

Назив органа	БМ	Гласало	Важећи листићи	Укупно неважећи све категорије	Празни листићи	Неважећи листићи
Предсједништво БиХ	083В061	459	137	322	0	322
Парламентарна скупштина БиХ	057А010	391	191	200	135	65
Парламент ФБиХ	167А015	545	413	132	100	32
Предсједник РС	012В006	601	512	89	43	46
Народна скупштина РС	088В005	543	461	82	54	28
Скупштине кантона	117А002	439	363	76	33	43

273. Разлози због којих се јављају неважећих гласачки листићи су у великој мјери: исказивање незадовољства; неинформисаност и недовољна упућеност у начин гласања и претварање важећих у неважеће гласачке листиће.

1.17. Утврђивање изборних резултата

1.17.1. Имплементација резултата спроведених непосредних Општих избора 2018. године

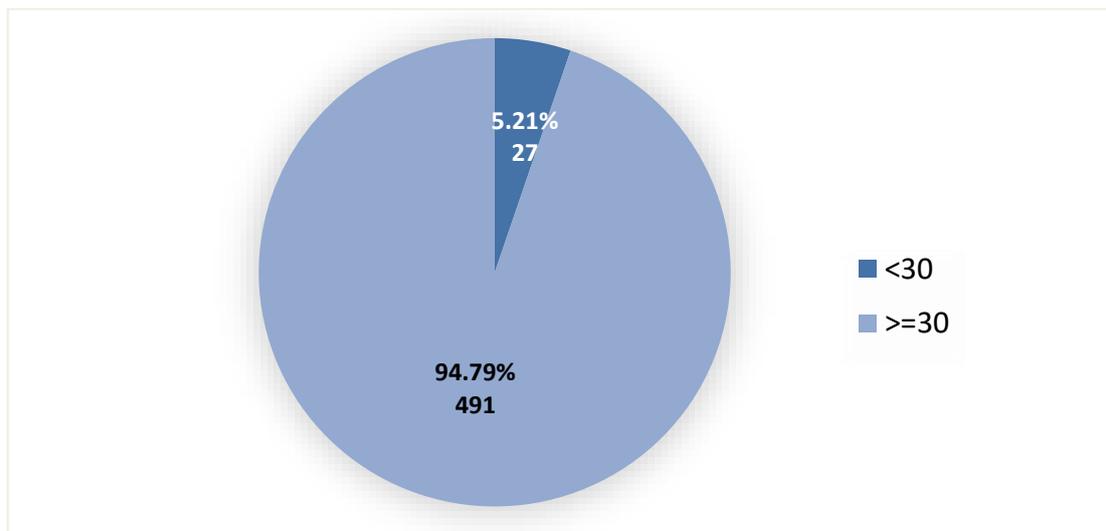
274. Први прелиминарни резултати Општих избора 2018. године су објављени у поноћ на дан избора 07.10.2018. године и након тога су освјежавани на интернет страници Централне изборне комисије БиХ у складу с чланом 5.29а Изборног закона БиХ – два пута у току наредна 24 часа; у наредних пет дана свака 24 часа; наредних дана сваких 48 часова, све до објављивања коначних, службених и комплетних резултата избора.

275. Након обједињавања и контроле резултата Централна изборна комисија БиХ је у законом утврђеном року (30 дана од дана објављивања избора) на 81. сједници одржаној 06.11.2018. године, донијела Одлуку о потврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини, који су одржани 7. октобра 2018. године.

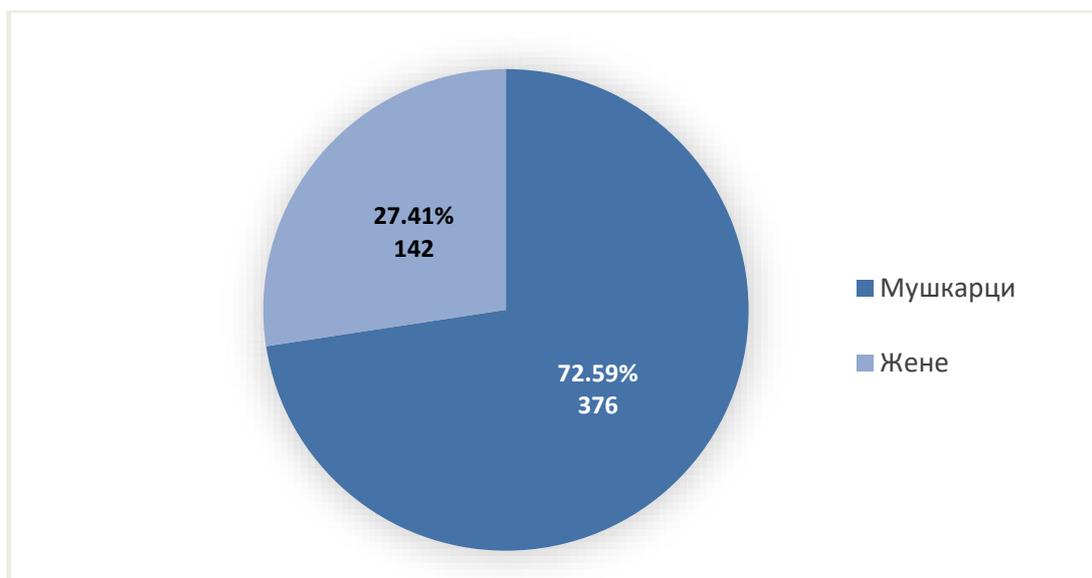
Табела 14. Изабрани кандидати на Општим изборима 2018. године

	Укупно мандата	Редовни мандати	Компензацијски мандати
Предсједништво БиХ	3	3	0
Парламентарна скупштина БиХ	42	30	12
Парламент ФБиХ	98	73	25
Предсједник РС	3	3	0
Народна скупштина РС	83	63	20
Скупштине кантона	289	289	0
Укупно	518	461	57

276. Од укупно изабраних 518 кандидата на Општим изборима 2018. године 491 (94,79%) кандидата имају 30 и више година старости, а 27 или 5,21% су млађи од 30 година старости.

Графикон 6. Старосна структура изабраних кандидата

Графикон 7. Полна структура изабраних кандидата

277. Полна структура изабраних кандидата је сљедећа: 376 изабраних кандидата или 72,59% су мушкарци, а 142 или 27,41% су жене.
278. Након спроведених Општих избора 2018. године Централна изборна комисија БиХ је припремила и додијелила увјерења о додјели мандата за 518 изабраних званичника, те једнак број изјава о прихватању/одбијању мандата, потврда о пријему увјерења о додјели мандата и изјава о имовинском стању.
279. Након што је 12 званичника изабраних на Општим изборима 07.10.2018. године одбило прихватити освојени мандат, проведен је поступак провјере сљедећих квалификованих кандидата, те је донесено 12 управних аката којима је мандат додијељен сљедећим квалификованим кандидатима.

Табела 15. Преглед одбијених мандата након Општих избора 2018. године

Орган власти	Број одбијених мандата
Представнички дом Парламентарне скупштине	2
Представнички дом Парламента Федерације	1
Народна скупштина Републике Српске	3
Скупштине кантона у Федерацији БиХ	6
УКУПНО	12

1.17.2. Престанци и додјеле мандата

280. У извјештајном периоду по питању утврђивања престанака мандата изабраним члановима органа власти којим мандат додјељује Централна изборна комисија БиХ и додјеле мандата сљедећим квалификованим кандидатима, одбијања мандата и додјеле мандата сљедећим квалификованим кандидатима, обрађено је 228 предмета.
281. У току 2018. године, од покренута 193 управна поступака, донесено је 228 управних аката, те 912 попутних аката и 193 увјерења о додјели мандата, који су упућени изабраним званичницима, као и органима власти у Босни и Херцеговини.
282. Од тога броја сви управни поступци покренути су у смислу утврђивања престанка мандата у општинским (градским) вијећима / скупштинама општина (града), начелницима општина, Скупштини Града Источно Сарајево, Градском вијећу Града Сарајева, скупштинама кантона, Представничком дому Парламента Федерације БиХ, Дому народа Парламента ФБиХ, Народној скупштини Републике Српске, Вијећу народа Републике Српске и Дому народа Парламентарне Скупштине БиХ.
283. Званичницима којима је престао мандат, те сљедећим квалификованим кандидатима који су прихватили замјенске мандате, достављене су укупно 193 изјаве о имовинском стању.

Табела 16. Преглед броја престанака мандата по нивоу власти

Орган власти	Број престанака мандата
Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ	0
Представнички дом Парламента Федерације БиХ	1
Дом народа Парламента Федерације БиХ	25
Народна скупштина Републике Српске	1
Вијеће народа Републике Српске	0
Скупштине кантона	0
Градско вијеће Града Сарајева	1
Скупштина Града Источно Сарајево	3
Начелник општине	7
Општинско вијеће/скупштина општине	155
Укупно	193

Табела 17. Разлози за утврђивање престанка мандата

Разлози	Број престанака мандата
По захтјеву странке	146
Због смрти	4
Због промјене пребивалишта	0
Опозив	1
По службеној дужности	42
<i>(Одбијање мандата наредних кандидата)³⁵</i>	<i>(23)</i>
Укупно	193

284. У 2018. години обрађено је 108 аката који се односе на одговоре на упите и обавијести.

1.17.2.1. Провјера пребивалишта за изабране званичнике

285. У складу са планираном полугодишњом провјером свих изабраних званичника који су освојили мандат или који су добили замјенски мандат на Општим изборима 2014. године и на Локалним изборима 2016. године, у складу са одредбом члана 1.10 став (1) тачка 7. Изборног закона БиХ, у јулу 2018. године извршене су провјере да ли се сви изабрани званичници налазе у оквиру изборне јединице у којој су изабрани, односно у којој су добили замјенски мандат.

Наведеном провјером је утврђено да се сви изабрани функционери и сви званичници који су добили замјенски мандат налазе у оквиру изборне јединице у којој су освојили мандат.

Приликом обраде сваког предмета о утврђивању престанка мандата изабраног званичника, врши се провјера сљедећег квалификованог кандидата и у смислу тренутног пребивалишта.

1.18. Ефекти поновног бројања гласачких листића

286. Централна изборна комисија БиХ је наредила поновно бројање гласачких листића са 93 бирачка мјеста из 20 општина/градава по појединим нивоима власти и то на неким бирачким мјестима по политичким субјектима и кандидатима, а на неким бирачким мјестима по кандидатима истог политичког субјекта.

287. Поновна бројања гласачких листића са 15 бирачких мјеста резултирала су промјенама у вези са додјелом мандата или промјеном редослиједа кандидата на листи.

³⁵ Одбијање мандата сљедећих квалификованих кандидата који су одлуком добили мандат, а након што је утврђен престанак мандата по неком од наведених разлога.

288. Усвојени захтјеви три акредитована посматрача и наређено бројање гласачких листића на три бирачка мјеста у Широком Бријегу за ниво Скупштина Кантона 8 по кандидатима политичког субјекта Хрватска републиканска странка.
- Поновно бројање резултирало губитком мандата за Антонију Баножих, а мандат је добио Јелић Мирко.
289. Усвојени захтјеви четири акредитована посматрача и наређено поновно бројање гласачких листића са четири бирачка мјеста у Цазину за Представнички дом ПСБиХ, Представнички дом ПФБиХ и Скупштину Кантона 1 по политичким субјектима и кандидатима.
- Након поновног бројања по политичким субјектима за Представнички дом ПФБиХ није било промјена у односу на број мандата.
  - Унутар листе СДП-а за Представнички дом ПФБиХ дошло до промјене из изборне јединице један осим директног мандата компензацијски мандат добио Атлагић Миле.
  - Унутар листе СДА-а за Представнички дом ПФБиХ из изборне јединице 1 дошло до замјене мјеста међу кандидатима који су освојили мандате и исте особе су освојиле мандате.
  - Унутар листе СДА за Скупштину Кантона 1 дошло до замјене мјеста међу кандидатима који су освојили мандате и исте особе су освојиле мандате.
290. Усвојен захтјев ХДЗ 1990 и наређено поновно бројање гласачких листића са 3 бирачка мјеста у Ливну за Скупштину Кантона 10 по кандидатима политичког субјекта ХДЗ 1990.
- Након поновног бројања кандидат Џаја Анте изгубио мандат, а Станић Драго добио мандат.
291. Усвојен захтјев Народне странке радом за бољитак и наређено поновно бројање на једном бирачком мјесту у Ливну и једном бирачком мјесту у Томиславграду за Скупштину Кантона 10 по кандидатима политичког субјекта Народна странка Радом за бољитак.
- Након поновног бројања кандидат Балабан Милан изгубио мандат, а Томић Јосип добио мандат.
292. Усвојен захтјев групе бирача из Мостара и наређено поновно бројање гласачких листића на једном бирачком мјесту у Мостару за Представнички дом Парламента ФБиХ из изборне јединице 9 по политичким субјектима и кандидатима.
- Након поновног бројања кандидат политичког субјекта СДП из изборне јединице 9 изгубио компензацијски мандат (Лана Прлић).
293. Централна изборна комисија БиХ по службеној дужности наредила поновно бројање гласачких листића са једног бирачког мјеста у Мостару за Представнички дом Парламента ФБиХ из изборне јединице 9 по кандидатима политичког субјекта СДП.

- Након поновног бројања директни мандат изгубио Зоран Микулић, а директни мандат освојила Лана Прлић.

294. Усвојен захтјев акредитованог посматрача и наређено поновно бројање гласачких листића са једног бирачког мјеста у Горажду за Скупштину Кантона 5 по кандидатима политичког субјекта СДА.

- Након поновног бројања кандидат Аговић Адис изгубио мандат, а мандат је добила Делизаимовић Алма.

1.19. Достављање образаца Изјава о имовинском стању

295. На основу члана 15.8 став (1) Изборног закона БиХ прописано је да су кандидати изабрани на свим нивоима власти дужни у року од 30 дана од дана објаве овјере мандата у Службеном гласнику БиХ, на посебном обрасцу, предати Централној изборној комисији БиХ потписану изјаву о имовинском стању.

296. На основу члана 15.8 став (2) Изборног закона БиХ прописано је да је изабрани члан органа власти на свим нивоима дужан да Централној изборној комисији БиХ поднесе извјештај о имовинском стању у року од 30 дана након истека мандата на који је изабран, као и у случају престанка мандата.

297. Одредбом члана 19.10 став (1) тачка а) и б) Изборног закона БиХ прописано је да ће се новчаном казном у износу од 300,00 КМ до 3.000,00 КМ казнити за повреде кандидат изабран на свим нивоима власти ако у року од 30 дана од дана објаве овјере мандата у "Службеном гласнику БиХ", односно у року од 30 дана након истека мандата на који је изабран на посебном обрасцу, не преда потписану изјаву о имовинском стању из члана 15.8 став (1) и (2) овог Закона.

298. Одредбама члана 15.9 Изборног закона БиХ прописано је да Централна изборна комисија БиХ омогућава да образци који садрже изјаве о укупном имовинском стању буду доступни јавности. Централна изборна комисија БиХ није одговорна за тачност података који се односе на податке садржане у обрасцу.

299. У сврху спровођења наведених одредби Централној изборној комисији БиХ 12.02.2018. године, достављен је Извјештај у вези са недостављањем изјава изабраних чланова органа власти у БиХ– члан 15.8 став (1) и (2) Изборног закона БиХ (Локални избори 2016. године). Централна изборна комисија БиХ је на 53 сједници, одржаној 26.10.2017. године донијела Закључак о покретању поступка за 65 изабраних званичника који нису доставили образац Изјаве о имовинском стању након престанка мандата 2016. године, као и за два изабрана званичника.

300. Поступајући по закључцима са 53. сједнице Централне изборне комисије БиХ, покренут је поступак за утврђивање чињеничног стања за наведене званичнике (67), односно захтјев за доставу изјашњења о свим релевантним чињеницама, а остављена је могућност и личног доласка у просторије Централне изборне комисије БиХ ради давања изјаве.

301. По истеку наведеног рока и након достављања изјашњења и додатне документације, те обуставе поступка за 43 званичника, у случају двадесет четири (24) изабрана званичника којим је истекао, односно почео мандат, а који нису доставили изјашњење, као ни образац Изјаве о имовинском стању, Централна изборна комисија је дана 15.02.2018. године донијела Одлуку којом се изриче новчана казна у износу од 300,00 КМ.
302. Након достављања Одлука наведеним изабраним званичницима упућена је Опомена о обавези уплате новчаних средстава у року од 15 дана од дана правоснажности Одлуке на рачун Министарства финансија и трезора БиХ.
303. Уплату новчаних средстава до 20.12.2018. године, извршила су три (3) изабрана званичника, док ће се за двадесет и једног (21) изабраног званичника извршење наплате провести судским путем.
304. Тренутно је у току пријем и обрада образаца Изјаве о имовинском стању изабраних званичника на почетку/истеку мандата након спроведених Општинских избора 2018. године.

1.19.1. Доступност изјава о имовинском стању јавности

305. Дана 16.04.2018. године, Централна изборна комисија БиХ је на својој интернет страници објавила на увид јавности податке из имовинског картона начелника /градоначелника изабраних на Локалним изборима 2016. године (почетак мандата), за укупно 141 изабраног начелника /градоначелника.
306. Након пријама образаца Изјава о имовинском стању изабраних званичника на почетку мандата – Локални избори 2016. године, обраде и покренутих поступка, 3.170 имовинских картона вијећника/одборника проведено је кроз апликацију ЈИИС, тренутно се ради на провјери унесених података, након чега ће бити објављени на интернет страници Централне изборне комисије БиХ.
307. Централна изборна комисија БиХ просљедила је одговор на “ГРЕЦО Упитник“, дана 18. 09. 2018. године, а везано за извршење препорука "ГРЕЦО" – имовински картони изабраних званичника.
308. Представници ЦИК БиХ су присуствовали на трећем састанку Првог пододбора за правду, слободу и безбједност, Европска унија – БиХ Споразум о стабилизацији и придруживању одржаном 27. новембра 2018. године у Бањалуци, достављен је и Извјештај о одредбама Изборног закона БиХ који се односи на доставу образаца Изјаве о имовинском стању изабраних званичника, односно званичника којим мандат престаје/истјече.

1.20. Поврат таксе за овјеру политичким партијама и независним кандидатима

309. Правилником о пријави и условима за овјеру политичких субјеката за учешће на Општим изборима 2018. године утврђен је новчани износ таксе за овјеру пријаве политичког субјекта за учешће на Општим изборима 2018. године³⁶.
310. Новчани износ таксе за овјеру политичке партије не уплаћују појединачно за сваки орган, већ уплаћени износ таксе за овјеру за виши орган власти важи и за ниже нивое органа власти, осим у случају кандидирања за избор чланова Предсједништва БиХ.
311. Централна изборна комисија БиХ извршила је поврат новчаног износа за таксу за овјеру политичким партијама и независним кандидатима који су освојили 1/3 гласова од укупног броја гласова које је освојио изабрани члан Предсједништва БиХ, предсједник и потпредсједници Републике Српске на изборима или више од 3% од укупног броја важећих гласова за Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ, Представнички дом Парламента Федерације БиХ, Народну скупштину Републике Српске и за скупштине кантона у Федерацији БиХ, самостално или као чланице коалиције.
312. Укупно 52 политичке партије и један (1) независни кандидат испунили су услове за поврат уплаћеног новчаног износа таксе за овјеру пријаве. Укупан износ враћених средстава је у износу од 989.000 КМ.
313. Висина враћеног новчаног износа политичким партијама одговара највишем нивоу власти за који је политичка партија испунила услове за поврат, у складу са чланом 4.16 Изборног закона БиХ и чланом 4. став (1) Правилника.

1.21. Анализа именовања чланова бирачких одбора и њихових замјеника, разлози за одустајање из чланства бирачких одбора

314. Централна изборна комисија БиХ је урадила детаљну Анализу о начину именовања предсједника и чланова бирачких одбора, као и њихових замјеника, за Опште изборе 2018. године, те о разлозима одустајања из чланства бирачких одбора непосредно пред изборни дан, као и начину попуњавању бирачких одбора.³⁷
315. Свих 143 изборне комисије су доставиле податке за **5.839** бирачких мјеста (редовно, одсуство, лично, непотврђени и мобилни тим). На основу достављених података од изборних комисија утврђено је сљедеће:

---

³⁶ **Политичке партије:** 20.000 КМ за изборе за чланове Предсједништва БиХ; 20.000 КМ за изборе за посланике у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ; 14.000 КМ за изборе за посланике у Представничком дому Парламента Федерације БиХ, предсједника Републике Српске и посланике у Народној скупштини Републике Српске и 10.000 КМ за изборе за посланике у кантоналним скупштинама у Федерацији БиХ.

Независни кандидати: 10.000 КМ за изборе за чланове Предсједништва БиХ; 10.000 КМ за изборе за посланике у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ; 7.000 КМ за изборе за посланике у Представничком дому Парламента Федерације БиХ, предсједника Републике Српске и посланике у Народној скупштини Републике Српске и 5.000 КМ за изборе за посланике у кантоналним скупштинама у Федерацији БиХ.

³⁷ У складу са Закључком Централне изборне комисије БиХ, број: 06-1-07-1-1195-1/18 од 11.10.2018. године, и захтјевом Централне изборне комисије БиХ, број: 06-1-07-1-1195-42/18 од 12.11.2018. године.

- За Опште изборе 2018. године изборне комисије су именовале укупно 52.931 члана и то: предсједника (5.839), замјеника предсједника (5.801), чланова (21.285) и замјеника чланова бирачких одбора (20.052).
- Политички субјекти, овјерени за учешће на Општим изборима 2018. године, од укупно потребних **54.248**³⁸ чланова и њихових замјеника предложили су укупно **22.554** члана и **19.630** замјеника члана, што је за **12.064 (22,23%)** мање предложених кандидата у односу на потребан број. Важно је напоменути да од свих предложених кандидата 42.184 су испунила услове за именовање.³⁹
- Изборне комисије су се, након именовања предсједника и чланова бирачких одбора, као и њихових замјеника, суочиле са проблемом њиховог одустајања од чланства у бирачким одборима. Прије едукације бирачких одбора или тестирања одустало је укупно 5.121 лица; након едукације бирачких одбора или тестирања одустало је укупно 4.771 лица, а дан уочи избора или на дан избора одустало је укупно 749 лица. У односу на укупан број именованих предсједника и чланова, као и њихових замјеника, укупно је одустало **2.180** предсједника и њихових замјеника, те **8.458** чланова и њихових замјеника, односно од укупног броја свих именованих **52.931** одустало је **10.641 (20,10%)**.
- Највећа одустајања од чланства у бирачком одбору, у односу на укупан број именованих чланова бирачких одбора, била су у сљедећим основним изборним јединицама: Стари Град Сарајево – 414, (81,50%), Травник – 413 (55,96%), Калесија – 281 (54,04%), Завидовићи – 319 (53,70%) и Мостар – 739 (50,69%).
- Најчешћи разлози одустајања били су: неприсуство едукацији за чланове бирачких одбора, висина накнаде за рад у бирачком одбору, лични разлози, као и из изборним комисијама непознатим разлозима.
- Највећи број изборних комисија је вршио попуњавања недостајућих чланова бирачких одбора упућивањем захтјева политичким субјектима за достављање нових кандидата, попуњавањем бирачких одбора из евиденција изборне комисије о лицима која су биле чланови бирачких одбора и именовањем лица која су била предвиђена као замјеници у њима и другим бирачким одборима.
- Изборне комисије су због одустајања од чланства у бирачким одборима именовале из своје резерве укупно **16.572** предсједника и чланова, као и њихових замјеника и то: предсједника (1.569), замјеника предсједника (1.858). чланова (5.451) и замјеника чланова (7.694).
- О новоименованим предсједницима и члановима бирачких одбора, као и њиховим замјеницима, изборне комисије су, углавном, обавјештавале путем огласне табле и веб странице органа управе, достављањем рјешења политичким субјектима (имејлом, лично, путем поште) и оглашавањем на бирачким мјестима.

³⁸ Број добијен израчуном (5.839 x 2 (предсједник и замјеник предсједника) + 21.285 x 2 (члан и замјеник члана)).

³⁹ Приједлози политичких субјеката који нису испунили услове за именовање у чланство бирачког одбора или недостављени приједлози су саставни дио броја чланова које су именовале изборне комисије из своје резерве.

1.22. Посредни изори за законодавна тијела власти

316. У складу са одредбама Изборног закона БиХ и Упутства о поступку спровођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом БиХ, извршена је овјера кандидатских листи и кандидата за посредне изборе.

1.22.1. Вијеће народа Републике Српске

317. Народна скупштина Републике Српске доставила је дана 29.11.2018. године кандидатске листе за избор делегата у Вијеће народа Републике Српске на потврђивање и овјеру Централној изборној комисији БиХ. Укупно је достављено 26 кандидатских листи на којима се налазе 80 кандидата за делегате у Вијећу народа Републике Српске и то:

- За избор делегата из реда српског народа достављено је 11 кандидатских листи на којима се налази 30 кандидата. Укупно су овјерена 24 кандидата, с обзиром на то да је у поступку провјере утврђено за 7 предложених кандидата да имају мандат одборника те је извршено њихово уклањање с кандидатских листи, а овлаштени предлагачи доставили једног замјенског кандидата.
- За избор делегата из реда бошњачког народа овјерене су 3 кандидатске листе на којима се налази 16 кандидата.
- За избор делегата из реда хрватског народа достављено је 8 кандидатских листи на којима се налази 26 кандидата. Укупно је овјерено 25 предложених кандидата, с обзиром на то да је у поступку провјере утврђено да један предложени кандидат има мандат одборника, те је извршено његово уклањање с кандидатске листе.
- За избор делегата из реда осталих овјерене су 4 кандидатске листе на којима се налази 8 кандидата.

318. У складу са чланом 9.12г став (1) и 11.13 став (1) Изборног закона БиХ, Народна скупштина Републике Српске доставила је, дана 06.12.2018. године, Централној изборној комисији БиХ комплетан изборни материјал за избор делегата у Вијеће народа РС.

319. На основу достављених резултата гласања спроведеног у Народној скупштини Републике Српске, Централна изборна комисија БиХ је на 94. сједници, одржаној дана 07.12.2018. године, донијела Одлуку о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Вијећу народа РС из реда бошњачког, хрватског и српског народа, те и из реда Осталих, број: 06-1-07-1-727/18.

320. Поступајући у складу са чланом 2.9 став (1) тачка 9. Изборног закона БиХ, а у вези са чланом 11.13 Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је на 96. сједници, одржаној 11.12.2018. године, донијела Одлуку о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Вијећу народа РС, број: 06-1-07-1-727/18.

321. У складу са чланом 2.9 став (1) тачка 10. Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је израдила и доставила увјерења о додјели мандата за 28 делегата у Вијећу народа РС који су на конститутивној сједници одржаној 12.12.2018. године уредно попунили и потписали изјаве о прихватању мандата делегата у Вијећу народа РС.

1.22.2. Дом народа Парламента Федерације БиХ

322. Скупштина Тузланског и Скупштина Зеничко-добојског кантона у Федерацији БиХ доставиле су дана 28.12.2018 године кандидатске листе за избор делегата за Дом народа Парламента Федерације БиХ и то 6 кандидатских листи са укупно 14 кандидата из Скупштине Тузланског кантона и 11 кандидатских листи са укупно 28 кандидата из Скупштине Зеничко-добојског кантона.

Табела 18. Овјерене листе /кандидати из Скупштине Тузланског и Зеничко-добојског кантона

Кантон	Овјерено листи/кандидата				Напомена
	Бошњаци	Хрвати	Срби	Остали	
Тузлански кантон	3/8	1/2	1/2	1/2	
Зеничко-добојски кантон	7/20	3/7	1/1	-	Бира се и један делегат из реда осталих.

323. Преосталих осам кантоналних скупштина доставило је кандидатске листе за посредне изборе током мјесеца јануара и фебруара 2019. године.

Табела 19. Овјерене листе/кандидати из осам кантона ФБиХ

Кантон	Овјерено листи/кандидата				Напомена
	Бошњаци	Хрвати	Срби	Остали	
Босанско-подрињски кантон – Горажде	10/17	1/1	1/2	4/4	БПК Горажде не бира делегате из реда осталих.
Херцеговачко-неретвански кантон	2/8	3/10	2/2	1/1	ХНК не бира делегате из реда осталих.
Кантон 10	1/1	6/13	2/4	-	
Средњобосански кантон	4/8	4/11	1/1	-	Бира се и један делегат из реда осталих.

Кантон	Овјерено листи/кандидата				Напомена
	Бошњаци	Хрвати	Срби	Остали	
Западнохерцеговачки кантон	-	4/9	-	-	Бира се и један делегат из реда бошњачког и један кандидат из реда српског народа..
Унско-сански кантон	5/9	2/2	-	1/2	Бирају се и два делегата из реда српског народа.
Кантон Сарајево	6/20	1/2	2/2	2/2	Бирају се три делегата из реда српског народа.
Посавски кантон	5/5	2/6	-	-	Бира се и један делегат из реда српског народа.

324. Закључно са 04.02.2019. године, Централна изборна комисија БиХ овјерила је укупно 184 кандидата за учешће на посредним изборима за Дом народа Парламента Федерације БиХ.

325. Централна изборна комисија БиХ је донијела десет одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дому народа Парламента Федерације БиХ из кантона, како слиједи:

1. Унско-сански кантон, Одлука број: 06-1-07-1-35/19 од 31.01.2019. године,
2. Посавски кантон, Одлука број: 06-1-07-1-37/19 од 31.01.2019. године,
3. Тузлански кантон, Одлука број: 06-1-07-1-22/19 од 24.01.2019. године,
4. Зеничко-добојски кантон, Одлука број: 06-1-07-1-56/19 од 08.02.2019. године,
5. Босанско-подрињски кантон – Горажде, Одлука број: 06-1-07-1-50/19 од 31.01.2019. године,
6. Средњобосански кантон, Одлука број: 06-1-07-1-49/19 од 07.02.2019. године,
7. Херцеговачко-неретвански кантон, Одлука број: 06-1-07-1-52/19 од 08.02.2019. године,
8. Западнохерцеговачки кантон, Одлука број: 06-1-07-1-25/19 од 24.01.2019. године,
9. Кантон Сарајево, Одлука број: 06-1-07-1-45/19 од 04.02.2019. године,
10. Кантон 10, Одлука број: 06-1-07-1-57/19 од 08.02.2019. године.

326. Централна изборна комисија БиХ је на 16. сједници, одржаној дана 11.02.2019. године, донијела четири допунске одлуке о расподјели мандата делегатима из реда српског народа и реда Осталих у Дому народа Парламента Федерације БиХ: Одлуке број: 06-1-07-1-61/19; 06-1-07-1-62/19; 06-1-07-1-63/19 и 06-1-07-1-64/19.

327. Дана 14. 02. 2019. године Централна изборна комисија БиХ је донијела Одлуку, број: 06-1-07-1-134-1/19, о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине – Општи избори 2018. године.

328. Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 26. сједници, одржаној дана 05.03.2019. године, донијела три Одлуке, број: 06-1-07-1-93/19, 06-1-07-1-94/19 и 06-

1-07-1-95/19, о додјели мандата делегатима у Дому народа Парламента Федерације БиХ из реда српског народа.

1.22.3. Дом народа Парламентарне скупштине БиХ

1.22.3.1. Дом народа Парламентарне скупштине БиХ из Републике Српске

329. Народна скупштина Републике Српске доставила је дана 29.11.2018. године кандидатске листе за избор делегата из Републике Српске у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ на потврђивање и овјеру Централној изборној комисији БиХ. Укупно је овјерено 8 кандидатских листи за избор делегата из реда српског народа на којима се налази 20 кандидата за делегате у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.

330. У складу са чланом 9.12г став (1) и 11.13 став (1) Изборног закона БиХ, Народна скупштина Републике Српске доставила је, дана 06.12.2018. године, Централној изборној комисији БиХ комплетан изборни материјал о спроведеним посредним изборима за избор делегата из Републике Српске у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.

331. Након провјере достављеног материјала о спроведеном поступку, Централна изборна комисија БиХ је на 94. сједници, одржаној дана 07.12.2018. године, донијела Одлуку о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дому народа Парламентарне скупштине БиХ, број: 06-1-07-1-726/18.

1.22.3.2. Дом народа Парламентарне скупштине БиХ из Федерације БиХ

332. Дом народа Парламента Федерације БиХ доставио је дана 20.02.2019. године кандидатске листе за избор делегата из Федерације БиХ у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ на потврђивање и овјеру Централној изборној комисији БиХ. Укупно је достављено 13 кандидатских листи.

333. За избор делегата из реда бошњачког народа овјерено је пет (5) листи на којима се налази 12 кандидата за делегате у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.

334. За избор делегата из реда хрватског народа достављено је осам (8) листи на којима се налази 31 кандидат за делегате у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ, а овјерено је седам (7) кандидатских листи и укупно 30 кандидата. Централна изборна комисија БиХ одбила је једну кандидатску листу, с обзиром на то да није испунила услове из члана 9.12ц Изборног закона БиХ и члана 2. став (2) Упутства о поступку провођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом БиХ.

335. Дом народа Парламента Федерације БиХ је, дана 20.02.2019. године, доставио Централној изборној комисији БиХ акт, број: 02/6-02-287/19 од 20.02.2019. године, те је у његовом прилогу цјелокупан изборни материјал у вези са спроведеним посредним изборима за Дом народа Парламентарне скупштине БиХ из Федерације БиХ, са

конституирајуће сједнице Дома народа Парламента Федерације БиХ одржане 20.02.2019. године.

336. Дана, 20.02.2019. године Централна изборна комисија БиХ је донијела Одлуку, број 06-1-07-1-82/19, о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине из Федерације Босне и Херцеговине, односно дана 25.02.2019 године Одлуку, број 06-1-07-1-179-1/19, о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине из Федерације Босне и Херцеговине.

1.23. Пријевремени избори 17.02.2019. године

337. На Општим изборима 2018. године укупно 16 градоначелника градова/начелника општина је освојило мандат. Од наведеног броја, укупно 7 градоначелника/начелника је прихватило новоизабрани мандат (Бужим, Домањевац-Шамац, Босански Петровац, Добој, Дрвар, Босанско Грахово, Какањ), те су се у наведеним општинама/градовима провели пријевремени избори 17.02.2019. године. Надаље, градоначелник града Требиње је одбио освојени мандат на Општим изборима 2018. године, али је због именованја на другу функцију поднио оставку на функцију начелника, те су и у овом граду одржани пријевремени избори 17.02.2019. године.
338. Централна изборна комисија БиХ је на 95. сједници одржаној 10.12.2018. године донијела Одлуку о расписивању и одржавању пријевремених избора за градоначелнике Града Добој и Града Требиње и начелнике Општине Босански Петровац, Општине Босанско Грахово, Општине Бужим, Општине Домањевац-Шамац, Општине Дрвар, Општине Какањ и Општине Рибник, а након доношења одлука о престанку мандата градоначелника/начелника наведених градова и општина. На истој сједници је донесено и Упутство о роковима изборних активности за одржавање пријевремених избора за градоначелнике и начелнике наведених градова и општина, којим су утврђене кључне изборне активности и рокови за провођење.
339. За учешће на пријевременим изборима овјерено је укупно 13 политичких партија, 13 независних кандидата и једна коалиција. Такође, ЦИК БиХ овјерила је укупно 17 кандидата политичких партија и коалиција, тако да се на гласачким листићима налазило укупно 30 кандидата.
340. Централни бирачки списак за пријевремене изборе закључен је дана 28.01.2019. године, а одлуком о закључивању и потврђивању броја уписаних бирача у Централни бирачки списак за пријевремене изборе за градоначелнике градова и начелнике општина који ће се одржати у недјељу 17.02.2019. године утврђено је да је за пријевремене изборе уписано укупно 170 892 бирача.

Табела 20. Број бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за пријевремене изборе

Р/бр.	Општина/Град	Редовни	Одсуство/ лично	Пошта	Укупно
1.	Добој	61.679	746	1.303	63.728
2.	Требиње	29.418	44	1.075	30.537
3.	Бужим	15.057	10	75	15.142
4.	Домањевац-Шамац	3.380	58	1.163	4.601
5.	Босански Петровац	6.536	81	47	6.664
6.	Дрвар	6.218	244	354	6.816
7.	Рибник	6.201	14	53	6.268
8.	Босанско Грахово	2.493	76	372	2.941
9.	Какањ	33.923	203	69	34.195
	УКУПНО	164.905	1.476	4.511	170.892

341. За посматрање пријевремених избора Централна изборна комисија БиХ је акредитовала укупно 262 посматрача из удружења грађана.
342. Пријевремени избори су у складу с Одлуком о расписивању и одржавању пријевремених избора одржани 17.02.2019. године на 293 бирачка мјеста у 9 градова/општина, а прелиминарни, незванични и некомплетни резултати избора објављени су 17.02.2019. године на интернет страници Централне изборне комисије БиХ.
343. Централна изборна комисија БиХ је дана 25.02.2019. године донијела Одлуку о утврђивању и објављивању резултата пријевремених избора за градоначелнике и начелнике предметних градова и општина, а истеком рока за подношење жалбе и захтјева за поновно бројање гласачких листића, односно након правоснажности одлука, у складу с чланом 5.32 Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је дана 05.03. донијела одлуке о потврђивању резултата пријевремених избора за градоначелнике Града Требиње и Града Добој, односно начелнике општина Босанско Грахово, Босански Петровац, Домањевац-Шамац, Дрвар, Какањ и Рибник, а дана 06.03. Одлуку о потврђивању резултата пријевремених избора за начелника Општине Бужим.

2. Заштита изборног права

344. У свим фазама изборних активности које је предузела Централна изборна комисија БиХ с циљем припреме и одржавања Општих избора, учесници у изборном процесу су подносили приговоре и жалбе и друга правна средства прописана Изборним законом БиХ за заштиту изборних права. На основу одредби Изборног закона БиХ заштиту изборног права осигуравају изборне комисије (општинске изборне комисије, градске изборне комисије, Изборна комисија Брчко дистрикта БиХ и Централна изборна комисија БиХ) и Апелационо одјељење Суда БиХ. Сви приговори подnose се у писаној форми на обрасцу који пропише Централна изборна комисија БиХ. Изборна

комисија у својој општини/граду/дистрикту има првостепену надлежност за одлучивање о свим питањима која нису експлицитно додијељена Централној изборној комисији БиХ и Апелационом одјељењу Суда БиХ. Централна изборна комисија БиХ има другостепену надлежност за одлучивање о уложеним жалбама на одлуке свих изборних комисија.

345. Централна изборна комисија БиХ има и првостепену надлежност за одлучивање по приговорима уложеним због повреде правила изборног процеса, изборних права, повреде правила Поглавља 16. Изборног закона БиХ, учињене од политичког субјекта. Апелационо одјељење Суда БиХ надлежно је да рјешава по жалбама на одлуке Централне изборне комисије БиХ. Жалбе се подносе Апелационом одјељењу Суда БиХ у року од два дана од дана пријема одлуке Централне изборне комисије БиХ. Жалба се подноси путем Централне изборне комисије БиХ, а Апелационо одјељење Суда БиХ дужно је донијети одлуку по жалби у року од три дана од дана пријема жалбе.
346. **Жалбе на одлуку о избору предсједника Централне изборне комисије БиХ** – На одлуку Централне изборне комисије Босне и Херцеговине о избору предсједника Централне изборне комисије БиХ је поднешена 1 жалба Апелационом одјељењу Суда БиХ. У поступку одлучивања је Суд БиХ жалбу одбио као неосновану.
347. **Жалбе на рјешења Централне изборне комисије БиХ којим се даје/не даје сагласност на именовање чланова изборне комисије** – На рјешења Централне изборне комисије БиХ којим се даје/не даје сагласност на именовање чланова изборне комисије је поднешено 22 жалбе Апелационом одјељењу Суда БиХ. У поступку одлучивања Суд БиХ је 22 жалбе одбио као неосноване.
348. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о овјери или одбијању овјере пријаве политичких субјеката** – На одлуке Централне изборне комисије БиХ о овјери, односно одбијању овјере пријаве политичких субјеката за учешће на Општим изборима 2018. године, укупно је изјављено 12 жалби Суду БиХ. Централна изборна комисија БиХ је 4 жалбе уважила и овјерила пријаве подносиоца жалбе, а Апелационо одјељење Суда БиХ је одлучивало по 8 жалби, које је одбило као неосноване.
349. **Жалба на одлуку Централне изборне комисије БиХ о промјени назива политичке партије у изборне сврхе** – На одлуку Централне изборне комисије БиХ о промјени назива политичке партије у изборне сврхе на Општим изборима 2018. године су изјављене 3 жалбе Суду БиХ, од којих је Апелационо одјељење Суда БиХ 2 жалбе одбило као неосноване и једну (1) жалбу уважило.
350. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о овјери или одбијању овјере кандидатских листи** – На одлуке Централне изборне комисије БиХ о овјери, односно одбијању овјере кандидатских листи политичких субјеката за учешће на Општим изборима 2018. године укупно је изјављено 6 жалби Суду БиХ. Централна изборна комисија БиХ је једну (1) жалбу уважила и овјерила кандидатске листе подносиоца жалбе, а Апелационо одјељење Суда БиХ је одлучивало по 5 жалби, од којих је 4 жалбе одбило као неосноване и једну (1) жалбу одбацило као неблаговремену.

351. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ** – Централна изборна комисија БиХ је одлуком одбила упис 9.136 бирача за гласање изван БиХ због тога што подносилац пријаве за гласање изван Босне и Херцеговине уз пријаву није доставио потребну документацију као што су доказ о идентитету, држављанству, пребивалишту и других разлога. Други разлози због којих је Централна изборна комисија БиХ одбила упис подносиоца пријаве за гласање изван БиХ су ти што у пријави нису наведени сви потребни подаци који се односе на адресу становања изван Босне и Херцеговине и контакт податке: улица, број, град, поштански број, држава, број телефона и имејл адресу, те да се на адреси коју су подносиоци пријаве означили, налази већи бој других лица, такође подносиоца за упис у Централни бирачки списак, затим да су пријаве написане рукописом једног лица и да означена адреса становања подносиоца пријаве је уствари адреса правног лица.
- На одлуку о одбијању уписа подносиоца пријаве у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине, подносиоци пријаве чија је пријава одбијена изјавили су 1.015 жалби Суду БиХ преко Централне изборне комисије БиХ. Централна изборна комисија БиХ као првостепени орган је 63 жалбе уважила и подносиоце жалби уписала у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине, по 2 поднешене жалбе је Централна изборна комисија БиХ донијела одлуке којим је поништен упис двије особе у Централном бирачком списку, а Апелационо одјељење Суда БиХ је одлучивало по 950 жалби, од којих је свих 950 жалби одбило као неосноване или одбацило као неблаговремене.
352. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о одбијању захтјева за акредитовање** – На одлуку Централне изборне комисије БиХ којом је захтјев удружења за акредитовање одбијен, поднешена је жалба Суду БиХ коју је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосновану.
353. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о изреченим санкцијама кандидатима јер нису поднијели изјаву о имовинском стању** – На одлуке Централне изборне комисије БиХ којим су изречене санкције кандидатима јер нису поднијели изјаву о имовинском стању у складу са Изборним законом БиХ су поднешене 3 жалбе Суду БиХ које је Апелационо одјељење Суда БиХ 2 жалбе одбило као неосноване и 1 одбацило као неблаговремену.
354. **Мандати** – На одлуке Централне изборне комисије БиХ о престанку мандата и додјели мандата сљедећем квалификованом кандидату уложене су 2 жалбе Суду БиХ. Одлучујући по жалбама Апелационо одјељење Суда БиХ је 2 жалбе одбило као неосноване.
355. **Жалба на одлуку Централне изборне комисије БиХ о утврђивању и објави броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за Опште изборе 2018. године** – На одлуку Централне изборне комисије БиХ о утврђивању и објави броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за Опште изборе 2018. године изјављена је 1 жалба Суду БиХ, коју је Апелационо одјељење Суда БиХ одбацило као недопуштену.
356. **Поступак именовања чланова бирачких одбора за Опште изборе 2018. године** – У поступку именовања чланова бирачких одбора за Опште изборе 2018. године у

једној од фаза изборних активности политички субјекти подносили су приговоре и жалбе. Именовање бирачких одбора врше изборне комисије основних изборних јединица на начин и по поступку прописаном одредбама Упутства о утврђивању квалификација, броја чланова, поступак ждријебања и именовања, обуке, провјере знања и сертификарања чланова бирачких одбора и мобилних тимова за гласање, у коме су утврђени критеријуми које морају да задовољавају лица која се именују за чланове бирачких одбора. На одлуку изборне комисије којом је одлучено по приговору уложене су 2 жалбе Централној изборној комисији БиХ. Жалбени наводи су се односили да су наводно изборне комисије кршиле одредбе спроведбених аката приликом именовања чланова бирачких одбора на начин да нису поштовали критеријуме које морају да задовољавају лица која се именују за чланове бирачких одбора, и да изборна комисија није водила рачуна о роковима за доставу рјешења о именовању бирачких одбора.

Поступајући по жалбама Централна изборна комисија БиХ је донијела 2 одлуке којим је 1 жалбу одбила као неосновану, а 1 као неблаговремену. Суду БиХ нису поднешене жалбе.

357. **Поступци у вези с повредом члана 16.14 став (3) Изборног закона БиХ** – Чланом 16.14 став (3) Изборног закона БиХ прописано је да је забрањено вођење плаћене изборне кампање путем електронских и штампаних медија, или било којег облика плаћеног јавног оглашавања, осим одржавања интерних скупова органа и статутарних органа политичких субјеката, у периоду од дана расписивања избора до дана службеног почетка изборне кампање. Централној изборној комисији БиХ је поднешен један (1) приговор од политичког субјекта због наведеног кршења одредбе члана 16.14 став (3) Изборног закона БиХ, који је Централна изборна комисија БиХ на основу доказног материјала одбила као неоснован. Суду БиХ није изјављена жалба.

Међутим, Централна изборна комисија БиХ приликом рјешавања приговора који се односе на повреду изборног процеса путем друштвених мрежа и онлајн медија не може на поуздан начин да утврди чињеницу када је достављени доказни материјал објављен, нити се са сигурношћу може утврдити ко је објавио тај материјал, с обзиром на то да одређене домене су изван јурисдикције Босне и Херцеговине, што представља препреку за утврђивање одговорности политичких субјеката и оних против којег је достављен приговор. На тај начин ова област није законски довољно прецизирана, нити тренутно постоје примјери добре праксе који би омогућили да се успјешно воде поступци против недозвољених радњи у изборном процесу, а које се остварују путем друштвених мрежа и онлајн медија, те се може да закључи да се ради о својеврсној ”сивој зони“.

358. **Поступци у вези с повредом изборног права у периоду изборне кампање политичких субјеката** – Највећи број приговора и жалби везан је за период изборне кампање политичких субјеката, у којем политички субјекти на законом утврђен начин упознају бираче и јавност са својим програмом и кандидатима за Опште изборе и који према одредбама Поглавља 16. Изборног закона БиХ представља период од 30 дана прије дана одржавања избора. Упутством о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе 2018. године, који ће се одржати у недјељу 07.10.2018. године, утврђено је да изборна кампања званично почиње дана 07.09.2018. године. Правила понашања политичких субјеката у периоду изборне кампање прописана су у Поглављу 7. Изборног закона БиХ, а представљање политичких субјеката путем

електронских медија прописано је у Поглављу 16. Изборног закона БиХ. Кршења правила прописаних овим поглављима су пратила и ове изборе.

Повреде које су чинили политички субјекти у периоду изборне кампање су се односиле на ометање скупова других политичких партија, обећавање новчане награде с циљем добијања подршке бирача, скидање, уништавање и лијепљење изборних плаката, постављање билборда прије почетка изборне кампање, кориштење језика који би некога могао да наведе или подстакне на насиље или ширење мржње.

У овом периоду поднесено је 26 приговора политичких субјеката Централној изборној комисији БиХ по којима је надлежна поступати Централна изборна комисија БиХ, по којима је донесено: 11 одлука којима се изриче новчана казна политичким субјектима и кандидатима, седам одлука којим се одбијају као неосновани, два приговора који се одбацују као поднешени од неовлаштеног лица, пет приговора који се одбацују као неблаговремени и један закључак о обустави поступка. На 14 изјављених жалби Суду БиХ, 13 жалби је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосноване и једну жалбу је уважило.

Једанаест се жалби, које је Суд БиХ одбио као неосноване, односило на одлуке Централне изборне комисије БиХ којим је утврђена одговорност политичких субјеката и кандидата или њихових присталица за кршење правила понашања у изборној кампањи из члана 7.3 став (1) тачка 7. Изборног закона БиХ – кориштење језика који би некога могао навести или потаћи на насиље или ширење мржње, а неспорно утврђене чињенице на којима се заснивају жалбене одлуке су:

- одговорност и политичке партије и њеног кандидата за изјаву кандидата коју је у периоду изборне кампање дао јавним медијима, а којом је политичког конкурента означио пријетњом по мир и безбједност народа, ентитета и његових институција и која је усмјерена на упознавање бирача и јавности употребом језика на недозвољен начин, а говор преноси јасан непосредан ризик од подстицања на мржњу, изазивање страха и нетолеранцију;
- одговорност коалиције јер као организатор предизборног скупа није смјела да дозволи да присутни на скупу као и њихове присталице истичу плакат са садржајем који је некога могао да наведе или подстакне на насиље или ширење мржње;
- одговорност политичке партије за изјаву присталице коју је у периоду изборне кампање дао јавним медијима, а која је служила подизању тензија у народу и распиривању мржње-потицање, ширење и величање мржње;
- одговорност политичке партије за изјаву њеног предсједника на предизборном скупу користећи се нетолерантним и непримјереним начином говора усмјереног негативном значењу кандидата друге политичке партије чиме је могао да наведе или потакне на насиље или ширење мржње;
- одговорност и коалиције и њеног кандидата за изјаве кандидата на радију и на јавном скупу-трибини у периоду изборне кампање, користећи се нетолерантним и непримјереним начином изражавања наводећи поријекло кандидата друге политичке партије, чиме је могао да наведе или потакне на насиље или ширење мржње;

- одговорност и политичке партије и њеног кандидата за изјаву кандидата на предизборном скупу у периоду изборне кампање, а која је служила подизању тензија међу народом и распиривању међунационалне мржње, вријеђајући припаднике једног народа, називајући их погрдним именима – подстицање, ширење и величање мржње;
- одговорност и коалиције и њеног кандидата за изјаву кандидата објављену путем Facebookа – интернетске друштвене мреже која је приступачна огромном броју грађана и има велики број корисника у периоду изборне кампање у периоду изборне кампање, користећи се језиком који наводи на распиривање међунационалне мржње, који преноси јасан и непосредан ризик од подстицања на мржњу, изазивање страха, ксенофобију и нетолеранцију.

Надаље, Централна изборна комисија БиХ је донијела 9 одлука по жалбама изјављених на првостепене одлуке изборних комисија и то: 6 одлука којима су жалбе одбијене као неосноване, једна одбачена као неблаговремена и 2 жалбе су уважене. На предметне одлуке Централне изборне комисије БиХ су изјављене 2 жалбе Суду БиХ, које је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосноване.

359. **Поступци у вези с кршењем изборне шутње** – Политички субјекти су подносили приговоре због кршења изборне шутње за које повреде су, према одредбама Изборног закона БиХ, надлежне да одлучују изборне комисије и Централна изборна комисија БиХ. Повреде које су чинили политички субјекти у периоду изборне шутње су се односиле на обилазак бирачких мјеста кандидата на изборима, присуство кандидата на бирачком мјесту или његовој околини, наводно појављивање у телевизијским и радијским програмима кандидата на предстојећим изборима и друштвеним мрежама, слање СМС порука, излагање или дијељење бирачима промотивног материјала. Због кршења изборне шутње Централној изборној комисији БиХ изјављено је 8 приговора, по којима је Централна изборна комисија БиХ донијела 6 одлука којима се приговор одбија као неоснован и 2 одлуке о изрицању новчане казне политичким субјектима. На одлуке Централне изборне комисије БиХ, изјављене су 4 жалбе Суду БиХ, од којих је Суд БиХ 3 одбио као неосноване, а једну жалбу уважио и вратио Централној изборној комисији БиХ. У поновном поступку је Централна изборна комисија БиХ донијела одлуку о изрицању новчане казне политичком субјекту и њеном кандидату на коју није изјављена жалба Суду БиХ.
360. **Повреде бирачког права на дан избора** – На првостепене одлуке изборних комисија, којим је одлучено по приговорима поднешеним због повреда на бирачком мјесту, уложено је 12 жалби Централној изборној комисији БиХ. Одлучујући по жалбама, Централна изборна комисија БиХ је донијела 10 одлука којима су жалбе одбијене као неосноване, а 2 жалбе су уважене и враћене надлежној изборној комисији на поновно одлучивање. На одлуке Централне изборне комисије БиХ изјављене су 4 жалбе Суду БиХ, које је Апелациони одјел Суда БиХ одбио као неосноване. Централна изборна комисија БиХ је по уложеној жалби на рјешење изборне комисије која је одлучивала у првостепеном поступку по приговору на рад члана мобилног тима, донијела одлуку којом је уважила жалбу, поништила рјешење изборне комисије и изрекла новчану казну члану мобилног тима. Уложену жалбу Суду БиХ, Апелационо одјељење Суда БиХ је одбило као неосновану.

361. **Захтјеви за поврат уплаћених средстава на име таксе за учешће на Општим изборима 2018. године** – Централној изборној комисији БиХ су поднешена три захтјева за поврат уплаћених средстава на име таксе за учешће на Општим изборима 2018. године. Централна изборна комисија БиХ је једном одлуком дјелимично уважила захтјев и за дио средстава уплаћених на дан 01.06.2018. године на име таксе за учешће на Општим изборима 2018. године одобрила поврат, а други дио захтјева за поврат уплаћених средстава на дан 25.05.2018. године одбацила као недопуштен. Централна изборна комисија БиХ је по друга два захтјева донијела одлуке којима се поднесци одбацују. На једну одлуку којом се поднесак одбацује је уложена жалба Суду БиХ, коју је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосновану.

362. **Захтјеви изборних комисија за отварање врећа са гласачким материјалом** – У циљу правилног обједињавања утврђених изборних резултата у основним изборним јединицама изборне комисије су поднијеле 48 захтјева Централној изборној комисији БиХ за отварање врећа са гласачким материјалом на 395 бирачких мјеста. Централна изборна комисија БиХ је донијела 162 наредбе којим је одобрила изборним комисијама отварање врећа са гласачким материјалом на траженим бирачким мјестима.

Централна изборна комисија БиХ је донијела наредбу којом се налаже свим изборним комисијама у Босни и Херцеговини да у складу са чланом 5.27 Изборног закона БиХ правилно утврде резултате избора на подручју своје основне изборне јединице на свим бирачким мјестима на којима бирачки одбор није правилно утврдио изборне резултате.

363. **Поступци у рјешавању захтјева за поновно бројање гласачких листића** – Централној изборној комисији БиХ, прије доношења Одлуке о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2018. године, су поднешена 32 захтјева за поновно бројање гласачких листића. Централна изборна комисија БиХ је донијела 32 закључка којим су захтјеви одбачени због тога што су преурањени. Суду БиХ нису поднешене жалбе.

Након доношења Одлуке о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2018. године, Централној изборној комисији БиХ укупно је поднешено 82 захтјева за поновно бројање гласачких листића. Централна изборна комисија БиХ, одлучујући по захтјевима, донијела је 25 закључака којим су захтјеви одбачени због тога што су неблаговремени, 21 одлуку о поновном бројању гласачких листића и 36 одлука и закључака којим је захтјев за поновно бројање гласачких листића одбила као неоснован, односно којим су захтјеви одбачени због тога што су поднешени од неовлаштене особе или непотпуни. Поновно бројање гласачких листића вршено је у Главном центру за бројање у Сарајеву, и према одлукама бројање је вршено за 90 бирачких мјеста.

На одлуке Централне изборне комисије БиХ изјављено је 18 жалби Суду БиХ од којих је Централна изборна комисија БиХ 3 жалбе уважила и наредила поновно бројање гласачких листића у Главном центру за бројање, а Суд БиХ је 14 жалби одбио као неосноване и једну (1) одбацио као неблаговремену.

На Одлуку о утврђивању и објављивању резултата Општих избора 2018. године, изјављене су 3 жалбе Суду БиХ, које је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосноване.

На Одлуку о I измјенама Одлуке о утврђивању и објављивању резултата Општинских избора 2018. године, изјављене су 3 жалбе Суду БиХ, које је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосноване.

На Одлуку о II измјени Одлуке о утврђивању и објављивању резултата Општинских избора 2018. године, изјављено је 7 жалби, Централна изборна комисија БиХ је двије жалбе одбацила јер су поднешене од неовлаштеног лица, а Апелационо одјељење Суда БиХ је 2 жалбе одбило као неосноване, 2 жалбе одбацило као недопуштене и једну жалбу уважило и вратило Централној изборној комисији БиХ на поновно одлучивање. Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуку у поновном поступку на коју није уложена жалба Суду БиХ.

На Одлуку о III измјенама Одлуке о утврђивању и објављивању резултата Општинских избора 2018. године, изјављене су 2 жалбе Суду БиХ, које је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосноване.

364. **Поступци потврђивања и објављивања резултата Општинских избора 2018. године** – Централна изборна комисија БиХ, у складу с одредбом члана 5.32 Изборног закона Босне и Херцеговине након завршетка поновног бројања гласачких листића и истеком рока за подношење жалбе, односно након правоснажности одлука, потврђује изборне резултате за органе на сваком поједином нивоу власти, у року од 30 дана од дана одржавања избора. Централна изборна комисија БиХ је, на 81. сједници одржаној 06.11.2018. године, донијела Одлуку о потврђивању резултата Општинских избора у Босни и Херцеговини 2018. године, број: 05-1-07-1-1327-1/18 од 06.11.2018. године у којој је у члану 2. наведено:

- став (2) да један преостали недодијељени мандат за Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине, утврђен примјеном члана 10.1 став (3) Изборног закона Босне и Херцеговине бит ће потврђен допуном ове одлуке након правоснажности Одлуке донесене 05.11.2018. године о III измјени одлуке број: 05-1-07-1-1274-1/18 од 22.10.2018. године о утврђивању и објави резултата Општинских избора у Босни и Херцеговини 2018. године и
- у ставу (3) да један преостали недодијељени мандат за Народну скупштину Републике Српске, утврђен примјеном члана 11.1 став (2) Изборног закона БиХ, биће потврђен допуном ове одлуке након правоснажности одлуке донесене 05.11.2018. године о измјени става (1) алинеја 1 одлуке о II измјени одлуке, број: 05-1-07-1-1274-1/18 од 22.10.2018. године о утврђивању и објави резултата Општинских избора у Босни и Херцеговини 2018. године.

На Одлуку о потврђивању резултата Општинских избора у Босни и Херцеговини 2018. године је изјављена 1 жалба Суду БиХ, коју је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосновану.

365. **Апелација/захтјев поднешени Уставном суду Босне и Херцеговине у 2018. години**

I – Уставном суду Босне и Херцеговине је поднешена апелација и то:

Светозар Пударић из Сарајева је поднио жалбу Апелационом одјељењу Суда БиХ на Одлуку Централне изборне комисије БиХ којом је одбијена његова пријава као

независног кандидата за учешће на Општим изборима 2018. године за изборе за члана Предсједништва БиХ из реда српског народа. Након доношења рјешења Суда БиХ којом је одбијена жалба, и поднешене апелације Уставном суду БиХ, Уставни суд БиХ је донио одлуку број АП-3464/18 од 17.07.2018. године којом је одбацио апелацију Светозара Пударића као недозвољену.

II – Уставном суду Босне и Херцеговине су поднешена три захтјева за оцјену уставности и то:

1. На Упутство о измјени и допунама Упутства о поступку провођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом БиХ ("Службени гласник БиХ", број 91/18) је 27 посланика Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине дана 27.2.2018. године доставило Уставном суду БиХ захтјев за оцјену уставности предметног Упутства.

Централна изборна комисија БиХ је предметно Упутство донијела на основу члана 2.9 став (1) тачка 2, 6, 10. и 12, а у вези са чланом 9.12 до 9.12и, чланом 9.14, чланом 10.10 до 10.18, чланом 11.10 до 11.16 и 13.10 до 13.12 Изборног закона БиХ.

Уставни суд БиХ је донио рјешење објављено у Службеном гласнику БиХ, број: 54/17 од 28.07.2017. године којим су одредба члана 10.12 став (2) Изборног закона БиХ у дијелу: "Сваком конститутивном народу се даје једно мјесто у сваком кантону." и одредба члана 20.16А став (2) тачке а. до ј. Изборног закона БиХ престале да важе од 29.07.2017. године.

С обзиром на то да по рјешењу Уставног суда БиХ наведене измјене Изборног закона Босне и Херцеговине није усвојио и имплементирао надлежни законодавни орган због неусаглашених ставова политичких субјеката, а да би се могао да изврши избор делегата у Дом народа Парламента Федерације БиХ и да би Централна изборна комисија БиХ могла, у складу са својим надлежностима утврђеним чланом 2.9 став (1) тачка 9. Изборним законом БиХ, да потврди и посредне изборе за Дом народа Парламента Федерације БиХ у 2018. години и заврши Опште изборе, као претходно питање неопходно је одредити број делегата који се бирају у Дом народа Парламента Федерације БиХ из сваког конститутивног народа и из реда осталих, а који се бирају из законодавног органа сваког кантона, што је и надлежност Централне изборне комисије БиХ утврђена у члану 10.12 Изборног закона БиХ.

Одредбом члана 10.12 Изборног закона БиХ је у ставу (1) утврђено да је број делегата из сваког конститутивног народа и из реда осталих, који се бирају у Дом народа Парламента Федерације БиХ из законодавног органа сваког кантона, пропорционалан броју становника кантона према посљедњем попису. Централна изборна комисија БиХ одређује, након сваког пописа, број делегата који се бирају из сваког конститутивног народа и из реда осталих, а који се бирају из законодавног органа сваког кантона.

Неопходно је усагласити члан 21. став (3) важећег Упутства о поступку спровођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 38/14, 90/16 и 8/17) који је гласио: "Број делегата који се бира из скупштина кантона је прописан чланом 20.16А Изборног закона БиХ" са наведеним рјешењем Уставног суда БиХ, што је учињено предметним Упутством којим је у члану 1. измијењен

члан 21. став (3) у којем је Централна изборна комисија БиХ утврдила прелиминарни број делегата који се бира из скупштина кантона.

Прелиминарни број делегата који се бира из скупштина кантона утврђен је у складу са одредбом члана 10.12 став (1) и (2) и члана 20.16А став (2) Изборног закона БиХ.

У ставу (2) члана 10.12 Изборног закона БиХ је утврђено да за сваки кантон, број становника из сваког конститутивног народа и из реда осталих се дијели бројевима 1, 3, 5, 7 итд. све док је то потребно за расподјелу. Бројеви који се добију као резултат ових дијелења представљају количнике сваког конститутивног народа и осталих у сваком кантону. Сви количници конститутивних народа се редају засебно по величини, тако што се највећи количник сваког конститутивног народа и из реда осталих ставља на прво мјесто. Највећи количник за сваки конститутивни народ у сваком кантону се брише са листе количника тог конститутивног народа. Преостала мјеста се дају конститутивним народима и осталим, једно по једно, од највећег према најмањем према преосталим количницима на листи.“

Имајући у виду напријед наведено рјешење Уставног суда БиХ у члану 20.16А Изборног закона БиХ став (2) сада гласи: *”До организовања новог пописа, као основ користи се попис из 1991. године тако да сваки кантон бира следећи број делегата:“* и одредбе члана 10.12 став (1) и (2) Изборног закона БиХ и да је Уставни суд БиХ у односу на одредбе члана 10.12 Изборног закона БиХ у преосталом дијелу, како је и напријед цитирана ова одредба, навео *”да је законодавац одредио да је број делегата из сваког конститутивног народа и из реда Осталих пропорционалан броју становника према посљедњем попису“* произилази неспорна чињеница да не постоји оправданост предметног захтјева, односно да је испитивање меритума захтјева непотребно.

Посљедњи попис становништва у Босни и Херцеговини је организован у 2013. години (*”Службени гласник БиХ“*, број 60/16).

Термин посљедњи попис протеже се кроз одредбе Изборног закона БиХ и једина основа за дјеловање Централне изборне комисије БиХ по овим питањима и јесте искључиво примјена посљедњег пописа, што је попис становништва БиХ из 2013. године. А по природи ствари само овај попис из 2013. године је према уставном и територијалном уређењу Федерације Босне и Херцеговине и кантона.

Одредбом члана 2. предметног Упутства је примијењена и одредба Устава Федерације БиХ којом је утврђено *”да ће у Дому народа бити најмање један Бошњак, један Хрват и један Србин из сваког кантона који имају најмање једног таквог заступника у свом законодавном органу“*.

У одредби члана 3. предметног Упутства је промјена која се односи на Дом народа Федерације БиХ заснована на паритету као уставном принципу који је пренесен на Изборни закон БиХ, а Централна изборна комисија БиХ је на основу члана 2.9 став (1) тачка 2. Изборног закона БиХ надлежна за доношење административних прописа за спровођење Изборног закона БиХ.

”По захтјеву за оцјену уставности предметног Упутства је Уставни суд БиХ донио одлуку којом се предметни захтјев одбацује као недопуштен због ненадлежности Уставног суда БиХ.“

У предметној одлуци Уставни суд БиХ је истакао да према члану 2.9 Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је независан орган које подноси извјештај Парламентарној скупштини БиХ и чија овлашћења из њега произилазиле, а тачком од 1. до 17. члана 2.9 Изборног закона БиХ

таксативно су прописана овлашћења Централне изборне комисије БиХ, па је тако између осталих, тачком 2. става (1) члана 2.9 Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ надлежна да доноси административне прописе за спровођење Изборног закона БиХ. Сходно томе, Уставни суд БиХ сматра да оспорено Упутство о измјени и допунама по свом карактеру заправо и јесте административни пропис који је Централна изборна комисија БиХ донијела с циљем спровођења Изборног закона БиХ и посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини.

2. На Упутство о измјени и допунама Упутства о поступку спровођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 91/18) је предсједавајућа Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ дана 29.01.2019. године доставила Уставном суду БиХ захтјев за оцјену уставности предметног Упутства, који је Уставни суд БиХ одбацио као недопуштен.
3. Суд БиХ је дана 04.02.2019. године доставио Уставном суду БиХ тужбу Кантона Сарајево од 09.01.2019. године и тужбу: Наше странке, Социјалдемократске партије БиХ и Демократске фронте, којим су покренути управни спорови пред тим судом против Упутства о измјени и допунама Упутства о поступку provedбе посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом Босне и Херцеговине уз образложење да је цијенио да се у конкретном случају ради о захтјеву за оцјену уставности предметног Упутства. Захтјеве за оцјену уставности предметног Упутства је Уставни суд БиХ одбацио као недозвољене.

366. **Посредни избори** – На одлуке Централне изборне комисије БиХ о додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из реда Осталих, донесене у складу са чланом 2.9 став (1) тачка 17, чланом 10.12 став (1) и чланом 10.16, а у вези члана 10.10 Изборног закона БиХ уложене су двије жалбе Апелационом одјељењу Суда БиХ, које је Суд БиХ одбио као неосноване.

На одлуке Централне изборне комисије БиХ о додјели мандата делегатима у Дом народа Парламента Федерације БиХ из реда српског народа, донешене у складу са чланом 2.9 став (1) тачка 17. Изборног закона БиХ, члана 37. став (3) Упутства о поступку спровођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом Босне и Херцеговине и члана 2, 3. и 4. Критерија и поступак попуне недостајућих мандата у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине – Општи избори 2018. године уложено је шест жалби Апелационом одјељењу Суда БиХ, које је Суд БиХ одбио као неосноване.

367. **Опозив** – На одлуку Централне изборне комисије БиХ којом је утврђено да је поступак опозива начелника Општине Рибник спроведен у складу са одредбама Изборног закона БиХ је поднешена жалба Суду БиХ коју је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосновану.

368. **Пријевремени избори** – На основу члана 14.3 став (1) Изборног закона БиХ и одлука Централне изборне комисије БиХ о престанку мандата градоначелницима Града Добој и Града Требиње и начелницима Општине Босански Петровац, Општине Босанско Грахово, Општине Бужим, Општине Домањевац-Шамац, Општине Дрвар, Општине Какањ и Општине Рибник, Централна изборна комисија БиХ је донијела

одлуку о расписивању и одржавању пријевремених избора за градоначелнике Града Добој и Града Требиње и начелнике Општине Босански Петровац, Општине Босанско Грахово, Општине Бужим, Општине Домањевац-Шамац, Општине Дрвар, Општине Какањ и Општине Рибник.

На закључак Централне изборне комисије БиХ, којим је одбачен захтјев независног кандидата о повлачењу његове кандидатуре за начелника општине, независни је кандидат уложио жалбу Апелационом одјељењу Суда БиХ, коју је Суд БиХ одбио као неосновану.

Централној изборној комисији БиХ је један политички субјект поднио приговор на одлуку Градске изборне комисије Добој о одбијању захтјева за акредитовање посматрача, који је Централна изборна комисија БиХ уважила, поништила дио одлуке Градске изборне комисије Добој и вратила на поновно одлучивање. Градска изборна комисија Добој је поступила по упутама из одлуке Централне изборне комисије БиХ и донијела допуну одлуке која је била предмет ове правне ствари и на њу није улагана жалба Суду БиХ.

Централној изборној комисији БиХ је један политички субјект поднио жалбу на одлуку Општинске изборне комисије Бужим којим су његови приговори на одлуку о именовању бирачких одбора одбачени као неблаговремени, а један је приговор одбијен као неоснован који се односи на неправилности у спровођењу изборног процеса, коју је Централна изборна комисија БиХ одлуком одбила као неосновану и није улагана жалба Суду БиХ.

Чланом 16.14 став (3) Изборног закона БиХ прописано је да је забрањено вођење плаћене изборне кампање путем електронских и штампаних медија, или било којег облика плаћеног јавног оглашавања, осим одржавања интерних скупова органа и статутарних органа политичких субјеката, у периоду од дана расписивања избора до дана службеног почетка изборне кампање. Централној изборној комисији БиХ је поднешен један приговор политичког субјекта због наводног кршења одредбе члана 16.14 став (3) Изборног закона БиХ, који је Централна изборна комисија БиХ одбила као неоснован и није улагана жалба Суду БиХ.

Централној изборној комисији БиХ је један политички субјект поднио захтјев за поновно бројање гласачких листића на свим редовним бирачким мјестима у основној изборној јединици Бужим за ниво начелника Општине Бужим, који је Централна изборна комисија БиХ одлуком одбила као неоснован и није улагана жалба Суду БиХ.

На одлуку Централне изборне комисије БиХ о утврђивању и објави резултата пријевремених избора за градоначелнике Града Добој и Града Требиње и начелнике Општине Босански Петровац, Општине Босанско Грахово, Општине Бужим, Општине Домањевац-Шамац, Општине Дрвар, Општине Какањ и Општине Рибник уложена је једна жалба Апелационом одјељењу Суда БиХ, коју је Суд БиХ одбио као неосновану.

369. **Ревизија** – На 40 одлука Централне изборне комисије БиХ, којима су изречене новчане казне јер је утврђено да поједини политички субјекти нису поднијели годишње финансијске извјештаје, или да нису ревизорима Службе за ревизију финансирања политичких партија Централне изборне комисије БиХ омогућили

приступ просторијама партије ради обављања детаљнијег прегледа финансијског извјештаја, уложено је шест жалби Апелационом одјељењу Суда БиХ, по којим је Централна изборна комисија БиХ, као првостепени орган уважила и обуставила поступак, а у поступку одлучивања је Суд БиХ пет жалби одбио као неосноване.

Централна изборна комисије БиХ је у првостепеном поступку уважила једну жалбу, 10 жалби је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосноване, а једна жалба је одбачена као недозвољена.

370. У свим фазама изборног процеса укупно је изјављено 1.073 жалбе Апелационом одјељењу Суда БиХ од којих је Суд БиХ 1.069 жалби одбио или одбацио и четири одлуке вратио на поновни поступак, што у проценту износи да је 99,63 % одлука Централне изборне комисије БиХ потврђено. Једанаест жалби по којима је одлучивало Апелационо одјељење Суда БиХ се односи на одлуке у вези са ревизијом финансирања политичких партија из једног од претходних изборних циклуса.

Табела 21. Табеларни преглед жалби

Р.Б.	Број жалби	Врста одлуке	Број уважених жалби по одлуци Централне изборне комисије БиХ у првостепеном или другостепеном поступку	Одлука Апелационог одјељења Суда БиХ по жалби	Одлука Уставног суда БиХ по апелацији
ОПШТИ ИЗБОРИ 2018. ГОДИНЕ					
1.	1	именовање предсједника Централне изборне комисије БиХ		1 жалба одбијена – неоснована	
2.	22	именовање изборних комисија		22 жалбе одбијене – неосноване	
3.	12	овјера пријава политичких субјеката	првостепени поступак 4 уважене и овјерене пријаве подносиоца жалби	8 жалби одбијено – неосноване	1 апелација одбачена – недопуштена
4.	3	промјена назива политичке партије у изборне сврхе		2 жалбе одбијене – неосноване и 1 жалба уважена	
5.	6	овјера кандидатских листи политичких субјеката	првостепени поступак 1 уважена и овјерена кандидатска листа подносиоца жалбе	4 жалбе одбијене – неосноване и 1 жалба одбачена – неблаговремена	

Р.Б.	Број жалби	Врста одлуке	Број уважених жалби по одлуци Централне изборне комисије БиХ у првостепеном или другостепеном поступку	Одлука Апелационог одјељења Суда БиХ по жалби	Одлука Уставног суда БиХ по апелацији
6.	1015	одбијање уписа у извод из ЦБС за гласање изван БиХ	првостепени поступак 63 уважене и извршен упис подносиоца жалбе, а у извод из ЦБС за гласање изван БиХ и по 2 жалбе поништен упис двије особе у ЦБС	950 жалби одбијено – неосноване	
7.	1	захтјеви за акредитовање		1 жалба одбијена – неоснована	
8.	3	подношење изјава о имовинском стању		2 жалбе одбијене – неосноване и 1 жалба одбачена – неблаговремена	
9.	2	престанак мандата и додјела мандата слједећем квалификованом кандидату		2 жалбе одбијене – неосноване	
10.	1	утврђивање и објава броја бирача уписаних у извод из ЦБС за гласање изван БиХ		1 жалба одбачена – недозвољена	
11.	2	именовање бирачких одбора – одлуке изборних комисија	другостепени поступак 1 жалба одбијена – неосноване и 1 жалба одбачена – неблаговремена		
12.	14	изборна кампања а) језик мржње и б) кампања		а) језик мржње 11 жалби одбијено – неосноване б) кампања 2 жалбе одбијене – неосноване и 1 жалба уважена	

Р.Б.	Број жалби	Врста одлуке	Број уважених жалби по одлуци Централне изборне комисије БиХ у првостепеном или другостепеном поступку	Одлука Апелационог одјељења Суда БиХ по жалби	Одлука Уставног суда БиХ по апелацији
13.	11	изборна кампања – одлуке изборних комисија	другостепени поступак 6 жалби одбијено – неосноване, 1 жалба одбачена – неблаговремена и 2 жалбе усвојене	2 жалбе одбијене – неосноване	
14.	4	изборна шутња		3 жалбе одбијене – неосноване и 1 жалба уважена	
15.	18	повреда бирачког права на дан избора – одлуке изборних комисија	другостепени поступак 10 жалби одбијено – неосноване и 3 жалбе уважене	5 жалби одбијене – неосноване	
16.	1	поврат уплаћених средстава на име таксе		1 жалба одбијена – неоснована	
17.	18	поновно бројање гласачких листића	првостепени поступак 3 жалбе уважене	14 жалби одбијено – неосноване и 1 жалба одбачена – неблаговремена	
18.	3	утврђивање и објава резултата		3 жалбе одбијене – неосноване	
19.	3	I измјена утврђених резултата		3 жалбе одбијене – неосноване	
20.	7	II измјена утврђених резултата	првостепени поступак 2 жалбе одбачене – поднесене од неовлаштеног лица	2 жалбе одбијене – неосноване, 2 жалбе одбачена – недозвољене и 1 жалба уважена	
21.	2	III измјена утврђених резултата		2 жалбе одбијене – неосноване	
22.	1	потврђивање резултата		1 жалба одбијена – неоснована	
ПОСРЕДНИ ИЗБОРИ					

Р.Б.	Број жалби	Врста одлуке	Број уважених жалби по одлуци Централне изборне комисије БиХ у првостепеном или другостепеном поступку	Одлука Апелационог одјељења Суда БиХ по жалби	Одлука Уставног суда БиХ по апелацији
1.	2	Додјела мандата делегатима у Дом народа Парламента ФБиХ из реда осталих		2 жалбе одбијене – неосноване	
2.	6	Додјела мандата делегатима у Дом народа Парламента ФБиХ из реда српског народа		6 жалби одбијено – неосноване	
ПРИЈЕВРЕМЕНИ ИЗБОРИ					
1.	1	повлачење кандидатуре		1 жалба одбијена – неоснована	
2.	1	именовање бирачких одбора – одлуке изборних комисија	другостепени поступак 1 жалба одбијена – неоснована		
3.	1	утврђивање и објава резултата		1 жалба одбијена – неоснована	
ОПОЗИВ					
1.	1	поступак опозива начелника		1 жалба одбијена – неоснована	
РЕВИЗИЈА					
1.	12	ревизија финансирања политичких субјеката	првостепени поступак жалба уважена 1	10 жалби одбијено – неосноване и 1 жалба одбачена недозвољена	
УКУПНО: 1174 ЖАЛБЕ					
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА БиХ РИЈЕШИЛА 101 ЖАЛБУ					
СУД БИХ РИЈЕШИО 1073 ЖАЛБЕ и то: - 1069 жалбе неосноване или одбачене - 4 жалбе уважене					

2.1. Приговори Коалиције “Под лупом” за слободне и поштене изборе

371. Коалиција “Под лупом” која окупља више невладиних организација дана 23.10.2018. године путем имејла доставила је Централној изборној комисији БиХ допис са прегледом пропуста у раду бирачких одбора, забиљежених неправилности на бирачким мјестима и пријављених “критичних ситуација” на дан одржавања Општинских избора 2018. године са захтјевом за предузимање одговарајућих радњи и изрицањем санкције.

372. Постављање оваквих захтјева те поступање по захтјевима упитно је из више разлога:

- Централна изборна комисија БиХ акредитовала је проматраче из 14 удружења, а нити један проматрач није акредитован као проматрач коалиције “Под лупом”, нити је могао да буде с обзиром на то да је један од услова и тај да је удружење регистровано у одговарајућим регистрима, а као доказ приликом акредитације доставља се и Извод из регистра.
- С обзиром на то да ово удружење има неформални карактер и као такво нема својство проматрача, оно није у могућности појављивати се као субјект у изборном процесу те постављати захтјеве према изборним комисијама. Такође, у више Записника о раду бирачких одбора (ЗАРБО) евидентовано је да су уложене примједбе посматрача “Под лупом”, иако као што је раније наведено нема регистрованих посматрача под овим удружењем.
- Достављени захтјев није се могао да сматра приговором јер члан 6.2 став (1) Изборног закона БиХ прописује да приговор изборној комисији могу да поднесу бирач и политички субјект, а никако удружење грађана. Овај став заузео је и Суд БиХ у својој одлуци, број С1 3 ИЖ 031262 Иж од 17.12.2018. године, којом је одбио захтјев Удружења за борбу против корупције Транспаренцу Интернационал БиХ изјављеном на одлуку Централне изборне комисије БиХ. Тражећи од Централне изборне комисије БиХ предузимање радњи и санкционисање, ова коалиција није поступила у оквиру овлаштења прописаних Изборним законом БиХ.
- Чланом 17.2 став (1) Изборног закона БиХ прописано је да посматрач може да стављаи образложене примједбе на рад органа надлежних за спровођење избора утврђених овим законом у писаној форми које се прилажу у записник о раду органа надлежног за спровођење избора, на основу чега *политички субјект* може да уложи приговор надлежном органу. Да би Централна изборна комисија БиХ разматрала приговор, он мора да буде поднешен од овлаштеног лица (политичког субјекта) те ова ситуација мора да буде евидентирана у Записнику о раду бирачких одбора (ЗАРБО). У свим ситуацијама у којима је Централна изборна комисија БиХ поступала или по захтјеву овлаштеног подносиоца или по службеној дужности приликом доношења одлука разматрани су и приговори који су евидентирани у записнике па тако и приговори посматрача.
- У свом допису ова коалиција говори о 446 “критичних ситуација”. Ниједан пропис којим је регулисан изборни процес у Босни и Херцеговини не познаје појам “критичне ситуације”. Већи број истакнутих “критичних ситуација” представљају само констатацију о повредама на бирачким мјестима, које се одмах отклањају на начин да се исте укажу предсједнику бирачког одбора или изборној комисији

основне изборне јединице. С обзиром на то да је општа оцјена међународних посматрача да је Централна изборна БиХ већину својих задатака ефикасно спроводила упркос ограниченом буџету и особљу, а у окружењу сталних критика и навода који се односе на техничке припреме (Види тачку 259) те да је *Оперативни штаб "Општи избори 2018."* евидентирао 19 пријава о инциденту, а Министарство унутрашњих послова РС евидентирао 7 ситуација ремећења јавног реда и мира и осталих инцидента (види тачку 228.), називати ситуације као што су недостатак једног гласачког листића, необјављивања чланова бирачких одбора на бирачким мјестима унаточ познатој чињеници о проблемима везаним за именовање чланова бирачких одбора па и на сам дан избора, својевољног прекривања гласачких листиће изван кабине или непопуњавања једног од четири гласачка листића и тако даље те третирати их као "критичне ситуације" Централна изборна комисија БиХ сматра тенденциозним, непрофесионалним и не доприноси спровођењу фер и поштених избора.

373. Централна изборна комисија БиХ након сваких избора ради анализу рада бирачких одбора. Приликом израде ове анализе о раду бирачких одбора, против свих чланова бирачких одбора код којих се утврде нерегуларности биће покренути прекршајни поступци приликом чега ће Централна изборна комисија БиХ изрицати новчане казне и административне забране рада у изборним администрацијама.

2.1.1. Захтјеви за поновно бројање гласачких листића које је поднијела Коалиција "Под лупом"

374. Централној изборној комисији БиХ од коалиције "Под лупом", која окупља више невладиних организација, путем имејла достављен је Захтјев за поновно бројање неважећих гласачких листића за избор чланова Предсједништва БиХ, како би се утврдили разлози неважења гласачких листића посебно у категорији листића који су "неважећи по другим критеријумима". Као образложење захтјева наведен је "енормно високи проценат неважећих гласачких листића за избор члана Предсједништва БиХ".

375. Достављени захтјев Централна изборна комисија БиХ није разматрала из сљедећих разлога:

- Нису испуњени услови из члана 5.30 став (4) Изборног закона БиХ, гдје је прописано да Централна изборна комисија БиХ може да разматра захтјев за поновно бројање гласачких листића ако су испуњени сљедећи услови: да је захтјев поднесен у писаној форми и да га је потписао акредитовани посматрач, група од 50 или више бирача који су гласали на истом бирачком мјесту, независни кандидат, предсједник политичке партије, носилац листе независних кандидата или било који од предсједника политичких партија које су формирале коалицију, или општинска изборна комисија; да су у захтјеву тачно наведене чињенице које оправдавају поновно бројање, укључујући чланове овог закона који нису поштовани или су прекршени; да је у захтјеву наведен приближан број гласачких листића за које се вјерује да нису исправни; да је у захтјеву наведено како би ова повреда закона утицала на изборне резултате и да је захтјев поднесен Централној изборној комисији БиХ у року од три дана од дана када је Централна изборна комисија БиХ објавила изборне резултате.

- Поднешени захтјев није потписала овлаштена особа, не садржи чињенице које би оправдале поновно бројање, не садржи наводе о члановима Изборног закона БиХ који нису поштовани или су прекршени те наводе како би ове повреде закона утицале на изборне резултате.
- Узимајући у обзир наведено, Централна изборна комисија БиХ поднешени захтјев сматра паушалним и произвољним с обзиром на то да се једино образложење захтјева односи само на статистичке наводе о неважећем броју листића, успоређујући их са бројем неважећих листића из ранијег периода, а истицаних у јавним наступима Централне изборне комисије БиХ. Захтјев садржи само наводе који се заснивају на претпоставкама и представљају тврдњу у виду запажања које ничим није доказано. Све одлуке којим је Централна изборна комисија БиХ одбацивала овакве захтјеве као паушалне и произвољне потврдио је и Суд БиХ у жалбеном поступку својим одлукама, број С1 3 ИЖ 030887 Иж, С1 3 ИЖ 030889 Иж, С1 3 Иж 030901 18 Иж, С1 3 ИЖ 030902 18 Иж и С1 3 Иж 030907 18 Иж од 30.10.2018. године. Даље, Суд БиХ у образложењу своје одлуке, број С1 3 ИЖ 030904 18 Иж од 30.10.2018. године, наводи да је се у овом конкретном предмету већина жалбених навода базирала и аргументовала неким документом који је сачинила Коалиција “Под лупом“, односно њени проматрачи. Суд наводи да је поред ирелевантности тих података за поступак евентуалног поновног бројања, капацитет изборног посматрача дефинисан чланом 17.9 и чланом 5.30 Изборног закона БиХ, а све преко тога није у њиховом домену.
- Такође, захтјев није ни поднешен на начин прописан Упутством о процедурама за рјешавање по приговорима и жалбама поднесеним изборним комисијама (“Службени гласник БиХ“, број 37/14) којим је прописано да се комуникација између Централне изборне комисије БиХ и страна у поступку одвија путем телефакс апарата и директно.

3. Остале активности

3.1. Финансијске активности

376. Редовне активности Централне изборне комисије БиХ у области материјално-финансијских послова у извјештајном периоду укључују: вођење пословних књига: главне књиге и дневника (редовног буџета, програма посебне намјене: Општи избори 2018. године, Јединствени изборни информациони систем ЈИИС, Донација Савјет Европе – зборник радова, Донација Савјет Европе – LEAD обуке и Донација Савјет Европе 2018. година и помоћних књига (књига основних средства, ситног инвентара и материјала), праћење извршења буџета; вођење благајничког пословања; обрачуни и исплате плата и накнада, рефундација по основу боловања; израде извјештаја надлежним органима пореске управе (спецификације обрачуна пореза и доприноса, МИП, МОП, ГОП и ГИП 1022 обрасци) фондovima, Централној изборној комисији БиХ и сл.

3.2. Буџет Централне изборне комисије Босне и Херцеговине за 2018. годину

377. У складу са Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза за 2018. годину (“Службени гласник БиХ”, број 8/18) Централној изборној комисији БиХ је одобрен укупан буџет у износу од **11.463.000 КМ**, од чега за непосредну потрошњу 3.001.000 КМ а за одржавање Општих избора 2018. године 8.462.000 КМ.

378. Укупни трошкови Општих избора 2018. године износе 7.930.897,65 КМ, од чега је на исплате члановима бирачких одбора утрошено 4.174.810,20 КМ.

379. Централна изборна комисија БиХ се више пута обрађала надлежним институцијама Босне и Херцеговине за осигурање средстава за набавку транспарентних гласачких кутија (буџетски захтјев за 2014. годину; 2016, 2017. и 2018. годину)⁴⁰. Тражена средстава нису одобрена у буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза.

3.3. Корекција Буџета

380. **Вишегодишња капитална улагања** – (кориговани буџет за 2018. годину). Одлуком о одобравању изведбеног пројекта Јединственог изборног информационог система Босне и Херцеговине који се увестио у програм вишегодишњих капиталних улагања за период 2010–2012. године, број 24/11 од 14.3.2011. године, одобрено је укупно 3.255.147,00 КМ.

Пренешена неутрошена средства из 2017. године, вишегодишњих капиталних улагања на програму посебних намјена – Јединствени изборни информациони систем у БиХ коригују буџет Централне изборне комисије БиХ за 2018. годину за износ од 448.382,87 КМ.

---

⁴⁰ Буџетски захтјев за 2014. годину: 936.000,00 КМ; 2016. године тражено 950.000,00КМ; 2017. године тражено 4000.000,00 КМ и у буџетском захтјеву за 2018. годину тражено 385.000,00 КМ.

3.3.1. Донације (кориговани буџет за 2018. годину)

а) Донација Савјета Европе – “Зборник радова“

381. У складу са уговором између Савјета Европе и Централне изборне комисије БиХ, број: ДГИИ.048.17.ПО556775 од 25.08.2017. године уплаћена су на ЈРТ средства у износу од 5.903,77 ЕУР-а (11.546,77 КМ) дана 14.09.2017. године, што представља 70% укупно одобрених средства као подршку за трошкове прикупљања радова о питањима и закључцима који потичу с Конференције “Локални избори 2016. – научене лекције (“Зборник радова”) Министарство финансија и трезора БиХ је у оквиру буџета Централне изборне комисије БиХ отворило програм посебне намјене под називом Донација Савјета Европе: “Зборник радова”. Током 2017. године на овом програму је утрошено укупно 8.505,66 КМ, те је остало неутрошено 3.041,11 КМ која су пренесене у 2018. годину. Савјет Европе је уплатио 02.02.2018. године другу траншу средстава у износу од 313,88 евра те је Министарство финансија и трезора БиХ извршило унос средства у износу од 613,90 КМ, након чега је било расположиво укупно 3.655,01 КМ.
382. Програм посебних намјена: Донација Савјета Европе - “Зборник радова” коригују буџет Централне изборне комисије БиХ за 2018. годину у износу од 3.655,01 КМ.

б) Донација Савјета Европе – “LEAD обуке“

383. У складу са уговором између Савјета Европе и Централне изборне комисије БиХ, број: ДГИИ.049.17.ПО557155 од 25.08.2017. године уплаћена су на ЈРТ средства у износу од 15.398,06 евра (30.115,99 КМ) дана 14.09.2017. године што представља 70% укупно одобрених средства за подршку за трошкове спровођења координације Образовања руководства и развој програма обуке за чланове Централне изборне комисије БиХ, руководеће особље и релевантно особље за обуку (“LEAD обуке”). Министарство финансија и трезора БиХ је отворило програм посебне намјене за коришћење ових средстава по називом: Донација Савјета Европе LEAD ОБУКЕ. Током 2017. године на овом програму је утрошено укупно 28.524,10 КМ, те је остало неутрошено 1.591,89 КМ. С обзиром на то да средства нису у цијелости утрошена, Централна изборна комисија БиХ је доставила захтјев за пренос неутрошених средства из 2017. године у износу од 1.591,89 КМ у 2018. годину.
384. Савјет Европе је уплатио дана 09.02.2018. године другу траншу средстава у износу од 1.150,46 евра, те је Министарство финансија и трезора БиХ извршило унос средстава у износу од 2.250,10 КМ.
385. Програм посебних намјена: Донација Савјета Европе – “LEAD обуке” коригују буџет Централне изборне комисије БиХ за 2018. годину у износу 3.841,99 КМ.

ц) Донација Савјета Европе 2018. године

386. У складу са уговором између Савјета Европе и Централне изборне комисије БиХ, број: 14/18 ФИМС ПО 5824467 и број: 04-2-16-1-1152-7/17 од 11.05.2018. године, уплаћено је 53.863,99 евра (105.348,81 КМ) дана 27.06.2018. године што представља 80% укупно одобреног износа (131.686,01 КМ) за подршку за трошкове спровођења “Предизборног програма помоћи за Босне и Херцеговину за Опште изборе 2018. године.“

Министарство финансије и трезора БиХ је отворило програм посебне намјене за коришћење ових средстава под називом: Донација Савјета Европе 2018. године.

387. Програм посебних намјена: Донација Савјета Европе 2018. године коригују буџет Централне изборне комисије БиХ за 2018. годину у износу 105.348,81 КМ.

д) Домаћи трансфери

388. У складу с чланом 1.2а Изборног закона БиХ у буџету институција БиХ и међународних обавеза Босне и Херцеговине се обезбјеђују средства за обезбјеђење вршења овлаштења Централне изборне комисије БиХ које регулира члан 2.9. Међутим, у складу с чланом 1.2б, када начелнику општине престане мандат, средства за спровођење нових избора обезбјеђују се у буџету општина.

е) Пријевремени избори фебруар 2019. године

389. Централна изборна комисија БиХ је на 95. сједници одржаној дана 10.12.2018. године донијела Одлуку о расписивању пријевремених избора за градоначелнике Града Добој и Града Требиње и начелнике Општине Босански Петровац, Општине Босанско Грахово, Општине Бужим, Општине Домањевац-Шамац, Општине Дрвар, Општине Какањ и Општине Рибник, број: 05-1-07-1-1469-1/18, а на 97. сједници одржаној дана 13.12.2018. године донијела Одлуку о буџету за спровођење пријевремених избора, број: 07-1-16-1-1492-1/18, који ће се одржати 17. фебруара 2019. године.
390. За спровођење избора неопходно је било обезбиједити додатна финансијска средства у оквиру Буџета Централне изборне комисије Босне и Херцеговине за 2018. годину у износу од 120.000,00 КМ које су у обавези да уплате општине и градови у којима се спроводе пријевремени избори за начелника односно градоначалника. Општина Домањевац/Шамац је уплатила износ од 19.000,00 КМ и Општина Какањ износ од 9.500,00 КМ на Јединствен рачун трезора 20.08.2018. године, сходно члану 1.2а став (6) Изборног закона БиХ. Уплаћена средства на програму посебних намјена – Пријевремени избори фебруар 2019. године коригују буџет Централне изборне комисије БиХ за 2017. годину у износу од 28.500,00 КМ.
391. Сви програми посебних намјена заједно коригују буџет Централне изборне комисије БиХ за 2018. годину за 589.728,68 КМ.
392. Укупан кориговани буџет Централне изборне комисије БиХ за 2018. годину, са пренесеним неискоришћеним средствима из 2017. године на вишегодишњем капиталном улагању и намјенским средствима иностраних донације износи укупно 12.052.728,68 КМ.

Табела 22. Структура налога у току 2018. године

	Налози за књижење	Рачуни	Извјештај о плаћеним рачунима	Налози за плаћање	Пријаве добављ./спољних сарадника	Уговори о дјелу	Комисије
РЕДОВНА	134	666	134	134	14	1	8
ППН: ОПШТИ ИЗБОРИ 2018. године	60	201	60	60	397	639	4
ППН: ЈИИС	7	8	7	8	5	4	-
ППН: ДВЕ	13	28	13	13	2	-	-
ППН: ДВЕ:Опремање ЦЗЕ ЦИК БиХ	2	2	2	2	-	-	-
УКУПНО	216	905	216	216	418	644	12

Табела 23. Структура налога из благајне у току 2018. године

БЛАГАЈНЕ	Налози за наплату/исплату	Благајнички извјештаји	Налози за подизање готовине-чекова	Обрачун путних налога	Прилози благајне
Редовна благајна	68	68	10	46	278
Благајна ППН – Општи избори 2018	50	50	5	179	1256
Благајна ППН – Донација СЕ 2018	3	3	1	-	-
УКУПНО	121	121	16	225	1534

393. Поред редовних активности, Централна изборна комисија БиХ је реализовала и друге значајне послове како слиједи:

- а) завршне радње инвентарисања на дан 31.12.2017. године;
- б) израда Завршног рачуна и извршење буџета за 2017. годину у складу са Законом о финансирању институција БиХ (“Службени гласник БиХ”, број: 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13);
- ц) израда аката обавезујућих по Закону о Буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2018. годину (“Службени гласник БиХ”, број 94/16);
  - намјенска структура капиталних издатака за 2018. годину
  - динамика расхода по мјесецима у 2018. години

- намјенска структура програма посебних намјена – Општи избори 2018. године, Јединствени изборни информациони систем БИХ/ЈИИС, Донација Савјет Европе – “Зборник радова”, Донација Савјет Европе – LEAD обуке, Донација Савјет Европе 2018. године и Пријевремени избори фебруар 2019. године
  - интерне процедуре стварања обавеза;
- д) у складу са Законом о Буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2018. годину, израда и достава Министарству финансија и трезора БиХ:
- 1) Извјештај о извршењу буџета за период I–III 2018. године – Инструкција бр. 05-02-2-397-1/18 од 04.04.2018. године,
  - 2) Извјештај о извршењу буџета за период I–VI 2018. године – Инструкција бр. 05-02-2-6662-1/18 од 29.06.2018. године и
  - 3) Извјештај о извршењу буџета за период I–IX 2018. године – Инструкција бр. 05-02-2-9135-1/18 од 28.09.2018. године;
- е) подаци – табеле приоритета Документа оквирног буџета за период од 2019. до 2021. године у складу с Инструкцијом за буџетске кориснике бр. 1 (припрема Документа оквирног буџета за период од 2019. до 2021. године) и буџетског календара за припрему буџета институција БиХ за 2019. годину током 2018. године, број: 05-02-1-13266-1/18 од 31.01.2018. године;
- ф) израда и достава Министарству финансија и трезора БиХ пројекције буџета Централне изборне комисије БиХ за 2019. годину, захтјев за додјелу средстава из буџета за 2019. годину у складу са Инструкцијом за буџетске кориснике Министарства финансија и трезора БиХ бр. 2 Инструкцијом са упутствима за припрему захтјева за додјелу средстава из буџета за 2018. годину (пројекција буџета за 2019. годину), број: 05-16-2-6735-1/18 од 04.07.2018. године;
- г) праћење финансирања и трошења средстава с програма посебних намјена и извјештавање донатора и Министарства финансија и трезора БиХ;
- х) праћење трошкова репрезентације;
- и) израда Средњорочног плана рада Централне изборне комисије БиХ за период 2019–2021. година.

3.4. Логистичко-оперативне активности

3.4.1. Опште информације и нормативи

394. Током 2018. године Централна изборна комисија БиХ је извршила логистичке послове и специфичне набавке за потребе припреме и спровођења Општих избора 2018. године, и друге редовне набавке потребне за извршавање послова из надлежности Централне изборне комисије БиХ, предвиђене Привременим планом набавки Централне изборне комисије Босне и Херцеговине за период јануар–март 2018. године, број: 07-2-16-3-45-1/18 од 18.01.2018. године и Планом набавки за 2018. годину, број: 07-2-16-3-95-1/18 од 01.02.2018. године.

395. Правни оквир за спровођење поступака јавних набавки чине сљедећи закони и прописи у складу са којим је Централна изборна комисија БиХ извршила набавке: Закон о јавним набавкама⁴¹, Упутство за припрему модела тендерска документације и понуда⁴², Закон о Правобранилаштву Босне и Херцеговине⁴³, Одлука о привременом финансирању институција Босне и Херцеговине⁴⁴, Закон о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2018. годину⁴⁵, Правилник о поступку директног споразума⁴⁶, Интерни правилник о поступку директног споразума у Централној изборној комисији Босне и Херцеговине⁴⁷, Правилник о успостављању и раду комисије за јавне набавке⁴⁸, Сви подзаконски акти донесени од Савјета министара Босне и Херцеговине и Агенције за јавне набавке, Закон о облигационим односима⁴⁹, Закон о закупу пословних заграда и просторија⁵⁰, Закон о грађењу⁵¹, Посебне узансе о грађењу⁵² Правилник о јавним набавкама Централне изборне комисије БиХ⁵³ и други закони и прописи.
396. С Агенцијом за јавне набавке и Правобранилаштом Босне и Херцеговине, као контролним и координационим органима за област јавних набавки, стално је контактирано, размјењивана писана комуникација и праћена реализација законских одредаба којима се регулише област јавних набавки. Све остварене набавке и спроведени поступци квалитетно су документовани уз прибављање и евидентирање потребних мишљења, сагласности, комисијских записника и друге потребне документације. Поступак набавке чија је вриједност била процијењена на износ већи од 6.000,00 КМ проводиле су комисије за јавне набавке које су именоване одлуком Централне изборне комисије БиХ (рад ових комисија је регулисан Правилником о начину гласања и одлучивања Комисије за јавне набавке Централне изборне комисије БиХ⁵⁴ и Комисија доноси Пословник Комисије за јавне набавке.

3.4.2. Логистичке и оперативне активности

397. Оперативно-логистичке активности представљају структурисан систем одређених међусобно повезаних компоненти које су представљале суштину оперативних радњи Централне изборне комисије БиХ током 2018. године уз активности које су се односиле на логистичку припрему и организацију Општих избора 2018. године.
398. Набавка је реализована у складу са одредбама Закона о јавним набавкама, спроведбеним актима које је на основу овог закона донио Савјет министара БиХ и Агенција за јавне набавке Босне и Херцеговине, и Правилником о поступку директног споразума.
399. На основу одлука Централне изборне комисије БиХ Одлука председнице /председника Централне изборне комисије БиХ и генералног секретара Секретаријата Централне изборне комисије БиХ извршене су набавке опреме, роба и услуга

⁴¹ “Службени гласник БиХ”, број 39/14.

⁴² “Службени гласник БиХ”, бр. 90/14 и 20/15.

⁴³ “Службени гласник БиХ” бр. 8/02, 10/02, 44/04 и 102/09.

⁴⁴ “Службени гласник БиХ” број 2/18 од 09. 01. 2018. године.

⁴⁵ “Службени гласник БиХ”, број 8/18 од 02. 02. 2018. године.

⁴⁶ “Службени гласник БиХ”, број 90/14.

⁴⁷ Број: 07-2-02-2-144-1/15 од 12. 02. 2015. године.

⁴⁸ “Службени гласник БиХ”, број 103/14.

⁴⁹ “Службени лист СФРЈ”, бр. 29/78, 39/85 и 57/89, “Службени лист РБиХ”, бр. 2/92,13/93 и 13/94.

⁵⁰ “Службени лист СФРЈ”, бр. 33/77, 12/87, 30/90 и 3/93.

⁵¹ “Службене новине Федерације БиХ”, број: 55/02.

⁵² “Службене новине Федерације БиХ”, број: 55/02.

⁵³ “Службени лист СФРЈ”, број: 18/77.

⁵⁴ Број: 07-2-02-2-397-1/15 од 16.04.2015. године.

неопходних за благовремено и стручно спровођење активности за припрему и одржавање Општинских избора 2018. године, како слиједи:

Поступци планирани из програма посебних намјена и непосредне потрошње за 2018. годину:

- услуге штампања и паковања гласачких листића – отворени поступак,
- набавка материјала (канцеларијског материјала, тонера и компјутерског материјала и ситног канцеларијског материјала за бирачка мјеста) (три лота) – отворени поступак,
- набавка амбалажног материјала (два лота) – отворени поступак
- услуге штампања и паковања изборног материјала (образаца, ознака за бирачка мјеста и коверата и сертификата за додјелу мандата и израда фасцикли са сухим жигом) (четири лота) – отворени поступак,
- услуге поштанске доставе изборног материјала (на адресе у иностранство и достава изборног материјала бирачима за гласање путем поште) – преговарачки поступак без објаве обавјештења о набавци (два лота),
- услуге израде и преснимавање видео-спота и аудио-цингла (три лота) – конкурентски захтјев,
- услуге транспорта изборног материјала – отворени поступак,
- набавка услуга – одржавање инфосистема и развој нових апликација и продужење и испорука редовних лиценци – отворени поступак,
- набавка услуга – надоградња софтвера за бирачке одборе – директни споразум
- услуге оглашавања у дневној штампи (три лота) – отворени поступак,
- услуге закупа опреме (два лота) (Закуп рачунара и закуп копир апарата и мрежних принтера – конкурентски поступак,
- услуге штампање; приручника за рад изборних комисија, приручника за рад бирачких одбора и приручника за посматраче – конкурентски поступак,
- услуге интернета и услуге повећања јачине брзине интернета – конкурентски поступак и Закуп пословног простора за смјештај Главног центра за бројање.
- набавка горива – конкурентски поступак,
- угоститељске услуге – Анекс II Дио Б,
- услуге издавања авио-карата – конкурентски захтјев.

400. Сprovedено је укупно 12 отворених поступака 12 конкурентских поступака и 3 преговарачка поступка без објаве обавјештења о набавци, што је укупно 27 поступка.

401. Поступци планирани из капиталних издатака за 2018. годину укључују: набавку рачунарске опреме – 4 блејд сервера - отворени поступак; набавку рачунарске и електронске опреме– (4 лота) - отворени поступак; набавке опреме за пријенос података и гласа – директни споразум; набавку фотографског апарата – директни споразум и набавку клима система – конкурентски захтјев.

402. Из вишегодишњих капиталних улагања проведене су набавке финансиране из средстава обезбјеђених за вишегодишња капитална улагања у Пројекат ЈИИС БиХ:

- набавка софтвера “Надоградња ЈИИС-а БиХ“ (Јединственог изборног информационог система БиХ) за коју је уговор, број: 07-2-16-3-359-19/16, са одабраним понуђачем закључен дана 19.05.2017. године, реализована је и софтвер испоручен дана 15.03.2018. године;

- набавка услуга едукације особља у ИКТ одсјеку за потребе оспособљености рада на пројектима ЈИИС за коју је уговор, број: 07-2-16-3-1163-10/18, са одабраним понуђачем закључен 08.01.2018. године, реализована је 01.06.2018. године и
  - набавка софтвера – ГЕО информациони систем, за коју је уговор, број: 07-2-16-3-1006-19/17, са одабраним понуђачем закључен 29.12.2017. године, реализована је и софтвер испоручен дана 07.12.2018. године.
403. За потребе спровођења активности из Програма предизборне помоћи Савјета Европе за Опште изборе 2018. године у Босни и Херцеговини проведене су сљедеће набавке: набавка услуга израде промотивног материјала – директни споразум; - набавка услуга превођења на енглески језик – директни споразум; - набавка угоститељских услуга – Анекс II дио Б; набавка услуга лекторисања – конкурентски захтјев; услуге писменог превођења – конкурентски захтјев и услуге штампања и ДТП публикација (2 лота књиге и практикума и приручника) – отворени поступак.
404. Остале набавке и то: услуге штампања образаца за регистрацију политичких партија; услуге штампања ПРП-1 и ПРП-2 образаца, набавка ситног инвентара и ауто-гуме; прес клипинг; услуге медија (претплате); меил филтеринг; регистрација и обезбјеђење службених моторних возила; прање возила; монтажа и демонтажа преградних зидова и врата у ГЦБ; набавка услуга текућег одржавања електро-инсталација у ГЦБ; услуге успоставе бежичног линка у ГЦБ; услуге смјештаја делегација за посматраче, инсталација рачунарске мреже у ГЦБ, услуге подршке СМС центру, услуге курирске, експресне доставе (брза пошта), услуге декорације, услуге закупа 4 плазма монитора са сталцима за ВГА умрежавање видео-система, закуп backdrop конструкције са штапом, закуп моторног возила са возачем за пријевоз делегација, услуге повезивања СМС-СМПП и остале набавке које су реализоване примјеном поступка директног споразума јер је вриједност набавке била мања од 6.000 КМ.
405. Набавку транспарентних гласачких кутија и безбједносних печата која је финансирана из донаторских средстава међународних организација, извршила је ОЕБС БиХ, о чему је потписан Споразум о донацији, број: 07-1-16-2-823-6/2018 од 03.10.2018. године. Примопредаја 10.000 транспарентних гласачких кутија, 10.000 поклопаца за гласачке кутије и 60.000 сигурносних пломби – печата извршена је дана 26.09.2018. године између представника Мисије ОЕБС у БиХ и предсједника Централне изборне комисије БиХ, о чему је сачињен записник о примопредаји. Са датумом примопредаје власништво над транспарентним гласачким кутијама је пренешено на Централну изборну комисију БиХ.
406. Одлуком Централне изборне комисије БиХ, број: 07-1-16-2-823-1/18 од 31.08.2018. године, је утврђено да се транспарентне гласачке кутије предају на коришћење изборним комисијама основних изборних јединица које се обавезују да поступају, чувају и воде евиденцију о транспарентним гласачким кутијама по инструкцији Централне изборне комисије БиХ. Наведеном одлуком је утврђено да ће комисије основних изборних јединица поступити са металним гласачким кутијама, закрмљеним у претходним годинама, по инструкцији Централне изборне комисије БиХ.

3.4.3. Редовне оперативне активности

3.4.3.1. Активности из области рада и радних односа

407. Редовне оперативне активности Централне изборне комисије БиХ обухватиле су и персоналне послове и запошљавање државних службеника и запосленика, односно обрада података за све службенике и запосленике који су били запослени у претходној години у Централној изборној комисији БиХ (број радних сати проведених на послу; број сати проведених на боловању, годишњем одмору, породилском одсуству итд.; преглед плаћених доприноса и пореза из плате и на плату).
- а) Персонални послови у 2018. години су се реализовали кроз сљедеће активности: припрема података за мјесечне и годишњи извјештај Заводу за статистику; континуирана пријава нових запосленика и државних службеника током цијеле године у порезне управе, слање упита и одговора на упите Агенцији за државну службу БиХ, достављање одјелу за МФП података о запосленим и све промјене које су значајне за обрачун плате, као и припремање збирних радних листа из свих организационих јединица ради обрачуна плата; вршење потребног тестирања кандидата који су примљени на одређено за рад у ГЦБ; извршена је и комплетна процедура запошљавања и попуна радних мјеста на одређено вријеме,
- б) редовне мјесечне активности везане за обрачун плата и комплетирање збирних радних листа.
408. У 2018. године три државна службеника налазе на коришћењу неплаћеног одсуства (у трајањима до двије године, једне године и 4 године).
409. Један запосленик који је обављао послове референта за курирске послове интерно је премјештен на послове запосленика на помоћним пословима у складишту Централне изборне комисије БиХ, по основу изречене дисциплинске мјере распоред на ниже послове почев од 01.08.2018. године.
410. У овом извјештајном периоду радни однос је засновало 5 државних службеника у Секретаријату по поступку спроведеном путем Агенције за државну службу БиХ. Државни службеници су постављени на упражњена радна мјеста руководећег државног службеника – генералног секретара Секретаријата Централне изборне комисије БиХ, почев од 17.09.2018. године, стручног савјетника за развој апликација и база података, почев од 01.07.2018. године, самосталног рачуновође, почев од 05.11.2018. године, стручног савјетника за послове управног рјешавања, почев од 16.07.2018. године, и стручног савјетника за нормативно-правне послове, почев од 01.11.2018. године.
411. У 2018. години укупно 35 лица је ангажовано на одређено вријеме ради повећаног обима посла на припреми и спровођењу Општих избора и са њима је закључен уговор о раду. Структура запослених на одређено вријеме је дата у табели 24.
412. У Главном центру за бројање за Опште изборе 2018. године ангажова су 423 извршиоца по уговору о дјелу.
413. За све извршиоце запослене на одређено вријеме припремљене су пореске пријаве за ПИО и здравствено осигурање, док је за лица ангажована по уговору о дјелу у Главном центру за бројање, обрађен и извршен унос у систем.

Табела 24. Запослени на одређено вријеме

Ред. бр.	Назив позиције	Број извршилаца
1.	Сарадник за рад са политичким субјектима	2
2.	Сарадник на пословима координације и обраде података	1
3.	Сарадник за поступање по захтјевима за упис бирача у ЦБС изван БиХ	3
4.	Референт на инфо линији	2
5.	Референт за рад са политичким партијама	1
6.	Референт на пријему и обради имејлова и факсова	4
7.	Референт за обраду података	7
8.	Сарадник за правне послове и управно рјешавање	3
9.	Запосленик на пријему, складиштењу и дистрибуцији изборног материјала	12
	УКУПНО	35

3.4.3.2. Активности које се односе на протокол

414. Активности које се односе на протокол се односе на послове пријема, разврставања, достављања поште на сигналирање, завођење, отпрема и архивирање документације и кореспонденције предмета (упис, сређивање и чување докумената који се архивирају), вођење евиденције печата Централне изборне комисије БиХ и курирски послови.
415. У периоду јануар–децембар 2018. године на протоколу у писарници у дјеловодник предмета и аката, закључен на крају 2018. године, а који се води у електронском облику, заведено је 1.515 предмета; у уписник првостепених предмета управног поступка је заведено 764 предмета; у уписник другостепених предмета управног поступка су заведена 23 предмета; у дјеловодник за повјерљиву и строго повјерљиву пошту је заведен један (1) акт, у организационе јединице Секретаријата је путем интерних књига задужено 14.955 аката.

3.4.3.3. Активности које се односе на послове у складишту Централне изборне комисије БиХ

416. Складиште Централне изборне комисије БиХ се налази на посебној локацији, одвојено од сједишта Секретаријата Централне изборне комисије БиХ, на адреси Касиндолског батаљона бр. 14 у Источном Сарајеву. У редовном раду складиште служи за смјештај залиха изборног материјала, опреме и инвентара Централне изборне комисије БиХ и Секретаријата, редовне архиве, изборне документације и искоришћеног гласачког материјала с претходних избора који се чувају у складу с одлукама које доноси Централна изборна комисија БиХ.

417. У 2018. години у складишту Централне изборне комисије БиХ, поред редовних активности, обављане су додатне активности и то: припрема и организовање Општих избора 2018. године; пријем и контрола канцеларијског материјала; пријем и контрола образаца за бирачка мјеста; пријем и контрола гласачких листића који су дистрибуисани из штампарије у складиште; дистрибуција материјала за изборне комисије која је обављена у четири циклуса – два доставна и два повратна циклуса и ускладиштење комплетног материјала у складишту Централне изборне комисије БиХ, из којег је дистрибуисан изборни материјал у Главни центар за бројање гдје се вршило бројање непребројаних гласачких листића.

Поред наведених послова активности су се односиле на вођења складишне картотеке и друге одговарајуће евиденције, скупљање папира за рециклажу, затим рециклажа, и излаз основних средстава из магацина и другог материјала, слагање архивске грађе.

Оперативно-логистичке активности представљају систем структуриран од одређених међусобно повезаних компоненти. Укупан систем логистике у једном систему чине сљедеће компоненте: обрада понуда; складиштење и припрема за испоруку материјала, пакирање и транспорт који је реализован у 2018. години.

4. Информатичко-техничка подршка раду Централне изборне комисије БиХ

418. Најважнија активност у смислу информатичко-техничке подршке, осим већ поменуте активности око припреме пресека Централног бирачког списка, представља техничка припрема Јединственог изборног информационог система (ЈИИС БиХ) у свим сегментима.

419. У извјештајном периоду с циљем унапређења изборног процеса реализоване су сљедеће активности у области надоградње апликација и софтвера који користи Централна изборна комисија БиХ: 1. Надоградња ЈИИС БиХ – Централни бирачки списак, 2. Дорада функционалности модула за унос и обраду резултата избора и 3. Консолидација ЈИИС БиХ, израда репозиторија и ГЕО информационог система.

4.1. Надоградња ЈИИС БиХ – Централни бирачки списак

420. Централна изборна комисија БиХ у изборном процесу користи информатичке алате сублимиране у Јединствени изборни информациони систем БиХ. Функционалности овог система се стално проширују увођењем нових и надоградњом постојећих модула система. Пројектом "Надоградња ЈИИС БиХ – Централни бирачки списак" инован је у техничком и технолошком смислу, процес добијања и обраде података из Централног бирачког списка (ЦБС) у реалном времену. Развијени су нови модули, односно, апликације и системска рјешења која то омогућују. Финансирање пројекта омогућено је кроз дугогодишње улагање дефинисано Пројектом ЈИИС БиХ.

421. Имплементирана је системска платформа која ће дохват података вршити аутоматизовано, сигурно и управљиво, изолирано од базе података, користећи веб сервисе⁵⁵. Апликација садржи 1. Интеграцијски модул, 2. Модул података и 3.

---

⁵⁵ Апликативно рјешење омогућава интеграцију у ЈИИС, као веб апликације или апликације које користе микро сервисе. Подаци који се уносе и обрађују путем апликативног рјешења су смјештени у властитој бази, док се заједнички контролни подаци налазе у централној бази (репозиторију). Комплетно рјешење подјелено у модуле у односу на функционалност и подручје примјене.

Апликативни модул. Креирана апликација за вођење Централног бирачког списка је веб апликација са вишејезичном функционалношћу. Кроз форму приступа омогућен је избор вишејезичног окружења, као и јасна разграниченост приступа корисника.

Слика 8. Форма за приступ

Grupa Podataka	Šifra prepisa	Datum pokretanja WS	Datum završetka WS	Uspješno izvršenje importa	Vrijeme izvršenja importa	Broj slogova
ADMINISTRATIVNE_JEDINICE	2414	29.01.2019 00:00:00	30.01.2019 00:00:00	☒	30.01.2019 16:34:09	8158
BIRACKA_MJESTA	2417	29.01.2019 00:00:00	30.01.2019 00:00:00	☒	30.01.2019 21:01:58	58563
NOM_BIR_MJESTA	2416	29.01.2019 00:00:00	30.01.2019 00:00:00	☒	30.01.2019 20:59:32	5375
IZBORNE_JEDINICE	2415	29.01.2019 00:00:00	29.01.2019 00:00:00	☒	30.01.2019 20:57:44	173
BIRACI	2413	25.08.2018 04:11:26	25.08.2018 04:11:28	☐		
BIRACI	2412	25.08.2018 04:00:06	25.08.2018 04:11:25	☐		
BIRACKA_MJESTA	2410	25.08.2018 02:00:09	25.08.2018 02:03:37	☐		
ULICE_SIF	2411	25.08.2018 02:00:09	25.08.2018 02:02:06	☐		
ADMINISTRATIVNE_JEDINICE	2409	25.08.2018 02:00:09	25.08.2018 02:00:51	☐		
NOM_BIR_MJESTA	2407	25.08.2018 02:00:04	25.08.2018 02:00:31	☐		

Strana 1 od 7 (65 podataka) 1 2 3 4 5 6 7

Слика 9. Административни дио – праћење онлајн преноса података

BOSNA I HERCEGOVINA BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА CBS

Prijevremeni izbori za 9 općina - 005, 020, 030, 038, 057, 061, 084, 2019MUNIP1

Izbori Biračka mjesta OIK Kreiranje BS Mobilni timovi Raseljena lica Mjesne zajednice Provjere u IDDEEA-i Šifarnici Administracija Izvještaji Ermin Kos Postavke

Štampa biračkog spiska

Izvještaji Statusi izvještaja

Preliminarni birački spisak
 Izvod iz biračkog spiska za redovne birače (opći izbori)
 Izvod iz biračkog spiska za redovne birače za Brčko Distrikt (opći izbori)
 Izvod iz biračkog spiska za birače koji glasaju lično
 Izvod iz biračkog spiska za birače koji glasaju u odsustvu
 Izvod iz biračkog spiska za birače koji glasaju putem pošte
 Izvod iz konačnog cbs-a za birače sa posebnim potrebama
 Izvod iz konačnog biračkog spiska za birače koji glasaju u DKP-a
 Spisak birača koji glasaju nepotvrđenim - kovertiranim glasačkim

Izborne jedinice:
 Označi sve
 0 - INI
 000 - CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
 001 - VELIKA KLADUŠA
 002 - CAZIN
 003 - BIHAĆ
 004 - BOSANSKA KRUPA
 005 - BUŽIM
 006 - KRUPA NA UNI

Osvježi

Izvještaj	Datum pokretanja	Status	Poruka
Izvod iz biračkog spiska za birače koji glasaju putem pošte	12.02.2019 23:28:52	Završen	[12.02.2019 23:31:05] Broj generisanih datoteka: 9
Izvod iz konačnog cbs-a za birače sa posebnim potrebama	12.02.2019 09:55:11	Završen	[12.02.2019 09:55:27] Broj generisanih datoteka: 20
Spisak birača koji glasaju nepotvrđenim - kovertiranim glasačkim	12.02.2019 08:36:44	Završen	[12.02.2019 08:36:58] Broj generisanih datoteka: 12
Izvod iz konačnog biračkog spiska za birače koji glasaju u DKP-a	09.02.2019 08:07:27	Završen	[09.02.2019 08:07:37] Broj generisanih datoteka: 0
Izvod iz biračkog spiska za redovne birače (opći izbori)	05.02.2019 13:37:31	Završen	[05.02.2019 13:38:48] Broj generisanih datoteka: 28
Izvod iz biračkog spiska za birače koji glasaju lično	05.02.2019 08:56:15	Završen	[05.02.2019 08:56:20] Broj generisanih datoteka: 8
Izvod iz biračkog spiska za birače koji glasaju u odsustvu	05.02.2019 08:55:05	Završen	[05.02.2019 08:55:06] Broj generisanih datoteka: 1
Preliminarni birački spisak	01.02.2019 22:48:27	Završen	[01.02.2019 22:48:27] Broj generisanih datoteka: 0

BOSNA I HERCEGOVINA BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА CBS

Izbori Biračka mjesta OIK Kreiranje BS Mobilni timovi Raseljena lica Mjesne zajednice Provjere u IDDEEA-i Šifarnici Administracija Izvještaji

Biračke statistike

Birački spisak:*

Nivo vlasti:
 Označi sve
 000 - Nedefinisano-Brcko Distrik
 100 - Općinski nivoi vlasti
 200 - Skupština kantona
 300 - Narodna skupština RS
 400 - Parlament Federacije BIH
 500 - Parlament BIH

Nivo izborne jedinice:
 Označi sve

Izborne jedinice u kojima glasa:
 Označi sve
 0 - INI
 000 - CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
 001 - VELIKA KLADUŠA
 002 - CAZIN
 003 - BIHAĆ
 004 - BOSANSKA KRUPA

Izborne jedinice
 Označi sve
 005-BUŽIM
 020-DOMALJEVAC - ŠAMAC
 030-BOSANSKI PETROVAC
 038-DOBOJ
 057-DRVAR
 061-RIBNIK

Izvještaji

Broj birača po opštinama i biračkim opcijama
 Broj birača po opštinama, biračkim opcijama i polu
 Broj birača po opštinama, biračkim opcijama i starosti
 Broj birača grupisan po opštini i tipu birača
 Broj birača grupisan po nivoima vlasti
 Broj birača po biračkim mjestima
 Broj birača koji glasaju putem pošte
 Broj birača koji glasaju putem pošte grupisan po državi boravka
 Broj birača koji glasaju putem pošte grupisan po državi boravka i izornoj jedinici za koju glasaju

Kreiraj izvještaj PDF

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА		CBS	
Izbori	Biračka mjesta OIK	Kreiranje BS	Mobilni timovi	Raseljena lica	Mjesne zajednice
Provjere u IDDEE					
Mjesne zajednice					
Novo	Šifra	Naziv			
	1000023	MZ "DOBRINJA A"			
Šifra:	1000023				
Naziv:*	MZ "DOBRINJA A"				
Ćirilичni naziv:	МЗ "ДОБРИЊА А"				
Nadređena jedinica:	NOVI GRAD SARAJEVO				
Važi:	☒				
Ažuriraj		Odustani			

Слика 10. Графички прикази дијелова апликације

4.2. Дорада функционалности модула за унос и обраду резултата избора

422. Анализама урађеним у 2017. години које су се односиле на унос, обраду и контролу резултата избора указала се потреба за новим приступом техничкој обради резултата гласања на изборима.
423. Узимајући у обзир искуства са Локалних избора 2016. године која су се показала као добра, постојала је потреба да се иста логика примијени и за спровођење Општинских избора 2018. године. Централна изборна комисија БиХ донијела је Правилник о спровођењу избора који се односи на промјену процеса уноса и обраде резултата избора, а све у циљу бржег и транспарентнијег добијања резултата за Локалне изборе у БиХ 2016. Ова измјена у битноме захтијева редизајн и промјену функционалности неких модула ЈИИС БиХ због промјене пословног процеса, односно израду потпуно нових функционалности. У основу пројекат се односио на модул уноса података изборних комисија који представља јединствен унос резултата, њихову контролу, те утврђивање и потврђивање резултата, који укључује и извјештајни дио путем званичне веб странице Централне изборне комисије БиХ.
424. Главни циљ пројекта, који је реализиран уз финансијску подршку Мисије ОЕБС-а у БиХ, био је израдити нови модул за унос података о резултатима избора који се спроводи у ОИК-а, а као интегрални дио ЈИИС БиХ. Модул је морао да задовољи спровођење новог пословног процеса који јединствено третира унос резултата гласања са бирачких мјеста. Умјесто досадашња два круга уноса, први унос у ОИК-у који је провјераван само по једном типу валидацијске грешке, и други, контролни унос у Главном центру за бројање, интегрисан је само један унос који се контролише и потом валидује.

425. Пројекат је обухватио четири (4) модула: 1. Модул за унос резултата у ОИК-има, 2. Модул за валидацију резултата у ОИК-има, 3. Модул за исправку резултата – ОИК и 4. Модул за главну контролу резултата са контролним бројањем.
426. Нове функционалности омогућавају онлајн приступ систему с могућношћу одабира језика за коришћење.

Слика 11. Приказ форме за приступ модулу

427. Након приступа ЈИИС БиХ омогућен је преглед уноса података на бирачким мјеста изборним комисијама, што укључује вријеме отварања бирачког мјеста, одзив на бирачком мјесту, вријеме затварања, те резултата са бирачког мјеста.

Ukupno biračkih mjesta	Broj završenih biračkih mjesta	Broj aktivnih biračkih mjesta	Broj biračkih mjesta koja čekaju da se aktiviraju
7	4	0	0

Broj biračkog mjesta	Naziv biračkog mjesta	Tip biračkog mjesta	Ukupno birača	Hyperlink
020A001	DOMALJEVAC, OŠ	Redovno BM	497	Pregled
020A002	DOMALJEVAC, HKC	Redovno BM	622	Pregled
020A003	DOMALJEVAC, OŠ	Redovno BM	602	Pregled
020A004	RAŽIK	Redovno BM	308	Pregled

Слика 12. Форма за праћење уноса резултата

428. О свим подацима које су унијели корисници система, омогућено је праћење рада, времена и упоредбе унесених података како би се спријечило евентуално погрешно уношење и појачала тачност уноса података.

Centralna izborna komisija
Jedinstveni izborni informacijski sistem

Moj profil Odjava

Prijavi se kao Ent

Hide menu

- Praćenje validacija - OIK
- Praćenje unosa - OIK
- Postavi Vrijednost Tolerancije
- Izveštaj o otvorenim biračkim mjestima
- Izveštaj o zatvorenim biračkim mjestima
- Izveštaj odziv
- Izveštaji za unesene rezultate
- Unos rezultata CIK
- Pregled rezultata CIK
- Uredi validaciju CIK
- Izveštaji za web rezultate
- Gen OIK
- Pregled odziva
- Izmijeni OBS
- Raspodjela kompenzacijske mandata
- Ručno Dodjeljivanje kompenzacijske mandata

Formular rezultata Pregled

Nazad Sijedeći

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (VEĆINSKI GLAS)

NAČELNIK/GRADONAČELNIK

Nivo	BUŽIM 005	Šifra općine 005	Šifra biračkog mjesta 005A001
ZBIR / ZBROJ GLASOVA			
1)	Ukupan broj potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska / Središnjeg biračkog popisa (red / redak 5 iz Obrascu za brojno stanje)	355	355
2)	Broj glasačkih listića u glasačkim kutijama	355	355
3)	Test tačnosti / točnosti red / redak 1 = red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku	0	0
A)	Nevažeci neoznačeni glasački listići	0	0
B)	Nevažeci ostali glasački listići	3	3
C)	Ukupan broj nevažecih glasačkih listića (red / redak A + red / redak B)	3	3
D)	Ukupan broj važećih glasova	352	352
E)	Ukupan broj svih glasačkih listića (red / redak C + red / redak D)	355	355

Слика 13. Форма за контролу унесених података

429. У случајевима гдје се за одређена бирачка мјеста контролом утврди да има неслагања у подацима, Централна изборна комисија БиХ омогућава ОИК-у да правилно утврди резултате на бирачком мјесту.

Centralna izborna komisija
Jedinstveni izborni informacijski sistem

Moj profil Odjava

Prijavi se kao Ent

Hide menu

- Praćenje validacija - OIK
- Praćenje unosa - OIK
- Postavi Vrijednost Tolerancije
- Izveštaj o otvorenim biračkim mjestima
- Izveštaj o zatvorenim biračkim mjestima
- Izveštaj odziv
- Izveštaji za unesene rezultate
- Unos rezultata CIK
- Pregled rezultata CIK
- Uredi validaciju CIK
- Izveštaji za web rezultate
- Gen OIK
- Pregled odziva
- Izmijeni OBS
- Raspodjela kompenzacijske mandata
- Ručno Dodjeljivanje kompenzacijske mandata
- Pregled Raspodjela mandata
- Ponovno brojanje za OIK
- Uredi Raspodjela Parametri
- Biračka mjesta greškom

Kontrolno brojanje

Evidencija biračkih mjesta na kojima je donijeta odluka o kontrolnom brojanju

Unesite broj odluke:

Izaberite izbornu jedinicu:

Izaberite Biračko mjesto:

Izaberite nivo:

Izaberite Razlog:

Spremite podatke i pripremite sistem za ponovno brojanje

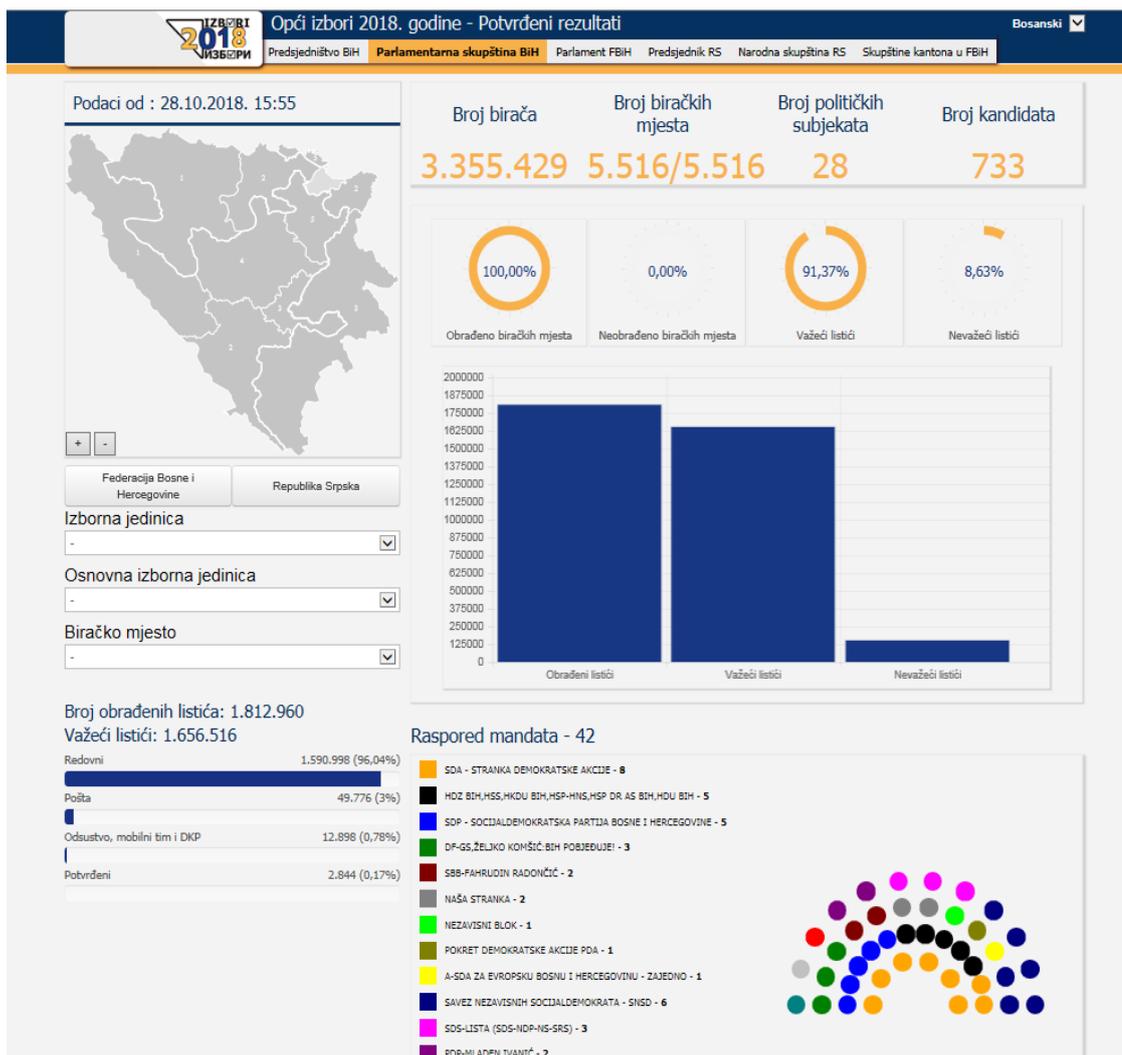
Pregled biračkih mjesta na kojima je donijeta odluka o kontrolnom brojanju

Izaberite nivo: Izaberite biračko mjesto:

Za odabrani upit nisu pronađeni podaci

Слика 14. Форма за правилно обједињавање резултата на бирачком мјесту

430. Поред наведених функционалности омогућено је да сви унесени подаци буду обрађени и прилагођени за објаву на званичној веб страници Централне изборне комисије БиХ, те снимљени у одговарајућим садржајима у форматима doc, xlsx, pdf и др. и дистрибуисани даље корисницима.

Слика 15. Приказ резултата

4.3 Геоинформациони систем (ГИС)

431. Централна изборна комисија БиХ обављајући послове из своје надлежности, који су дефинирани Изборним законом БиХ унапрјеђује и подиже квалитет свог рада, користећи Јединствени изборни информациони систем (ЈИИС) који се допуњава новим компонентама. На основу планских докумената и обављене прелиминарне интерне анализе тренутног стања информационог система у оквиру Централне изборне комисије БиХ, потребно је било надоградити постојећи информациони систем са софтвером који омогућава визуелно праћење свих релевантних информација везано за изборне процесе, а према географском елементима. Ова компонента представља геоинформациони систем (ГИС) и њена имплементација представља наставак реализације усвојеног пројекта ЈИИС, према утврђеном садржају и програму, а за потребе рада Централна изборна комисија БиХ. ГИС омогућава презентацију и праћење просторних информација на карти, што обезбјеђује нову, визуелну димензију анализе података – откривање узорака заснованих на географској локацији.
432. Процес спровођења избора због своје комплексности захтијева све доступне алате и информације, како би све активности биле спроведене прецизно и правовремено.

Велик дио изборног процеса везан је уз географску локацију, од планирања изборних јединица, одређивања бирачких мјеста у односу на број и локацију бирача, обраде и објаве изборних резултата, све до анализе изборних резултата и праћење трендова кроз године.

433. Географске информације су неодвојив дио свих статистичких података. Географска подручја имају границе, називе и друге информације помоћу којих их је могуће лоцирати и повезати са статистичким информацијама. Та просторна веза посебно је важна за изборне податке.

Карте, као начин презентације, најефикаснији су алат за визуелизацију просторних узорака. Када су пажљиво дизајниране и репрезентоване, оне представљају више од декоративног садржаја у статистичком приказу. Оне могу да помогну корисницима да лакше идентификују појаве, те јасније нагласе дистрибуцију узорака који нису уочљиви кроз табеларни приказ и дијаграме.

Циљ пројекта је да се централизацијом свих изборних и просторних података, унапређењем ЈИИС модула и приступом просторним подацима других јавних институција, омогући презентација изборних података, интелигентна анализа и потпуно извјештавање, визуелизација путем онлајн интерактивне карте, као и мијењање и претраживање података.

Из наведених разлога је и донешена одлука о набавци услуга софтвера Геоинформациони систем (ГИС) и након спроведеног поступка у складу са Законом о јавним набавкама су реализиране активности имплементација ГИС система изборног процеса (осим за Републику Српску), дорада постојећег ЈИИС система кроз имплементацију специфицираних модула и нових алата и спроведена потребна едукација корисничког и техничког особља.

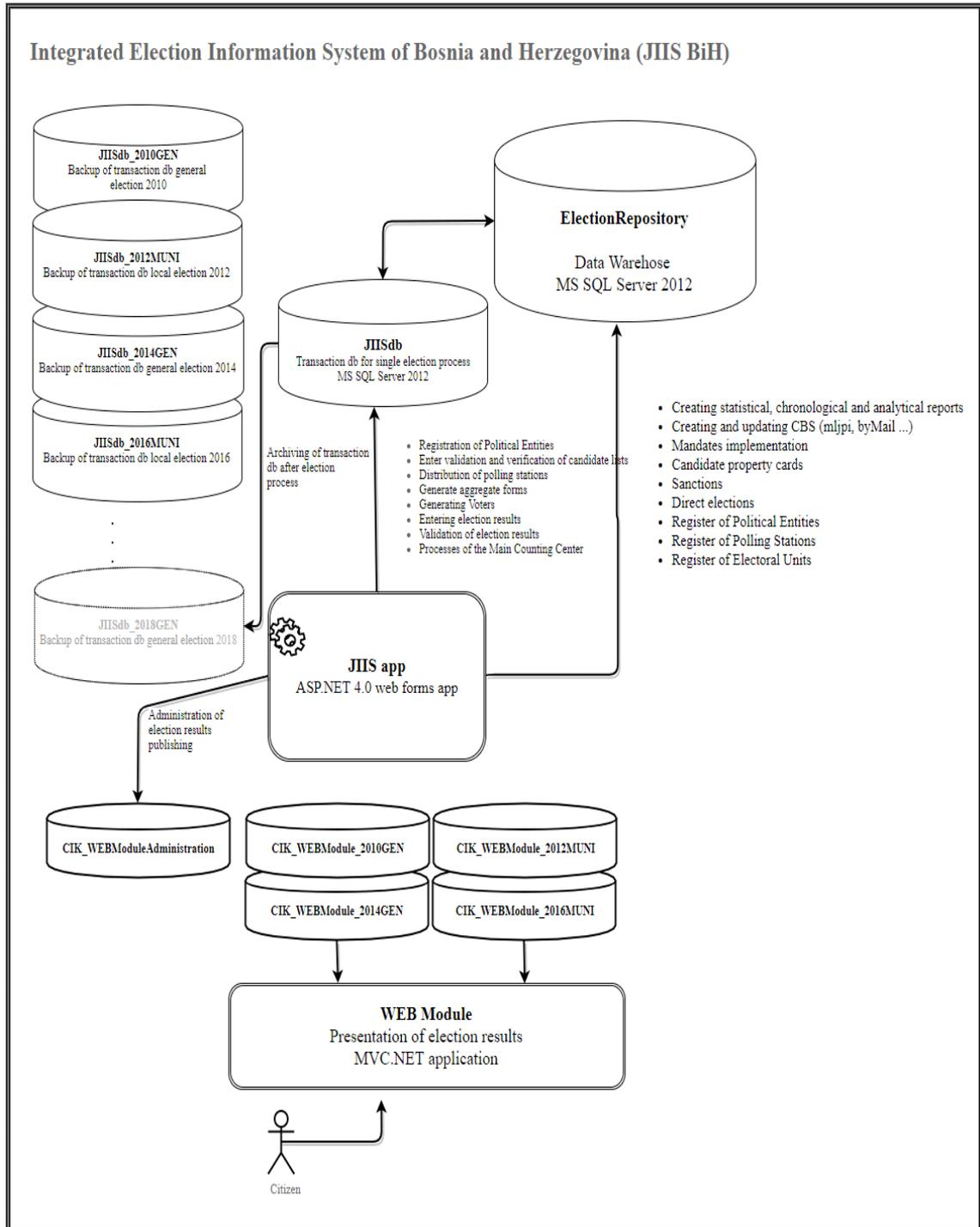
По захтјеву Централне изборне комисије БиХ за доставу потребних података (границе општина у Схапифиле формату и у ГК6 координатном систему/пројекцији, насељена мјеста у Схапифиле формату и у ГК6 координатном систему/пројекцији, орто-фото снимке за одређена подручја и др.), Централној изборној комисији БиХ су доставили тражене просторне и друге податке Агенција за статистику БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ – Одјелење за просторно планирање и имовинско правне послове, Федерална управа за геодетске и имовинско-правне послове и Град Мостар, а само тражене просторне податке није доставила Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове Републике Српске.

434. Успостава Геоинформационог система Централне изборне комисије БиХ је у јавном интересу, а да би се омогућило грађанству Босне и Херцеговине савремен и визуелизиран приступ информацијама изборних процеса у Босни и Херцеговини, потребно је да се утврди степен објаве просторних података на интернет страници Централне изборне комисије БиХ, како би се од институција који су власници достављених података тражила сагласност за јавну објаву. Ова активност захтјева и ново радно мјесто у Секретаријату Централне изборне комисије БиХ на којем би новозапослени управљао и одржавао Геоинформациони систем.

4.4 Консолидација ЈИИС БиХ, израда репозиторијума

435. Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години провела пројекат "Набавка софтвера за Геоинформациони систем". Пројекат је имао двије компоненте, 1. ГИС и 2. Израда повезнице ГИСа и ЈИИСа. У исто вријеме указала се потреба и прилика да се у компоненти ЈИИС ураде активности које ће коначно отворити прилику за

консолидацију ЈИИСа увођењем репозиторијума података везано за изборне процесе који нису искључиво трансакцијске природе, односно обједињавање резултата изборног циклуса.

Слика 16. Интегрисани изборни информациони систем БиХ (ЈИИС БиХ)

436. ЈИИС тренутно ради на начин да се сви пословни процеси ЦИК БиХ, укључујући процесе везане директно за изборе и оне који нису везани директно за изборе, а у надлежности су ЦИК БиХ, и активни су током неизборне године, извршавају на једној бази ЈИИСдб (трансакцијска база података). Заправо се база података ЈИИСдб треба користити само за спровођење једних избора и потом архивирати. Процеси који нису требали да буду у трансакцијској бази и нису директно били везани за спровођење

избора су: вођење имовинских картона, имплементација мандата, спровођење посредних избора, бирачки одбори, евиденција санкција и Хага итд. На тај начин су правили ”загушење“ на трансакцијској бази, а у исто вријеме онемогућили креирање првенствено хронолошких, а потом и статистичких извјештаја. Да би се ово избјегло, конципиран је нови дизајн система (Слика 16) који се имплементирао кроз компоненту ГИС пројекта.

437. Пројектом је реализован репозиторијум података (Election Repository – ER) у којем се налазе архивски подаци избора и сви остали подаци који се креирају у процесима који нису дио трансакцијске базе, односно изборног процеса обједињавања резултата избора. Креиран је нови модул за управљање репозиторијем и реконектоване су апликације које раде над репозиторијем. Тиме је трансакцијски дио ЈИИС потпуно ослобођен осталих процеса и коначно омогућено извјештавање над дужом временском серијом архивских података изборних процеса.

438. У оквиру пројекта реализоване су сљедеће активности:

1. Архивиран ЈИИСдб и брисани непотребни објекти из базе ЈИИСдб (table, view, store процедуре, функције и тригери): од укупног броја сторе процедура 1444 избрисано 140; од 215 view -ова избрисано 207; од 266 табела избрисано 74; од 4 постојеће функције 1 избрисана
2. Избрисани (truncate процедуре) сви подаци са ЈИИСдб (осим корисника како би се могли спроводити избори)
3. Успостављен ER гдје се налази ЈИИСдб и напуњен са подацима избора: 2010, 2012, 2014, 2016, 2018. године.
4. ER као извор изборних података за ГИС
5. Имплементиран администрацијски панел за управљање Election Repository; креирање нових избора; управљати основним шифрарницима; покретање механизма за архивирање података
6. Прилагођени модули ЈИИС-а за рад са Election Repository базом података: Модул за имплементацију и вођење мандата; Модул за имплементацију имовинских картона; Модул за спровођење посредних избора; Модул за имплементацију и вођење мандата за посредне изборе; Модул за санкције и Хаг; Модул за акредитовање посматрача
7. Прилагођен, тестиран Веб модул за приказ изборних резултата за Опште изборе. Веб модул успјешно подржао објаву изборних резултата
8. Постављање на продукцију измјена на ЈИИС-у и тестирање
9. Испоручен обједињен соурце код ЈИИС.

439. Овим реализованим активностима пројекат је успјешно завршио, што је и потврђено спровођењем пријевремених локалних избора у 2019. години. Потребно је посебно напоменути да се активности на консолидацији требају да наставе како би Јединствени изборни информациони систем дао пуну подршку изборном процесу и раду Централне изборне комисије БиХ.

4.5. Пробни избори (Dry run)

440. У сврху спровођења Општих избора 2018. године, Централна изборна комисија БиХ је 24. и 25.09.2018. године, према инструкцији коју је доставила свим изборним комисијама, организовала и спровела прве пробне (тестне) изборе. Пробни избори имали су за циљ тестирање свих функционалности апликације ЈИИС БиХ “Унос

изборних резултата“, као и провјеру увезаности постојећих информатичких комуникацијских веза ГИК/ОИК–ЦИК БиХ. За тестирање апликације коришћени су тестни обрасци који су достављени свим изборним комисијама и са њих су уношени подаци у наведену апликацију.

441. Током тестирања изборне комисије између осталог извршиле су сљедеће радње: Унос корисника апликације и логовање; Отварање односно затварање бирачких мјеста и одзив бирача; Унос резултата гласања за све нивое за које су се спроводили избори; Отклањање валидацијских грешака у уносу резултата гласања; Штампање захтјева за отварање вреће ради правилног утврђивања резултата гласања као и других извјештаја. Такође су креирани кориснички налози (унос, контролор, супервизор). Креирани кориснички налози били су у употреби и на изборни дан. Након спроведених финалних пробних избора апликација ЈИИС БиХ “Унос изборних резултата“ била је у потпуности оперативна и спремна за активности на дан избора.
442. Након спроведених првих пробних избора, 01.10.2018. године одржани су финални пробни избори са почетком у 09:00 часова, а трајали су до 02.10.2018. са завршетком у 16:00 часова. Овом приликом је извршено свеобухватно тестирање Апликације за унос и обраду изборних резултата, а у чему је поред Контролора за унос и обраду изборних резултата Централне изборне комисије БиХ учествовало и особље и контролори изборних резултата основне изборне јединице у БиХ.
443. Укупан број упита за провјеру Централног бирачког списка на веб страници у 2018. години износио је 1.621.298.

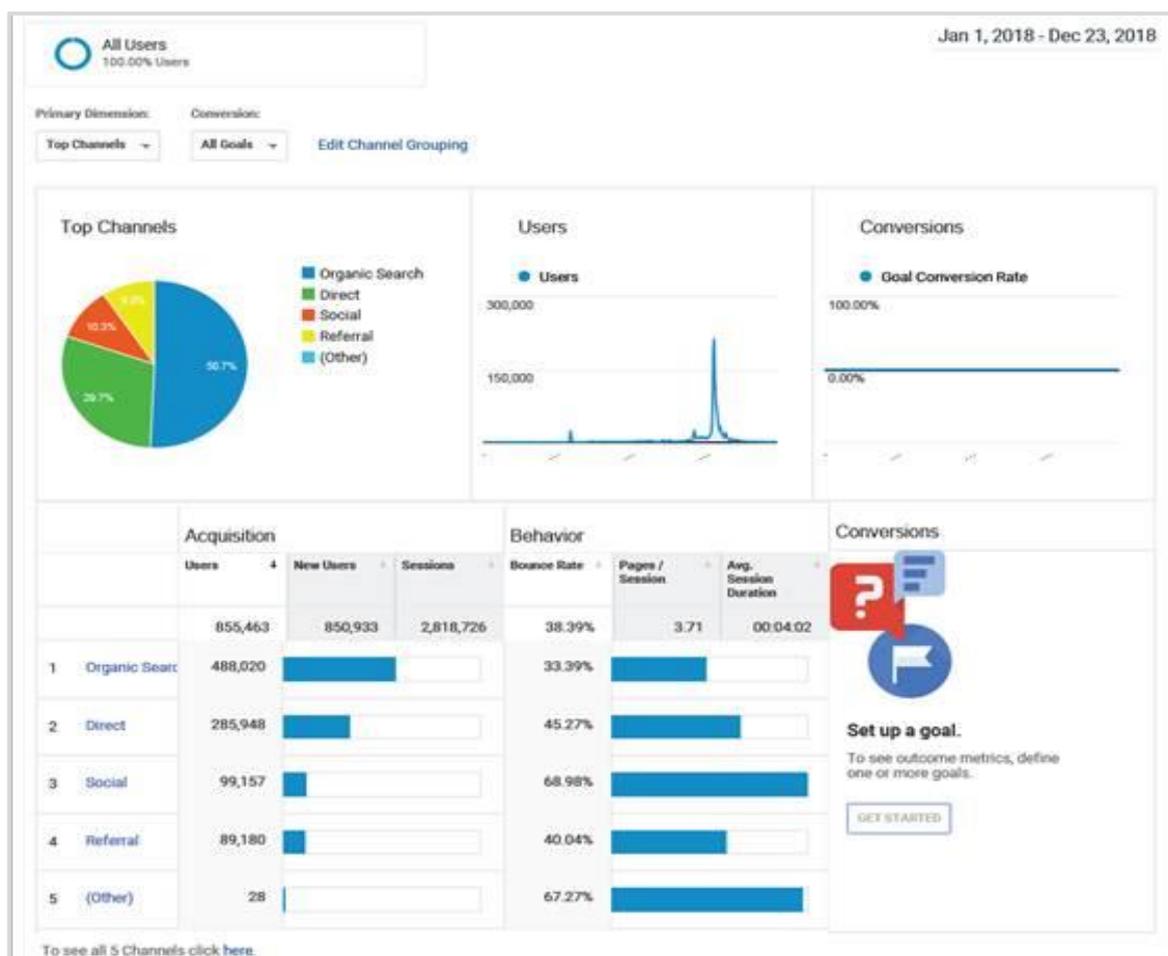

Слика 17. Статистика СМС центра

4.6. Одржавање интернет портала Централне изборне комисије БиХ

444. У извјештајном периоду на веб страници Централне изборне комисије БиХ објављено је 1.972 документа, 379 саопштења за јавност и обавјештења за 99 сједница на 4 језика.

445. Укупан број упита за провјеру Централног бирачког списка на веб страници у 2018. години износио је 1.621.298.
446. Према статистичким подацима о посјећености на гугл веб сервису за 2018. годину укупан број прегледа на веб страници Централне изборне комисије БиХ у 2018. је износио 2.818.726.

Слика 18. Број прегледа веб странице

4.7. Графичка припрема документације

447. Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години спроводила и активности графичке израде и припреме докумената, брошура, приручника, плаката, постера, лога Општинских избора 2018. године, гласачких листића, реклама, образаца, сертификата за изабране званичнике, Информативне кампање за Опште изборе 2018 (ТВ спотови, радио-цинглови, рекламе) акредитација и других аката који су се углавном односили на послове на организацији и припреми материјала за Опште изборе 2018. године.
448. Организована је цјелокупна графичка подршка за манифестацију промоција иницијативе за проглашење Свјетског дана избора – “Промоција учешћа младих на изборима“ која је одржана 01.02.2018. године у Центру за едукацију Централне изборне комисије БиХ.

Слика 19. Званични телоп манифестације
 “Промоција иницијативе за проглашење Свјетског дана избора“

449. За потребе одржавања предизборне Конференције “У сусрет Општим изборима 2018.“ припремљен је телоп и банер.

Слика 20. Телоп и банер предизборне Конференције
 “У сусрет Општим изборима 2018.“

Слика 21. Гласачки листићи, упутства како гласати

Слика 22. Графичке припреме

5. Потешкоће и изазови који су вјештачки произведени да би се отежало спровођење Општих избора 2018. године

450. Централна изборна комисија БиХ је током процеса припреме и спровођења Општих избора 2018. године била изложена великом притиску који је имао за циљ дискредитацију изборног процеса у Босни и Херцеговини. Овај притисак био је понајвише вршен од стране политичких партија, затим медија, чланова академске заједнице, невладиних организација, па и самих бирача. Ова институција у медијима се означавала као једина одговорна за „неповјерење јавности у изборни процес у БиХ“ иако су подузете све активности како би Општи избори 2018. године били одржани.
451. Цијели процес припрема те спровођења избора су обиљежили континуирани напади на ову институцију понајвише од стране медија који су пласирали у јавност низ различитих дезинформација и потпуних лажи о раду Централне изборне комисије БиХ. У јавности су пласиране неосноване информације о наводном мијешању руских ИТ стручњака у изборни процес у БиХ, а затим и лажне вијести о нестанку 35 тона папира за штампање гласачких листића из складишта Централне изборне комисије БиХ.
452. Иако је чланом 2.1 став Изборног закона БиХ прописано да су сви органи власти на свим нивоима и званичници у Босни и Херцеговини и дипломатско-конзуларним представништвима БиХ обавезни да помажу органима надлежним за спровођење избора, организацију и спровођење ових избора обиљежило је и некоректно и ванинституционално дјеловање неких институција.
453. Директор Агенције за заштиту личних података у Босни и Херцеговини више пута је иступао у медијима са наводима везаним за одговорност Централне изборне комисије БиХ због недовољног подузимања активности на спрјечавању злоупотреба и манипулација које се односе на промјену “бирачке опције”. Све активности око промјене бирачке опције и поступак вођења Централног бирачког списка и уписа бирача у исти Централна изборна комисија БиХ проводи у складу са одредбама поглавља 3. Изборног закона БиХ - Бирачки списак, те Правилника о употреби и изради извода из Централног бирачког списка због чега изношење оваквих паушалних и неоснованих тврдњи знатно утјече на дезинформирање јавности и не доприноси организацији фер и поштених избора. Током припрема и спровођења Општих избора 2018. године Централна изборна комисија БиХ документовала је и доставила Тужилаштву БиХ на даље поступање све случајеве везане за злоупотребу бирачке опције.
454. Амбасадор БиХ у Норвешкој Недим Макаревић сматра да је Централна изборна комисија БиХ направила низ пропуста приликом регистрације бирача за гласање путем поште што је резултирало великим бројем одбачених пријава. Централна изборна комисија БиХ провела је кампању *Упис бирача у Централни бирачки списак* која је имала за циљ да се бирачи који гласају изван БиХ упознају са начином и роковима за пријаву за гласање изван БиХ. За потребе кампање уписа бирача у Централни бирачки списак израђени су ТВ спотови и радио-динглови, те се штампани огласи у дневној штампи, у терминима највећег тиража. У посљедња два изборна циклуса израђен је промотивни видео-материјал за ову категорију бирача, са детаљним објашњењем бирачима како се пријавити да би гласали путем поште, те начином на који се попуњавају пријавни обрасци (ПРП 1 и ПРП 2), који је постављен на веб страницу институције.

455. Доста пажње изазвале су изјаве директора Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података Арифа Нанића о великој разлици у броју особа које се налазе на Централном бирачком списку и броју особа које имају важећу личну карту. С обзиром да се Централни бирачки списак формира на основу низа евиденција које воде надлежни органи, да број особа овиси о ажурности и тачности података тих органа те да велики број грађана Босне и Херцеговине који имају право гласа не живе у Босни и Херцеговини није могуће ставити знак једнакости између броја особа које се налазе на Централном бирачком списку и броја особа са важећом личном картом.
456. Социјалдемократска партија Босне и Херцеговине и Савез за бољу будућност БиХ поднијели су дана 06.10.2018. године Централној изборној комисији БиХ потпуно идентичне захтјеве за одгађање избора усљед непостојања законских услова за спровођење избора. Као образложење својих захтјева, између осталог, наводе да на локацијама појединих бирачких мјеста односно у цијелим изборним јединицима нису спроведене процедуре именовања бирачких одбора у складу са одредбама члана 2.19 Изборног закона БиХ, односно да није испоштован рок од 30 дана прије одржавања избора, у којем року је требало именовати предсједника, чланове и замјенике бирачких одбора; те да није познато по којим критеријима је извршено именовање замјенских чланова, нити је осигурано право на приговор.
457. С обзиром да су политички субјекти именовали 12.064 мање предложених кандидата у односу на потребан број, а да је ове изборе карактерисао и велики број одустанака (10.641) од којих велики број уочи или на сам Дан избора, изборне администрације суочиле су се са великим проблемима приликом именовања чланова бирачких одбора. С обзиром да странке нису предложиле довољан број кандидата, да су кандидати политичких партија одустајали од рада у бирачким одборима, Централна изборна комисија БиХ и изборне комисије морале су учинити велике напоре како би се бирачки одбори попунили у потпуности те на тај начин осигурали услови за одржавање избора.
458. Паралелно са организацијом Општинских избора 2018. године Централна изборна комисија БиХ је припремала и одлуку на основу које се требала утврдити структура и број делегата у Дому народа Парламента Федерације БиХ. С обзиром да Парламент Босне и Херцеговине није поступио по одлуци Уставног суда Босне и Херцеговине⁵⁶ и у року од шест мјесеци донио измјене и допуне, Изборног закона БиХ, између осталих, и члана 20.16А којим је било прописан број и структура делегата у Дому народа Федерације БиХ по кантонима, Централна изборна комисија БиХ је у складу са својим надлежностима приступила припреми и доношењу ове одлуке. Ова активност привукла је велику пажњу, а Централна изборна комисија БиХ је ради овога прозивана и за „државни удар“, тражена је и њихова смјена, а неки од чланова су због ове одлуке добили и кривичну пријаву.
459. Федерални завод за статистику, у два наврата, Централној изборној комисији БиХ достављао је “обавезујуће” стручно мишљење о тумачењу статистичких података, а који се односе на попис становништва у Босни Херцеговини иако такво мишљење Централна изборна комисија БиХ није тражила. Наведеним мишљењем овај завод износи низ разлога због којих би Централна изборна комисија БиХ требала да примјењује Попис из 1991. године намећући Централној изборној комисији БиХ мишљење да приликом доношења одлуке о избору делегата у Дом народа Парламента Федерације БиХ, Централна изборна комисија БиХ мора примјењивати Попис из 1991.

⁵⁶ Рјешењем Уставног суда БиХ објављеном у Службеном гласнику БиХ број: 54/17 од 28.07.2017. године одредбе члана 20.16А став (2) тачке а. до ј. Изборног закона БиХ, престале су да важе од 29.07.2017. године.

године иако је доношење ове одлуке искључиво у надлежности Централне изборне комисије БиХ. Током припреме одлуке накнадно су затражени подаци од Федералног завода за статистику о укупном броју становника и националном изјашњавању у Федерацији Босне и Херцеговине, по кантонима, а према Попису из 1991. године али ове податке Федерални завод за статистику није доставио у оној форми која би могла бити корисна за потребе Централне изборне комисије БиХ због чега је Централна изборна комисија БиХ морала да користи податке из својих евиденција израђених од стране Мисије ОЕБС-а у Босни и Херцеговини и Уреда Високог представника за Босну и Херцеговину.

460. Скупштина Босанско – подрињског кантона на 16. ванредној сједници одржаној 06. новембра 2018. године, донијела је неколико закључака о спровођењу Устава Федерације Босне и Херцеговине о заступљености представника конститутивних народа из кантона у Федерацији Босне и Херцеговине у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине којима одбацује приједлог Централне изборне комисије Босне и Херцеговине о примјени Пописа из 2013. године при избору делегата у Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине, тражећи да се у случају доношења одлуке на основу Пописа из 2013. године утврди одговорност ове институције, да се од Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине затражи смјена Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, те да се од Тужилаштва Босне и Херцеговине затражи истрага о раду ове институције уз напомену да у случају примјене овога пописа ова скупштина неће извршити избор делегата у Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине.
461. Потпредсједници Федерације Босне и Херцеговине Милан Дуновић и Мелика Махмутбеговић дана 19. новембра доставили су Централној изборној комисији БиХ *упозорење* којим су осим навода везаних за аргументе везане за потребу примјене Пописа из 1991. године приликом доношења одлуке о попуни Дома народа Парламента ФБиХ навели да би свако друго рјешење било чин рушења уставног поретка Федерације БиХ, а због чега ће они бити приморани подузети мјере у циљу заштите истог.
462. Чланом 2.9 Изборног закона БиХ прописано је да је Централна изборна комисија БиХ независан орган који подноси извјештај непосредно Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и чије овласти из ње произилазе. Ванинституционалним дјеловањем те отвореним пријетњама вршен је директан утјецај на процес доношења одлука ове институције те угрожена и онемогућавана независност у раду.
463. Иако је одлука донијела доста контраверзи важно је напоменути да би недоношење ове одлуке довело до блокаде рада институција у Босни и Херцеговини с обзиром да Парламент Босне и Херцеговине у прошлом сазиву није поступио по одлуци Уставног суда Босне и Херцеговине и донио Закон о измјенама и допунама Изборног закона БиХ, да потребне измјене и допуне не би могао донијети Парламент Босне и Херцеговине у новом сазиву јер није било могуће формирати нови сазив Дома народа Парламента БиХ, да то не може ни учинити нити нови сазив Представничког дома и стари сазив Дома народа јер према мишљењу ОХР-а, у неким ранијим случајевима, након што се одрже нови избори и потврде резултати избора „стари“ Дом народа нема више демократски мандат за доношење закона те да то може учинити само нови дом.
464. Исправност ове одлуке у односу на Упутство о измјени и допунама Упутства о поступку спровођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и

Херцеговине", број 91/18) потврдио је и Уставни суд БиХ својим одлукама, број У - 24/18, У-1/19 и У-3/19 из марта 2019. године, којим је одбацио захтјеве као недопуштене како је и образложено у параграфу 365 тачка 2 овог извјештаја.

465. Иако је Централна изборна комисија БиХ била изложена низу неоснованих напада, те; није добила потребну подршку у раду, ова институција успјешно је спровела све активности везане за спровођење Општих избора 2018. године. Као потврду свога успјешног рада наводимо чињеницу да је Суд БиХ поступајући по жалбама на одлуке ове институције у 99,63 % случајева потврдио одлуке Централне изборне комисије БиХ, затим оцјену посматрачке мисије ОЕБС/ОДИHR-а која је оцијенила да је Централна изборна комисија БиХ углавном испунила своје основне задатке и адекватно спровела изборе, иако је радила у окружењу сталних критика и навода који се односе на техничке аспекте избора те суочавања са изазовима због недовољног буџета и броја уопсленика.

6. Закључна разматрања

466. Фокус активности Централне изборне комисије БиХ у 2018. години је био на: припреми и спровођењу Општих избора 2018. године; активностима за припрему избора за органе локалне управе и самоуправе у 11 општина у Босни и Херцеговини; активностима у вези са спровођењем поступка опозива начелника у 2 општине (Рибник и Рудо); вођењу и ажурирању Централног бирачког списка; попуњавању изборних комисија, именовању и разрјешењу чланова изборних комисија, анализи рада општинских / градских изборних комисија; едукацији изборне администрације; едукацији представника политичких партија, надоградњи ЈИИС БиХ; активности у вези с доставом и објављивањем имовинских картона изабраних званичника; спровођењу пријевремених избора те спровођењу посредних избора за законодавне органе власти.
467. Настављене су активности на техничкој припреми Јединственог изборног информационог система (ЈИИС БиХ). Извршена је надоградња апликација и софтвера које користи Централна изборна комисија БиХ: 1. Надоградња ЈИИС БиХ – Централни бирачки списак, 2. Дорада функционалности модула за унос и обраду резултата избора, и 3. Консолидација ЈИИС БиХ, израда репоситоријума и ГЕО информационог система.
468. У наредном период Централна изборна комисија БиХ ће посебну пажњу посветити активностима везаним за унапређење изборног законодавства кроз рад у двије Интерресорне радне групе с посебним фокусом на истраживања увођења адекватних нових технологија у изборни процес, процјену квалитета бирачких спискова и унапрјеђење законодавства по одлукама Уставног суда БиХ.

II. ДИО

**СПРОВОЂЕЊЕ
ЗАКОНА О
ФИНАНСИРАЊУ
ПОЛИТИЧКИХ
ПАРТИЈА**

IZVJEŠTAJI

stranke

1. Годишњи извјештај о прегледаном стању финансијског пословања политичких партија

1.1. Увод

469. Централна изборна комисија БиХ, у складу с одредбама члана 14. став (2) Закона о финансирању политичких партија (“Службени гласник БиХ”, број: 95/12 и 41/16), надлежна је за спровођење одредби Закона о финансирању политичких партија. Надлежна је да одлучи да ли су политичка партија или друго лице прекршили одредбе овог закона, као и да изрекне санкције било којој политичкој партији због непридржавања наведених одредби или да предузме одговарајуће административне мјере у оквиру своје опште надлежности, у складу са законом.

470. Сваку сумњу о кривичном дјелу које се може довести у везу с финансирањем политичких партија и финансирањем изборне кампање, Централна изборна комисија БиХ је, у складу с чланом 14. став (4) овог закона, обавезна пријавити надлежном тужилаштву и другим органима надлежним за спровођење закона.

471. Централна изборна комисија БиХ је у складу с чланом 10. став (1) Закона о финансирању успоставила Службу за ревизију финансирања политичких партија (у даљњем тексту: Служба за ревизију), која прегледа и контролише финансијске извјештаје које поднесу политичке партије и обавља ревизију финансирања политичких партија у складу с овим законом.⁵⁷ Накнадном измјеном Закона о финансирању 2010. године промијењен је назив Службе за ревизију финансијског пословања у Службу за ревизију финансирања политичких партија.

Ревизија финансијских извјештаја политичке партије укључује извјештаје сједишта партије и најмање двије ниже организационе цјелине које одабере Служба за ревизију.

472. На основу спроведених активности Централне изборне комисије БиХ у области прегледа, контроле и ревизије финансијских извјештаја политичких партија, те изречених санкција политичким партијама, припремљен је извјештај о имплементацији одредби Закона о финансирању политичких партија у 2018. години.

1.2. Правни оквир

473. Финансирање политичких партија у Босни и Херцеговини је уређено:

- Законом о финансирању политичких партија,
- Поглављем 15. Изборног закона БиХ, финансирање изборне кампање.

У складу с одредбама члана (3) став (1) Закона о финансирању, политичка партија може да се финансира из: чланарина, добровољних прилога правних и физичких лица, издавачке дјелатности, продаје пропагандног материјала и организовања страначких манифестација, прихода од имовине у власништву политичке партије, буџета БиХ у складу с чланом 7. овог закона, ентитетских буџета, кантоналних буџета и буџета Брчко

---

⁵⁷ Служба за ревизију је успостављена Одлуком Централне изборне комисије БиХ о успостављању Службе за ревизију финансијског пословања, број: 01-07-653/05 од 10.3.2005. године, у складу с тада важећим Законом о финансирању политичких партија “Службени гласник БиХ“, бр. 22/00.

дистрикта БиХ, те буџета других јединица локалне управе и самоуправе у складу са законом и добити од предузећа која су у власништву политичке партије.

Предузеће у власништву политичке партије може се бавити само дјелатношћу везаном за културу или издавачку дјелатност.

Годишњи приход политичке партије остварен од имовине у њеном власништву и, такођер, добити од предузећа која су у њеном власништву не смије прелазити 20% износа укупног годишњег прихода партије.

- (1) Политичке партије се финансирају из буџета Босне и Херцеговине у складу с чланом 7. Закона о финансирању политичких партија, ентитетских буџета, кантоналних буџета и буџета Брчко дистрикта БиХ, те буџета других јединица локалне управе и самоуправе у складу са законом.

У складу с одредбама члана 7. Закона о финансирању политичких партија у буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине средства се обезбјеђују за финансирање политичких партија, односно коалиција политичких партија и независних кандидата заступљених у Парламентарној скупштини БиХ и парламентарних група, односно клубова посланика и делегата у Парламентарној скупштини БиХ.

Укупна средства која се издвајају за финансирање споменутих политичких субјеката не могу да прелазе износ од 0,2% буџета БиХ у календарској години.

Политичким партијама, односно коалицијама политичких партија, средства се расподјељују на начин да се:

- 30% средстава дијели једнако свим политичким партијама, односно коалицијама политичких партија које су освојиле мандате,
- 60% средстава дијели према броју посланичких, односно делегатских мандата, које свака политичка партија, коалиција политичких партија, односно независни кандидат има у тренутку додјеле мандата,
- 10% од укупног износа распоређује парламентарним групама сразмјерно броју посланичких, односно делегатских мјеста која припадају мање заступљеном полу.

Заједничка комисија за административне послове Парламентарне скупштине БиХ ће својим актима детаљније регулисати расподјелу средстава из овог члана, контролу трошења и друга финансијска питања у вези с спровођењем овог закона.

- (2) У Републици Српској, у складу са Законом о финансирању политичких партија из буџета Републике, града и општине ("Службени гласник РС", број 65/08), средства се издвајају из буџета за:

- финансирање дијела трошкова редовног рада политичких партија, коалиција, независних посланика, односно одборника,
- покриће дијела трошкова изборне кампање политичких партија, коалиција, независних листа и независних кандидата којима су потврђене изборне листе за избор посланика, односно одборника и
- покриће дијела трошкова рада посланичких, делегатских, односно одборничких клубова и група.

- а) Средства издвојена за финансирање трошкова редовног рада политичких партија, коалиција, независних посланика, односно одборника, не могу да буду мања од 0,2% укупних буџетских прихода из претходне године, а распоређују се на начин:
- 20% средстава се распоређују у једнаким износима свим политичким партијама и коалицијама које имају посланике у скупштини и независним посланицима и
  - 80% се распоређује сразмјерно броју освојених мандата, које политичка партија, коалиција, независни посланик, односно одборник има у скупштини.
- б) Средства за изборну кампању обезбјеђују се у буџету за годину у којој се одржавају избори у износу не мањем од 0,05% укупних буџетских прихода из претходне године. Начин расподеле средстава врши се у складу с изборним прописима.
- ц) Средства за рад посланичких, делегатских, односно одборничких клубова и група, додјељују се ради покрића:
- паушалних трошкова за рад у изборним јединицама посланика, односно одборника,
  - путних трошкова у иностранство, ако организатор није Народна скупштина РС или Вијеће народа РС, односно скупштина јединице локалне самоуправе,
  - трошкова набавке материјала – горива, штампе, службених гласника и публикација,
  - трошкова смјештаја и исхране посланика, делегата, односно одборника, у вријеме када се не одржавају сједнице скупштине или вијећа и
  - остале трошкове у вези с радом посланика, делегата, односно одборника у клубовима и групама.
- (3) Федерација БиХ није донијела посебан закон о финансирању политичких партија из буџета, па средства за финансирање политичких субјеката издваја у складу са Законом о извршењу Буџета Федерације Босне и Херцеговине, као “текуће трансфере непрофитним организацијама – за политичке партије и коалиције”, који се доноси сваке године.
- Средства се издвајају у износу од 0,2% у односу на укупне приходе, без примитака и користе се по програму који доноси Влада.
- Средства намијењена за финансирање политичких субјеката распоређују се тако да:
- 40% од предвиђеног износа припада политичким субјектима, који су заступљени у Парламенту Федерације БиХ у једнаким износима, а
  - 60% према броју посланика у домовима Парламента, на дан додјеле мандата.
- Уколико је уговором између чланица коалиције регулисан начин расподеле новчаних средстава која припадају коалицији, Влада средства распоређује на основу одредби уговора.
- (4) Законом о финансирању политичких партија из буџета Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (“Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број: 29/04 и 14/07) прописано је да се средства из буџета Брчко дистрикта БиХ издвајају за:

предизборну кампању политичких партија које учествују на изборима за Скупштину Брчко дистрикта БиХ и редован рад политичких партија заступљених у Скупштини Брчко дистрикта БиХ.

- а) Средства за предизборну кампању политичких партија обезбјеђују се у години у којој се одржавају редовни избори за Скупштину Брчко дистрикта БиХ и то у износу 0,03% прихода у буџету Брчко дистрикта БиХ или 60.000 КМ зависно од тога који је износ нижи.
- б) Средства за редован рад политичких партија издвајају се по годишњем основу од 0,1% од прихода у буџету Брчко дистрикта БиХ или 200.000 КМ, зависно од тога који од ова два износа је нижи.

Средства издвојена за редован рад политичких партија и њихових посланичких клубова у Скупштини Брчко дистрикта БиХ распоређују на тај начин да се:

- 30% средстава распоређује у једнаким износима свим заступничким клубовима политичким партијама заступљеним у Скупштини Брчко дистрикта БиХ, а
- 70% од укупног износа распоређује сразмјерно броју посланичких мјеста које свака политичка партија има у Скупштини Брчко дистрикта БиХ у тренутку расподеле.

1.2.1. Правни оквир за финансијско извјештавање политичких партија

474. У Закону о финансирању политичких партија, у члану 12. став (1), прописано је да политичке партије воде евиденцију о својим приходима и расходима и дужне су да Централној изборној комисији БиХ подносе финансијски извјештај за сваку календарску годину (рачуноводствену годину).
475. Политичке партије, у складу с одредбом члана 12. став (3) овог Закона, подносе посебан финансијски извјештај за период изборне пропаганде на начин како је утврђено Изборним законом БиХ. Политичке партије и независни кандидати који учествују на изборима за органе власти Босне и Херцеговине на свим нивоима дужни су, у складу с чланом 15.1 став (1) Изборног закона БиХ, у вријеме подношења пријаве за овјеру за учешће на изборима, Централној изборној комисији БиХ поднијети финансијски извјештај за период који почиње три мјесеца прије дана подношења пријаве за овјеру и финансијски извјештај за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата избора, у року од тридесет дана од дана објављивања изборних резултата у “Службеном гласнику БиХ”.
476. Извјештаји које подносе политичке партије и независни кандидати који учествују на изборима за органе власти садрже: све приходе и расходе, засноване на чланарини, транспарентним прилозима из иностранства, прилозима физичких и правних лица, прилозима у облику робе и услуга (прилози у натури), приходима на властиту имовину и предузетничке активности, у складу с одредбама Закона о финансирању политичких партија, кредитима, позајмицама, донацијама, олакшицама, поврату новца, осталим материјалним трошковима и осталим изворима прихода за период извјештавања које одреди Централна изборна комисија БиХ.

477. Политичка партија је, у складу с одредбом из члана 12. став (2) Закона о финансирању политичких партија, обавезна у свом финансијском извјештају укључити све користи остварене од активности субјеката који су на било који начин повезани с политичком партијом или су под њеном контролом.
478. У складу с одредбама члана 13. став (6) Закона о финансирању, политичка партија је дужна јавно приказати поријекло и начин утрошка средстава прикупљених током протекле календарске године (рачуноводствене године). Завршни рачун и финансијски извјештај у којем се подробно наводе извори прихода, подаци о физичким и правним лицима која су дала добровољне прилоге те подаци о намјени, односно активностима за које су средства утрошена, јавни су документи и објављују се на веб страници политичке партије.
479. Централна изборна комисија БиХ доноси прописе за спровођење одредби којима се ближе утврђују садржај, форма, начин и други детаљи извјештавања.
480. Централна изборна комисија БиХ је донијела два подзаконска акта, којима је утврдила садржај, форму, начин и друге детаље финансијског извјештавања:
- а) Правилник о годишњим финансијским извјештајима политичких партија⁵⁸ и Правилник о измјенама и допунама Правилника о годишњим финансијским извјештајима политичких партија⁵⁹ и
  - б) Правилник о предизборним и постизборним финансијским извјештајима политичких субјеката⁶⁰ и
  - ц) Правилник о предизборним и постизборним финансијским извјештајима независних кандидата⁶¹.
481. Контрола и ревизија финансирања политичких партија уређена је: Правилником о административним процедурама прегледа, контроле и ревизије финансијских извјештаја политичких партија⁶², који је такође донијела Централна изборна комисија БиХ.

1.3. Активности Централне изборне комисије БиХ у извјештајном периоду

482. У оквиру спровођења Закона о финансирању политичких партија, Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години предузела низ активности и реализовала кључне задатке којима је утврђивана законитост финансирања политичких партија, постигнута транспарентност финансирања и реализовала је кључне радње које регулирају легалитет финансирања политичких партија.

---

⁵⁸“Службени гласник БиХ“, број 96/13, који је ступио на снагу дана 18.12.2013. године, када је стављен ван снаге Правилник о годишњим финансијским извјештајима политичких партија (“Службени гласник БиХ”, број 61/06).

⁵⁹“Службени гласник БиХ“, број 89/16.

⁶⁰“Службени гласник БиХ“, број 96/13, који је ступио на снагу дана 18.12.2013. године, када је стављен ван снаге Правилник о предизборним и постизборним финансијским извјештајима политичких партија (“Службени гласник БиХ”, број 61/06).

⁶¹“Службени гласник БиХ“, број 10/18.

⁶²“Службени гласник БиХ“, број 103/08.

1.3.1. Пријем финансијских извјештаја политичких партија

483. Политичке партије, у складу с одредбом из члана 12. став (4) Закона о финансирању, финансијски извјештај подносе до 31.3. наредне године, у форми коју је прописала Централна изборна комисија БиХ.
484. Централна изборна комисија БиХ је развила апликацију “ФИ ЦИКБиХ“, путем које политичке партије финансијске извјештаје подносе у електронској форми.
485. У складу са својим овлаштењима из члана 12. Закона о финансирању, да спроводи и извршава одредбе овог закона, Централна изборна комисија БиХ је:
- а) извршила пријем годишњих финансијских извјештаја за 2017. годину које је поднијело 127 политичких партија. Извјештај за 2017. годину, од укупно 147 политичких партија, колико их је са 31.12. 2017. године било на евиденцији Централне изборне комисије БиХ, у законом прописаном року (до 31.03.2018. године) поднијело је 87 партија, са кашњењем од 2 до 13 дана извјештај су поднијеле 22 партије, док је 18 политичких партија извјештај поднијело након што им је Централна изборна комисија БиХ упутила ургенцију за достављање, чиме им је у складу са одредбом из члана 14. став (3) Закона о финансирању политичких партија дала прилику да прије изрицања казне или предузимања административне мјере, добровољно поступи и поднесу финансијске извјештаје. Извјештај није поднијело 20 политичких партија. Девет политичких партија је на њихов захтјев брисано из судског регистра у 2018. години, међу којима је шест партија које су поднијеле извјештај за 2017. годину и три странке које извјештај нису поднијеле.

Политичке партије у 2017. години су се финансирале из сљедећих извора: чланарина у проценту од 7,66%, прилога физичких лица у проценту 6,11%, прилога правних лица у проценту 0,36%, прихода од имовине политичких партија у проценту 2,80%, прихода од поклона и услуга што их партија није имала обавезу платити у проценту 0,98%, прихода из буџета у проценту 80,99% и осталих прихода у проценту 1,09% од укупно остварених прихода.

Табела 25. Преглед извора финансирања политичких партија у 2017. години

(1) Приходи	Износ у КМ	Структура
Чланарина	1.727.501,19	7,66 %
Прилози физичких лица	1.378.234,99	6,11 %
Прилози правних лица	80.785,35	0,36 %
Приходи од имовине политичких партија	630.319,71	2,80 %
Приходи од поклона и услуга што их партија није имала обавезу платити	221.975,95	0,98 %
Приходи из буџета	18.260.382,29	80,99 %
Приходи од издавачке дјелатности, продаје проп.материјала и организовања парт. манифестација	2.893,80	0,01%
Укупан приход	22.302.093,28	98,91 %
(2) Остали приходи и друго	246.081,23	1,09 %
УКУПНИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	22.548.174,51	100,00 %

Табела 26. Структура извора финансирања политичких партија у 2017. години (према подацима које су партије исказале у годишњим финансијским извјештајима)

Ред	Код	Назив политичке партије	Чланарине	Прилози физичких лица	Прилози правних лица	Приходи од имовине у власништву политичке партије	Неповчане донације и рачуни које политичка партија није имала обавезу платити	Приходи из буџета	Приходи од издвојачке дјелатности, пролајне пропагандног материјала и приходи од организовања партијских манифестација	Остали приходи и др.	УКУПАН ПРИХОД	Структура прихода							
												Чланарине	Прилози физичких лица	Прилози правних лица	Приходи од имовине у власн. пол. партије	Неповч. донације и рачуни које пол. парт. није имала обав. платити	Приходи из буџета	Остали приходи и др.	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12 (4 -11)	13	14	15	16	17	18	19	20
1	090	СТРАНКА ДЕМОКРАТСКЕ АКЦИЈЕ	87.135,26	719.307,42	40.800,00	56.110,00	41.980,84	3.400.338,26	0,00	58.626,2	4.404.297,94	2%	16%	1%	1%	1%	77%	1%	100%
2	008	СОЦИЈАЛДЕМОКРАТСКА ПАРТИЈА БИХ	257.058,79	61.231,95	3.750,00	541.393,64	5.851,44	1.603.688,17	0,00	18.161,3	2.491.135,30	10%	2%	0%	22%	0%	64%	1%	100%
3	515	САВЕЗ НЕЗАВИСНИХ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА	622.605,15	0,00	0,00	1.000,00	5,00	1.657.205,07	0,00	3.724,2	2.284.539,44	27%	0%	0%	0%	0%	73%	0%	100%
4	027	ХРВАТСКА ДЕМОКРАТСКА ЗАЈЕДНИЦА БИХ	85.057,82	37.916,30	11.400,00	75,73	0,00	1.775.605,87	0,00	759,6	1.910.815,30	4%	2%	1%	0%	0%	93%	0%	100%
5	1182	САВЕЗ ЗА БОЉУ БУДУЋНОСТ БИХ - ФАХРУДИН РАДОНЧИЋ	50.725,17	110.785,86	54,00	0,00	13.512,48	1.618.813,81	0,00	19.895,4	1.813.786,68	3%	6%	0%	0%	1%	89%	1%	100%
6	018	СРПСКА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	277.561,18	85.432,67	2.910,00	7.382,50	3.015,69	1.122.439,99	0,00	17.878,3	1.516.620,37	18%	6%	0%	0%	0%	74%	1%	100%
7	1698	ДЕМОКРАТСКА ФРОНТА	17.251,45	48.974,54	0,00	0,00	10.860,00	1.119.060,35	0,00	31.989,0	1.228.135,37	1%	4%	0%	0%	1%	91%	3%	100%
8	461	ДЕМОКРАТСКИ НАРОДНИ САВЕЗ	57.283,00	64.600,00	0,00	0,00	100,00	490.194,00	0,00	21.689,0	633.866,00	9%	10%	0%	0%	0%	77%	3%	100%
9	440	ПАРТИЈА ДЕМОКРАТСКОГ ПРОГРЕСА	57.174,75	17.674,00	1.000,00	0,00	0,00	520.526,21	0,00	9.355,92	605.730,88	9%	3%	0%	0%	0%	86%	2%	100%
10	769	ХРВАТСКА ДЕМОКРАТСКА ЗАЈЕДНИЦА 1990	554,00	6.300,00	0,00	0,00	1.200,00	530.695,70	0,00	7.448,6	546.198,25	0%	1%	0%	0%	0%	97%	1%	100%
11	001	БОСАНСКОХЕРЦЕГОВАЧКА ПАТРИОТСКА СТРАНКА-Сефер Халиловић	24.632,74	0,00	0,00	0,00	21.612,32	476.985,73	0,00	6.834,6	530.065,42	5%	0%	0%	0%	4%	90%	1%	100%
12	877	НАША СТРАНКА	4.630,20	200,00	0,00	0,00	2.304,00	504.411,75	0,00	0,00	511.545,95	1%	0%	0%	0%	0%	99%	0%	100%

Ред	Код	Назив политичке партије	Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власништву политичке партије	Неновчане донације и рачуни које политичка партија није имала обавезу платити	Приходи из буџета	Приходи од издавачке дјелатности, пронајде пропалог материјала и приходи од организовања партијских манифестација	Остали приходи и др.	УКУПАН ПРИХОД	Структура прихода							
												Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власн. пол. партије	Неновч. донације и рачуни које пол. парт. није имала обав. платити	Приходи из буџета	Остали приходи и др.	Укупно
13	074	СОЦИЈАЛИСТИЧКА ПАРТИЈА	46.311,30	64.960,00	4.500,00	0,00	0,00	381.541,95	0,00	0,00	497.313,25	9%	13%	1%	0%	0%	77%	0%	100%
14	1718	НАРОДНИ ДЕМОКРАТСКИ ПОКРЕТ	4.793,00	9.000,00	1.420,00	0,00	89.461,00	357.744,00	0,00	0,00	462.418,00	1%	2%	0%	0%	19%	77%	0%	100%
15	004	СТРАНКА ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ	13.278,65	14.023,19	0,00	1,51	0,00	426.122,36	0,00	0,00	453.425,71	3%	3%	0%	0%	0%	94%	0%	100%
16	882	СТРАНКА ДЕМОКРАТСКЕ АКТИВНОСТИ	0,00	32.280,09	0,00	0,00	1,00	342.623,82	0,00	0,09	374.905,00	0%	9%	0%	0%	0%	91%	0%	100%
17	1701	ЛАБУРИСТИЧКА СТРАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	6.534,35	14.436,00	0,00	4,14	1.094,32	248.357,94	0,00	0,00	270.426,75	2%	5%	0%	0%	0%	92%	0%	100%
18	036	БОСС - БОСАНСКА СТРАНКА-МИРНЕС АЈАНОВИЋ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	182.965,33	0,00	1.500,0	184.465,33	0%	0%	0%	0%	0%	99%	1%	100%
19	502	НАРОДНА СТРАНКА РАДОМ ЗА БОЉИТАК	0,00	400,00	0,00	6.573,01	0,00	168.072,14	0,00	0,00	175.045,15	0%	0%	0%	4%	0%	96%	0%	100%
20	513	СТРАНКА ПЕНЗИОНЕРА / УМИРОВЉЕНИК А БИХ	82.641,38	50,00	0,00	0,00	1.050,00	55.629,16	843,00	1.604,1	141.817,62	58%	0%	0%	0%	1%	39%	1%	99%
21	1728	ЛИБЕРАЛНА СТРАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	121.381,44	0,00	0,00	121.381,44	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
22	1190	СТРАНКА ДИЈАСПОРЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	120.825,37	0,00	0,00	120.825,37	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
23	1694	НАПРЕДНА СРПСКА-НС	0,00	300,00	0,00	0,00	0,00	90.412,82	0,00	0,00	90.712,82	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
24	016	СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА РС	0,00	0,00	0,00	0,00	580,78	67.139,76	0,00	22.887,8	90.608,29	0%	0%	0%	0%	1%	74%	25%	100%
25	734	ХРВАТСКА СТРАНКА ПРАВА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	89.384,93	0,00	0,00	89.384,93	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%

Ред	Код	Назив политичке партије	Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власништву политичке партије	Неновчане донације и рачуни које политичка партија није имала обавезу платити	Приходи из буџета	Приходи од издавачке дјелатности, продаје пропалазног материјала и приходи од организовања партијских манифестација	Остали приходи и др.	УКУПАН ПРИХОД	Структура прихода							
												Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власн. пол. партије	Неновч. донације и рачуни које пол. парт. није имала обав. платити	Приходи из буџета	Остали приходи и др.	Укупно
26	1972	УЈЕДИЊЕНА СРПСКА	10.140,00	39.200,00	2.500,00	0,00	0,00	28.261,28	0,00	0,00	80.101,28	13%	49%	3%	0%	0%	35%	0%	100%
27	2072	ГРАЂАНСКИ САВЕЗ	370,00	7.111,84	0,00	0,00	600,00	58.251,32	0,00	7.839,0	74.172,17	0%	10%	0%	0%	1%	79%	11%	100%
28	1882	ТУЗЛАНСКА АЛТЕРНАТИВА	10.283,00	0,00	0,00	0,00	0,00	62.979,00	0,00	0,00	73.262,00	14%	0%	0%	0%	0%	86%	0%	100%
29	1270	ХРВАТСКА СЕЉАЧКА СТРАНКА СТЕПАНА РАДИЋА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	71.891,16	0,00	1,5	71.892,62	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
30	1730	СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА ДР.ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ	5.655,00	100,00	0,00	0,00	1.800,00	54.303,14	0,00	0,00	61.858,14	9%	0%	0%	0%	3%	88%	0%	100%
31	005	ХРВАТСКА КРШЋАНСКА ДЕМОКРАТСКА УНИЈА	0,00	0,00	0,00	8.618,90	1.200,00	48.535,83	0,00	0,00	58.354,73	0%	0%	0%	15%	2%	83%	0%	100%
32	366	ХРВАТСКА СТРАНКА ПРАВА	0,00	0,00	0,00	2.000,00	0,00	34.601,55	0,00	0,00	36.601,55	0%	0%	0%	5%	0%	95%	0%	100%
33	279	ПАРТИЈА УЈЕДИЊЕНИХ ПЕНЗИОНЕРА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	34.890,57	0,00	0,00	34.890,57	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
34	1989	УНИЈА СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА БХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33.324,51	0,00	0,00	33.324,51	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
35	1714	ХРВАТСКИ САВЕЗ ХКДУ-ХРАСТ	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	30.730,00	0,00	2.400,0	33.130,03	0%	0%	0%	0%	0%	93%	7%	100%
36	028	ДЕМОКРАТСКА НАРОДНА ЗАЈЕДНИЦА	0,00	330,00	0,00	0,00	0,00	31.205,27	0,00	0,00	31.535,27	0%	1%	0%	0%	0%	99%	0%	100%
37	455	ЛИБЕРАЛНО ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА БИХ	400,00	700,00	0,00	0,00	4.006,08	25.433,29	0,00	50,0	30.589,37	1%	2%	0%	0%	13%	83%	0%	100%
38	730	СОЦИЈАЛДЕМОКРАТСКА УНИЈА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	27.126,20	0,00	0,00	27.126,20	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%

Ред	Код	Назив политичке партије	Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власништву политичке партије	Неповчане донације и рачуни које политичка партија није имала обавезу платити	Приходи из буџета	Приходи од издавачке дјелатности, продаје пропалазног материјала и приходи од организовања партијских манифестација	Остали приходи и др.	УКУПАН ПРИХОД	Структура прихода							
												Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власн. пол. партије	Неповч. донације и рачуни које пол. парт. није имала обав. платити	Приходи из буџета	Остали приходи и др.	Укупно
39	1872	ПОКРЕТ УСПЈЕШНА СРПСКА	0,00	8.550,00	0,00	0,00	0,00	15.224,69	0,00	0,00	23.774,69	0%	36%	0%	0%	0%	64%	0%	100%
40	1703	ХРВАТСКА НЕЗАВИСНА ЛИСТА	0,00	0,00	894,20	0,00	0,00	22.152,00	0,00	4,3	23.050,47	0%	0%	4%	0%	0%	96%	0%	100%
41	1188	ПОСАВСКА СТРАНКА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	22.070,36	0,00	41,6	22.111,92	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
42	561	НАРОДНА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	0,00	0,00	0,00	0,00	6.731,00	15.350,00	0,00	0,00	22.081,00	0%	0%	0%	0%	30%	70%	0%	100%
43	2310	НАРОДНА СТРАНКА	0,00	21.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21.500,00	0%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
44	020	ГРАЂАНСКА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА БИХ	0,00	365,80	0,00	7.160,00	0,00	10.010,60	0,00	0,00	17.536,40	0%	2%	0%	41%	0%	57%	0%	100%
45	1971	САВЕЗ ЗА СТАРИ ГРАД	30,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16.119,94	0,00	1.000,0	17.149,94	0%	0%	0%	0%	0%	94%	6%	100%
46	866	СТРАНКА УДРУЖЕНИХ НЕЗАВИСНИХ ДЕМОКРАТА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15.177,10	0,00	1.000,7	16.177,76	0%	0%	0%	0%	0%	94%	6%	100%
47	1178	ХРВАТСКА СТРАНКА ПРАВА ДР. АНТЕ СТАРЧЕВИЋ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14.850,00	0,00	1.000,0	15.850,00	0%	0%	0%	0%	0%	94%	6%	100%
48	1950	БРЧАНСКИ ДЕМОКРАТСКИ ПОКРЕТ БРЧКО ДИСТРИКТА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14.486,80	0,00	1.000,0	15.486,80	0%	0%	0%	0%	0%	94%	6%	100%
49	1699	ПРВА БОСАНСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКА СТРАНКА	100,00	0,00	0,00	0,00	2.400,00	10.070,00	0,00	100,0	12.670,00	1%	0%	0%	0%	19%	79%	1%	100%
50	1200	СРПСКА НАПРЕДНА СТРАНКА	1.870,00	0,00	0,00	0,00	1.900,00	8.396,75	0,00	0,00	12.166,75	15%	0%	0%	0%	16%	69%	0%	100%
51	732	СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА "9 ЈАНУАР"	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8.055,97	0,00	0,00	8.055,97	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%

Ред	Код	Назив политичке партије	Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власништву политичке партије	Неповчане донације и рачуни које политичка партија није имала обавезу платити	Приходи из буџета	Приходи од издavaчке дјелатности, продаје пропaгaндног материјала и приходи од организовања партијских манифестација	Остали приходи и др.	УКУПАН ПРИХОД	Структура прихода							
												Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власн. пол. партије	Неповч. донације и рачуни које пол. парт. није имала обав. платити	Приходи из буџета	Остали приходи и др.	Укупно
52	1709	СТРАНКА ЗА БОЉЕ ГОРАЖДЕ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7.911,14	0,00	0,00	7.911,14	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
53	2312	ИЗВОРНА СРПСКА	0,00	795,83	5.000,00	0,00	1.600,00	0,00	0,00	0,00	7.395,83	0%	11%	68%	0%	22%	0%	0%	100%
54	017	ХРВАТСКА СТРАНКА ПРАВА БиХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.741,00	0,00	0,00	6.741,00	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
55	1977	РАМСКА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.096,00	0,00	0,00	6.096,00	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
56	003	СТРАНКА ЗА СРЕДЊЕ	0,00	0,00	0,00	0,00	576,00	5.389,00	0,00	0,00	5.965,00	0%	0%	0%	0%	10%	90%	0%	100%
57	1706	САВЕЗ ЗА НОВУ ПОЛИТИКУ	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	4.236,57	0,00	1.050,0	5.386,57	0%	2%	0%	0%	0%	79%	19%	100%
58	1986	СЛОБОДНА СРПСКА	0,00	0,00	5.127,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5.127,15	0%	0%	100%	0%	0%	0%	0%	100%
59	1264	НАПРЕДНА СРПСКА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5.079,26	0,00	0,00	5.079,26	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
60	1987	СНАГА ЦЕНТРА	0,00	965,00	0,00	0,00	0,00	3.946,00	0,00	0,00	4.911,00	0%	20%	0%	0%	0%	80%	0%	100%
61	2044	НЕЗАВИСНА ЛИСТА	24,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.800,00	0,00	1.000,0	4.824,00	0%	0%	0%	0%	0%	79%	21%	100%
62	724	ПОКРЕТ ЗА ТРЕБИЊЕ	892,00	0,00	0,00	0,21	300,00	2.394,14	0,00	1.000,0	4.586,35	19%	0%	0%	0%	7%	52%	22%	100%
63	2018	ХРВАТСКА ЛИСТА ЗА ЛИВНО	0,00	0,00	0,00	0,00	1.200,00	3.380,00	0,00	0,00	4.580,00	0%	0%	0%	0%	26%	74%	0%	100%
64	2078	ЧАПЉИНСКА НЕОВИСНА СТРАНКА - ЧАПЉИНА У СРЦУ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4.400,00	0,00	0,00	4.400,00	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
65	1015	КЛАДУШКА СТРАНКА ПРИВРЕДНОГ ПРОСПЕРИТЕТА	0,00	720,00	0,00	0,00	0,00	2.142,86	0,00	1.000,0	3.862,86	0%	19%	0%	0%	0%	55%	26%	100%

Ред	Код	Назив политичке партије	Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власништву политичке партије	Неновчане донације и рачуни које политичка партија није имала обавезу платити	Приходи из буџета	Приходи од издавачке дјелатности, продаје пропагандног материјала и приходи од организовања партијских манифестација	Остали приходи и др.	УКУПАН ПРИХОД	Структура прихода							
												Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власн. пол. партије	Неновч. донације и рачуни које пол. парт. није имала обав. платити	Приходи из буџета	Остали приходи и др.	Укупно
66	521	ХРВАТСКА ДЕМОКРАТСКА УНИЈА	0,00	0,00	0,00	0,04	0,00	3.346,00	0,00	0,00	3.346,04	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
67	1705	ХРВАТСКА РЕПУБЛИКАНСКА СТРАНКА	50,00	3.535,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,0	3.685,00	1%	96%	0%	0%	0%	0%	3%	100%
68	073	СЕЉАЧКА СТРАНКА	0,00	320,00	0,00	0,00	0,00	2.820,98	0,00	0,00	3.140,98	0%	10%	0%	0%	0%	90%	0%	100%
69	2292	ПРВА МОСТАРСКА ПАРТИЈА	384,00	2.549,50	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08	3.033,58	13%	84%	3%	0%	0%	0%	0%	100%
70	1804	СТРАНКА ЗА НАШ ГРАД	1.273,00	0,00	0,00	0,00	0,00	546,00	0,00	1.000,0	2.819,00	45%	0%	0%	0%	0%	19%	35%	100%
71	1008	ПОКРЕТ ЗА НАШ ГРАД	12,00	258,00	0,00	0,00	600,00	1.804,33	0,00	0,00	2.674,33	0%	10%	0%	0%	22%	67%	0%	100%
72	1776	ХРВАТСКА СТРАНКА ПРАВА-ПРАВАШИ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.490,00	0,00	0,00	2.490,00	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
73	1719	УДАР ЉЕВИЦЕ	200,00	2.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	75,0	2.275,00	9%	88%	0%	0%	0%	0%	3%	100%
74	1276	КОМУНИСТИЧКА ПАРТИЈА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.236,00	0,00	0,00	2.236,00	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
75	1254	НОВИ ПОКРЕТ БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.050,80	0,00	2.050,80	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
76	1181	ДЕМОКРАТСКА ПАРТИЈА - ДРАГАН ЧАВИЋ ⁶³	0,00	0,00	0,00	0,00	1.440,00	580,00	0,00	0,00	2.020,00	0%	0%	0%	0%	71%	29%	0%	100%
77	1707	РЕГИОНАЛНИ ДЕМОКРАТСКИ САВЕЗ ТУЗЛА	0,00	0,00	0,00	0,00	1.404,00	200,00	0,00	0,00	1.604,00	0%	0%	0%	0%	88%	12%	0%	100%
78	1241	ХРВАТСКА СТРАНКА ПРАВА ХЕРЦЕГ-БОСНЕ	0,00	0,00	0,00	0,00	1.590,00	0,00	0,00	0,00	1.590,00	0%	0%	0%	0%	100	0%	0%	100%

⁶³ Партија брисана из судског регистра 08.10.2018. године.

Ред	Код	Назив политичке партије	Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власништву политичке партије	Неповчане донације и рачуни које политичка партија није имала обавезу платити	Приходи из буџета	Приходи од издavaчке дјелатности, продаје пропaгaндног материјала и приходи од организовања партијских манифестација	Остали приходи и др.	УКУПАН ПРИХОД	Структура прихода							
												Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власн. пол. партије	Неповч. донације и рачуни које пол. парт. није имала обав. платити	Приходи из буџета	Остали приходи и др.	Укупно
79	879	ЕКОЛОШКА ПАРТИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	0,00	0,00	0,00	0,00	600,00	970,75	0,00	0,00	1.570,75	0%	0%	0%	0%	38%	62%	0%	100%
80	2004	ЈЕДИНСТВЕНА НАПРЕДНА СТРАНКА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.432,00	0,00	0,00	1.432,00	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
81	1217	СТРАНКА ЗА ОПШТИНУ ОЛОВО	0,00	0,00	0,00	0,00	1.200,00	0,00	0,00	0,06	1.200,06	0%	0%	0%	0%	100	0%	0%	100%
82	1003	НС ДР. МИХАЈЛО ТОВИРАЦ	12,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.106,00	0,00	0,00	1.118,00	1%	0%	0%	0%	0%	99%	0%	100%
83	1179	САВЕЗ ЗА ДЕМОКРАТСКУ СРПСКУ	50,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.060,8	1.110,77	5%	0%	0%	0%	0%	0%	95%	100%
84	1290	ХСС - Марио Караматић	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.071,00	0,00	0,00	1.071,00	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
85	983	ПОКРЕТ ЗА ПРЉАВОР	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.000,0	1.000,00	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
86	2020	НАРОДНА СТРАНКА ЗА ГРАХОВО	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.000,0	1.000,00	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
87	026	СТРАНКА СПАС	0,00	32,00	830,00	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	962,00	0%	3%	86%	0%	0%	10%	0%	100%
88	2094	АУТОХТОНА ХРВАТСКА СТРАНКА ПРАВА БИХ А-ХСП БИХ	0,00	490,00	0,00	0,00	200,00	0,00	0,00	4,0	694,00	0%	71%	0%	0%	29%	0%	1%	100%
89	2311	ПРВА СРПСКА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	48,00	500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	548,00	9%	91%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
90	2316	БОШЊАЧКИ ПОКРЕТ	0,00	0,00	500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500,00	0%	0%	100%	0%	0%	0%	0%	100%
91	032	ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА ИНВАЛИДА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	300,00	0,00	0,00	300,00	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
92	2097	ХРВАТСКА СЕЉАЧКА СТРАНКА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	300,0	300,00	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%

Ред	Код	Назив политичке партије	Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власништву политичке партије	Неповчане донације и рачуни које политичка партија није имала обавезу платити	Приходи из буџета	Приходи од издавачке дјелатности, продаје пропагандног материјала и приходи од организовања партијских манифестација	Остали приходи и др.	УКУПАН ПРИХОД	Структура прихода							
												Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власн. пол. партије	Неповч. донације и рачуни које пол. парт. није имала обав. платити	Приходи из буџета	Остали приходи и др.	Укупно
93	1722	СНАГА НАРОДА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	300,0	300,00	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
94	077	ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА ФЕДЕРАЛИСТА	250,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,3	250,34	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
95	1940	ГРАЂАНСКА СНАГА ⁶⁴	0,00	240,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	240,00	0%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
96	1711	ДЕМОКРАТСКА ОБИТЕЉСКА СТРАНКА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	220,0	220,00	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
97	049	ЗАВИЧАЈНИ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТИ - МИЛЕ МАРЧЕТА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	200,00	0,00	0,00	200,00	0%	0%	0%	0%	0%	100	0%	100%
98	2315	КОМУНИСТИЧКА НАРОДНА ПАРТИЈА БИХ	200,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	200,00	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
99	1723	СОЦИЈАЛ ДЕМОКРАТСКИ ФРОНТ БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,0	100,00	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
100	1291	РЕФОРМСКА СТРАНКА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	45,0	45,00	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
101	996	ЕКОЛОШКА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	35,0	35,00	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
102	069	СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ РС	30,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30,00	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
103	370	КОНГРЕСНА НАРОДНА СТРАНКА ЗАШТИТЕ ПРАВА БОРАЦА И ГРАЂАНА - ПРАВДЕ И МОРАЛА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%

⁶⁴ Партија брисана из судског регистра 14.11.2018. године.

Ред	Код	Назив политичке партије	Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власништву политичке партије	Неповчане донације и рачуни које политичка партија није имала обавезу платити	Приходи из буџета	Приходи од издавачке дјелатности, пролазе пропагандног материјала и приходи од организовања партијских манифестација	Остали приходи и др.	УКУПАН ПРИХОД	Структура прихода							
												Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власн. пол. партије	Неповч. донације и рачуни које пол. парт. није имала обав. платити	Приходи из буџета	Остали приходи и др.	Укупно
104	408	УЈЕДИЊЕНА ХРВАТСКА СТРАНКА ПРАВА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
105	574	РАДНИЧКО-КОМУНИСТИЧКА ПАРТИЈА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
106	722	НОВА ДЕМОКРАТИЈА ⁶⁵	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
107	725	ПАРТИЈА ПРИВРЕДНОГ ПРОГРЕСА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
108	761	НЕЗАВИСНА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
109	762	БХ СЛОБОДНИ ДЕМОКРАТИ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
110	1004	СТРАНКА ПРАВДЕ И РАЗВОЈА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
111	1184	ТВОЈА И МОЈА СТРАНКА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
112	1250	СТРАНКА СОЦИЈАЛНЕ СИГУРНОСТИ СРПСКИХ БОРАЦА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
113	1256	НАПРЕДНА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
114	1257	ХРВАТСКА ЧИСТА СТРАНКА ПРАВА БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%
115	1262	ПРИВРЕДНИ НАРОДНИ ПОКРЕТ БИХ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00								0%

⁶⁵ Партија брисана из судског регистра 30.03.2018. године.

Ред	Код	Назив политичке партије	Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власништву политичке партије	Неповчане донације и рачуни које политичка партија није имала обавезу платити	Приходи из буџета	Приходи од издавачке дјелатности, продаје пропагандног материјала и приходи од организовања партијских манифестација	Остали приходи и др.	УКУПАН ПРИХОД	Структура прихода									
												Чланарине	Приноси физичких лица	Приноси правних лица	Приходи од имовине у власн. пол. партије	Неповч. донације и рачуни које пол. парт. није имала обав. платити	Приходи из буџета	Остали приходи и др.	Укупно		
116	1919	ПОКРЕТ ЗА БОЉЕ БРЧКО БАПО МИРСАД	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00									0%	
117	2092	НОВА ПАРТИЈА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
118	930	БОШЊАЧКА СЕЉАЧКА СТРАНКА ⁶⁶	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
119	2313	ПОКРЕТ МОСТ 21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
120	1247	НЕОВИСНА ЛИСТА "ЗА КУПРЕС"	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
121	1271	СТРАНКА МЛАДИХ ЗА ПРОМЈЕНЕ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
122	1721	СТРАНКА ПРАВДЕ И ПОВЈЕРЕЊА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
123	2293	НОВА АЛТЕРНАТИВА СТРАНКА РАДА И РАЗВОЈА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
124	2328	НЕЗАВИСНА БОСАНСКОХЕРЦЕГОВАЧКА ЛИСТА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
125	2314	НЕЗАВИСНИ БЛОК	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
126	2289	СРПСКА НАПРЕДНА СТРАНКА - ИЗВОРНА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
127	1269	РАДНИЧКА ПАРТИЈА	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										0%
УКУПНО			1.727.501,19	1.378.234,99	80.785,35	630.319,71	221.975,95	18.260.382,29	2.893,80	246.081,2	22.548.174,51	7,7%	6,1%	0,4%	2,8%	1,0%	81,0%	1,1%	100 %		

⁶⁶ Партија брисана из судског регистра 10.09.2018. године.

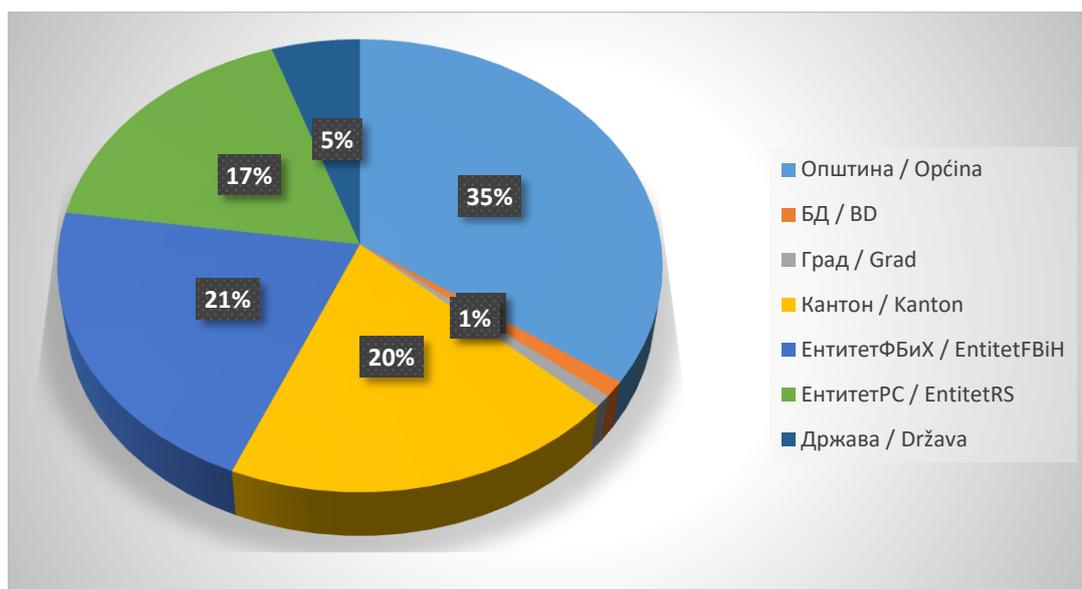
Увидом у податке из претходне табеле, видљиво је да је 19,69% политичких партија није остварило никакав приход у 2017. години, док је 40,16% партија остварило приход испод 10.000,00 КМ, односно 25 политичких партија није остварило приход, 16 партија је остварило приход испод 1.000,00 КМ, док је приход 1.000,00–10.000,00 КМ остварило 35 политичких партија.

Приход 10.000,00–50.000,00 КМ остварило је 20 партија, те је 9 партија остварило приход 50.000,00–100.000,00 КМ. Приход 100.000,00–500.000,00 КМ остварило је 10 политичких партија. Приход од 500.000,00 КМ до један милион остварило је 5 партија, 4 партије су оствариле приход 1–2 милиона, док су 3 партије оствариле приход преко два, односно 2–4,5 милиона КМ.

- б) Прикупљени су подаци о средствима која су из буџета свих нивоа извршне власти исплаћена политичким субјектима у 2017. години. Према подацима, који су достављени на захтјев Централне изборне комисије БиХ, планирана су издвајања из буџета свих нивоа власти у Босни и Херцеговини за финансирање политичких субјеката у 2017. години, у износу од 19.077.815,30 КМ, док су исплаћена у проценту од 95,03 % и износе 18.129.757,85 КМ.

Табела 27. Буџетска издвајања за политичке субјекте у 2017. години

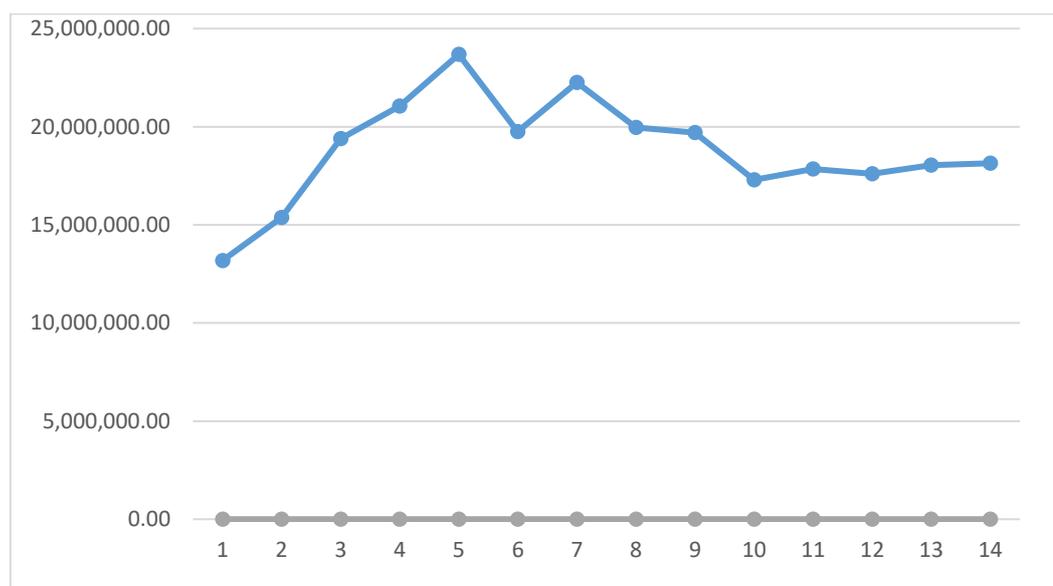
Буџет/ниво власти	Износ исплаћених средстава	Структура финансирања
Буџети општина/општина и градова основних изборних јединица	6.310.932,21	34,81%
Буџети градова	157.309,72	0,87%
Брчко дистрикт БиХ	199.999,96	1,10%
Буџети кантона	3.543.989,16	19,55%
Буџет Федерације БиХ	3.799.999,00	20,96%
Буџет Републике Српске	3.180.000,00	17,54%
Буџет БиХ (исплаћено политичким партијама)	561.730,00	3,10%
Буџет БиХ (утрошено за рад клубова)	375.797,80	2,07%
УКУПНО	18.129.757,85	100,00%

Графикон 8. Приказ структуре буџетских издвајања за политичке субјекте у 2017. години

486. У периоду од 2004. до 2017. године из буџета свих нивоа власти политичким субјектима су исплаћена **263,23 милиона КМ** и то: 2004. године 13,18 милиона, 2005. године 15,37 милиона, 2006. године 19,38 милиона, 2007. године 21,05 милиона, 2008. године 23,68 милиона, 2009. године 19,75 милиона, 2010. године 22,25 милиона, 2011. године 19,96 милиона, 2012. године 19,70 милиона, 2013. године 17,29 милиона, 2014. године 17,85 милиона, 2015. године 17,60 милиона, 2016. године 18,04 милиона КМ и 2017. године 18,13 милиона КМ.

487. Од 2004. до 2008. године буџетска издвајања су константно расла, период од 2009. до 2012. године карактеришу осцилације износа буџетских средстава издвојених политичким партијама, док су од 2013. године та издвајања углавном уравнотежена.

Графикон 9. Тренд прихода које су политичке партије оствариле из буџета у периоду 2004–2017.

Табела 28. Преглед исплаћених средстава из буџета политичким партијама по нивоима власти у периоду 2004–2017. године

Ниво власти		Уплаћено у периоду 2004–2010. године	Уплаћено 2011. године	Уплаћено 2012. године	Уплаћено 2013. године	Уплаћено 2014. године	Уплаћено 2015. године	Уплаћено 2016. године	Уплаћено 2017. године	Уплаћено у периоду 2004–2017. године
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Опћине/општине и градови		57.163.670,98	8.063.452,34	7.631.947,50	6.240.772,48	6.854.170,33	7.024.248,93	6.645.104,11	6.468.241,93	106.091.608,60
Брчко дистрикт БиХ		1.459.999,39	200.000,00	254.285,66	200.000,00	200.000,00	199.999,97	258.019,03	199.999,96	2.972.304,01
Кантони		29.068.390,02	4.386.311,72	4.189.296,29	3.349.455,22	3.856.403,97	3.540.079,76	3.414.923,62	3.543.989,16	55.348.849,76
Федерација БиХ		19.791.998,00	3.475.152,50	3.500.000,00	3.450.643,00	2.920.671,00	2.775.000,03	3.600.000,03	3.799.999,00	43.313.463,56
Република Српска		23.828.197,53	3.200.001,00	3.500.000,00	3.100.001,00	3.099.999,96	3.129.999,96	3.180.000,00	3.180.000,00	46.218.199,45
Држава БиХ	<i>Уплаћено партијама</i>	1.696.461,69	292.005,28	285.693,80	571.590,10	350.246,30	570.281,47	534.224,00	375.797,80	4.676.300,44
	<i>Утрошено за рад клубова</i>	1.657.395,91	339.214,57	343.569,21	374.407,67	570.836,10	359.120,86	406.721,19	561.730,00	4.612.995,51
УКУПНО:		134.666.113,52	19.956.137,41	19.704.792,46	17.286.869,47	17.852.327,66	17.598.730,98	18.038.991,98	18.129.757,85	263.233.721,33

488. Од укупног износа средстава која су у периоду од 2004. до 2017. године издвојена из буџета за финансирање политичких партија, 76,22% средстава је распоређено на десет политичких партија: Странку демократске акције, Социјалдемократску партију БиХ, Савез независних социјалдемократа, Странку за Босну и Херцеговину, Хрватску демократску заједницу БиХ, Српску демократску странку, Савез за бољу будућност БиХ, Партију демократског прогреса, Народну странку Радом за бољитак и Хрватску демократску заједницу 1990.
489. Странка демократске акције је примила 18,90%, Социјалдемократска партија БиХ 13,60%, Савез независних социјалдемократа 10,57%, Странка за Босну и Херцеговину 8,28%, Хрватска демократска заједница БиХ 8,12%, Српска демократска странка 6,04%, Савез за бољу будућност БиХ 3,58%, Партија демократског прогреса 2,73%, Хрватска демократска заједница 1990 2,30% и Народна странка Радом за бољитак 2,09% од укупно издвојених буџетских средстава.

Табела 29. Преглед десет политичких партија с највећим приходом из буџета у периоду 2004–2017. године

Ред. бр.	Назив политичке партије	Средства уплаћена 2004–2010.	Средства уплаћена 2011.	Средства уплаћена 2012.	Средства уплаћена 2013.	Средства уплаћена 2014.	Средства уплаћена 2015.	Средства уплаћена 2016.	Средства уплаћена 2017.	Средства уплаћена 2004–2017.	Структ. буџет. финансир.
1.	СТРАНКА ДЕМОКРАТСКЕ АКЦИЈЕ	27.035.397,50	3.446.862,70	3.337.711,30	2.786.967,46	3.036.305,45	3.285.974,87	3.412.610,91	3.400.338,26	49.742.168,45	18,90%
2.	СОЦИЈАЛ-ДЕМОКРАТСКА ПАРТИЈА БиХ	18.134.067,37	3.301.948,09	3.173.646,99	2.821.976,12	2.982.209,50	1.838.002,50	1.952.501,75	1.603.688,17	35.808.040,49	13,60%
3.	САВЕЗ НЕЗАВИСНИХ СОЦИЈАЛ-ДЕМОКРАТА	15.052.469,55	1.980.822,01	2.052.049,83	1.571.778,01	2.045.182,03	1.485.061,16	1.986.856,70	1.657.205,07	27.831.424,36	10,57%
4.	СТРАНКА ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ	16.678.629,53	1.219.522,58	951.851,10	853.129,54	905.481,42	518.344,10	252.026,13	426.122,36	21.805.106,76	8,28%
5.	ХРВАТСКА ДЕМОКРАТСКА ЗАЈЕДНИЦА БиХ	10.369.539,90	1.518.250,90	1.640.903,15	1.400.827,81	1.549.879,76	1.439.738,17	1.692.122,41	1.775.605,87	21.386.867,97	8,12%
6.	СРПСКА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	7.840.648,32	1.164.939,16	1.167.021,36	927.532,57	1.196.355,02	1.120.801,47	1.356.989,82	1.122.439,99	15.896.727,71	6,04%
7.	САВЕЗ ЗА БОЉУ БУДУЋНОСТ – Фахрудин Радончић	34.069,07	925.814,11	917.081,65	1.348.498,58	1.494.114,21	1.496.806,60	1.598.065,05	1.618.813,81	9.433.263,08	3,58%
8.	ПАРТИЈА ДЕМОКРАТског ПРОГРЕСА	3.340.968,41	575.390,99	582.556,80	473.925,25	617.492,72	501.679,53	579.373,32	520.526,21	7.191.913,23	2,73%
9.	ХРВАТСКА ДЕМОКРАТСКА ЗАЈЕДНИЦА 1990	2.185.838,28	519.071,88	591.885,51	466.413,23	587.068,44	529.718,35	630.862,37	530.695,70	6.041.553,76	2,30%
10	НАРОДНА СТРАНКА РАДОМ ЗА БОЉИТАК	2.385.456,77	673.635,16	612.795,45	625.422,93	717.413,18	288.052,84	329.290,39	168.072,14	5.512.086,02	2,09%
УКУПНО 10 ПОЛИТИЧКИХ ПАРТИЈА		103.057.084,70	15.326.257,58	15.027.503,14	13.276.471,50	15.131.501,73	12.216.126,75	13.790.698,85	12.823.507,58	200.649.151,83	76,22%

490. У оквиру буџетских средства издвојених политичким партијама у 2017. години, из буџета у Федерацији БиХ су исплаћена средства у износу од 12.333.682,47 КМ или 68,03%, из буџета Републике Српске 4.658.547,62 КМ или 25,70%, из буџета Брчко дистрикта БиХ 199.999,96 КМ или 1,10%, док су из буџета Босне и Херцеговине издвојена средства у износу од 937.527,80 КМ или 5,17%.

Табела 30. Преглед исплаћених средства из буџета политичким партијама по нивоима власти (државни ниво, ентитетски нивои и Брчко дистрикт БиХ)

Ред. број	Назив нивоа власти	Укупно уплаћено	% уплате планираних средства
1	2	3	4
I	Федерација БиХ	12.333.682,47	68,03%
1	Општине и градови основне изборне јединице	4.870.384,59	39,49%
2	Градови	119.309,72	0,97%
3	Кантони	3.543.989,16	28,73%
4	Буџет ФБиХ	3.799.999,00	30,81%
II	Република Српска	4.658.547,62	25,70%
1	Општине и градови основне изборне јединице	1.440.547,62	30,92%
2	Градови	38.000,00	0,82%
3	Буџет РС	3.180.000,00	68,26%
III	Брчко дистрикт БиХ	199.999,96	1,10%
IV	Државни ниво БиХ	937.527,80	5,17%
	УКУПНО:	18.129.757,85	100,00%

491. Из буџета општина и градова, основних изборних јединица, у Федерацији БиХ политичким субјектима у 2017. години исплаћена су средства у износу 4.870.384,59 КМ, док су из буџета општина градова у Републици Српској исплаћена средства у износу 1.440.547,62 КМ⁶⁷.

492. Из буџета Града Сарајево политичким субјектима исплаћена су средства у износу 119.309,72 КМ, док је из Града Источно Сарајево политичким субјектима исплаћен износ од 38.000,00 КМ⁶⁸.

493. Из буџета кантона у Федерацији БиХ политичким субјектима у 2017. години исплаћена су средства у износу 3.543.989,16 КМ⁶⁹.

⁶⁷ Прилог бр. 1. Преглед исплаћених средства из буџета општина и градова, основних изборних јединица, политичким партијама у 2017. години.

⁶⁸ Прилог бр. 2. Преглед исплаћених средства из буџета градова политичким партијама у 2017. години.

⁶⁹ Прилог бр. 3. Преглед исплаћених средства из буџета кантона политичким партијама у 2017. години.

1.3.2. Ревизија и контрола финансијских извјештаја

494. Служба за ревизију финансирања политичких партија коју је, у складу с чланом 10. став (1) Закона о финансирању политичких партија успоставила Централна изборна комисија БиХ, извршила је преглед, контролу и ревизију финансијских извјештаја које су поднијеле политичке партије. Ревизија финансијских извјештаја политичких партија укључује извјештаје из државног и ентитетског сједишта, укључујући и Брчко дистрикт БиХ, и најмање два регионална уреда која изабере служба за ревизију финансирања политичких партија.
495. Спроводећи одредбе Закона о финансирању политичких партија, Централна изборна комисија БиХ спровела је следеће активности:
- а) У складу са Законом о финансирању политичких партија, окончани су прегледи, контрола и ревизија годишњих финансијских извјештаја за 2016. годину за 124 политичке партије и издати су извјештаји ревизије, у којима су наведени ревизијски налази, мишљење ревизора о финансирању политичке партије у складу са Законом о финансирању политичких партија и дате препоруке ревизије.
- За 114 политичких партија Служба за ревизију финансирања политичких партија, на бази контроле финансијских извјештаја, додатне финансијске документације и доказа прикупљених из екстерних извора, издала је Извјештаје о прегледу годишњег финансијског извјештаја за 2016. годину с налазима ревизије и мишљењем ревизора о финансирању у складу са Законом о финансирању политичких партија, те финансирању изборне кампање у складу са одредбама члана 15.10 Изборног закона БиХ, политичких партија које су учествовале на Локалним изборима 2016. године.
  - За 10 политичких партија, код којих је у складу са одредбом члана 10. ства (8) Закона о финансирању извршена ревизија у просторијама партија, издати су Извјештаји о ревизији годишњег финансијског извјештаја за 2016. годину и Постизборног финансијског извјештаја - Локални избори 2016. године, са налазима ревизије и мишљењем ревизора о финансирању у складу са Законом о финансирању политичких партија и финансирању изборне кампање у складу са одредбама члана 15.10 Изборног закона БиХ.
  - Ревизорима Службе за ревизију шест политичких партија је ускратило приступ својим просторијама ради обављања ревизије њихових финансијских извјештаја, односно финансијског пословања у 2016. години.
496. Извјештаји ревизије свих политичких партија, с налазима и мишљењем ревизора о финансирању политичких партија у складу са Законом о финансирању политичких партија, дати су на увид јавности путем официјелне веб странице Централне изборне комисије БиХ, а ревизијска мишљења су објављена и у “Службеном гласнику БиХ”.
497. Контролом и ревизијом финансијских извјештаја политичких партија за 2016. годину, код 9 политичких партија (7,25% од укупног броја контролисаних партија) није утврђено кршење одредаба Закона о финансирању. Код 63 политичке партије (50,81% од укупног броја партија) утврђени су мањи прекршаји: непријављивање неновчаних донација мале вриједности, неиздавање потврда о примљеним чланаринама и прилозима у малим износима, неуплаћивање истих на трансакцијски рачун централе

странке, кршење рачуноводствених прописа, невођење или погрешно вођење евиденција о приходима и расходима, грешке у попуњавању финансијских извјештаја и достављање извјештаја након законом прописаног рока. Код 40 политичких партија (32,26% контролисаних партија), утврђена су тежа кршења више одредаба Закона о финансирању политичких партија. Код 12 политичких партија (9,68% контролисаних партија), утврђено је кршење одредаба Поглавља 15 Изборног закона БиХ, девет политичких партија није поднијело постизборни финансијски извјештај, док су три политичке партије прекорачиле лимит на трошкове изборне кампање, прописан чланом 15.10 Изборног закона БиХ.

498. Такође, већи број политичких партија је, у складу са одредбом из члана 14. став (3) Закона о финансирању политичких партија, добровољно отклонио недостатке, након што им је достављен прелиминарни извјештај ревизије. Партије су углавном исправљале финансијске извјештаје, пријавиле прилоге и вратиле забрањене прилоге.

499. Политичке партије су кршиле одредбе Закона о финансирању политичких партија на начин:

- Финансијска средства обезбјеђена за финансирање политичких партија, углавном средства из буџета, нису користиле искључиво за остваривање циљева утврђених својим програмом и статутом, чиме су прекршиле одредбе члана 4. став (1) Закона о финансирању политичких партија
- Партије нису водиле евиденцију о пријему чланарина и добровољних прилога, те нису издавале потврде о пријему чланарина и добровољних прилога, чиме су прекршиле одредбе члана 5. став (4) Закона
- Средства од чланарина и добровољних прилога, која су примана у готовини, нису уплаћивана на трансакцијски рачун политичке партије, иако је Законом о финансирању прописано да овлаштено лице у политичкој партији уплаћује чланарину и добровољне прилоге непосредно на трансакцијски рачун централе политичке партије најкасније у року од 10 дана од дана пријема уплате, чиме су прекршиле одредбе члана 5. став (4) и члана 6. став (2) Закона
- Једна партија је остварила прилог изнад лимита утврђеног чланом 6. став (3) Закона
- Знатан број се партија, супротно одредбама члана 8. Закона, финансирао се из забрањених извора
- Девет политичких партија није поднијело постизборни финансијски извјештај, чиме су прекршиле одредбе члана 15.1 став (1) Изборног закона БиХ
- Три партије су прекорачиле лимит на трошкове изборне кампање, прописан чланом 15.10 став (2) Изборног закона БиХ
- Пословне књиге нису водиле у складу са важећим прописима, нису успоставиле правовремене и тачне евиденције о својим приходима, расходима, обавезама и новчаним токовима путем трансакцијских рачуна и благајне, финансијске извјештаје нису поднијеле у законом прописаним роковима и на начин како је

прописала Централна изборна комисија БиХ, чиме су прекршиле одредбе члана 11. и члана 12. Закона о финансирању политичких партија

- Једна политичка партија у свом финансијском извјештају није укључила користи остварене од активности фондације која је повезана са партијом, чиме су прекршиле одредбе члана члана 12. став (2) Закона о финансирању политичких партија.
  - Знатан је број политичких партија које нису пријавиле трансакцијске рачуне код пословних банака, путем којих су обављале финансијске трансакције
  - Код 7 политичких партија је утврђено да на исплате средстава физичким лицима, која имају карактер личних примања, нису обрачунати и уплаћени порези и доприноси у складу са порезним прописима.
- б) Служба за ревизију је, у складу са одредбама члана 15. став (1) Закона о финансирању политичких партија, а у вези са чланом 12. став (6) и чланом 18. став (6) Правилника о административним процедурама прегледа, контроле и ревизије финансијских извјештаја политичких партија, Централној изборној комисији БиХ поднијела информацију о неправилностима које су утврђене контролом и ревизијом финансијских извјештаја политичких партија, а које су наведене у извјештајима о прегледу и извјештајима о ревизији политичких партија за 2016. годину.

Централна изборна комисија БиХ је у оквиру својих надлежности и овлаштења, у складу са одредбом члана 14. став (2) Закона о финансирању политичких партија, члана 193. став (1) Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", број: 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16) и члана 18. и 22. Пословника Централне изборне комисије Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број: 50/07, 33/09, 24/13 и 32/14) покренула поступак против 60 политичких партија и пет физичких лица.

Након проведеног поступка, ради утврђивања одговорности за кршење одредаба Закона о финансирању политичких партија, Централна изборна комисија БиХ је у складу с чланом 15. став (2), а у оквиру својих надлежности и овлаштења, новчано санкционисала 45 политичких партија и пет физичких лица, док је поступак против 15 политичких партија у току.

За шест политичких партија које су ускратиле приступ својим просторијама, како би Служба за ревизију извршила ревизију њиховог финансијског пословања у складу са чланом 10. став (8) Закона о финансирању политичких партија, Централна изборна комисија БиХ је изрекла административну мјеру, којом им је ускраћено право да се кандидују на наредним изборима.

- ц) Централна изборна комисија БиХ је обавијестила ентитетске пореске управе о основаној сумњи да је седам политичких партија извршило пореске утаје.
- д) У складу са чланом 17. Закона о финансирању политичких партија, Парламентарној скупштини БиХ је поднесен Извјештај о прегледаном стању финансијског пословања политичких партија у 2016. години, број: 03-07-6-912-2/18 од 19.09.2018. године, који се дијели као скупштински штампани материјал.

У извјештају су наведени извори финансирања, наведени налази ревизије и презентована кршења одредаба Закона о финансирању политичких партија, сваке партије појединачно.

- е) Служба за ревизију финансирања политичких партија извршила је преглед и контролу годишњег финансијског извјештаја политичких партија за 2017. годину за 121 политичку партију.

Након извршеног прегледа и контроле годишњег финансијског извјештаја за 2017. годину, те Информације о прелиминарним налазима контроле, Централна изборна комисија БиХ је донијела закључак да се код 10 политичких партија, које су поднијеле финансијски извјештај, изврши ревизија на терену (у просторијама партија), у складу с чланом 10. став (8) Закона о финансирању политичких партија, како би се изразило мишљење да ли је финансирање тих партија у складу са Законом.

- Код 17 политичких партија, које нису поднијеле финансијски извјештај, Служба за ревизију ће извршити ревизију финансијског пословања у 2017. години на терену (у просторијама партија), те ће издати ревизијске извјештаје са налазима ревизије и мишљењем ревизора о финансирању политичких партија у складу са Законом.

- У складу са закључком Централне изборне комисије БиХ и планом активности за 2018. и 2019. годину, у току су ревизијске активности, те издавање извјештаја са налазима ревизије и мишљењем ревизора о законитости финансирања политичких партија у 2017. години.

У складу с Правилником о административним процедурама прегледа, контроле и ревизије финансијских извјештаја политичких партија, за 111 политичких партија ће, на бази контроле финансијских извјештаја, додатне финансијске документације коју су доставиле политичке партије и доказа прикупљених из екстерних извора (подаци о финансирању политичких партија из буџета са свих нивоа власти, подаци о просторима које општине додјељују политичким партијама на коришћење, подаци о уговорима склопљеним између владе и правних лица донатора политичких партија, подаци из јединственог регистра рачуна код Централне банке БиХ и други расположиви докази), бити издати извјештаји о прегледу у којима се наводе налази ревизије и изражава ревизијско мишљење о финансирању партија у складу са Законом о финансирању политичких партија.

До краја 2018. године издата су 34 извјештаја о прегледу годишњег финансијског извјештаја за 2017. годину који су, у складу са одредбама члана 10. став (3), (4) и (5) Закона о финансирању политичких партија и одредбама члана 10. став (2) Правилника о административним процедурама прегледа, контроле и ревизије финансијских извјештаја политичких партија, у форми прелиминарних достављени политичким партијама на читовање. Након што се политичке партије очитују на извјештај или евентуално доставе друге доказе, Служба за ревизију издаје коначне извјештаје о прегледу годишњег финансијског извјештаја за 2017. годину с мишљењем ревизора и службеном потврдом налаза ревизије.

- ф) У складу са Законом о финансирању политичких партија и Изборним законом БиХ, извршена је прелиминарна контрола финансијских извјештаја за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана објаве резултата избора (постизборних финансијских извјештаја) за Опште изборе 2018. године и издата је Информација о достављеним постизборним финансијским извјештајима са: прегледом трошкова изборне кампање, анализом трошкова које су политички субјекти могли да остваре у складу са одредбама члана 15.1 став (2) и члана 15.10 Изборног закона БиХ и прегледом извора финансирања политичких субјеката у вријеме изборне кампање.

На Општим изборима 2018. године учествовало је 69 политичких партија (58 самостално и 11 партија у коалицијама), 36 коалиција политичких партија и 34 независна кандидата

- Од укупно 69 политичких партија, које су учествовале на изборима, Централној изборној комисији БиХ постизборни финансијски извјештај је поднијело 57 партија⁷⁰, што чини 82,61 % од укупног броја партија.

Финансијски извјештај није поднијело 12 политичких партија, што чини 17,39% партија које су учествовале на изборима.

- Од укупно 34 независна кандидата који су учествовали на изборима, постизборни финансијски извјештај поднијело је 15 кандидата или 44,12%, док 19 кандидата, односно 55,88% извјештај нису поднијели⁷¹.
- За финансирање изборне кампање у складу са чланом 15.10 Изборног закона БиХ политички субјекти у оквиру законом прописаног лимита могли су потрошити 67.973.685,90 КМ, од чега политичке партије 59.455.478,60 КМ и независни кандидати 8.518.207,30 КМ.
- Политичке партије које су Централној изборној комисији БиХ поднијеле постизборни финансијски извјештај исказале су трошкове изборне кампање у износу од 9.577.347,57 КМ.
- Независни кандидати су у својим финансијским извјештајима пријавили трошкове изборне кампање у износу од 9.889,00 КМ.
- Увидом у податке о оствареним трошковима изборне кампање, које су исказале политичке партије у постизборним финансијским извјештајима, утврђено је да је једна политичка партија, Српска демократска странка, прекорачила лимит прописан у члану 15.10 Изборног закона Босне и Херцеговине за износ од 163.163,90 КМ.

500. Структуру трошкова изборне кампање политичких партија, која је приказана је у наредној табели и представљена на графикону чине:

⁷⁰ Подаци су са даном 20.12.2018. године, када су дати на увид јавности скупа са постизборним финансијским извјештајима које су политичке партије до тог дана поднијеле ЦИК БиХ.

⁷¹ Исто као претходно.

Табела 31. Структура трошкова изборне кампање за Опште изборе 2018. године

Врста трошкова	Износ (КМ)	Процент (%)
Трошкови штампања плаката	677.785,29	7,08%
Трошкови плакатирања	1.430.829,95	14,94%
Трошкови штампања предизборних огласа, прогласа, саопштења и сл. у јавним гласилима	2.472.635,87	25,82%
Трошкови организације и одржавања предизборних скупова	1.528.907,04	15,96%
Трошкови штампања, умножавања и слања предизборног материјала бирачима	973.250,72	10,16%
Остали трошкови пропаганде ⁷²	2.493.938,70	26,04%
УКУПНО	9.577.347,57	100,00%

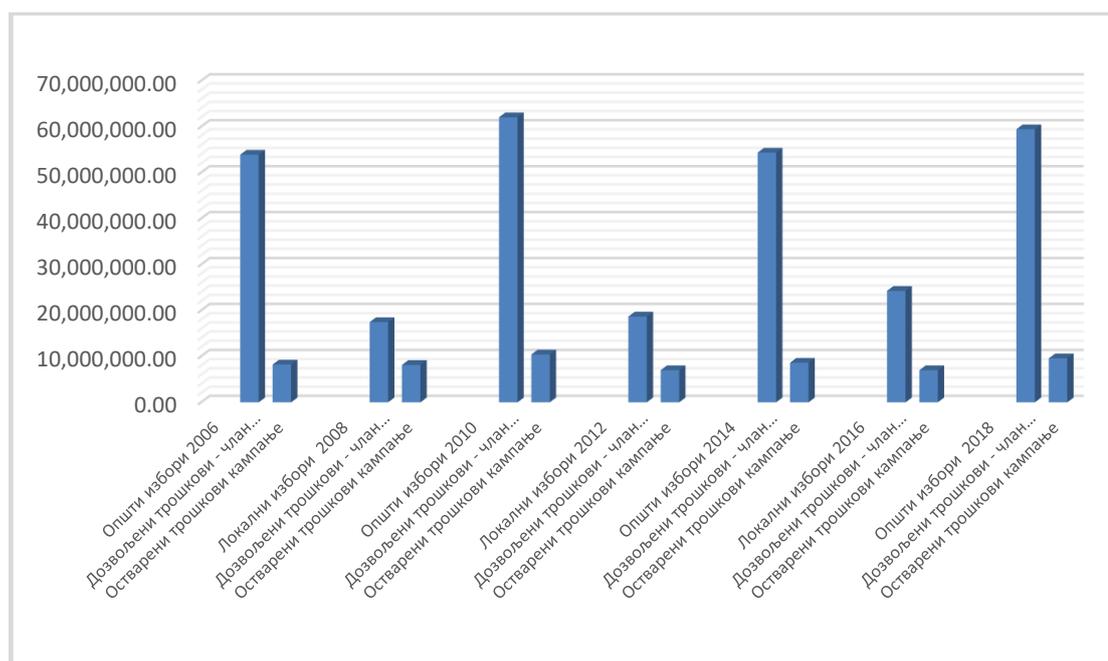

Графикон 10. Структура трошкова изборне кампање

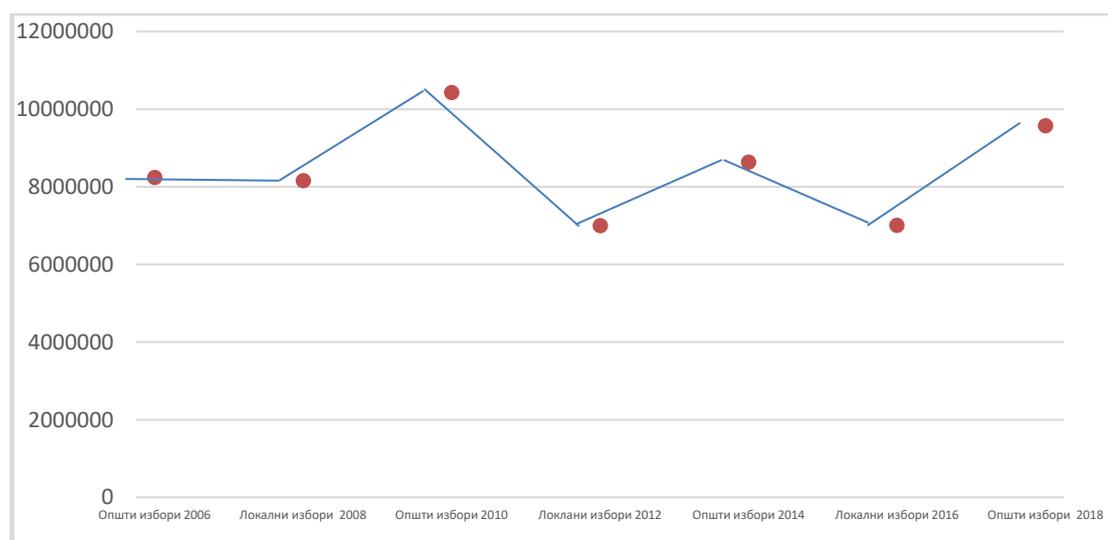
⁷² Изборним законом БиХ није предвиђена категорија осталих трошкова. Служба за ревизију финансирања политичких партија ће, након што изврши контролу и ревизију постизборних финансијских извјештаја, у извјештајима ревизије навести налазе ревизије и дати мишљење у вези са поменутиим трошковима.

501. За финансирање трошкова изборне кампање, за изборе који су спроведени 2006, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016. и 2018. године, политичке партије су утрошиле средства у износу од 59.024.914,95 КМ.

За финансирање кампање за Опште изборе 2006. године политичке партије су утрошиле средства у износу од 8.236.564,58 КМ, финансирање кампање за Локалне изборе 2008. године 8.156.606,92 КМ, финансирање кампање за Опште изборе 2010. године 10.423.425,31 КМ, финансирање кампање за Локалне изборе 2012. године 6.994.309,42 КМ, за финансирање кампање за Опште изборе 2014. године 8.632.256,37 КМ, за Локалне изборе 2016. године 7.004.404,78 КМ и према подацима из финансијских извјештаја политичких партија, које су поднијеле извјештај, за финансирање изборне кампање за Опште изборе 2018. године утрошено је 9.577.347,57 КМ.

Графикон 11. Упоредни преглед трошкова изборне кампање

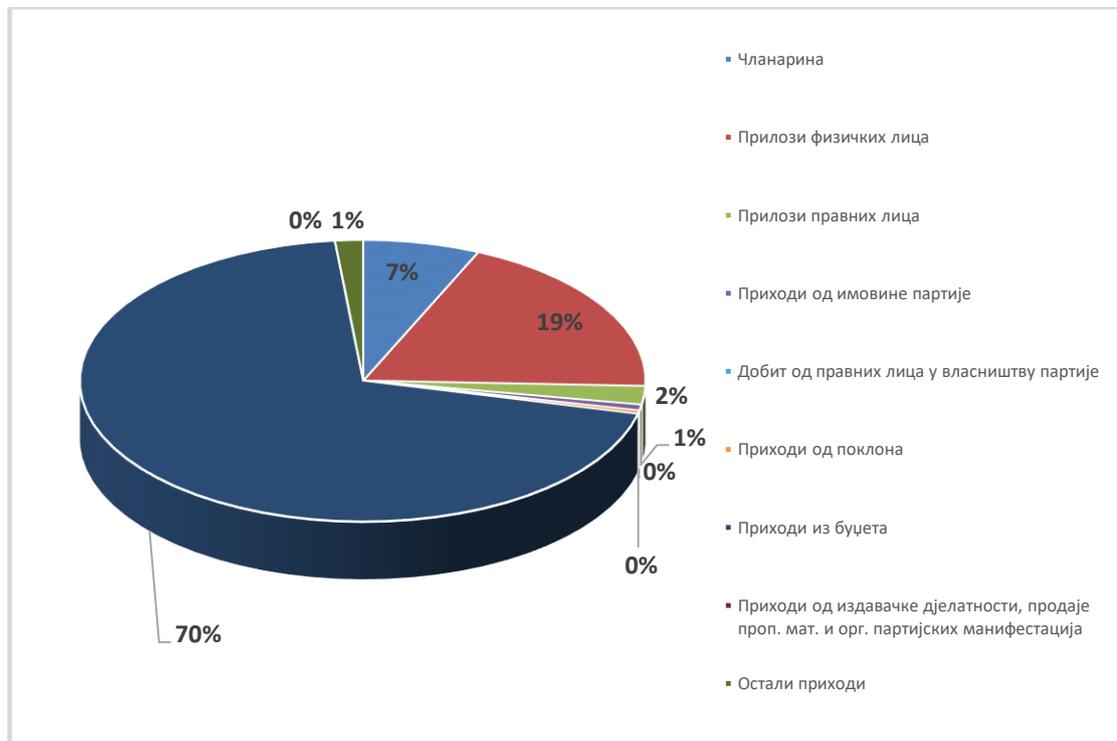

Графикон 12. Тренд трошкова изборне кампање у периоду 2006–2018. године

502. У периоду од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата Општинских избора 2018. године политичке партије су у финансијским извјештајима исказале укупне приходе у износу од 15.660.190,23 КМ, чију структуру чине:

Табела 32. Структура извора финансирања политичких партија у вријеме изборне кампање за Опште изборе 2018.

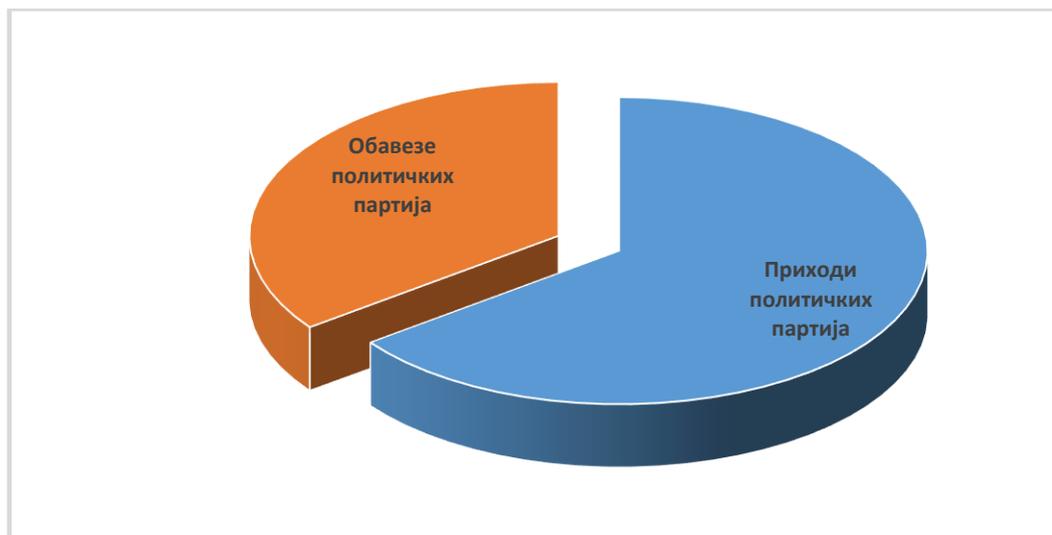
Извор финансирања	Износ (КМ)	Процент (%)
Чланарина	1.041.103,14	6,65%
Прилози физичких лица	2.964.127,30	18,93%
Прилози правних лица	333.150,00	2,14%
Приходи од имовине партије	104.846,66	0,67%
Добит од прав. лица у власништву странке	0,00	0,00%
Приходи од поклона	60.595,59	0,39%
Приходи из буџета	10.904.095,82	69,63%
Приходи од изд. дјелатности, продаје проп. материјала и орг. партијских манифестација	0,00	0,00%
Остали приходи	250.271,72	1,60%
УКУПНО	15.660.190,23	100,00%

Графикон 13. Структура извора финансирања политичких партија у вријеме изборне кампање

503. Политичке партије су на дан извјештајног периода (06.11.2018. године) исказале обавезе у износу од **8.507.198,04 КМ**.

504. На основу података из финансијских извјештаја политичких партија, у овом извјештајном периоду партије су се финансирале из властитих извора (прихода политичких партија) у проценту од 64,83%, док су за финансирање користиле туђе изворе (обавезе политичких партија – зајмови, лизинг, добављачи, обавезе према запосленим и сл.) у проценту од 35,17%, као што је представљено на наредном графикону.

Графикон 14. Однос властитих извора финансирања и дугова политичких партија

2. Санкционисање политичких партија⁷³

505. Централна изборна комисија БиХ је, у складу с чланом 14. став (2) Закона о финансирању политичких партија, који се односе на њена овлаштења, изрекла новчане санкције политичким партијама због кршења одредби Закона, којима су уређени: извори финансирања, трошење средства у складу са програмом утрошка, забрањени прилози, обавеза пријављивања прилога, обавеза вођења пословних књига, успостава евиденција о приходима, расходима и обавезама, обавеза подношења финансијских извјештаја за сваку календарску годину и постизборних финансијских извјештаја, финансирање изборне кампање и лимит на трошкове изборне кампање.

506. У току 2018. године Централна изборна комисија БиХ изрекла је сљедеће санкције политичким партијама:

- а) Једној политичкој партији је изречена новчана казна у износу од 3.000,00 КМ због кршења Закона о финансирању политичких партија у 2015. години.

⁷³ Прилог 5. Преглед санкционисаних политичких партија.

- б) Донешене су 44 одлуке⁷⁴ којима су новчано санкционисане политичке партије у укупном износу од 99.300,00 КМ због кршења Закона о финансирању политичких партија у 2016. години и поглавља 15. Изборног закона БиХ у вријеме Локалних избора 2016. године.

Новчане санкције које је Централна изборна комисија БиХ изрекла у складу с чланом 14. став (2) Закона о финансирању политичких партија, према неправоснажним одлукама, крећу се у распону од 500,00 КМ до 14.900,00 КМ.

- ц) Донесено је пет одлука о санкционисању одговорних лица у политичким партијама новчаним казнама у укупном износу од 1.800,00 КМ. Казне су у распону од 200,00 до 1.000,00 КМ.
- д) За шест политичких партија које нису поднијеле годишњи финансијски извјештај за 2016. годину и нису омогућиле приступ својим просторијама, како би Служба за ревизију извршила ревизију њиховог финансијског пословања, у складу са чланом 10. став (8) Закона о финансирању политичких партија, Централна изборна комисија БиХ је изрекла административну мјеру, којом им је ускраћено право да се кандидују на наредним изборима.
- е) У периоду од 2005. до 2018. године Централна изборна комисија БиХ је донијела 470 одлука о санкционисању политичких партија и пет одлука о санкционисању физичких лица, од чега је 390 одлука о санкционисању новчаним казнама, 83 одлуке административном мјером, ускраћивања права политичким партијама да се кандидују на наредним изборима и двије административне мјере којима је политичким партијама наложено да дио средстава уплате у добротворне сврхе.⁷⁵

2.1. Пријаве Централне изборне комисије БиХ надлежном тужилаштву и другим органима надлежним за спровођење закона

507. У складу са одредбама члана 14. став (4) Закона о финансирању политичких партија, сваку сумњу о кривичном дјелу које се може да доведе у везу с финансирањем политичких партија и финансирањем изборне кампање Централна изборна комисија БиХ обавезна је да пријави надлежном тужилаштву и другим органима надлежним за спровођење закона.
508. Централна изборна комисија БиХ је у периоду од 2009. до 2018. године надлежним тужилаштвима и другим органима надлежним за спровођење закона пријавила 74 случаја, у којима је контролом и ревизијом финансијских извјештаја политичких партија потврђена сумња на извршена кривична дјела, која се могу да доведу у везу с финансирањем политичких партија и финансирањем изборне кампање, те пореске утаје.

⁷⁴ Одлуке су донешене 20.12.2018. године, са 31.12.2018. године 32 одлуке су неправоснажне.

⁷⁵ Прилог бр. 6 – Преглед изречених казни у периоду 2005–2018. година.

Табела 33. Пријаве поднешене у периоду 2009/2018. године

Година/број пријава	Пријаве пореским управама	Пријаве СИПА-и	Пријаве тужилаштву	Пријаве канцеларијама за ревизију
2009.	1	1		
2013.			1	
2014.	13	2	12	
2015.	19	1	1	
2016.		5	1	
2017.				8
2018.	7	1	1	
UKUPNO	40	10	16	8

2.2. Оснивање и упис политичких партија у судски регистар, престанак рада политичких партија и брисање из судског регистра

509. У Босни и Херцеговини не постоји јединствен закон о политичким организацијама на нивоу државе, као ни јединствени и уједначени критеријуми код ентитетских закона и закона Брчко дистрикта БиХ, према којима се региструју политичке партије.
510. Политичке партије се региструју на 5 основних судова и једном окружном-привредном суду (Источно Сарајево) у Републици Српској, 10 општинских судова у Федерацији БиХ и на основном суду у Брчко дистрикту БиХ.
511. Регистрација политичких партија се врши у складу са сљедећим законима: у Федерацији БиХ се примјењује Закон о политичким организацијама (“Службени лист СР БиХ”, број 27/91) који је преузет из Социјалистичке Републике БиХ, у Републици Српској се примјењује Закон о политичким организацијама (“Службени гласник РС”, број 15/96 и 17/02) и Брчко дистрикту БиХ Закон о политичким организацијама (“Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број 12/02, 19/07 и 2/08).
512. Критеријум за оснивање политичке организације је различит код сва три поменута закона. У Федерацији БиХ политичку организацију може да оснује најмање 50 пунољетних грађана, држављана Босне и Херцеговине, у Републици Српској политичку организацију може да оснује најмање 500 пунољетних грађана, само држављана Републике Српске, док у Брчко дистрикту БиХ политичку организацију може да оснује најмање 300 пунољетних грађана, држављана Босне и Херцеговине. Сва три закона садрже одредбу према којој сваки пунољетни грађанин може под једнаким условима, у складу са статутом, да постане члан политичке организације.
513. Судови имају обавезу да рјешење суда, којим је одлучено о пријави за упис у регистар политичке партије, достави надлежном тужилаштву. Против рјешења јавни тужилац може, у року од 15 дана од дана пријема рјешења, изјавити жалбу надлежном суду у Републици Српској, а у Федерацији БиХ жалба се изјављује Врховном суду Босне и Херцеговине.

514. Централна изборна комисија БиХ се обратила надлежним тужилаштвима упитом да ли су им судови, у складу са одредбама члана 22. важећих Закона о политичким организацијама у Федерацији БиХ и Републици Српској и одредбама члана 20. важећег Закона о политичким организацијама у Брчко дистрикту БиХ, доставили рјешења којима је одлучено о пријави за упис политичких организација у регистар. На основу одговора тужилаштава, утврђено је да у складу са поменутом одредбом Закона о политичким организацијама не поступају три суда: Основни суд у Бањалуци, Општински суд у Травнику и Општински суд у Горажду. На основу наведеног, доведен је у питање правни легитимитет 43 политичке партије и то: 37 партија које су регистроване код Основног суда у Бањалуци, три странке регистроване код Општинског суда у Травнику и три политичке партије које су регистроване код Општинског суда у Горажду.
515. Сходно различитим законским прописима о политичким организацијама, не постоји ни јединствени регистар политичких партија на нивоу државе Босне и Херцеговине. Ентитетским законима о политичким организацијама прописано је да надлежни судови воде регистар о политичким организацијама, према сједишту политичке организације, док је Законом о политичким организацијама Брчко дистрикта БиХ прописано да ће Правосудна комисија Дистрикта донијети детаљне прописе о начину вођења регистра политичких организација. У Федерацији БиХ један број политичких партија је уписан у регистар политичких организација, а један број у Одјел Регистра пословних субјеката, у Републици Српској један број политичких партија је уписан у регистар политичких организација, а један број у Регистар удружења и фондација, те у Брчко дистрикту БиХ политичке партије су уписане у складу са Законом о регистрацији пословних субјеката Брчко дистрикта БиХ, као фирме. У Закон о политичким организацијама Брчко дистрикта БиХ уграђена је одредба да се у поступку регистрације политичких организација сходно примјењују одредбе Закона о регистру предузећа и предузетника, не уважавајући све остале прописане услове за оснивање политичких организација.
516. Спроводећи одредбе Изборног закона БиХ и Закона о финансирању политичких партија Централна изборна комисија БиХ је утврдила да већи број политичких партија, уписаних у регистар код надлежних судова, дужи период не извршава обавезе прописане наведеним законима, те да постоји основана сумња да те политичке партије не обављају своју дјелатност.
517. Одредбама члана 24. став 1. тачка 4. Закона о политичким организацијама који се примјењује у Федерацији БиХ, одредбама члана 24. став 1. тачка 5. Закона о политичким организацијама у Републици Српској и одредбама члана 23. став 1. тачка 3. Закона о политичким организацијама у Брчко дистрикту БиХ прописано је да **“политичка организација престаје са радом ако не обавља дјелатности утврђене статутом у периоду дужем од једне године“**.

Поменути ентитетским законима је прописано да околности из члана 24. став 1. утврђује суд и након тога политичку организацију брише из регистра.

У складу са одредбама Закона о политичким организацијама у Брчко дистрикту БиХ, захтјев за брисање политичке организације, због разлога из члана 23. став 1. тачка 3. подноси јавни тужилац.

Стога, Централна изборна комисија БиХ сматра да су за политичке партије које не достављају финансијске извјештаје прописане Законом о финансирању политичких

партија и не пријављују се за учешће на изборима за органа власти, тј. не обављају дјелатност, испуњени услови за брисање из судског регистра по службеној дужности.

518. Централна изборна комисија БиХ је у периоду од јула 2009. године до јуна 2018. године надлежним судовима у Босни и Херцеговину упутила приједлоге за брисање 172 политичке партије из судског регистра због сумње да не обављају своју дјелатност и да дужи период не извршавају своје обавезе, и то: 2009. године за 136 политичких партија, 2011. године за 4 политичке партије, 2012. године за 5 политичких партија, 2015. године за 13 политичких партија, 2017. године за 9 политичких партија и 2018. године за 5 политичких партија.
519. Према службеним евиденцима Централне изборне комисије БиХ, надлежни судови су у периоду од 2009. године до краја 2018. године, а на њен захтјев, из регистра избрисали укупно 162 политичке партије.⁷⁶
520. У истом периоду, неке од политичких партија су престале са радом на основу одлуке органа партије, те су саме донијеле одлуку о њиховом брисању из судског регистра. Надлежни судови су, на захтјев политичких партија, из регистра избрисали 25 политичких партија.

3. Остале активности

521. Осим спровођења кључних активности из дјелокруга Закона о финансирању политичких партија (пријем и контрола годишњих финансијских извјештаја политичких партија, канцеларијске ревизије, теренске ревизије и санкционисање политичких партија), Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години проводила и друге активности и радње, које такође дефинишу област финансирања политичких партија, као што су: едукација политичких партија и независних кандидата у сврху поштивања одредби Закона о финансирању политичких партија и Поглавља 15. Изборног закона БиХ – Финансирање изборне кампање, подношење финансијских извјештаја политичких партија путем апликације “ФИ ЦИК БиХ“, едукација независних кандидата који су учествовали на Општим изборима 2018. године о начину подношења предизборног и постизборног финансијског извјештаја, стална координација с политичким партијама и давање писмених одговора на њихове упите, уз настојање да се у потпуности испоштују принципи информисања јавности о финансирању политичких партија; сарадња с НВО и другим организацијама које прате примјену Закона о финансирању политичких партија, као и сарадња с међународним експертима.
522. Централна изборна комисија БиХ током 2018. године настојала је писмено одговорити на све упите политичких партија, који су се односили на примјену одредби Закона о финансирању политичких партија и свих нивоа власти у Босни и Херцеговини, отклањајући тиме недоумице код политичких партија у вези с тумачењем самог Закона.
523. Поштујући кључне принципе информисања јавности, а посебно принцип отворености, када су у питању модалитети финансирања политичких партија Централна изборна комисија БиХ је остварила добру сарадњу и с медијима у Босни и Херцеговини, у

---

⁷⁶ Прилог 7 – Преглед политичких партија које су избрисане из судског регистра.

погледу давања релевантних информација које дефинишу област финансирања политичких партија.

524. Централна изборна комисија БиХ је, настојећи да створи законске и институционалне претпоставке за уређење тзв. политичког финансирања, у 2018. години остварила сарадњу и с међународним организацијама из области антикорупционих закона у које спада и Закон о финансирању политичких партија.
525. У оквиру међународне сарадње, Централна изборна комисија БиХ је сачинила информацију о свим досада предузетим и реализованим активностима, из своје надлежности, на имплементацији препорука Групе земаља Савјета Европе за борбу против корупције – ГРЕЦО, из Евалуацијског извјештаја за Босну и Херцеговину из трећег круга евалуације Босне и Херцеговине – Транспарентност финансирања политичких партија.
Дио нереализованих препорука ГРЕЦО-а зависи од даљних измјена законске регулативе у области оснивања, дјеловања и финансирања политичких партија на ентитеским нивоима, проширења надлежности Централне изборне комисије БиХ и јачања капацитета Службе за ревизију финансирања политичких партија.
526. Централна изборна комисија БиХ је учествовала у изради извјештаја о ревизији Босне и Херцеговине у оквиру другог циклуса процјене УНЦАЦ-а (2016–2021) имплементације чланова 5-14 и 51-59 Конвенције Уједињених народа против корупције у Босни и Херцеговини, коју је Босна и Херцеговина потписала 16. 9. 2005. године и ратификовала 26.10.2006. године.⁷⁷
527. У оквиру активности из Споразума о стабилизацији и придруживања Босне и Херцеговине Европској унији Централна изборна комисија је учествовала у раду Трећег Пододбора за правду слободу и безбједност.⁷⁸
528. Централна изборна комисија БиХ је учествовала у радионици под називом ”Ангажман и вођство кључних актера у надзору политичког финансирања“ коју је организовао Регионални уред Међународне фондације за изборне системе (IFES) у Европи, у Прагу, Чешка Република, 6–7.12.2018. године. Ова радионица је дио Програма јачања регионалне изборне администрације и политичког процеса (REAPPS), који је израђен уз подршку Агенција за међународни развој САД-а како би се ословили заједнички изазови у друштвима Централне и Источне Европе и Евроазије.

4. Закључна разматрања

529. Централна изборна комисија БиХ је, у складу с одредбама члана 14. став 2. Закона о финансирању политичких партија, надлежна за спровођење одредби Закона о финансирању политичких партија. У 2018. години Централна изборна комисија БиХ проводила је све активности које су прописане одредбама Закона о финансирању политичких партија и одредбама поглавља 15. Изборног закона БиХ, које се могу груписати на следећи начин: пријем годишњих финансијских извјештаја политичких партија, прикупљање података о средствима која су из буџета свих нивоа исплаћена политичким субјектима, прикупљање података од Централне банке БиХ о

⁷⁷ Конвенција Уједињених нација против корупције (Convention against Corruption, објава “Службени гласник БиХ” – Међународни уговори 05/2006).

⁷⁸ Састанак је одржан 28–29.11.2018. године у Бањалуци.

трансакцијским рачунима свих политичких партија, прикупљање података о општинским просторима које политичке партије користе углавном без накнаде, контрола и ревизија финансијских извјештаја, издавање ревизијских извјештаја са налазима ревизије и мишљењем ревизора о финансирању политичких партија у складу са одредбама Закона о финансирању политичких партија, санкционисање политичких партија и остале активности.

530. Централна изборна комисија БиХ је путем своје официјелне веб странице дала на увид јавности бројне информације и извјештаје о изворима финансирања политичких партија, податке о средствима која су политичким партијама исплаћена из буџета свих нивоа власти у периоду од 2004. до 2017. године, извјештаје ревизије свих политичких партија, са налазима и мишљењем ревизора о финансирању политичких партија у складу са Законом о финансирању политичких партија. Ревизијска мишљења из извјештаја о прегледу и извјештаја о ревизији финансијских извјештаја политичких партија за 2016. годину објављена су у Службеном гласнику БиХ.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1. Преглед исплаћених средстава политичким субјектима у 2017. години из буџета опћина/општина и градова основних изборних јединица	194
Прилог 2. Преглед исплаћених средстава из буџета градова политичким субјектима у 2017. години.....	199
Прилог 3. Преглед исплаћених средстава из буџета кантона политичким субјектима у 2017. години.....	200
Прилог 4. Преглед исплаћених средстава политичким субјектима у 2017. години из буџета БиХ, ентитетских буџета и буџета Брчко дистрикта БиХ.....	200
Прилог 5. Преглед санкционисаних политичких партија и одговорних лица у 2018. години	203
Прилог 6. Преглед изречених казни политичким партијама у периоду 2005–2018. година	206
Прилог 7. Преглед политичких партија које су брисане из судског регистра	207

**Прилог 1. Преглед исплаћених средстава политичким субјектима у 2017. години из буџета
опћина/општина и градова основних изборних јединица**

Општине и градови основне изборне јединице у Федерацији Босне и Херцеговине

Ред. бр.	Код	Назив општине/града	Укупно планирана средства	Укупно уплаћена средства	Више/мање уплаћено	% уплате планираних средстава
1	50	ТУЗЛА*	524.793,22	487.020,00	37.773,22	92,80%
2	136	ЦЕНТАР САРАЈЕВО	299.995,00	299.995,00	0,00	100,00%
3	133	НОВИ ГРАД САРАЈЕВО	296.414,25	296.414,25	0,00	100,00%
4	91	ТРАВНИК	273.204,00	273.204,00	0,00	100,00%
5	139	НОВО САРАЈЕВО	250.000,08	246.875,04	3.125,04	98,75%
6	131	ИЛИЦА	160.516,20	160.516,20	0,00	100,00%
7	127	КОЊИЦ	160.489,20	160.489,20	0,00	100,00%
8	137	СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО	158.968,00	158.968,00	0,00	100,00%
9	1	ВЕЛИКА КЛАДУША	149.999,86	149.999,86	0,00	100,00%
10	112	ВИТЕЗ	140.825,00	140.825,00	0,00	100,00%
11	115	КИСЕЉАК	140.000,00	133.560,80	6.439,20	95,40%
12	32	САНСКИ МОСТ	155.989,00	125.560,00	30.429,00	80,49%
13	125	ПРОЗОР-РАМА	120.000,00	120.000,00	0,00	100,00%
14	126	ЈАБЛАНИЦА	121.800,00	119.057,38	2.742,62	97,75%
15	135	ВОГОШЋА	113.400,00	113.400,00	0,00	100,00%
16	65	ЈАЦЕ	97.230,00	97.230,00	0,00	100,00%
17	110	ГОРЊИ ВАКУФ-УСКОПЉЕ	96.600,00	96.600,00	0,00	100,00%
18	109	БУГОЈНО	114.000,00	94.240,00	19.760,00	82,67%
19	130	ХАЦИЋИ	90.000,00	89.986,04	13,96	99,98%
20	111	НОВИ ТРАВНИК	90.000,00	82.500,00	7.500,00	91,67%
21	75	ЖЕПЧЕ	80.000,00	80.000,00	0,00	100,00%
22	42	МАГЛАЈ	75.000,00	74.549,40	450,60	99,40%
23	39	ТЕШАЊ	73.667,58	73.667,58	0,00	100,00%
24	22	ОРАШЈЕ	76.000,00	70.375,84	5.624,16	92,60%
25	118	ИЛИЈАШ	73.203,00	70.283,47	2.919,53	96,01%
26	172	ЧИТЛУК	68.319,96	68.319,96	0,00	100,00%
27	2	ЦАЗИН	68.000,00	68.000,00	0,00	100,00%
28	77	ЗАВИДОВИЋИ	69.600,00	63.800,00	5.800,00	91,67%
29	49	СРЕБРЕНИК	72.709,36	54.532,02	18.177,34	75,00%
30	79	ЖИВИНИЦЕ	143.187,50	50.750,00	92.437,50	35,44%
31	124	ТОМИСЛАВГРАД	50.000,00	49.800,00	200,00	99,60%
32	94	КАКАЊ	50.000,00	45.833,37	4.166,63	91,67%

Ред. бр.	Код	Назив општине/града	Укупно планирана средства	Укупно уплаћена средства	Више/мање уплаћено	% уплате планираних средстава
33	171	ЉУБУШКИ	40.000,00	40.000,00	0,00	100,00%
34	141	ТРНОВО (ФБИХ)	40.000,00	39.999,72	0,28	100,00%
35	114	ФОЈНИЦА	50.892,99	39.312,50	11.580,49	77,25%
36	129	КРЕШЕВО	30.780,00	39.139,25	-8.359,25	127,16%
37	176	СТОЛАЦ	50.000,00	37.500,00	12.500,00	75,00%
38	4	БОСАНСКА КРУПА	50.000,00	37.400,00	12.600,00	74,80%
39	17	ОЦАК	36.000,00	35.939,00	61,00	99,83%
40	44	ГРАЧАНИЦА	36.900,00	35.370,00	1.530,00	95,85%
41	47	ЛУКАВАЦ	35.000,00	35.301,00	-301,00	100,86%
42	173	ЧАПЉИНА	30.000,00	29.400,00	600,00	98,00%
43	59	КЉУЧ	34.526,32	25.895,07	8.631,25	75,00%
44	106	ЛИВНО	23.800,00	23.800,00	0,00	100,00%
45	95	ВАРЕШ	5.120,05	23.343,55	-18.223,50	455,92%
46	148	ПОСУШЈЕ	22.500,00	22.500,00	0,00	100,00%
47	116	ВИСОКО	28.000,00	21.005,00	6.995,00	75,02%
48	149	ГРУДЕ	17.500,00	17.500,00	0,00	100,00%
49	113	БУСОВАЧА	15.000,00	15.000,00	0,00	100,00%
50	167	ГОРАЖДЕ	14.999,88	14.999,88	0,00	100,00%
51	36	ДОБОЈ-ИСТОК	13.459,00	13.450,00	9,00	99,93%
52	80	КАЛЕСИЈА	12.351,00	12.351,00	0,00	100,00%
53	52	ЧЕЛИЋ	12.000,00	11.435,07	564,93	95,29%
54	174	НЕУМ	11.000,00	11.000,00	0,00	100,00%
55	93	ЗЕНИЦА*	15.000,00	10.996,60	4.003,40	73,31%
56	78	БАНОВИЋИ	17.490,00	8.746,00	8.744,00	50,01%
57	183	УСОРА	8.000,00	8.000,00	0,00	100,00%
58	89	ДОЊИ ВАКУФ	6.721,02	6.730,02	-9,00	100,13%
59	25	ГРАДАЧАЦ	56.980,60	5.329,00	51.651,60	9,35%
60	20	ДОМАЉЕВАЦ - ШАМАЦ	5.000,00	5.000,00	0,00	100,00%
61	181	РАВНО	3.900,00	3.900,00	0,00	100,00%
62	37	ДОБОЈ-ЈУГ	10.000,00	2.323,08	7.676,92	23,23%
63	3	БИХАЋ*	26.128,50	17.670,80	8.457,70	67,63%
64	98	КЛАДАЊ	2.137,50	1.781,25	356,25	83,33%
65	67	ДОБРЕТИЋИ	1.339,39	1.339,39	0,00	100,00%
66	55	ТЕОЧАК	575	575	0,00	100,00%
67	5	БУЖИМ	0	0	0,00	
68	82	САПНА	0	0	0,00	
69	107	КУПРЕС (ФБИХ)	0	0	0,00	

Ред. бр.	Код	Назив општине/града	Укупно планирана средства	Укупно уплаћена средства	Више/мање уплаћено	% уплате планираних средстава
70	30	БОСАНСКИ ПЕТРОВАЦ	0	0	0,00	
71	57	ДРВАР	0	0	0,00	
72	96	ОЛОВО	0	0	0,00	
73	85	ГЛАМОЧ	0	0	0,00	
74	165	ФОЧА (ФБИХ)	0	0	0,00	
75	84	БОСАНСКО ГРАХОВО	0	0	0,00	
76	143	ПАЛЕ (ФБИХ)	0	0	0,00	
77	150	ШИРОКИ БРИЈЕГ*	0	0	0,00	
78	199А	ГРАД МОСТАР*	0	0	0,00	
УКУПНО ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ ОСНОВНЕ ИЗБОРНЕ ЈЕДИНИЦЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ			5.217.012,46	4.870.384,59	346.627,87	93,36%

* Градови основне изборне јединице

Податке није доставила Општина Бреза.

Општине и градови основне изборне јединице у Републици Српској

Ред. бр.	Код	Назив општине/града	Укупно планирана средства	Укупно уплаћена средства	Више/мање уплаћено	% уплате планираних средстава
1	034В	БАЊАЛУКА*	244.649,64	244.649,64	0,00	100,00%
2	29	БИЈЕЉИНА	199.997,16	208.302,79	-8.305,63	104,15%
3	9	ПРИЈЕДОР*	100.000,00	100.000,00	0,00	100,00%
4	166	ФОЧА (РС)	99.999,00	84.691,00	15.308,00	84,69%
5	56	УГЉЕВИК	76.000,50	71.864,00	4.136,50	94,56%
6	14	ДЕРВЕНТА	62.991,18	62.951,90	39,28	99,94%
7	38	ДОБОЈ*	79.999,97	48.209,05	31.790,92	60,26%
8	11	ЛАКТАШИ	45.000,00	45.000,00	0,00	100,00%
9	182	ТРЕБИЊЕ*	36.399,97	36.399,97	0,00	100,00%
10	40	СТАНАРИ	34.999,00	34.999,00	0,00	100,00%
11	24	МОДРИЧА	49.999,98	34.016,19	15.983,79	68,03%
12	83	ЗВОРНИК	77.691,96	31.676,87	46.015,09	40,77%
13	10	ГРАДИШКА	60.000,00	30.000,00	30.000,00	50,00%
14	88	ШИПОВО	22.797,00	28.496,33	-5.699,33	125,00%
15	64	МРКОЊИЋ-ГРАД	48.600,00	28.350,00	20.250,00	58,33%
16	70	КОТОР-ВАРОШ	34.999,99	26.676,99	8.323,00	76,22%
17	185	МИЛИЋИ	17.396,56	26.127,40	-8.730,84	150,19%
18	13	ПРЊАВОР	28.270,17	25.199,87	3.070,30	89,14%
19	8	КОЗАРСКА ДУБИЦА	24.996,00	24.996,00	0,00	100,00%
20	21	ШАМАЦ	35.004,00	24.832,33	10.171,67	70,94%
21	132	ИСТОЧНА ИЛИЦА	28.920,00	23.762,44	5.157,56	82,17%
22	16	БРОД	30.000,00	18.499,00	11.501,00	61,66%
23	164	ГАЦКО	24.000,00	17.136,00	6.864,00	71,40%
24	74	ТЕСЛИЋ	90.000,00	15.015,00	74.985,00	16,68%
25	104	БРАТУНАЦ	15.000,00	15.000,00	0,00	100,00%
26	161	НЕВЕСИЊЕ	15.000,00	13.347,87	1.652,13	88,99%
27	7	НОВИ ГРАД	16.668,00	10.802,00	5.866,00	64,81%
28	105	СРЕБРЕНИЦА	23.999,76	10.190,38	13.809,38	42,46%
29	170	РУДО	10.000,00	10.000,00	0,00	100,00%
30	140	ИСТОЧНО НОВО САРАЈЕВО	30.000,20	8.467,12	21.533,08	28,22%
31	146	РОГАТИЦА	20.000,04	8.333,35	11.666,69	41,67%
32	35	ЧЕЛИНАЦ	14.999,99	8.207,13	6.792,86	54,71%
33	147	ВИШЕГРАД	14.999,00	7.499,00	7.500,00	50,00%
34	12	СРБАЦ	15.000,00	7.460,00	7.540,00	49,73%

Ред. бр.	Код	Назив општине/града	Укупно планирана средства	Укупно уплаћена средства	Више/мање уплаћено	% уплате планираних средстава
35	61	РИБНИК	7.000,00	7.000,00	0,00	100,00%
36	169	ЧАЈНИЧЕ	6.093,50	4.950,00	1.143,50	81,23%
37	68	КНЕЖЕВО	4.396,42	4.396,42	0,00	100,00%
38	18	ВУКОСАВЉЕ	5.866,64	4.319,98	1.546,66	73,64%
39	45	ПЕТРОВО	4.200,00	4.200,00	0,00	100,00%
40	142	ТРНОВО (РС)	4.099,68	4.099,68	0,00	100,00%
41	26	ПЕЛАГИЋЕВО	7.500,00	4.000,00	3.500,00	53,33%
42	101	ШЕКОВИЋИ	3.335,00	3.335,00	0,00	100,00%
43	179	ЉУБИЊЕ	3.000,00	3.000,00	0,00	100,00%
44	144	ПАЛЕ (РС)	15.000,00	2.895,00	12.105,00	19,30%
45	54	ЛОПАРЕ	9.000,00	2.691,00	6.309,00	29,90%
46	33	ОШТРА ЛУКА	1.980,00	1.980,00	0,00	100,00%
47	163	КАЛИНОВИК	1.810,25	1.810,25	0,00	100,00%
48	123	ХАН-ПИЈЕСАК	6.500,06	411,67	6.088,39	6,33%
49	103	ВЛАСЕНИЦА	3.000,00	300	2.700,00	10,00%
50	121	СОКОЛАЦ	15.000,00	0	15.000,00	0,00%
51	180	БИЛЕЋА	14.000,00	0	14.000,00	0,00%
52	81	ОСМАЦИ	4.500,00	0	4.500,00	0,00%
53	177	БЕРКОВИЋИ	2.500,00	0	2.500,00	0,00%
54	138	ИСТОЧНИ СТАРИ ГРАД	500	0	500,00	0,00%
55	108	КУПРЕС (РС)	0	0	0,00	
56	23	ДОЊИ ЖАБАР	0	0	0,00	
57	184	КОСТАЈНИЦА	0	0	0,00	
58	158	ИСТОЧНИ МОСТАР	0	0	0,00	
59	168	НОВО ГОРАЖДЕ	0	0	0,00	
60	58	ИСТОЧНИ ДРВАР	0	0	0,00	
61	6	КРУПА НА УНИ	0	0	0,00	
62	66	ЈЕЗЕРО	0	0	0,00	
63	31	ПЕТРОВАЦ	0	0	0,00	
УКУПНО ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ ОСНОВНЕ ИЗБОРНЕ ЈЕДИНИЦЕ У РС:			1.847.660,62	1.440.547,62	407.113,00	77,97%

**Прилог 2. Преглед исплаћених средстава из буџета градова политичким субјектима
у 2017. години**

Код	Назив града	Код пол. субј.	Назив политичког субјекта	Укупно планирано	Укупно уплаћено	Више/мање уплаћено	% уплате планираних средстава
666	ГРАД САРАЈЕВО	877	НАША СТРАНКА	21.966,18	21.966,18	0,00	100,00%
		1182	САВЕЗ ЗА БОЉУ БУДУЋНОСТ БИХ - ФАХРУДИН РАДОНЧИЋ	20.326,67	20.326,67	0,00	100,00%
		008	СОЦИЈАЛДЕМОКРАТСКА ПАРТИЈА БИХ	15.720,53	15.720,53	0,00	100,00%
		1698	ДЕМОКРАТСКА ФРОНТА	15.662,34	15.662,34	0,00	100,00%
		1989	УНИЈА СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА БХ	10.319,42	10.319,42	0,00	100,00%
		036	БОСС - БОСАНСКА СТРАНКА-МИРНЕС АЈАНОВИЋ	8.186,63	8.186,63	0,00	100,00%
		2072	ГРАЂАНСКИ САВЕЗ	8.186,64	8.186,64	0,00	100,00%
		1971	САВЕЗ ЗА СТАРИ ГРАД	8.186,64	8.186,64	0,00	100,00%
		090	СТРАНКА ДЕМОКРАТСКЕ АКЦИЈЕ	35.116,33	7.303,34	27.812,99	20,80%
		1285	*НЕЗАВИСНА ЛИСТА - ЗА МОЈ ГРАД	2.287,96	2.287,96	0,00	100,00%
		004	СТРАНКА ЗА БИХ	1.163,37	1.163,37	0,00	100,00%
УКУПНО ГРАД САРАЈЕВО				147.122,71	119.309,72	27.812,99	81,10%
888	ИСТОЧНО САРАЈЕВО	018	СРПСКА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	13.209,00	13.209,00	0,00	100,00%
		515	САВЕЗ НЕЗАВИСНИХ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА	10.836,00	10.836,00	0,00	100,00%
		440	ПАРТИЈА ДЕМОКРАТскоГ ПРОГРЕСА	5.688,00	5.688,00	0,00	100,00%
		461	ДЕМОКРАТСКИ НАРОДНИ САВЕЗ	5.352,00	5.352,00	0,00	100,00%
		1698	ДЕМОКРАТСКА ФРОНТА	2.083,00	2.083,00	0,00	100,00%
		1008	ПОКРЕТ ЗА НАШ ГРАД	416,00	416,00	0,00	100,00%
		561	НАРОДНА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	416,00	416,00	0,00	100,00%
УКУПНО ГРАД ИСТОЧНО САРАЈЕВО				38.000,00	38.000,00	0,00	100,00%
УКУПНА СРЕДСТВА:				185.122,71	157.309,72	27.812,99	84,98%

Прилог 3. Преглед исплаћених средстава из буџета кантона политичким субјектима у 2017. години

Ред. Бр.	Код	Назив нивоа власти	Укупно планирано	Укупно уплаћено	Више/мање уплаћено	% уплате планираних средстава
1	209	КАНТОН САРАЈЕВО	962.443,15	962.443,15	0,00	100,00%
2	206	СРЕДЊОБОСАНСКИ КАНТОН	800.000,00	800.000,04	-0,04	100,00%
3	204	ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКИ КАНТОН	400.000,00	400.000,00	0,00	100,00%
4	207	ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКИ КАНТОН	410.679,20	399.616,00	11.063,20	97,31%
5	203	ТУЗЛАНСКИ КАНТОН	317.236,50	309.954,07	7.282,43	97,70%
6	208	ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКИ КАНТОН	207.000,00	210.250,00	-3.250,00	101,57%
7	201	УНСКО-САНСКИ КАНТОН	160.665,30	160.665,30	0,00	100,00%
8	202	ПОСАВСКИ КАНТОН	160.000,00	160.000,00	0,00	100,00%
9	210	ЛИВАЊСКИ КАНТОН	200.000,00	96.000,00	104.000,00	48,00%
10	205	БОСАНСКО-ПОДРИЊСКИ КАНТОН	79.996,40	45.060,60	34.935,80	56,33%
УКУПНА СРЕДСТВА ИЗ БУЏЕТА КАНТОНА:			3.698.020,55	3.543.989,16	154.031,39	95,83%

Прилог 4. Преглед исплаћених средстава политичким субјектима у 2017. години из буџета БиХ, ентитетских буџета и буџета Брчко дистрикта БиХ

Босна и Херцеговина

Код пол. субјекта	Назив политичког субјекта	Укупно планирана средства	Укупно издвојена средства	Уплаћена средства партијама	Утрошена средства за рад клубова
008	СОЦИЈАЛДЕМОКРАТСКА ПАРТИЈА БИХ	53.750,00	53.598,81	37.550,00	16.048,81
018	СРПСКА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА	149.166,70	139.037,43	44.050,00	45.987,43
461	ДЕМОКРАТСКИ НАРОДНИ САВЕЗ			23.750,00	
1718	НАРОДНИ ДЕМОКРАТСКИ ПОКРЕТ			1.500,00	
440	ПАРТИЈА ДЕМОКРАТСКОГ ПРОГРЕСА			23.750,00	
027	ХРВАТСКА ДЕМОКРАТСКА ЗАЈЕДНИЦА БИХ	121.250,00	120.771,27	23.750,00	73.271,27
769	ХРВАТСКА ДЕМОКРАТСКА ЗАЈЕДНИЦА 1990			23.750,00	
090	СТРАНКА ДЕМОКРАТСКЕ АКЦИЈЕ	131.666,70	131.205,59	102.750,00	28.455,59
515	САВЕЗ НЕЗАВИСНИХ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА	99.583,30	99.565,79	23.750,00	75.815,79
882	СТРАНКА ДЕМОКРАТСКЕ АКТИВНОСТИ	33.750,00	33.750,00	33.750,00	0,00
1182	САВЕЗ ЗА БОЉУ БУДУЋНОСТ БИХ - ФАХРУДИН РАДОНЧИЋ	63.750,00	63.265,37	61.750,00	1.515,37
1698	ДЕМОКРАТСКА ФРОНТА	97.500,00	97.427,34	50.550,00	46.877,34
001	БОСАНСКОХЕРЦЕГОВАЧКА ПАТРИОТСКА СТРАНКА-СЕФЕР ХАЛИЛОВИЋ	33.750,00	33.741,80	33.730,00	11,80
80012	КЛУБ ДЕЛАГАТА СРПСКОГ НАРОДА У ДН ПСБИХ (СНСД, ДНС И СДС)	50.000,00	49.744,98	6.000,00	35.244,98
				7.000,00	
				1.500,00	
80013	КЛУБ ДЕЛАГАТА БОШЊАЧКОГ НАРОДА У ДН ПСБИХ (СДА, ДФ И СББ БИХ)	50.000,00	49.675,24	25.700,00	6.775,24
				8.600,00	
				8.600,00	
80014	КЛУБ ДЕЛАГАТА ХРВАТског НАРОДА У ДН ПСБИХ (ХДЗ БИХ)	65.833,30	65.744,18	19.950,00	45.794,18
УКУПНА СРЕДСТВА ИЗ БУЏЕТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ		950.000,00	937.527,80	561.730,00	375.797,80

Федерација Босне и Херцеговине

Код пол. субјекта	Назив политичког субјекта	Укупно планирано	Укупно уплаћено	Више/мање уплаћено	% уплате планираних средстава
090	СТРАНКА ДЕМОКРАТСКЕ АКЦИЈЕ	686.337,00	686.337,00	0,00	100,00%
90001	КОАЛИЦИЈА ХДЗ БИХ, ХСС, ХКДУ БИХ, ХСП ДР А. СТАРЧЕВИЋ, ХСП ХБ	476.335,00	476.335,00	0,00	100,00%
008	СОЦИЈАЛДЕМОКРАТСКА ПАРТИЈА БИХ	431.335,00	431.335,00	0,00	100,00%
1182	САВЕЗ ЗА БОЉУ БУДУЋНОСТ БИХ - ФАХРУДИН РАДОНЧИЋ	401.335,00	401.335,00	0,00	100,00%
1698	ДЕМОКРАТСКА ФРОНТА	386.335,00	386.335,00	0,00	100,00%
769	ХРВАТСКА ДЕМОКРАТСКА ЗАЈЕДНИЦА 1990	176.333,00	176.333,00	0,00	100,00%
001	БОСАНСКОХЕРЦЕГОВАЧКА ПАТРИОТСКА СТРАНКА-СЕФЕР ХАЛИЛОВИЋ	161.333,00	161.333,00	0,00	100,00%
877	НАША СТРАНКА	146.332,00	146.332,00	0,00	100,00%
882	СТРАНКА ДЕМОКРАТСКЕ АКТИВНОСТИ	146.332,00	146.332,00	0,00	100,00%
1701	ЛАБУРИСТИЧКА СТРАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	146.332,00	146.332,00	0,00	100,00%
004	СТРАНКА ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ	146.332,00	146.332,00	0,00	100,00%
515	САВЕЗ НЕЗАВИСНИХ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА	146.332,00	146.332,00	0,00	100,00%
1728	ЛИБЕРАЛНА СТРАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	116.332,00	116.332,00	0,00	100,00%
502	НАРОДНА СТРАНКА РАДОМ ЗА БОЉИТАК	116.332,00	116.332,00	0,00	100,00%
1190	СТРАНКА ДИЈАСПОРЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	116.332,00	116.332,00	0,00	100,00%
УКУПНА СРЕДСТВА ИЗ БУЏЕТА ФЕДЕРАЦИЈЕ БиХ:		3.799.999,00	3.799.999,00	0,00	100,00%

Република Српска

Код пол. субјекта	Назив политичког субјекта	Укупно планирано	Укупно уплаћено	Више/мање уплаћено	% уплате планираних средстава
515	САВЕЗ НЕЗАВИСНИХ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА	979.731,60	979.731,60	0,00	100,00%
90030	КОАЛИЦИЈА СДС-ПУП-СРС РС	826.581,72	826.581,72	0,00	100,00%
461	ДЕМОКРАТСКИ НАРОДНИ САВЕЗ	336.098,52	336.098,52	0,00	100,00%
440	ПАРТИЈА ДЕМОКРАТСКОГ ПРОГРЕСА	305.570,64	305.570,64	0,00	100,00%
1718	НАРОДНИ ДЕМОКРАТСКИ ПОКРЕТ	244.005,84	244.005,84	0,00	100,00%
074	СОЦИЈАЛИСТИЧКА ПАРТИЈА	244.005,84	244.005,84	0,00	100,00%
90015	КОАЛИЦИЈА ДОМОВИНА	195.204,72	195.204,72	0,00	100,00%
1182	САВЕЗ ЗА БОЉУ БУДУЋНОСТ БИХ - ФАХРУДИН РАДОНЧИЋ	48.801,12	48.801,12	0,00	100,00%
УКУПНА СРЕДСТВА ИЗ БУЏЕТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ:		3.180.000,00	3.180.000,00	0,00	100,00%

Брчко дистрикт БиХ

Код	Назив политичког субјекта	Укупно планирана средства	Укупно уплаћена средства	Више/мање уплаћено	% уплате планираних средстава
440	ПАРТИЈА ДЕМОКРАТСКОГ ПРОГРЕСА	4.516,14	4.516,14	0,00	100,00%
1182	САВЕЗ ЗА БОЉУ БУДУЋНОСТ БИХ - ФАХРУДИН РАДОНЧИЋ	14.486,80	14.486,80	0,00	100,00%
008	СОЦИЈАЛДЕМОКРАТСКА ПАРТИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	14.486,80	14.486,80	0,00	100,00%
2010	ХРВАТСКА СЕЉАЧКА СТРАНКА - БРАЋА РАДИЋ	14.486,80	14.486,80	0,00	100,00%
1950	БРЧАНСКИ ДЕМОКРАТСКИ ПОКРЕТ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	14.486,80	14.486,80	0,00	100,00%
074	СОЦИЈАЛИСТИЧКА ПАРТИЈА	14.486,80	14.486,80	0,00	100,00%
027	ХРВАТСКА ДЕМОКРАТСКА ЗАЈЕДНИЦА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	19.002,92	19.002,92	0,00	100,00%
090	СТРАНКА ДЕМОКРАТСКЕ АКЦИЈЕ	23.519,04	23.519,04	0,00	100,00%
515	САВЕЗ НЕЗАВИСНИХ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА - СНСД	23.519,04	23.519,04	0,00	100,00%
004	СТРАНКА ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ	4.516,14	4.516,14	0,00	100,00%
	ФИЗИЧКО ЛИЦЕ-НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ	4.516,14	4.516,14	0,00	100,00%
	ФИЗИЧКО ЛИЦЕ-НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ	7.243,41	7.243,41	0,00	100,00%
	ФИЗИЧКО ЛИЦЕ-НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ	7.243,41	7.243,41	0,00	100,00%
	ФИЗИЧКО ЛИЦЕ-НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ	14.486,80	14.486,80	0,00	100,00%
	СДС-НДП	19.002,92	19.002,92	0,00	100,00%
УКУПНА СРЕДСТВА ИЗ БУЏЕТА БРЧКО ДИСТРИКТА БИХ		199.999,96	199.999,96	0,00	100,00%

Прилог 5. Преглед санкционисаних политичких партија и одговорних лица у 2018. години

Новчане казне за политичке партије

Ред. бр.	Код	Назив политичке партије	Број и датум одлуке	Износ казне (КМ)
1.	036	БОСС- Босанска странка Мирнес Ајановић	03-07-6-308/17 од 22. 02. 2018.	3.000,00
2.	2010	Хрватска сељачка странка Браћа Радић Брчко дистрикт БиХ	03-07-6-32/18 од 24. 05. 2018.	2.000,00
3.	2085	Независни демократски искорак	03-07-6-29/18 од 24. 05. 2018.	2.000,00
4.	2008	Повратак отписаних	03-07-6-25/18 од 24. 05. 2018.	2.000,00
5.	2062	Спас, Независна листа за Добој	03-07-6-31/18 од 24. 05. 2018.	2.000,00
6.	930	Бошњачка сељачка странка	03-07-6-33/18 од 24. 05. 2018.	1.000,00
7.	518	Хрватски правашки блок БиХ	03-07-6-35/18 од 24. 05. 2018.	1.000,00
8.	1247	Неовисна листа "За Купрес"	03-07-6-28/18 од 24. 05. 2018.	1.000,00
9.	516	Странка девизних штедиша РС	03-07-6-27/18 од 24. 05. 2018.	1.000,00
10.	018	Српска демократска странка	05-01-07-6-463/18 од 20. 12. 2018.	14.900,00
11.	1698	Демократска фронта	05-01-07-6-459/18 од 20. 12. 2018.	10.600,00
12.	882	Странка демократске активности	05-01-07-6-480/18 од 20. 12. 2018.	6.200,00
13.	1703	Хрватска независна листа	05-01-07-6-487/18 од 20. 12. 2018.	5.000,00
14.	074	Социјалистичка партија	05-01-07-6-474/18 од 20. 12. 2018.	4.000,00
15.	1182	Савез за бољу будућност БиХ – Фахрудин Радончић	05-01-07-6-452/18 од 20. 12. 2018.	3.500,00
16.	1190	Странка дијаспоре Босне и Херцеговине	05-01-07-6-454/18 од 20. 12. 2018.	3.000,00
17.	1276	Комунистичка партија	05-01-07-6-491/18 од 20. 12. 2018.	2.500,00
18.	1804	Политичка странка "Странка за наш град"	05-01-07-6-478/18 од 20. 12. 2018.	2.500,00
19.	730	Социјалдемократска унија БиХ	05-01-07-6-447/18 од 20. 12. 2018.	2.500,00
20.	1718	Народни демократски покрет	05-01-07-6-482/18 од 20. 12. 2018.	2.000,00
21.	732	Српска радикална странка "9. јануар"	05-01-07-6-449/18 од 20. 12. 2018.	2.000,00
22.	1882	Тузланска алтернатива	05-01-07-6-485/18 од 20. 12. 2018.	2.000,00
23.	1179	Савез за демократску Српску	05-01-07-6-494/18 од 20. 12. 2018.	2.000,00
24.	001	Босанскохерцеговачка патриотска странка – Сефер Халиловић	05-01-07-6-462/18 од 20. 12. 2018.	1.500,00
25.	1728	Либерална странка Босне и Херцеговине	05-01-07-6-486/18 од 20. 12. 2018.	1.500,00
26.	1007	Политичка организација грађана "Снага Босне"	05-01-07-6-483/18 од 20. 12. 2018.	1.500,00

Ред. бр.	Код	Назив политичке партије	Број и датум одлуке	Износ казне (КМ)
27.	1987	Снага центра	05-01-07-6-489/18 од 20. 12. 2018.	1.500,00
28.	016	Српска радикална странка Републике Српске	05-01-07-6-450/18 од 20. 12. 2018.	1.500,00
29.	1972	Уједињена српска	05-01-07-6-488/18 од 20. 12. 2018.	1.500,00
30.	1919	Покрет за боље Брчко-Ђапо Мирсад	05-01-07-6-473/18 од 20. 12. 2018.	1.500,00
31.	1003	Независна странка др Михајло Товирац	05-01-07-6-495/18 од 20. 12. 2018.	1.500,00
32.	036	БОСС –Босанска странка – Мирнес Ајановић	05-01-07-6-477/18 од 20. 12. 2018.	1.100,00
33.	2044	Независна листа	05-01-07-6-490/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
34.	2092	Нова партија	05-01-07-6-468/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
35.	1291	Реформска странка	05-01-07-6-457/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
36.	1252	Снага економског покрета у БиХ	05-01-07-6-493/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
37.	2097	Хрватска сељачка странка БиХ	05-01-07-6-464/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
38.	1272	Листа за Бугојно	05-01-07-6-484/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
39.	1200	Српска напредна странка	05-01-07-6-456/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
40.	003	Странка за Средње	05-01-07-6-446/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
41.	1270	Хрватска сељачка станка Стјепана Радића	05-01-07-6-481/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
42.	734	Хрватска странка права БиХ	05-01-07-6-451/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
43.	1254	Нови покрет Босне и Херцеговине	05-01-07-6-492/18 од 20. 12. 2018.	500,00
44.	026	Странка спас	05-01-07-6-475/18 од 20. 12. 2018.	500,00
45.	2020	Народна странка за Грахово	05-01-07-6-471/18 од 20. 12. 2018.	500,00
УКУПНО ИЗРЕЧЕНЕ НОВЧАНЕ КАЗНЕ				102.300,00

Новчане казне за одговорна лица у политичким партијама

Ред. бр.	Код партије	Назив политичке	Одговорно лице у политичкој партији	Број и датум одлуке	Износ казне
1.	930	Бошњачка сељачка странка	Ибрахим Турсуновић	03-07-6-33/18 од 24. 05. 2018.	200,00
2.	518	Хрватски правашки блок БиХ	Жељко Короман	03-07-6-35/18 од 24. 05. 2018.	200,00
3.	1247	Неовисна листа "За Купрес"	Јања Баришић	03-07-6-28/18 од 24. 05. 2018.	200,00
4.	516	Странка девизних штедиша РС	Чедо Грбић	03-07-6-27/18 од 24. 05. 2018.	200,00
5.	561	Народна демократска странка	Гојко Топаловић	05-01-07-6-472/18 од 20. 12. 2018.	1.000,00
УКУПНО ИЗРЕЧЕНЕ НОВЧАНЕ КАЗНЕ					1.800,00

Административна мјера – забрана политичким партијама да се кандидирају за учешће на наредним изборима

Ред. бр.	Код	Назив политичке партије	Број и датум одлуке
1	520	БОСАНСКОХЕРЦЕГОВАЧКА НАРОДНА СТРАНКА	03-07-6-60/18 од 26. 04. 2018.
2	1875	НОВА БОСАНСКОХЕРЦЕГОВАЧКА ПАТРИОТСКА СТРАНКА	03-07-6-58/18 од 26. 04. 2018.
3	1010	ПОКРЕТ ЗА СЕМБЕРИЈУ	03-07-6-56/18 од 26. 04. 2018.
4	2290	СРПСКА АЛТЕРНАТИВА	03-07-6-55/18 од 26. 04. 2018.
5	1709	СТРАНКА ЗА БОЉЕ ГОРАЖДЕ	03-07-6-59/18 од 26. 04. 2018.
6	2069	СНАГА НОВЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ	03-07-6-57/18 од 26. 04. 2018.

Прилог 6. Преглед изречених казни политичким партијама у периоду 2005–2018. година

Година изрицања и износ новчане казне		Број изречених казни	Година кршења закона и износ новчане казне за годину у којој је закон прекршен		Наплаћене казне	Ненаплаћ. казне	Административна мјера	
							Забрана учешћа на наредним изборима	Уплата дијела прихода у добротв. сврхе
2005.	56.000,00	40	2004.	56.000,00	37.550,00	18.450,00	-	
2007.	48.700,00	9		48.700,00	46.339,72	2.360,28	7	1
2008.	13.000,00	3	2005.	13.000,00	13.000,00	0,00	4	
2009.	179.670,00	63	2005. 2006. 2007.	179.670,00	125.981,96	53.688,04	-	1
2010.	83.500,00	37	2008.	83.500,00	73.548,44	9.951,56	8	
2011.	89.200,00	1		10.000,00	10.000,00	0,00	11	
		33	2009.	79.200,00	74.123,35	5.076,65		
2012.	59.000,00	19	2010.	59.000,00	48.028,40	10.971,60	8	
2013.	150.600,00	12		47.000,00	46.000,00	1.000,00	3	
		1		25.000,00	25.000,00	0,00		
		30	2011.	78.600,00	75.420,00	3.180,00		
2014.	100.200,00	27	2012.	100.200,00	92.800,00	7.400,00	12	
2015.	65.200,00	21	2013.	65.200,00	62.754,50	2.445,50	6	
2016.	104.800,00	19	2014.	104.800,00	37.700,00	67.100,00	13	
2017.	97.950,00	4		62.500,00	62.500,00	0,00	5	
		21	2015	35.450,00	32.400,00	3.000,00		
2018.	3.000,00	1	2015	3.000,00	3.000,00	0,00		
	12.000,00	8	2016	12.000,00	3.000,00	9.000,00	6	
	87.300,00	36	2016	87.300,00	8.100,00	79.200,00		
2005.-2018.	1.150.120,00	385	2004.-2016.	1.150.120,00	877.296,37	272.823,63	83	2
		Процент наплаћених казни		100,00%	76,28%	23,72%		

Прилог 7. Преглед политичких партија које су брисане из судског регистра

Политичке партије брисане из судског регистра на приједлог Централне изборне комисије БиХ

Ред. број	Назив политичке партије	Назив суда	Број и датум рјешења о брисању партије из судског регистра
1	Посавска демократска странка Орашје	Општински суд Орашје	025-0-РЕГ-09-000 128 од 1. 9. 2009.
2	Странка демократског договора, Босански Брод	Основни суд Добој	085-0-РП-09-000 002 од 7. 9. 2009.
3	Демократска радничка партија БиХ, Модрича	Основни суд Добој	085-0-РП-09-000 003 од 7. 9. 2009.
4	Српски демократски савез Републике Српске, Теслић	Основни суд Добој	085-0-РП-09-000 005 од 7. 9. 2009.
5	Независна странка Републике Српске, Добој	Основни суд Добој	085-0-РП-09-000 004 од 7. 9. 2009.
6	Демократска заједница БиХ, Босански Шамац	Основни суд Добој	085-0-РП-09-000 001 од 24. 9. 2009.
7	Странка економског просперитета РС	Основни суд Соколац	089-0-РЕГ-09-000 329 од 13. 10. 2009.
8	Српска народна обнова за Републику Српску	Основни суд Соколац	089-0-РЕГ-09-000 331 од 13. 10. 2009.
9	Брчанска демократска странка Брчко Дистрикт	Основни суд Брчко дистрикта БиХ	096-0-Ф1-09-000053 од 19. 10. 2009.
10	Странка демократског центра	Основни суд Брчко дистрикта БиХ	096-0-Ф1-09-000052 од 19. 10. 2009.
11	Странка пензионера-умировљеника БиХ ОО Томиславград	Општински суд Ливно	068-0-Ф1-3-000002 од 17. 11. 2009.
12	Народна радикална странка Зворник	Основни суд Бијељина	080-0-Ф1-09-000 079 од 17. 11. 2009.
13	Српска радикална странка Угљевик	Основни суд Бијељина	080-0-Ф1-09-000 081 од 17. 11. 2009.
14	Српска расељеничка странка РС Бијељина	Основни суд Бијељина	080-0-ФИ-09-000 082 од 17. 11. 2009.
15	Радикална странка РС Бијељина	Основни суд Бијељина	080-0-Ф1-09-000 083 од 17. 11. 2009.
16	Демократско вијеће Бошњака Бијељина	Основни суд Бијељина	080-0-ФИ-09-000 086 од 17. 11. 2009.
17	Странка демократског развоја Бијељина	Основни суд Бијељина	080-0-ФИ-09-000 084 од 17. 11. 2009.
18	Српска напредна странка Бијељина	Основни суд Бијељина	080-0 Ф1-09-000 085 од 17. 11. 2009.
19	Српска омладинска странка “Нови нараштаји РС“	Основни суд Соколац	089-0-РЕГ-09-000 330 од 2.11.2009.
20	Покрет за дјечија права – Лукавац	Општински суд Тузла	032-0-РЕГ-09-001206 од 6. 11. 2009.
21	Хрватска странка права Тузла	Општински суд Тузла	032-0-РЕГ-09-001146 од 6. 11. 2009.
22	Хрватска младеж, Хрватске заједнице соли	Општински суд Тузла	032-0-РЕГ-09-001148 од 6. 11. 2009.
23	Политичко удружење Унија Босанских социјалдемократа Тузла	Општински суд Тузла	032-0-РЕГ-09-001144 од 6. 11. 2009.

Ред. број	Назив политичке партије	Назив суда	Број и датум рјешења о брисању партије из судског регистра
24	Политичка организација Демократска странка пензионера БиХ Тузла	Општински суд Тузла	032-0-Рег-09-001142 од 6. 11. 2009.
25	Удружење за Југословенску демократску иницијативу Тузла	Општински суд Тузла	032-0-Рег-09-001141 од 20. 11. 2009.
26	Политичко удружење РБИХ, Вијеће Босанских Хрвата	Општински суд Тузла	032-0-Рег-09-001147 од 20. 11. 2009.
27	ПО Странка удружења пензионера Кладањ	Општински суд Тузла	032-0-Рег-09-000035 од 23. 11. 2009.
28	Политичка организација Партија "Нова Босна" Живинице	Општински суд Тузла	032-0-Рег-09-001153 од 20. 11. 2009.
29	Босанска народна странка Живинице	Општински суд Тузла	032-0-Рег-09-001145 од 20. 11. 2009.
30	Партија правног пута БиХ Тузла	Општински суд Тузла	032-0-Рег-09-001152 од 02. 12. 2009.
31	Демократска странка истине Сребреник	Општински суд Тузла	032-0-Рег-09-001143 од 20. 11. 2009.
32	Нова снага Српске	Основни суд Бања Лука	Рп-04/04 од 18. 5. 2009
33	Радничка-грађанска партија БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000008 од 25. 12. 2009.
34	Грађанска странка БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000010 од 02. 12. 2009.
35	Радничка партија БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000014 од 21. 12. 2009.
36	Демократска народна радничка партија БИХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000004 од 01. 12. 2009.
37	Демократска странка федералиста	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000001 од 01. 12. 2009.
38	Бошњачко либерална странка	Општински суд Сарајево	065-0-ФИ-09-000002 од 21. 12. 2009.
39	Либерално-социјална партија БиХ – ЛСП БИХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000019 од 23.12.2009.
40	Еколошки покрет „СКАКАВАЦ“	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000028 од 23.12.2009.
41	Босанска демократска унија	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000018 од 03.12.2009.
42	Народна странка „БОСНА“	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000029 од 01.12.2009.
43	Народни фронт Југославије за БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000007 од 01.12.2009.
44	Странка народног измирења	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000026 од 23.12.2009.
45	Хрватска демократска странка БИХ ХДС БИХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000011 од 23.12.2009.
46	Народна странка Босне и Херцеговине	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000013 од 02.12.2009.
47	Муслиманска бошњачка организација	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000005 од 28.12.2009.
48	Нова демократска странка БиХ	Општински суд Зеница	043-0-Ф1-09-000001 од 23.11.2009.

Ред. број	Назив политичке партије	Назив суда	Број и датум рјешења о брисању партије из судског регистра
49	Странка уједињених Муслимана Републике БиХ, Зеница	Општински суд Зеница	043-0-Ф1-09-000002 од 23.11.2009.
50	Покрет за промјене БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000016 од 05.2.2010.
51	Политичка организација Браћа Роми	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000025 од 05.1.2010.
52	Републиканска странка БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000017 од 05.1.2010.
53	Демократска странка Рома БиХ – ДСР БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000009 од 04.1.2010.
54	Демократска странка БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000015 од 05.1.2010.
55	Божија партија-Исламске књиге разумијевања правде, истине и слободе Мухамедове објаве (БП ИКРА ПИСМО)	Општински суд Сарајево	065-0-ФИ-09-000012 од 04.1.2010.
56	Конзервативно-радикална партија	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000006 од 04.01.2010.
57	Странка природног закона БИХ-СПЗБХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000030 од 05.1.2010.
58	Европска иницијатива за БИХ – ЕИ БИХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000031 од 05.1.2010.
59	Студентска странка БИХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000023 од 26.7.2010.
60	Босанско-херцеговачка странка права 1861 (БХСП-1861)	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000022 од 05.1.2010.
61	Странка Југословена	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000020 од 05.1.2010.
62	Еколошки покрет удружења зелених „ЗЕЛЕНИ“	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-069-000021 од 05.1.2010.
63	Народна демократска странка „ГАЈРЕТ“ Сарајево	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000024 од 05.1.2010.
64	Странка жена БИХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000027 од 01.1.2010.
65	Независна странка БИХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000003 од 04.1.2010.
66	Хрватска чиста странка права Босне и Херцеговине	Општински суд Широки Бријег	064-0-Рег-09-001004 од 11.2.2010.
67	Независни праваши	Општински суд Широки Бријег	064-0-Рег-09-001206 од 29.1.2010.
68	Брчанска алтернатива Брчко Дистрикта БиХ	Тужилаштво Брчко Дистрикта БиХ	096-0-0-Ф1-09-00000050 од 20.12.2011.
69	Народна Бошњачка странка	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-09-000021 од 23.11.2012.
70	Политички покрет младих-Странка младих БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-12-000022 од 13.12.2012.
71	Демократски центар БиХ	Општински суд Мостар	P/2-11 од 10.5.2012.
72	ХСП др. Анте Старчевић-Праваши 21. Стољећа	Општински суд Мостар	P/1-12 од 28.1.2013.
73	Зелени БиХ	Општински суд у Зеници	043-0-Ф1-13-000001 од 12.12.2013.

Ред. број	Назив политичке партије	Назив суда	Број и датум рјешења о брисању партије из судског регистра
74	Босанскохерцеговачка странка права	Општински суд Бихаћ	017-0-РегПО-12-000002 од 20.2.2013.
75	Странка омладинске снаге – СОС	Основни суд Бијељина	080-0-Ф1-12-000 105 од 11.7.2013.
76	Југословенска демократска странка „Отаџбински фронт“ Кукоље	Основни суд Бања Лука	Ру-2/90 од 16.6.2014.
77	Партија социјалдемократског центра БИХ	Основни суд Бања Лука	Рп-10/02 од 15.8.2014.
78	Народна радикална странка БиХ – ОмаРСка	Основни суд Бања Лука	Обавијест суда од 29.08.2014. године Рјешењем број Ру -18/90 од 22.02.1991- одбијен захтјев за упис у регистар
79	Покрет за ново друштво	Основни суд Бања Лука	Рп-16/02 од 20.6.2014.
80	Партија друштвеног прогреса Српске Републике Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Обавијест суда од 29.08.2014. године. Предмет је 20.09.2006. године упућен Општинском суду у Сарајеву на даљњи надлежни поступак.
81	Демократска патриотска странка РС – Предраг Радић	Основни суд Бања Лука	Рп-6/02 од 19.9.2014.
82	Слободна Српска партија	Основни суд Бања Лука	Рп-6/04 од 16.6.2014.
83	Борачки савез Републике Српске	Основни суд Бања Лука	Рп-3/04 од 16.6.2014.
84	Странка „За Приједор“	Основни суд Бања Лука	Рп-5/04 од 15.8.2014.
85	Јединствена социјалистичка партија Југославије-Јајце	Основни суд Бања Лука	Ру-14/90 од 16.6.2014.
86	Југословенска демократска странка-Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Ру-16/90 од 16.6.2014.
87	Селјачко радничка странка Бос.Дубица	Основни суд Бања Лука	Ру-19/90 од 16.6.2014.
88	Зелена странка БиХ-Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Ру-26/90 од 16.6.2014.
89	Странка демократских реформи БИХ Б. Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-28/90-1 од 16.6.2014.
90	Српска демократска странка отаџбински фронт Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-3/96 од 16.6.2014.
91	Удружење учесника рата 1991.године Челинац	Основни суд Бања Лука	Р-и-1/92 од 16.6.2014.
92	Српска патриотска странка Б.Лука (СПАС)	Основни суд Бања Лука	Рп-3/03 од 15.8.2014.
93	Радничка партија РС Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-3/93 од 16.6.2014.
94	Социјалистичка демократска партија РС	Основни суд Бања Лука	Обавијест Суда од 16.06.2014. године да не постоји у регистру
95	Нова Српска идеја РС	Основни суд Бања Лука	Рп-5/93 од 15.8.2014.
96	Народна странка РС Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-1/94 од 16.6.2014.

Ред. број	Назив политичке партије	Назив суда	Број и датум рјешења о брисању партије из судског регистра
97	Странка Српског јединства РС	Основни суд Бања Лука	Рп-16/96 од 16.6.2014.
98	Странка Српско-православне слоге Челинац	Основни суд Бања Лука	Рп-3/94 од 16.6.2014.
99	Странка Српских патриота Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-4/94 од 16.6.2014.
100	Крајишка демократска странка Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-1/95 од 16.6.2014.
101	Странка економског препорода Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-2/95 од 16.6.2014.
102	Републички одбор-Удружење љевице РС, Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-3/95 од 16.6.2014.
103	Радикална странка "Никола Пашић" Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-5/95 од 16.6.2014.
104	Отаџбинска странка Б.Лука, Социјалистичка радничка партија Југославија у РС	Основни суд Бања Лука	Рп-4/96 од 16.6.2014.
105	Нова Радничка странка РС, Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-6/96 од 16.6.2014.
106	Југословенска љевица РС, "Јул РС" Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-8/96 од 16.6.2014.
107	Социјално-либерална странка РС, Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-9/96 од 16.6.2014.
108	Српска странка Крајина, Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-10/96 од 16.6.2014.
109	Радикални отаџбински фронт Никола Пашић	Основни суд Бања Лука	Рп-11/96 од 16.6.2014.
110	Народна демократска јединствена странка Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-12/96 од 16.6.2014.
111	Српска демократска странка-отаџбински фронт Бања Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-3/96 од 16.6.2014.
112	Српско православна слога Челинац	Основни суд Бања Лука	Рп-14/96 од 16.6.2014.
113	Отаџбински фронт Србац	Основни суд Бања Лука	Рп-15/96 од 16.6.2014.
114	Демократски патриотски блок РС, Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-17/96 од 16.6.2014.
115	Демократска странка за Бања Луку и Крајину	Основни суд Бања Лука	Рп-2/97 од 16.6.2014.
116	Демократски препород Српске Челинац	Основни суд Бања Лука	Рп-3/97 од 16.6.2014.
117	Савезна странка Југословена у РС	Основни суд Бања Лука	Рп-5/97 од 16.6.2014.
118	Демократски препород Српске Бања Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-3/97 од 16.6.2014.
119	Странка грађана „Треће доба“ Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Обавијест Суда од 16.6.2014. године да не постоји у регистру
120	Српски народни савез РС	Основни суд Бања Лука	Рп-2/99 од 16.6.2014.
121	Странка грађана „Европског Заједништва“	Основни суд Бања Лука	Рп-11/97 од 16.6.2014.

Ред. број	Назив политичке партије	Назив суда	Број и датум рјешења о брисању партије из судског регистра
122	Савез комуниста-Покрет за Југославију у БИХ	Основни суд Бања Лука	Рп-6/93 од 15.8.2014.
123	Отаџбинска слога	Основни суд Бања Лука	Рп-1/98 од 16.6.2014.
124	Југословенски комунисти у РС	Основни суд Бања Лука	Обавијест Суда од 16.06.2014. године да не постоји у регистру
125	Патриотска демократска иницијатива РС	Основни суд Бања Лука	Рг-144/98 од 16.6.2014.
126	Социјалдемократи БИХ, РС Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-7/98 од 15.8.201.4
127	Српски монархистички савез РС	Основни суд Бања Лука	Рп-8/98 од 16.6.2014.
128	Странка Српског освјешћења	Основни суд Бања Лука	Рп-9/98 од 16.6.2014.
129	Социјалдемократска странка РС	Основни суд Бања Лука	Рп-11/98 од 15.8.2014.
130	Радикална странка РС	Основни суд Бања Лука	Рп-4/99 од 15.8.2014.
131	Демократска социјалистичка партија Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-1/00 од 16.6.2014.
132	Еколошка странка РС „ЕЦОС“ Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-10/00 од 16.6.2014.
133	Српски монархистички савез-Матице Срба и дијаспоре Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-15/00 од 16.6.2014.
134	Странка народни фронт Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-1/02 од 15.8.2014.
135	Народна партија социјалиста Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-13/02 од 15.8.2014.
136	Савез народног препорода Б.Лука	Основни суд Бања Лука	Рп-5/02 од 15.8.2014.
137	Републиканска странка РС	Основни суд Бања Лука	Рп-11/02 од 16.6.2014.
138	Српска патриотска странка	Основни суд Бања Лука	Рп-3/03 од 15.8.2014.
139	Политичка организација-Комунистичка партија БИХ	Основни суд Бања Лука	Рп-1/05 од 16.6.2014.
140	Српска страка Републике Српске	Основни суд Бања Лука	Рп-7/00 од 16.6.2014.
141	Странка бизниса Српске	Основни суд Бања Лука	Рп-2/08 од 15.8.2014.
142	Странка демократског центра РС, Требиње	Основни суд Требиње	Р:И-01/96 од 11.4.2014.
143	Народна странка Српске	Основни суд Требиње	Р:И-02/96 од 11.4.2014.
144	Босанско демократска странка	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-15-000006 од 09.02.2015.
145	Странка кокуза	Општински суд Сарајево	062-0-Ф1-15-000005 од 26.3.2015.
146	Независна листа БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-15-000003 од 06.3.2015.
147	Хрватска странка права Посавине	Општински суд Орашје	025-о-Рег-15 000 014 од 20.0.2015.

Ред. број	Назив политичке партије	Назив суда	Број и датум рјешења о брисању партије из судског регистра
148	Хрватски блок БиХ	Општински суд Мостар	P/1-15 од 23.1.2015.
149	Народна странка Брчко дистрикт БиХ	Тужилаштво Брчко дистрикта БиХ	096-0-0-Ф1-15-000007 од 10.2.2015.
150	Брчанска демократска иницијатива за Боље Брчко	Тужилаштво Брчко дистрикта БиХ	096-0-0-Ф1-15-000006 од 10.2.2015.
151	Бихаћка грађанска алтернатива	Општински суд Бихаћ	017-0-РегПО-15-000001 од 13.4.2015.
152	Унија социјалдемократа	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-15-000008 од 22.04.2015.
153	Партија правог пута	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-17-000006 од 28.03.2017.
154	Независна листа-За мој град	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-17-000005 од 23.02.2017.
155	Хрватска народна заједница	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-17-000004 од 22.02.2017.
156	Еколошка партија Е-5 Зелени	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-17-000003 од 20.02.2017.
157	Покрет за Шековиће	Основни суд Соколац	089-0-Ф1-15-000 029 од 12.06.2015.
158	Сложна народна странка	Општински суд у Бихаћу	017-0-РегПо-17-000001 од 26.10.2017.
159	Демократи Босне и Херцеговине	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-18-000002 од 09.03.2018.
160	Демократи БиХ	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-18-000002 од 09.03.2018.
161	ВизионаРСко демократска странка	Општински суд Сарајево	065-0-Ф1-18-000003 од 29.03.2018.
162	Босанскохерцеговачка Хрватска чиста странка права	Општински суд Мостар	P/1-18 од 19.09.2018.

Политичке партије брисане из судског регистра на основу одлуке органа странке

Ред. број	Назив политичке партије	Назив суда	Број и датум рјешења о брисању партије из судског регистра
1	Демократска српска странка	Основни суд Брчко Дистрикт БиХ	096-0-Ф1-10-000003 од 26.1.2010.
2	Пензионерски демократски савез	Основни суд Бања Лука	Рп-1/03 од 30.8.2010. године ради удруживања са Партијом уједињених пензионера
3	Хрватски кршћански домовински препород	Општински суд Широки Бријег	064-0-Рег-10-000869 од 22.9.2010.
4	Демократски покрет Српске - ДЕПОС	Основни суд Бања Лука	Рп-1/06 од 15.11.2010.
5	СДУ 2002	Општински суд у Тузли	032-0-Рег-11-001456 од 30.11.2011.
6	Хрватски демокршћани	Општински суд у Мостару	Р/3-11 од 21.2.2012.
7	Хрватско заједништво Херцег-Босне	Општински суд у Мостару	Р/3-11 од 21.2.2012.
8	Странка хрватског права	Општински суд Ливно	Ф1-1 од 16.3.2012.
9	Демократска странка народа Српске	Основни суд у Бијељини	080-0-Ф1-11-000 066 од 11.6.2012.
10	Уједињена Хрватска странка права др. Анте Старчевић - Праваши ХХИ стољећа	Општински суд у Мостару	Р/1-12 од 30.1.2013.
11	Странка за народ БиХ	Општински суд Зеница	043-0-Ф1-10-000003 од 15.03.2017.
12	Глас незадовољних грађана БиХ	Општински суд Травник	051-0-Ф1-16-000003 од 07.07.2016.
13	Чиста Социјалдемократска партија БиХ	Општински суд Бихаћ	017-0-регПО-16-000003 од 04.10.2016.
14	Странка за младост, развој и будућност	Основни суд Соколац	089-0-Ф1-16-000 093 од 10.02.2017.
15	Изворна Српска демократска странка	Основни суд Бања Лука	Рп-2/15 од 28.04.2017.
16	Нови демократски покрет	Основни суд Соколац	089-0-Ф1-18-000 001 од 25.01.2018
17	Нова социјалистичка партија	Основни суд у Требињу	095-0-У-17-000-029 (Ф-И-38/15)
18	ПО Е-странка грађана Тузла	Општински суд у Тузли	од 06.11.2017.
19	Странка регије Ливно	Општински суд у Ливну	032-0-Рег-17-002486 од 19.02.2018.
20	Нова демократија	Основни суд Бања Лука	068-0-Ф1-18-000002 од 22.05.2018.
21	Бошњачка сељачка странка	Основни суд Брчко дистр. БиХ	Рп-7/04 од 30.03.2018.
22	Народна демократска странка	Основни суд Бања Лука	096-0-Рег3-18-001839 од 10.09.2018.
23	Демократска партија-Драган Чавић	Основни суд Бања Лука	Рп-2/03 од 27.08.2018.
24	Народна странка – Огњен Тадић	Основни суд Бања Лука	Рп-1/09 од 08.10.2018.
25	ПО Грађанска снага	Општински суд у Тузли	Рп-3/17 од 08.10.2018.

III. ДИО

СИК

**СПРОВОЂЕЊЕ
ЗАКОНА О
САВЈЕТУ
МИНИСТРА БИХ**

1. Спровођење Закона о Савјету министара БиХ и Закона о Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције

1.1. Провјера кандидата за Савјет министара БиХ

531. У складу са Законом о Савјету министара Босне и Херцеговине⁷⁹ (у даљњем тексту: Савјет министара БиХ), Централна изборна комисија БиХ надлежна је да оцјењује, на основу достављених информација и података из службене евиденције, да ли кандидат за предједавајућег, министра и замјеника министра у Савјету министара БиХ испуњава услове за именовање и потврду о томе доставља органу надлежном за именовање.
532. У складу с чланом 10ц. поменутог закона, Централна изборна комисија БиХ врши провјере да ли кандидати за министре и замјенике министара у Савјету министара БиХ испуњавају све потребне услове прописане Изборним законом БиХ и да се на њих не односи ниједна неспојива дужност прописана тим законом.
533. Током мјесеца јануара 2018. године, у складу са чланом 10д. Закона о Савјету министара БиХ извршене су провјере предложеног кандидата за функцију замјеника министара Савјета министара БиХ.
534. Предложен је кандидат за замјеника министра цивилних послова у Савјету министара БиХ Горан Ћосић.
535. Након извршених провјера предложеног кандидата, у складу са одредбама члана 1.6, 1.7, 1.8 став (4), и 4.2 Изборног закона БиХ, утврђено да кандидат испуњава законом прописане услове, о чему је Централна изборна комисија БиХ издала одговарајућу потврду.

1.2. Провјера кандидата за замјеника директора Агенције за превенцију корупције и координацију борбе против корупције

536. На основу члана 10ц. и 10д. Закона о Савјету министара БиХ, а у вези са чланом 13. став (1) Закона о Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције⁸⁰, Централна изборна комисија БиХ извршила је провјере за укупно 9 предложених кандидата за замјеника директора Агенције за превенцију корупције и координацију борбе против корупције.
537. Након извршених провјера, у складу са одредбама члана 1.6, 1.7, 1.8 став (4) и (6) и 4.2 Изборног закона БиХ, утврђено да сви кандидати испуњавају законом прописане услове, о чему је Централна изборна комисија БиХ издала одговарајуће потврде.

2. Закључна разматрања

538. Током 2018. године извршене су провјере за једног кандидата за функцију замјеника министра цивилних послова у Савјету министара БиХ и 9 кандидата за замјеника директора Агенције за превенцију корупције и координацију борбе против корупције.

⁷⁹ “Службени гласник БиХ“, број: 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07 и 24/08.

⁸⁰ “Службени гласник БиХ“, број: 103/09 и 58/13.

IV. ДИО

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

1. Активности Центра за едукацију

539. Центар за едукацију Централне изборне комисије БиХ основан је одлуком Централне изборне комисије БиХ (“Службени гласник БиХ“, број 103/13) с циљем едукације органа за спровођење избора и свих учесника из области избора и финансирања политичких партија, како на нивоу Босне и Херцеговине, тако и на регионалном и међународном нивоу.
540. Оснивањем Центра за едукацију Централна изборна комисија БиХ је обезбиједила сталан и адекватан простор за испуњење законом утврђене обавезе континуиране обуке чланова органа за спровођење избора. Организовањем едукативних радионица, семинара и предавања истакнутих изборних, домаћих и међународних експерата, како за чланове изборне администрације тако и за представнике политичких субјеката, медије, невладине организације и сл. омогућиће се квалитетнија и континуирана обука, тренинг и професионално усавршавање свих учесника у изборном процесу у БиХ.
541. Центар за едукацију је отворен на свечаној церемонији 9. октобра 2017. године и располаже конференцијском салом капацитета 110 мјеста, опремом за видео-пројекције и озвучење, опремом за симултано превођење, бежичним приступом интернету, кафетеријом, те је погодан за организовање конференција, семинара, округлих столова, радионица и предавања.
542. Наставни план и програм Центра за едукацију је припремљен у оквиру пројекта подршке Савјета Европе активностима Централне изборне комисије БиХ, а предвиђен је програм обавезних и факултативних обука, те каталогизација тема и области едукације, прилагођених специфичним потребама и намјени овог центра, међу којима су:
- уско специјализиране обуке и тренинзи за чланове изборних комисија у БиХ, прилагођене временском плану изборних активности,
  - обуке представника политичких субјеката из области примјене Закона о финансирању политичких партија и области финансирања изборне кампање,
  - обуке за представнике политичких партија из области пријаве и овјере за учешће на изборима,
  - обуке за представнике електронских и принтаних медија о изборном процесу у БиХ,
  - тренинзи тренера за представнике невладиног сектора из области едукације бирача,
  - одржавање постизборних конференција.⁸¹
543. У циљу бољег разумијевања и примјене Плана и програма едукације чланова органа за спровођење избора, којега је донијела Централна изборна комисија БиХ децембра 2017. године, као и олакшану израду оперативног плана и програма едукације органа за спровођење избора у БиХ, као обвезног дијела документације сваког предавача у 2018. години је уз подршку ОЕБС БиХ припремљена Јединственој методологији за израду наставног плана и програма обуке чланова бирачких одбора у Босни и Херцеговини која је намијењена превасходно предавачима/тренерима.
544. У извјештајном периоду у Центру за едукацију одржане су сљедеће едукативне активности:

---

⁸¹ План и програм едукације чланова органа за спровођење избора доступан је на веб страници Центра за едукацију: <http://educentar.izbori.ba/Default.aspx?CategoryID=728&Lang=3>.

Тренинг програм за чланове Централне изборне комисије БиХ и менаџерско особље Секретаријата ЦИК БиХ у организацији Изборне комисије Индије и Индијског међународног института за демократију и изборни менаџмент (ИИИДЕМ)

545. У периоду од 21. до 26. марта 2018. године Изборна комисија Индије и Индијски међународни институт за демократију и изборни менаџмент (ИИИДЕМ) су организовали и провели тренинг-програм за чланове Централне изборне комисије БиХ и менаџерско особље Секретаријата Централне изборне комисије БиХ. Тренинг програм који је укључивао 9 различитих тематских цјелина, односно изборних операција је био конципиран по принципу наизмјеничног представљања праксе у Босни и Херцеговини и у Индији.
546. Теме које су презентране су укључивале: Изборну архитектуру – Улога тијела за провођење избора у провођењу слободних и поштених избора; Регистрацију бирача – онлајн регистрација и статистичке алатке за побољшање тачности бирачког списка (у Индији); Планирање у изборима – стратешки и оперативни план и управљање ризицима; Развој стратегија за едукацију бирача; Развој изборног (бирачког) особља укључујући насумични одабир и изборни процес на бирачким мјестима; Политичке партије и органи за спровођење избора; Употреба технологије на изборима – SAMADHAN, SUVIDHA, SUGAM, WEBCAST (Како се могу користити бесплатни софтвери, Гласање путем веб-а ППТ модификовано, Зашто гласање путем веба (за постизање транспарентности и побољшање процеса); Електронско гласање – EVM/VVPAT гласање путем интернета и пребројавање гласова и пренос резултата.
547. Тренинг програм је реализован у складу са Меморандумом о разумијевању којег су у јануару 2017. године потписали представници Централне изборне комисије БиХ и Изборне комисије Индије.

Фотографија 13. Учесници и предавачи ИДЕМ обуке

Фотографија 14. Тренинг сесија

Фотографија 15. Предавање о процесу пребројавања гласова у Индији

548. **Семинар “Финансирање политичких партија”** – Дана, 07.03.2018. године Централна изборна комисија БиХ је је одржала једнодневни семинар за представнике политичких партија под називом “Финансирање политичких партија” Теме семинара су биле: извори финансирања политичких партија, финансирање изборне кампање и подношење финансијских извјештаја. Циљ семинара је био да се представницима политичких партија, односно лицима овлашћеним за подношење финансијских извјештаја омогући стицање, односно проширење знања о прописаним изворима финансирања политичких партија и финансирању изборне кампање, роковима, садржају и начину подношења финансијских извјештаја, те о надлежностима Централне изборне комисије БиХ у спровођењу Закона о финансирању политичких партија. Током семинара посебан акценат је стављен на подношење финансијских извјештаја политичких партија за 2017. годину за шта рок истиче 31.03.2018. године.

Фотографија 16. Семинар “Финансирање политичких партија”

549. **Предавање за ученике и професоре средњих школа из Мостара** – Дана, 27.04.2018. године у Центру за едукацију Централне изборне комисије БиХ одржано 90-минутно интерактивно предавање за око 100 ученика и професора средњих школа из Мостара. Била је ово и прилика да Централна изборна комисија БиХ и на овај начин промовише значај учешћа младих на изборима. Представљен је досадашњи рад Централне изборне комисије БиХ на мотивисању младих да изађу на изборе са циљем да управо од младих чујемо приједлоге за побољшање тог сегмента изборног процеса. Посјета је планирана и организована у оквиру Сајма средњих школа Града Мостара, а покровитељ посјете је Мисија ОЕБС-а у БиХ.

Фотографија 17. Ученици и професори средњих школа из Мостара са предавачима из ЦИК БиХ

Фотографија 18. Предавање за учеснике и професоре средњих школа из Мостара

550. Семинар “Регистрација политичких субјеката за учешће на непосредним изборима” – Централна изборна комисија БиХ је 04.05.2018. године у Центру за едукацију Централне изборне комисије БиХ у Сарајеву одржала једнодневни семинар за политичке субјекте под називом “Регистрација политичких субјеката за учешће на непосредним изборима” којем је присуствовало више од **70** представника политичких субјеката. Циљ семинара је био упознавање политичких субјеката (политичких партија и потенцијалних независних кандидата) с обавезама и роковима у подношењу пријава за овјеру учешћа на непосредним изборима, као и поступање Централне изборне комисије БиХ приликом спровођења процеса провјера поднесених пријава, кандидатских листи и кандидата.

Фотографија 19. Семинар “Регистрација политичких субјеката за учешће на непосредним изборима”

551. **Интерактивно предавање за студенте Правног факултета Универзитета у Зеници на тему “Избори: законодавство, процес, институције”** - Дана, 22. 05.2018. године Централна изборна комисија БиХ је у Центру за едукацију Централне изборне комисије БиХ одржала интерактивно предавање за студенте Правног факултета Универзитета у Зеници. Тема предавања је била “Избори: законодавство, процес, институције”. Уводно излагање је одржала др Ирена Хаџиабдић, предсједница Централне изборне комисије БиХ, а Маријана Жуљевић, шефица Одсјека за изборе, презентирала је карактеристике изборног система и процеса у Босни и Херцеговини. Била је ово и прилика да Централна изборна комисија БиХ и на овај начин промовише значај учешћа младих на изборима. Студентима из Зенице на предавању су се придружили и студенти Међународног универзитета Сарајево.

Фотографија 20. Учесници и предавачи предавања за студенте Правног факултета из Зенице

Фотографија 21. Предавање за студенте Правног факултета Универзитета у Зеници на тему “Избори: законодавство, процес, институције”

2. Закључна разматрања

552. Отварањем Центра за едукацију Централне изборне комисије БиХ и израдом Плана и програма едукације чланова органа за спровођење избора омогућава се извршење обавеза из закона које имплементира Централна изборна комисија БиХ, доприноси спровођењу мисије институције и постизања њених стратешких циљева. Надаље, обезбјеђује се континуитет едукација које реализује Централна изборна комисија БиХ и доприноси очувању одрживости њених стратешких циљева.
553. Тематске области које обухвата План и програм едукације чланова органа за спровођење избора су главне тематске области од интереса, примарно, за чланове органа за спровођење избора, али исто тако и за изборну администрацију у Босни и Херцеговини и шире, те политичке партије, независне кандидате, грађане, медије, невладине организације, ученике, студенте универзитета.

A close-up photograph of two hands, one from a person in a dark suit and the other from a person in a white shirt, gently holding a small, translucent blue and white globe of the Earth. The background is a soft, out-of-focus light blue.

V. ДИО

**МЕЂУНАРОДНА
САРАДЊА,
СЕМИНАРИ
И ЕДУКАЦИЈЕ**

1. Међународна сарадња, семинари и едукације

1.1. Учесће на посматрачким мисијама, међународним конференцијама и семинарима

554. На позив Централне изборне комисије Руске Федерације, у периоду од 16. до 19. марта 2018. године два представника Централне изборне комисије БиХ су посматрали предсједничке изборе.
555. Од 05. до 08. јуна 2018. године представник Централне изборне комисије БиХ је посматрао окружне изборе у Онтарију, Канада.
556. У периоду од 09. до 11. априла 2018. године на позив Парламентарне скупштине Савјета Европе (ПАЦЕ), Венецијанске комисије и Конгреса локалних и регионалних власти Савјета Европе, представница Централне изборне комисије БиХ је боравила у Тирани, Албанија, гдје је учествовала у раду Заједничког парламентарног семинара о ”Злоупотреби административних ресурса током изборних процеса: кључни изазови за демократске изборе“ који се одржао 10. и 11. априла 2018. године. Семинар је одржан за Парламент Албаније и Парламент Босне и Херцеговине. Представница Централне изборне комисије БиХ је другог дана семинара одржала презентацију на тему ”Правни механизми за спрјечавање и дјеловање на злоупотребу административних ресурса током изборних процеса“ – студија случаја Босне и Херцеговине“.

Током боравка у Албанији др Хаџиабдић је у име Централне изборне комисије БиХ потписала Меморандум о разумијевању са Централном изборном комисијом Албаније. Одлуком број 01-50-1-541-37/18 са 44. сједнице Предсједништва Босне и Херцеговине одржане 15.02.2018. године одобрено је потписивање предметног Меморандума о разумијевању.

Фотографија 22. Семинар ”Злоупотреба административних ресурса током изборних процеса: кључни изазови за демократске изборе“

557. У периоду од 4. до 8. септембра 2018. године делегација Централне изборне комисије БиХ је на позив Удружења европских изборних званичника (АСЕЕЕО) учествовала на Годишњој конференцији АСЕЕЕО-а која је одржана у Вилнијусу, Литванија. Конференција је била посвећена теми “Гарантовање приватности бирача, сигурности и интегритета“ са посебном радионицом о питањима сајбер безбједности. Др Ирена Хаџиабдић је 05.09.2018. године учествовала у раду Радне групе о изборном праву.
558. У складу са традицијом организирана је и изложба најновијих изборних технологија у оквиру које су компаније које се баве изборним рјешењима представили своје производе са нагласком на заштиту информација о бирачима и свих дигиталних података који се користе на изборима; осигуравање технологије за гласање из перспективе кибернетичке сигурности; и комуникацију повјерења према бирачима, неовисност избора, важност спречавања пријеваре.
559. На конференцији је усвојена Декларација о сигурности, приватности и интегритету избора⁸² са препорукама⁸³ 27. годишње конференције АСЕЕЕО-а.

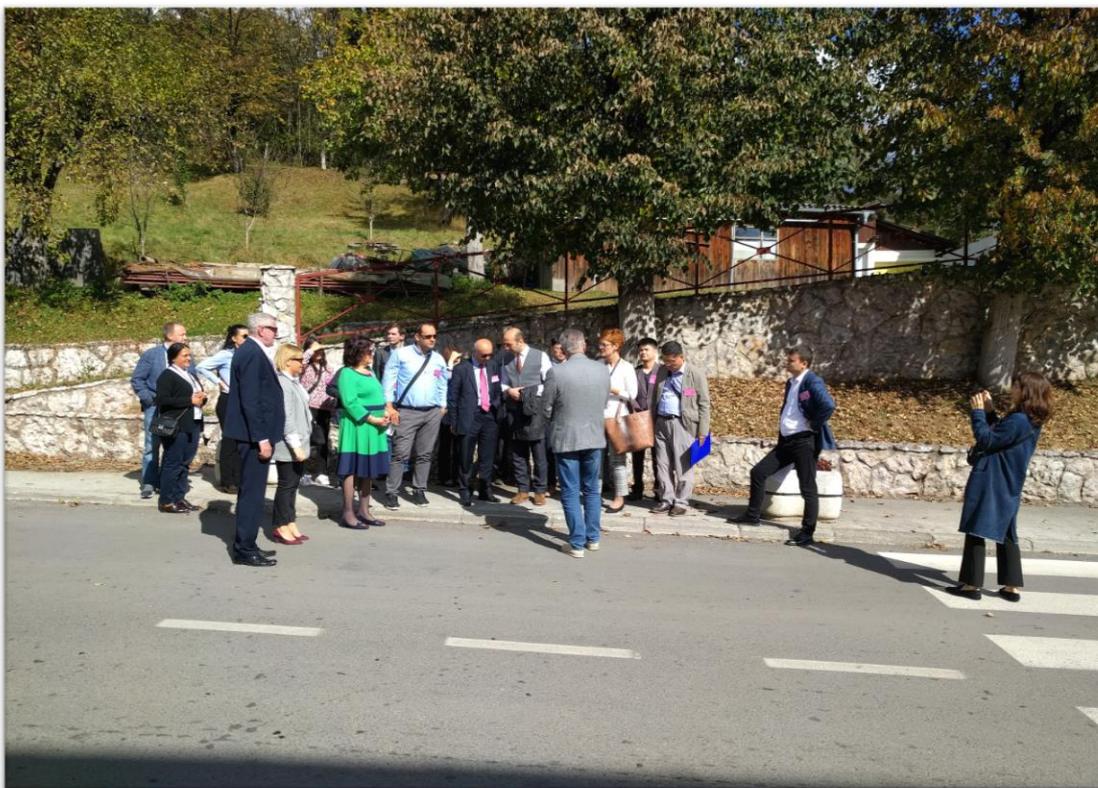

Фотографија 23. Учесници 27. Годишње конференције АСЕЕЕО, Вилниус, септембар 2018.

⁸²<http://www.aceeeo.org/en/events/27th-annual-conference-and-general-assembly-meeting-5-7-september-2018-vilnius-lithuania-0>

⁸³ Препоруке 27. Конференције АСЕЕЕО су сљедеће: - Органи за спроводбу избора требају да буду спремни примјенити најновије технологије и научити најмодерније методе како би обезбиједили сигурност избора. Државне институције требају да пруже неопходну финансијску и техничку подршку за овај стално развијајући процес. - Органи за спровођење избора требају да буду спремни размијенити и стећи знања по питању безбједности избора. Најбоље праксе и могуће пријетње требају да буду предмет размјене између органа за спровођење избора. - Прикупљање и обрада података представљају велику пријетњу приватности бирача. Друштвене мреже морају да наметну строге и ефикасне мјере како би се обезбиједила безбједност и приватност података бирача. Органи за спровођење избора морају да буду строжији приликом процјене испуњења ових захтјева. Обезбјеђивање приватности бирача је посебан изазов у дигиталном добу. Органи за спровођење избора и други кључни актери требају да израде и примјене норме и стандарде који су прилагођени растућој пријетњи изазваној дигиталним платформама. Едукација бирача је веома битна, посебно у вези са приватности бирача. Нове медијске платформе захтјевају нове ставове и компетентност у име бирача како би се сачувала приватност личних података. Интегритет избора је угрожен новим пријетњама у дигиталном добу. Ово може да резултира у растућем неповјерењу бирача према изборима и главним актерима. Органи за спровођење избора и други кључни актери морају да промовишу повјерење у изборе и институције. У дигиталном добу интегритет избора није само угрожен директним нападима на изборни процес, него и ширењем лажних вијести и другим техникама које за циљ имају искривити дигиталну перцепцију бирача. Због тога би органи за спровођење избора требали да прошире истрагу приликом оцјене опасности од губитка интегритета.

560. Дана, 07.10.2018. године Централна изборна комисија БиХ и Централна изборна комисија Бугарске су потписале Меморандум о разумијевању.
561. Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години угостила међународне посматраче, представнике органа за спровођење избора из Републичке изборне комисије Србије, Државног изборног повјеренства Хрватске, Централне изборне комисије Руске Федерације, Врховног изборног вијећа Турске, Централне изборне комисије Молдавије, Државне изборне комисије Републике Кореје, Централне изборне комисије Бугарске, Централне изборне комисије Сјеверне Македоније.

Фотографија 24. Чланови посматрачке мисије у посјети Палама

1.2. Промоција иницијативе за проглашење Свјетског дана избора

562. Централна изборна комисија БиХ је у сарадњи са представницима Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, Удружења изборних службеника у БиХ (УИСБиХ), Вијећа младих Федерације БиХ, Центра за омладински развој из Брчког (ПРОНИ) и Удружења младих "Motus Adulescenti" из Источног Сарајева дана, 1. фебруара 2018. године, поводом промоције иницијативе за обиљежавање Свјетског дана избора у Босни и Херцеговини, организовала радионицу "Повећајмо учешће младих у изборном процесу". Радионица је организована у новоотвореном Центру за едукацију Централне изборне комисије БиХ. Циљ радионице је био анимирање младих за активно учешће у изборном процесу у Босни и Херцеговини.
563. На радионици је било присутно 40 учесника: представника Министарства цивилних послова БиХ, омладинских организација, Удружења изборних службеника у БиХ (УИСБиХ), чланови Централне изборне комисије БиХ и особље Секретаријата Централне изборне комисије БиХ и медија.

Учесницима манифестације су се пригодним уводним обраћањима обратили др Ирена Хаџиабдић, предсједница Централне изборне комисије БиХ и Аднан Хусић, помоћник министра и члан Комисије за координацију питања младих у БиХ, Министарство цивилних послова БиХ.

564. Учесници су информисани о историјату иницијативе за проглашење Свјетског дана избора и наглашено је да је промовисање Свјетског дана избора прилика да се наша јавност анимира, а пажња фокусира на најзначајнија питања изборног процеса. У години у којој се одржавају Општи избори у Босни и Херцеговини смо жељели ову манифестацију да посветимо младим бирачима и тематици њиховог учешћа, односно апстиненције на изборима не само као бирача, већ и као потенцијалних кандидата. Циљ је мотивисати младе да користе како активно тако и пасивно бирачко право, а путем интерактивне радионице се жељело сагледати каква је ситуација са младим бирачима у Босни и Херцеговини, које су активности досада предузете у циљу повећања њиховог учешћа на изборима и шта је могуће урадити у наредном периоду.
565. У радном дијелу радионице представници УИСБиХ, Вијећа младих ФБиХ, Центра за омладински развој из Брчког (ПРОНИ) и Удружења младих "Motus Adolescenti" су изложили пет тематских презентација које су се односиле на повећање учешћа младих у изборном процесу, укључујући претходне, садашње и активности планиране у наредном периоду. Истакнуто је да је Централна изборна комисија БиХ отворена за сарадњу са омладинским организацијама на заједничким пројектима које би оне иницирале и осмислиле, а на располагање им је стављен простор Центра за едукацију Централне изборне комисије БиХ. Такође, општинске/градске изборне комисије у БиХ су позване да на пригодан начин промовишу иницијативу да се први четвртак у фебруару обиљежава као Свјетски дан избора.

Фотографија 25. Промоција иницијативе за проглашење Свјетског дана избора, Сарајево, 1.2.2018.

1.3. Активности реализоване уз финансијску подршку Савјета Европе

566. У периоду од 23. марта 2018. године до 30. новембра 2018. године Централна изборна комисија БиХ је реализовала пројекат Предизборне помоћи Савјета Европе у Босни и Херцеговини за Опште изборе 2018. године. Циљ пројекта је био: 1) подршка изради пет публикација: "Избори у Босни и Херцеговини – дуг пут ка демократским стандардима"; Приручник за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018. године; Приручник за посматрање избора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018. године; Практикум за изборну комисију основне изборне јединице у Босни и Херцеговини; Практикум за финансирање изборне кампање и политичких партија; 2) организација предизборне конференције о обавезама општинских/градских изборних комисија у припремама директних избора 2018. године ("У сусрет Општим изборима 2018. године"). Укупна вриједност пројекта је у износу од максимално 67,329.99 евра, а укупно је утрошено 114.679,20 КМ (58.634, 54 EUR).

1.3.1. Конференција „У сусрет Општим изборима 2018.“

567. Дводневна предизборна конференција под називом "У сусрет Општим изборима 2018." одржана је 19. и 20. јуна 2018. године на Илици, Сарајево, а присуствовало је око 200 учесника – представника општинских/градских изборних комисија из више од 120 општина/градова у БиХ, Удружења изборних службеника у Босни и Херцеговини (УИСБиХ), чланова и особља ЦИК БиХ и представника Савјета Европе и представљала је прилику за изборну администрацију да се упозна с измјенама и допунама подзаконских аката везаних за изборни процес, да изнесе дилеме и недоумице, те да размијене своја мишљења и искуства. Током конференције одговорено је на многе дилеме и питања ОИК/ГИК и идентификоване су области које захтијевају интервенције у подзаконским актима.

568. Учесници конференције су упознати са измјенама и допунама подзаконских аката везаних за изборни процес, временским планом изборних активности за Опште изборе 2018. године, с процедуром именовања бирачких одбора, с прописаним процедурама акредитације посматрача, пријема изборног материјала и активностима на изборни дан, правилним обједињавањем изборних резултата, те с тренутним изазовима у изборном процесу и могућим рјешењима за идентификоване изазове.

Фотографија 26. Учесници Конференције “У сусрет Општим изборима 2018.“

Фотографија 27. Поздравно обраћање др Ирене Хациабдић, предсједнице ЦИК БиХ

1.3.2. Публикације

569. Припремљена је штампана публикација “Изборни у Босни и Херцеговини – дуг пут ка демократским стандардима” ауторице др Ирене Хаџиабдић. Публикација је штампана у 600 примјерака с тврдим увезом, на босанском и енглеском језику.

Слика 23. Публикација “Изборни у Босни и Херцеговини – дуг пут ка демократским стандардима”

570. Припремљена су и штампана два приручника: 30.000 примјерака Приручник за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018. на босанском, хрватском и српском језику, док је енглеска верзија приручника доступна у електронском формату; и 2.000 примјерака Приручник за посматрање избора у Босни и Херцеговини – Општи избори 2018. на босанском, хрватском, српском и енглеском језику.
571. Припремљена су и штампана два практикума: 600 примјерака Практикум за изборну комисију основне изборне јединице у Босни и Херцеговини; на босанском, хрватском, српском језику и енглеском језику и 500 примјерака Практикума за финансирање изборне кампање и политичких партија на босанском, хрватском и српском језику, док је енглеска верзија практикума доступна у електронском облику.

1.3.3. Озвучавање Изборног закона БиХ и Закона о финансирању политичких партија

572. Централна изборна комисија БиХ у сарадњи са Удружењем слијепих Кантона Сарајево имплементирала пројекат под називом “Озвучавање закона” који је финансијски подржао Савјет Европе. Пројектом су озвучена два закона из надлежности Централне изборне комисије БиХ – Изборни закон БиХ и Закон о финансирању политичких партија. Циљ пројекта је био да се слијепим и слабовидним особама омогући доступност изборног законодавства на језицима у званичној употреби у Босни и Херцеговини. Аудио-верзије закона су доступне на веб страници Централне изборне комисије БиХ⁸⁴ и Удружења слијепих Кантона Сарајево, а ЦД-ови са аудио-верзијама

⁸⁴ <http://www.izbori.ba/Default.aspx?CategoryID=40&Lang=3&Tag=372>

закона су дистрибуирани кровним организација/савеза за сlijепе и слабовидне особе (Савез сlijепих ФБиХ, Савез сlijепих РС, кантонална удружења итд.). Укупна вриједност пројекта који је завршен крајем септембра 2018. године је 5.719,90 EUR или 11.200 КМ.

573. Сарадња Централне изборне комисије БиХ и Удружења сlijепих Кантона Сарајево је регулисана Меморандумом о разумијевању који је потписан 13.07.2018. године (акт број 04-2-50-4-694-1/18).

Слика 24. ЦД-ови са аудио-верзијама Изборног закона БиХ и Закона о финансирању политичких партија

1.4. Сарадња са ОЕБС БиХ

574. Дана, 31.08.2018. године је формализован наставак вишегодишње сарадње између Централне изборне комисије БиХ и Мисије ОЕБС-а у БиХ. Додатак Меморандуму о разумијевању у име Централне изборне комисије БиХ је потписала др Ирена Хаџиабдић, а у име Мисије ОЕБС-а у БиХ Њ.Е. амбасадор Bruce Verton.
575. У складу са Додатком Меморандуму о разумијевању потписаном дана, 31.08.2018. године између Централне изборне комисије БиХ и Организације за безбједност и сарадњу у Европи – Мисија у БиХ (ОЕБС БиХ) ОЕБС БиХ је Централној изборној комисији БиХ пружила помоћ у сљедећем: а) Пружање помоћи у области информацијске технологије, у сврху комуникације и израде табеларног приказа резултата општинских изборних комисија (ОИК) и њиховог достављања ЦИК-у БиХ, као и обуке службеника ОИК-а за верификацију изборних резултата, б) Набавка и донација прозирних гласачких кутија и безбједносних пломби, ц) Израда једнообразне и побољшање методологије спровођења обуке д) Обука чланова ОИК-а и надзор над обуком чланова бирачких одбора, е) Израда едукативног видео-записа о процедурама бројања гласова и верификације резултата, те правилном попуњавању одговарајућих образаца на бирачким мјестима, ф) Набавка и донација опреме за емитовање сједница ЦИК-а БиХ у директном преносу (у току).

Фотографија 28. Потписивање Меморандума о разумијевању с ОЕБС БиХ

576. Истог дана у Центру за едукацију ЦИК БиХ одржана је церемонија примопредаје нових транспарентних гласачких кутија између Централне изборне комисије БиХ и Мисије ОЕБС-а у БиХ. На захтјев Централне изборне комисије БиХ, Мисија ОЕБС-а у БиХ у сарадњи са амбасадама Краљевине Норвешке, Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске и Сједињених Америчких Држава у БиХ, је обезбиједила 10.000 транспарентних гласачких кутија и 60.000 безбједносних печата за кутије чиме је Босна и Херцеговина направила велики искорак и придружила се земљама које на транспарентнији начин спроводе изборе.
577. Церемонији су присуствовали представници донатора Њ.Е. Guri Rusten, амбасадорица Краљевине Норвешке у БиХ, Њ.Е. Maureen Cormack, амбасадорица САД-а у БиХ, гђа Ruth Wiseman, отправница послова у Амбасади УК у БиХ те гдин Alberto Comito, замјеник амбасадора Италије у БиХ.

Фотографија 29. Дониране танспарентне гласачке кутије

1.5. Учесће у UNDP пројекту “Жене у изборима у Босни и Херцеговини“ и иницијативи VoICE.NET

578. Пројекат “Жене у изборима у Босни и Херцеговини“, који имплементира УНДП БиХ (UNDP BiH) је трогодишњи пројекат (2017–2020) чији главни циљ је оснажити лидерство и учешће жена у политичком животу. Главни партнери пројекта су Агенција за равноправност сполова БиХ, Централна изборна комисија БиХ, Гендер центар Федерације БиХ, Гендер центар Републике Српске, Комисија за остваривање равноправности сполова Парламентарне скупштине БиХ и UN Women. Кроз пројекат ће се јачати ангажирање жена у јавни живот и њихова позиција у процесу одлучивања те обезбиједити да им је пружена реална и једнака шанса као и мушкарцима на Општим изборима (2018) и дугорочно, на наредним локалним изборима 2020. године, кроз заговарање једнаких права жена и њихово учешће у политици.
579. Активности које су реализоване у 2018. години укључују између осталог: формиран је Пројектни одбор у чији састав су ушле и представнице Централне изборне комисије БиХ; креирана је Мапа пута за једнакоправност сполова на изабраним функцијама; План акције са шест корака; израђена је Метоологија и критеријум одабира лидерки; методологија и критеријум одабира јединица локалне самоуправе; селекција 10 јединица локалне самоуправе; посјета изабраним јединицама локалне самоуправе; анализа потреба за адаптацију јавних простора при јединицама локалне самоуправе; тренинг новинара/новинарки; док је медијска кампања суспендована. Надаље, UN Women је припремила Студију почетног стања о препрекама за учешће жена у политици у Босни и Херцеговини у којој су дефинисане краткорочне, средњорочне и дугорочне активности.
580. Централна изборна комисија БиХ учествује у свјетској иницијативи VoICE.NET⁸⁵ (информисање бирача, комуникацијска и образовна мрежа), те су у извјештајном периоду објављена два чланка на тему: ”Едукативна и мотивацијска кампања – Бирачи изван БиХ“ који је објављен 03.01.2018. године и 2. "Избор бирача путем образовних институција" Пројект Удружења изборних службеника у Босни и Херцеговини (УИСБиХ) "Први пут бирач – изађи и гласај" објављен је 05.10.2018. године.

Слика 25. Чланци објављени у издању VoICE.NET

⁸⁵ <http://voicenet.in/>

1.6. Обука и стручно усавршавање запослених

581. Централна изборна комисија БиХ доношењем годишњег Програма обуке запослених у Секретаријату Централне изборне комисије БиХ настоји да обезбиједи даље усавршавање како би њихове вјештине и знање пратили напредак у релевантним областима рада. Такође, обезбјеђење обуке представља и један од начина за мотивисање запосленика и повећање укупне ефикасности пословања.
582. Обуке запослених у Централној изборној комисији БиХ су усклађене са стратешким циљевима институције, као и индивидуалним и тимским циљева проистеклим из оперативних задатака. Динамика реализације стручног образовања запослених је била усклађена с динамиком активности Централне изборне комисије БиХ и расположивим буџетом.
583. С циљем професионалног развоја и усавршавања државних службеника/запосленика особље Централне изборне комисије БиХ је током 2018. године учествовало на специјалистичким семинарима и обукама од којих издвајамо: Дипломатски протокол; Едукација контакт тачки; Говор тијела (вебинар); Практична примјена Еxcel-а (вебинар); Управљање временом (вебинар); Консекутивно и симултано превођење; Континуирана едукација за сертификоване рачуновође и овлаштене ревизоре; Моћ увјеравања публице и медија и ТВ тренинг; Писање аката и језик у јавној управи; Проактивна транспарентност у институцијама БиХ; Процјена учинака прописа; Развијање самосвијести; Специјалистички курс енглеског језика Б2.2; Стицање услова за пензионисање државних службеника (према прописима Републике Српске); Стратешко планирање (е-курс); Стратешко планирање јавних политика; Управљање информацијском безбједношћу; Управљање конфликтима; Управљање временом; Управни поступак и управни спор; Увод у е-управу (е-курс); Вјештине комуникације са странкама.

2. Закључна разматрања

584. Централна изборна комисија БиХ је и у 2018. години значајан дио својих активности усмјерила на успостављање међународне сарадње и размјену искустава кроз активно учешће на конференцијама, семинарима и разним облицима едукација, што омогућава упознавање с најактуелнијим трендовима у развоју изборних система и примјене закона из области финансирања политичких партија. Учешћем на међународним конференцијама Централна изборна комисија БиХ настоји дати пуни допринос у афирмацији Босне и Херцеговине кроз успостављање сарадње с органима за спровођење избора других земаља, наставак сарадње с, IFES, ОЕБС-ом, Савјетом Европе, International IDEA, као и активним учешћем на конференцијама и састанцима органа Удружења европских изборних службеника (АСЕЕЕО) и Удружења свјетских изборних тијела (А-WEB) и других међународних организација.
585. У 2018. години потписани су Меморандуми о разумијевању с Изборном комисијом Албаније, Централном изборном комисијом Бугарске и Додатак Меморандума о разумијевању са ОЕБС-ом БиХ.
586. Представници Централне изборне комисије БиХ су у 2018. години учествовали на једном међународном семинару, једној међународној конференцији, и двије изборне посматрачке мисије.

587. У 2018. години имплементиран је пројекат “Програм предизборне помоћи Савјета Европе Босни и Херцеговини за Опште изборе 2018. године“ који је обухватио организацију предизборне конференције, и штампање пет публикација.
588. Током 2018. године настављена је сарадња с невладиним сектором, а посебно с Удружењем изборних службеника у БиХ у организацији предизборне конференције, и Удружењем слијепих Кантона Сарајево са којим је потписан и Меморандум о разумијевању за имплементацију пројекта озвучавања закона.
589. Државни службеници Централне изборне комисије БиХ су током 2018. године учествовали на обавезујућим едукацијама које је организовала Агенција за државну службу БиХ, Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, као и обукама које су организовале специјалистичке компаније.
590. Као и досада, за Централну изборну комисију БиХ међународна сарадња представља веома важан сегмент у раду те ће и убудуће наставити интензивно да остварује међународне контакте.

VI. ДИО

The logo of the Central Electoral Commission of BiH is a circular emblem with a blue background and a dark border. It features a stylized white figure of a person with arms raised, set against a background of a map of Bosnia and Herzegovina. The text is overlaid on the center of the emblem.

**ЈАВНОСТ РАДА
ЦЕНТРАЛНЕ
ИЗБОРНЕ
КОМИСИЈЕ
БиХ**

1. Јавност рада Централне изборне комисије БиХ

591. Централна изборна комисија БиХ јавност рада сматра веома важним сегментом свога функционисања и због тога посебну пажњу у овом извјештају посвећујемо управо томе. Централна изборна комисија БиХ своју законску обавезу, када је у питању јавност рада и слобода приступа информацијама, испуњава кроз досљедну примјену основних принципа јавног информисања, као што су: отвореност, истинитост и одговорност, координација, благовременост и корисност. У информисању јавности Централна изборна комисија БиХ углавном користи опште прихваћена формална средства информисања, као што су: интернет, конференције за новинаре, изјаве и саопштења за јавност.
592. Водичем за слободан приступ информацијама Централна изборна комисија БиХ омогућила је добијање информација и неформално, путем телефона у контакту са стручним савјетником за односе с јавношћу. На тај начин је олакшан пут приступа информацијама којим располаже Централна изборна комисија БиХ.
593. Медији, политички субјекти и невладине организације су у највећој мјери заинтересовани за рад Централне изборне комисије БиХ. Јавност рада Централна изборна комисија БиХ углавном обезбјеђује на следеће начине:
- обавјештавањем јавности о одржавању сједница,
  - давањем обавјештења о активностима Централне изборне комисије БиХ,
  - изјавама за јавност председника и чланова Централне изборне комисије БиХ,
  - одржавањем конференција за медије,
  - омогућавањем посматрачима политичких субјеката, удружењима грађана и међународним посматрачима да присуствују сједницама, да посматрају друге активности Централне изборне комисије БиХ, као и да имају приступ свим релевантним документима у складу са законом,
  - објављивањем донесених одлука, путем интернет странице Централне изборне комисије БиХ, и “Службеним гласницима”,
  - на други начин који одреди Централна изборна комисија БиХ.
594. С обзиром на то да су се у 2018 години одржали Општи избори у Босни и Херцеговини Централна изборна комисија БиХ је свакодневно информисала јавност о свим сегментима изборног процеса. Сви релевантни прописи су благовремено били доступни на интернет страници Централне изборне комисије БиХ.
595. Централна изборна комисија БиХ је настојала да свој рад што директније представи јавности, што потврђује и чињеница о присуству бројних представника писаних и електронских медија, укључујући и РТВ сервисе, активностима Централне изборне комисије БиХ.

Фотографија 30. Конференције за медије

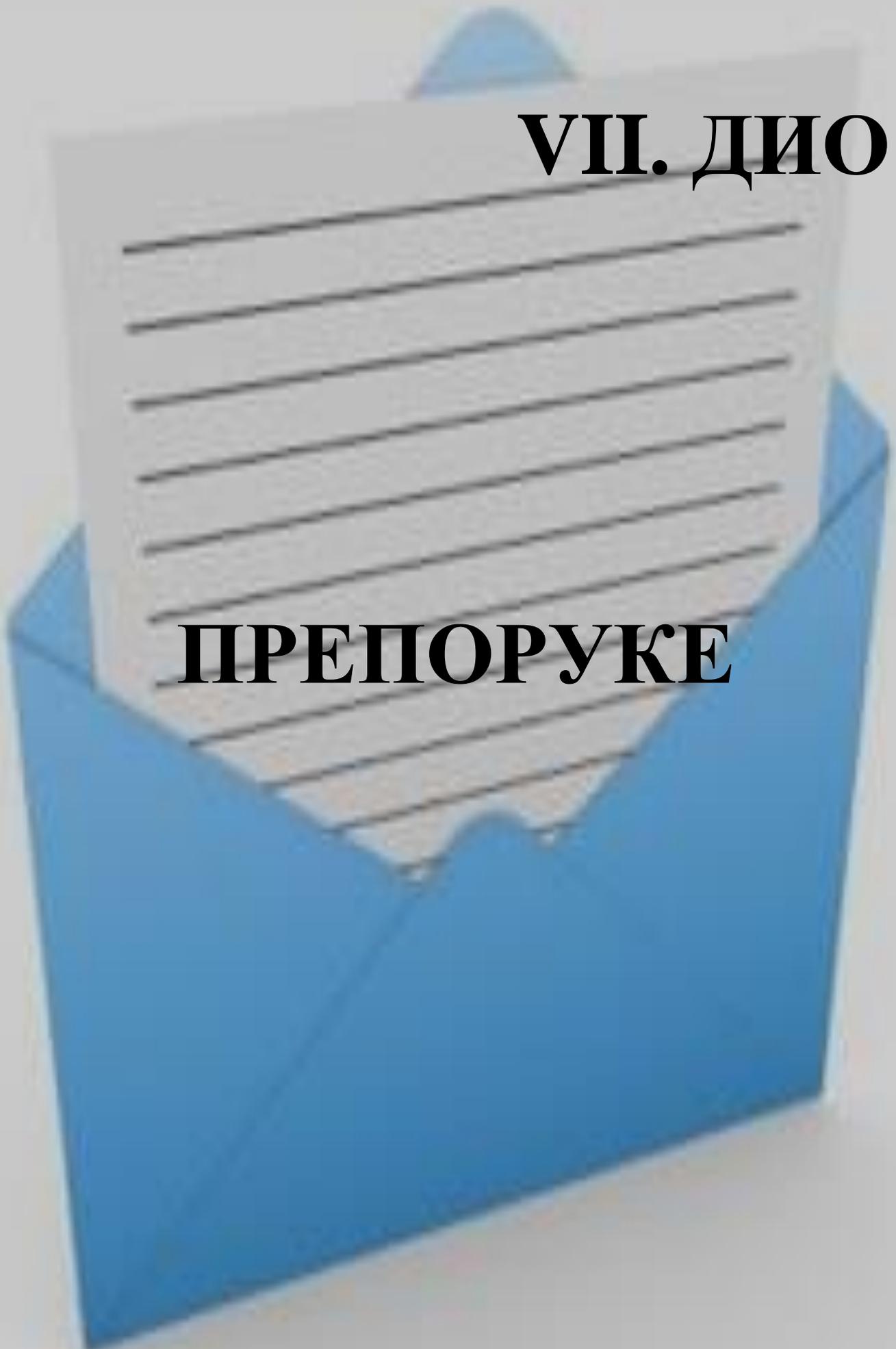
596. Сједнице Централне изборне комисије БиХ су јавне. У 2018. години одржана је 101 сједница (од чега двије сједнице су одржане у суботу и једна у недјељу), укупно је донесено 1.385 одлука и 502 закључка, од тога 1.364 одлуке и 500 закључака је донесено једногласно, 21 одлука и 2 закључка нису донесени једногласно.
597. Све релевантне информације и одлуке које доноси Централна изборна комисија БиХ могу да се добију на:

- *Интернет страници Централне изборне комисије БиХ*, www.izbori.ba, која својим садржајем информира јавност о активностима Централне изборне комисије БиХ, укључујући законску и подзаконску регулативу и базе података за које не постоје законске препреке објављивања.
  - *Конференцијама за новинаре и у саопштењима за јавност*. Централна изборна комисија БиХ је у 2018. години одржала 14 конференција за новинаре и објавила 105 саопштења за јавност. Конференције су организоване у оним ситуацијама када је требало да саопшти важне одлуке и ставове Централне изборне комисије БиХ и када се сматрало да саопштење за јавност не може да скрене довољно пажње прималаца информације.
598. Писани медији у БиХ су у 2018. години објавили више од 3.000 чланака о раду Централне изборне комисије БиХ, што потврђује висок степен отворености и транспарентности Централне изборне комисије БиХ према јавности.

2. Закључна разматрања

599. Централна изборна комисија БиХ јавност рада сматра важном претпоставком за вјеродостојност свог дјеловања. Стога, посебна пажња се посвећује што потпунијем и разумљивијем информирању домаће и међународне јавности о својим циљевима и мјерама за њихово остваривање, као и о резултатима својих активности. Примјеном различитих облика информирања Централна изборна комисија БиХ је и током 2018. године редовно обавјештавала јавност о свим важнијим аспектима свог дјеловања. Саопштења за јавност о одлукама Централне изборне комисије БиХ објављивана су непосредно након сједница на којима су одређене одлуке донесене.
600. На интернет страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba омогућен је увид у законску и подзаконску регулативу која се односи на дјеловање Централне изборне комисије БиХ, те упуте и обрасци за примјену важећих прописа поштујући кључне принципе информисања јавности.
601. Централна изборна комисија БиХ ће наставити праксу објективног и правовременог информисања јавности о свом раду. У досадашњем раду није било примједби на приступ информацијама које су у посједу Централне изборне комисије БиХ.
602. Један од дугорочних циљева Централне изборне комисије БиХ је континуирани рад на јачању имиџа ове институције у јавности.

A blue envelope is shown open, with a white sheet of lined paper inside. The paper has horizontal lines and is slightly crumpled. The envelope is positioned at an angle, showing its top and front flaps. The background is a plain, light color.

VII. ДИО

ПРЕПОРУКЕ

1. Препоруке

603. Као и у претходном периоду Централна изборна комисија БиХ жели да препоручи да је у наредном периоду неопходно посветити пажњу даљњем унапређењу изборног законодавства уз активан ангажман њених чланова, прије свега у раду интересорне радне групе (Интерресорне радне групе за измјену и допуну изборног законодавства) који би својим знањем и искуством могли да допринесу давању препорука за усвајање квалитетних законских рјешења.
604. На основу наведеног и досадашњих стечених искустава у примјени закона из надлежности Централне изборне комисије БиХ, предлагемо да Парламентарна скупштина БиХ прихвати сљедеће препоруке

А) Измјене изборног законодавства

605. Наставити с радом на измјенама изборног законодавства у Босни и Херцеговини у оквиру Интересорне радне групе за измјену изборног законодавства у Босни и Херцеговини и интензивирати рад на његовој синхронизацији.
606. Провести пресуде Суда за људска права у Стразбуру⁸⁶.
607. Провести Одлуку Уставног суда БиХ, број: У-9/09 од 26.11.2010. године⁸⁷, која се односи на Град Мостар, а у вези с Рјешењем Уставног суда БиХ од 18.1.2012. године,⁸⁸ као и Одлуку Уставног суда БиХ, број У 23/14 од 1. децембра 2016. године која се односи на питања попуне клубова у Дому народа Парламента Федерације БиХ.
608. Неопходно је да надлежни државни и ентитетски органи преиспитају и ажурирају број лица с бирачким правом која имају статус расељеног лица, у смислу заштите интегритета Централног бирачког списка.
609. Преиспитати број мандата, као и границе изборних јединица у складу с одредбама Изборног закона БиХ.⁸⁹
610. Интензивирати активности на рјешавању питања ентитетског држављанства за бираче из Брчко дистрикта БиХ као предуслов за њихово гласање на општим изборима.⁹⁰
611. Размотрити питање права гласа држављана Босне и Херцеговине и Федерације БиХ из Брчко дистрикта БиХ, с обзиром на то да не учествују у избору делегата у Дом народа Парламента Федерације БиХ.⁹¹
612. Обезбиједити успоставу нових технолошких рјешења у изборном процесу.

---

⁸⁶ Сејдић и Финци против БиХ – пресуда од 22.12.2009. године; Зорнић против Босне и Херцеговине – пресуда од 15.7.2014.; Шлаку против Босне и Херцеговине – пресуда од 26.5.2016.; Пилав против Босне и Херцеговине – пресуда од 9.6.2016. године.

⁸⁷ “Службени гласник БиХ“, бр. 63/11

⁸⁸ Препорука из Извјештаја о провођењу закона из надлежности ЦИКБиХ за 2015, 2016, 2017. годину.

⁸⁹ *Ибид.*

⁹⁰ *Ибид.*

⁹¹ *Ибид.*

613. Прецизирати одредбе које ће онемогућити вођење изборне кампање изван прописаног периода, тј. постојање “забрањене кампање“ прије званичног почетка 30 дана до дана избора.
614. Унаприједити одредбе против говора мржње с циљем спречавања непримјерене реторике у предизборној кампањи.
615. Омогућити ефикаснији и деполитизиран рад бирачких одбора на начин да предсједник/замјеник буду нестраначки чланови у полупрофесионалном статусу.
616. Заштиту изборног права регулисати тако да се тростепени поступак користи само у изузетним случајевима и за најтеже облике кршења изборног законодавства.
617. Прописати обавезу Централне изборне комисије БиХ да на захтјев бирача и политичких субјеката издаје обавезујуће мишљење о спровођењу Изборног закона БиХ.
618. Централној изборној комисији БиХ дати овлаштење да не овјери политичку партију под именом које “узнемирава бираче“.
619. Укључити одредбу да “надлежни судови приликом регистрације политичких партија траже мишљење Централне изборне комисије БиХ“ или да се та активност изузме из надлежности судова.
620. Кроз реализацију IV. фазе пројекта “Јединствени изборни информациони систем БиХ“ – ЈИИС БиХ наставити процес изградње изборне информационе инфраструктуре, чиме ће се обезбиједити увезивање свих изборних операција у јединствен систем.⁹²
621. Све измјене и допуне Изборног закона БиХ нужно је донијети правовремено како би Централна изборна комисија БиХ усвојила неопходни сет подзаконских прописа, инсталисала и тестирала одговарајући софтвер у оквиру Јединственог изборног информационог система БиХ – ЈИИС БиХ, те спровела обуку изборне администрације у Босни и Херцеговини. Све измјене и допуне Изборног закона БиХ би требало да се раде у неизборној години.⁹³

Б) Област финансирања политичких партија

622. Преиспитати и избалансирати постојеће законодавство у области организовања и политичког дјеловања политичких партија.⁹⁴
623. Унаприједити правни оквир којим се обезбјеђује транспарентност финансирања предизборне кампање политичких партија како би се обезбиједила објава извора финансирања прије дана избора.
624. Унаприједити одредбе изборног законодавства с циљем сужавања простора за (зло)употребу јавних ресурса у предизборној кампањи, изван формалног финансирања политичких партија.

---

⁹² *Ибид.*

⁹³ *Ибид.*

⁹⁴ *Ибид.*

625. Увести строже казне за незаконито финансијско пословање политичких партија, тј. демотивисати политичке партије за свјесно кршење одредби Закона о финансирању политичких партија.
626. Потпуна имплементација препорука GRECO-а.

Ц) Област јавних набавки

627. Централна изборна комисија БиХ у својим редовним активностима, а посебно у изборним годинама, значајан дио својих капацитета ангажује на спровођењу процеса јавних набавки. С тим у вези предлажемо да се размотри могућност централизације процеса јавних набавки на нивоу институција Босне и Херцеговине, а уколико то није могуће, да се Централној изборној комисији БиХ додијели посебан статус и специфичне процедуре у јавним набавкама за набавку изборног материјала и опреме по узору на нека друге органе за спровођење избора, на примјер Државно изборно повјеренство Републике Хрватске.⁹⁵

Д) Увођење нових технологија у изборни процес у Босни и Херцеговини

628. Слиједом препорука Интерресорне радне групе за анализу стања и предлагање модалитета увођења нових технологија у изборни процес у Босни и Херцеговини наставити активности на увођењу нових технологија у изборни процес у Босни и Херцеговини кроз активан ангажман чланова Централне изборне комисије БиХ у раду Интерресорне радне групе за израду Стратегије за примјену нових технологија у изборном процесу у Босни и Херцеговини и Акционог плана за провођење Стратегије за примјену нових технологија у изборном процесу у Босни и Херцеговини у складу са закључком број 7 Савјета министара БиХ са 108. сједнице одржане 19. 7. 2017. године.⁹⁶
629. Централна изборна комисија БиХ очекује да Интерресорна радна група за израду Стратегије за примјену нових технологија у изборном процесу у Босни и Херцеговини и Акционог плана за провођење Стратегије за примјену нових технологија у изборном процесу у Босни и Херцеговини у што скорије вријеме изради споменути стратегију и акциони план, ради усвајања у Парламентарној скупштини БиХ.

Ф) Складиште Централне изборне комисије БиХ

630. Пронаћи трајно рјешење за складиште изборног материјала и опреме Централне изборне комисије БиХ.

---

⁹⁵ Препорука из Извјештаја о спровођењу закона из надлежности ЦИК БиХ за 2015. и 2016. годину.

⁹⁶ Акт Секретаријата Савјета министара БиХ, број: 05-07-1-1870-19/17 од 20.7.2017. године.

Г) Подршка развоју људских потенцијала и унапређењу сарадње са свим заинтересованим странама

631. Стављањем у функцију Центра за едукацију Централне изборне комисије БиХ, који ће функционисати као регионални едукативни и ресурсни центар за изборну администрацију, политичке партије, невладин сектор, медије и све заинтересоване стране, неопходно је обезбиједити да Савјет министара БиХ одобри Правилник о измјенама и допунама Правилника о унутрашњој организацији Секретаријата Централне изборне комисије БиХ, који је тренутно у процедури одобравања, како би се обезбиједила континуирана кадровска, финансијска и материјална подршку за успјешно функционисање Центра за едукацију.⁹⁷
632. Надлежне институције требају пружити сву неопходну подршку Централној изборној комисији БиХ за имплементацију преосталих препорука ГРЕЦО-а.
633. Парламентарна скупштина БиХ потврђује одређење да се очува независност Централне изборне комисије БиХ као органа чије надлежности произилазе из надлежности Парламентарне скупштине БиХ, а у смислу даљњег осигурања финансијске, кадровске и нормативно-правне стабилности Централне изборне комисије БиХ.

Број: 04-2-07-10 -462-1/19

Предсједник

Сарајево, 29.05.2019. године

Бранко Петрић

---

⁹⁷ *Ибид.*

АНЕКС

Попис материјалних прописа које Централна изборна комисија БиХ директно примјењује у спровођењу својих надлежности

- Изборни закон Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16),
- Изборни закон Републике Српске (“Службени гласник РС“, број: 34/02, 35/02, 24/04, 19/05, 24/12 и 109/12),
- Изборни закон Брчко дистрикта БиХ (“Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број: 17/08, 43/08 и 49/18),
- Закон о финансирању политичких партија (“Службени гласник БиХ“, број: 95/12 и 41/16),
- Закон о Савјету министара Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број: 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08),
- Закон о агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције (“Службени гласник БиХ“, број: 103/09 и 58/13),
- Закон о избору, престанку мандата, опозиву и замјени начелника у општинама Федерације Босне и Херцеговине (“Службене новине Федерације БиХ“, бр. 19/08),
- Закон о локалној самоуправи (“Службени гласник РС“, бр. 97/16),
- Статути општина и градова,
- Статут Брчко дистрикта Босне и Херцеговине – пречишћени текст (“Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број: 17/08 и 39/09),
- Закон о Агенцији за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, бр. 56/08),
- Закона о јединственом матичном броју (“Службени гласник БиХ“, број: 32/01, 63/08, 103/11 и 87/13),
- Закона о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број: 32/01, 56/08, и 58/15),
- Закон о личној карти држављана Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број: 32/01, 16/02, 53/07, 56/08 и 18/12),
- Закон о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број: 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 и 100/13),
- Закон о политичким организацијама (“Службени лист СрбиХ“, бр. 27/91 – преузет у Федерацији БиХ),

- Закон о политичким организацијама (“Службени гласник РС“, бр. 15/96),
- Закон о политичким организацијама (“Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број: 12/02, 19/07 и 2/08),
- Закон о извршењу буџета Федерације БиХ (доноси се сваке године),
- Закон о финансирању политичких партија из буџета Републике, града и општине (“Службени гласник РС“, бр. 65/08),
- Закон о финансирању политичких партија из буџета Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (“Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број: 29/04, 14/07 и 19/07),
- Закон о рачуноводству и ревизији Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, бр. 42/04),
- Закон о рачуноводству и ревизији у Федерацији Босне и Херцеговине (“Службене новине Федерације БиХ“, бр. 83/09),
- Закон о рачуноводству и ревизији Републике Српске (“Службени гласник РС“, бр. 94/15),
- Закон о рачуноводству и ревизији у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине (“Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број: 22/16 и 50/18),
- Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности (“Службени гласник БиХ“, бр. 47/14 и 46/16),
- Закон о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број: 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16 и 72/17),
- Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број: 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12 и 93/17),
- Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број: 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13 и 93/17),
- Закон о управном поступку (“Службени гласник БиХ“, број: 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13 и 53/16),
- Закон о управним споровима Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, број: 19/02, 88/07, 83/08 и 74/10),
- Закон о управи (“Службени гласник БиХ“, број: 32/02, 102/09 и 72/17).
- Закон о јавним набавкама (“Службени гласник БиХ“, бр. 39/14),
- Закон о заштити личних података (“Службени гласник БиХ“, број: 49/06, 76/11 и 89/11)

- Закон о Правобранилаштву Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ“, бр. 8/02, 10/02, 44/04, 102/09 и 47/14)..